ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİMİN KÜLTÜREL TEMELLERİ ANABİLİM DALI

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ PROGRAMI

GEZİCİ BAVUL MÜZE UYGULAMALARI VE TÜRKİYE İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ (ÇORUM MÜZESİ ÖRNEĞİ)

DOKTORA TEZİ

Cihan Şule KÜLÜK

Ankara, Aralık, 2015

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
1946

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİMİN KÜLTÜREL TEMELLERİ ANABİLİM DALI

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ PROGRAMI

GEZİCİ BAVUL MÜZE UYGULAMALARI VE TÜRKİYE İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ (ÇORUM MÜZESİ ÖRNEĞİ)

DOKTORA TEZİ

Cihan Şule KÜLÜK

Danışman:

Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN

Ankara, Aralık, 2015

Varlığıyla hayatımı anlamlandıran,

Canım kızım Mira'ya

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Cihan Şule Boduroğlu Küllük'nın hazırladığı "Gezici Bavul Müze Uygulamaları ve Türkiye İçin Bir Model Önerisi (Çorum Müzesi Örneği)" başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Programı'nda Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Danışman: Prof. Dr. Ayşe Çakır İLHAN

Üye: Prof. Dr. Müge ARTAR

Üye: Prof. Dr. Vedat ÖZSOY

Üye: Doç. Dr. Ayşe OKVURAN

Üye: Prof. Dr. Alpaslan UÇAR

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından ...../...../20..... tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca ...../...../20..... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail GÜVEN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Cihan Şule KÜLÜK

ÖZET

GEZİCİ BAVUL MÜZE UYGULAMALARI
VE TÜRKİYE İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ
(ÇORUM MÜZESİ ÖRNEĞİ)

Külük, Cihan Şule
Doktora, Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan
Aralık 2015, xx + 352 sayfa

Bu araştırmada, çeşitli ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze hizmetlerinde görevli uzmanların *gezici bavul müze hizmetlerine* ilişkin görüşlerini belirleyerek ve gelişmiş ülkelerdeki örneklerinden yola çıkarak; Türkiye'de Çorum Müzesi için bir *Gezici Bavul Müze modeli* tasarlanmış, uygulanmış ve uygulamaya ilişkin öğretmen, öğrenci ve uygulayıcı görüşleri belirlenmiştir. Betimsel olarak modellenen bu araştırmada, hem nicel hem de nitel tekniklerin birlikte ele alındığı karma yöntem kullanılmıştır. Öncelikle Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Avustralya, Kanada ve Türkiye'nin de dâhil olduğu çeşitli ülkelerdeki gezici bavul müze uygulamaları incelenmiş ve bu ülkelerdeki toplam 81 müzenin gezici bavul müze hizmetlerinde görevli uzmanların gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin görüşleri yapılandırılmış anket formu aracılığı ile belirlenmiştir. Elde edilen bu bilgiler ışığında, Çorum Müzesi için Gezici Bavul Müze tasarlanmış ve Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, ilköğretim 6. sınıf, görsel sanatlar dersi kültürel miras öğrenme alanı kapsamında, Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı üst, orta ve alt sosyo ekonomik düzeyi temsil eden üç okulda uygulanmıştır. Gerçekleştirilen uygulamanın ardından, öğretmen, öğrenci ve uygulayıcıların bu uygulamalara ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış anket formları aracılığıyla belirlenmiştir. Müze çalışanlarının, öğrenci ve öğretmenlerin anketlerde yer alan ifadelere katılma durumları frekans ve yüzde değerleri kullanılarak grafikler ve tablolar halinde özetlenmiştir. Anketlerde yer alan açık uçlu maddelere verilen yanıtların çözümlemesinde ise tümevarımsal bir yaklaşımla betimsel çözümleme yapılmıştır.

Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine katılan öğretmen ve öğrencilerin tamamına yakını Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamalarına ilişkin olumlu tepkilerde bulunmuştur. Öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgular, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen hedeflere ulaşılabildiğini ve görsel sanatlar eğitimi alanında yardımcı bir eğitim materyali olarak etkin bir biçimde kullanılabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler; Görsel Sanatlar Eğitimi, Müze Eğitimi, Gezici Bavul Müze

ABSTRACT

MUSEUM LOAN BOXES
AND A MODEL PROPOSAL FOR TURKEY
(THE CASE STUDY OF "ÇORUM MUSEUM")

Külük, Cihan Şule
PhD, Department of "Cultural Foundations of Education"
Doctoral Supervisor: Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan
December 2015, xx + 352 pages

Considering the examples of museum loan box services found in developed countries and specifying the experts' views who have been working in the museums' loan boxes services, in this research, *Museum Loan Box Model* for Çorum Museum has been designed and applied; according to the results of which, practitioners, teacher and student views related to the museum loan box model have been assessed. As being a descriptive research model, this study is mixed type having qualitative and quantitative dimensions. In the research, primarily, the programs of *museum loan box* in various countries including the USA, the UK, Australia, Canada and Turkey have been investigated, and the views of the specialists about the museum loan box services who are employed in these services belonging to 81 museums from the mentioned countries have been evaluated through structured survey forms. In the light of the data acquired, a *Museum Loan Box Model* within Çorum Museum has been designed and the educational activities prepared for this designed model of Museum Loan Box have been applied to the sixth grade students of 3 different secondary schools affiliated to the Ministry of National Education in the town of Yenimahalle, Ankara, for the learning topic of Cultural Heritage, within the course of Visual Arts Education. After the conduct of practice at these state schools representing the upper, middle and lower socio-economic levels, the views of practitioners, teachers, and students have been evaluated through semi-structured survey forms. The agreement ratings of museum staff, students and teachers to the statements given in the survey forms have been summarized in graphs and tables by using the frequencies and percent values. In the analyses of the open-ended question items given in the survey, a figurative way of analyzing has been performed with an inductive approach.

Almost all of the students and teachers participated in the activities of the Museum Loan Box model have given positive feedback related to the application of Çorum Museum' Loan Box. The data acquired through the views of the participants shows that the goals set in the designing process of the museum loan box are accomplished and this model is definitely able to be actively utilized as a supplementary educational material in the field of visual arts education.

Keywords: Visual Arts Education, Museum Education, Museum Loan Boxes

ÖNSÖZ

Bir ülkenin sahip olduğu kültürel mirası, ulusal düzeyde koruyamamasının nedenleri, yalnızca "ekonomik, bilimsel ve teknik kaynaklarının yetersizliği" ile açıklanamaz. Toplumda kültürel mirasın önemine ilişkin anlayış ve farkındalık geliştirme konusunda en etkin görevi üslenen genelde "eğitim" ve özelde "sanat eğitimi" bu nedenleri oluşturan öncelikli bileşenlerin başında gelir. Bu yaklaşımla değerlendirildiğinde yalnızca sergileyen mekânlar olmaktan çok eğiten kurumlar olarak müzelerin ve okulların sağlayacağı işbirlik ile kültürel mirası öncelikli olarak ulusal düzeyde daha sonra tüm insanlığın ortak kültürel mirası bağlamında evrensel düzeyde korumaya yönelik ortak eğitim politikaları geliştirmek gerekmektedir. Burada müzelerin sunduğu eğitim hizmetlerini tüm ülke geneline yaymak birincil hedef olmalıdır. Müzelerin sunduğu eğitim hizmetlerinden yalnızca büyük kentlerdeki öğrencilerin yararlanabilmeleri değil büyük yerleşim birimlerine uzak yerlerde konuşlanmış küçük yerleşim birimlerinde bulunan öğrencilerin de yararlanabilmeleri önemlidir. Çeşitli nedenlerle yerleşik müze hizmetinden yararlanamayan öğrencilere, taşıma yoluyla müze hizmeti sağlamak ve müzeyi daha fazla ulaşılabilir hale getirmek, eğitimde fırsat eşitliğine katkı sağlayabilmek açısından da son derece önemlidir

Toplumların kendi kültür varlıklarını başka toplumlara tanıtabilmeleri için de önce kendilerinin tanımaları ve içselleştirmeleri gerekmektedir. Çünkü kendi uygarlık tarihinin temelleri henüz toplumsal bellek düzeyine çıkamamış bir ülkede, kendi tarihi eserlerini başka ülkelere tanıtmalarına olanak sağlayan kültür turizm politikalarının geliştirilebilmesi olanaklı görünmemektedir. Bu düşünsel eksenden hareketle ele alındığında, binlerce yıl öncesine tanıklık eden, tarihi eserleriyle, Anadolu'nun kültürel belleği konumunda bulunan Çorum Müzesi'nin sağlayacağı eğitim hizmetleriyle, ülkemizde yetişmekte olan kuşakların eğitimine yapabileceği katkı göz önünde bulundurulması gereken bir durumdur.

Türkiye'de yapılan bilimsel araştırmalar, ülkemizdeki okulların uzaklık, ulaşım sorunları, ekonomik nedenler, yasal işlemleri sağlamaktan doğan güçlükler ve zamansızlık gibi çeşitli nedenlerle müzelere yeterince gidemediklerini göstermektedir. Oysaki çağın müze eğitim anlayışı ve eğitim gereksinimleri doğrultusunda tasarlanmış, yaparak yaşayarak öğrenme ortamları sunan gezici bavul müze hizmetleri, sunduğu taşımalı müze eğitimi olanaklarıyla daha fazla öğrenciye ulaşarak, eğitim sürecinin daha nitelikli ve daha verimli paydalarda gerçekleşmesine olanak sağlayabilir. Müzede belli bir kültüre ilişkin gerçek

(orijinal) bir nesneyi, kişinin gözleriyle görerek hatta dokunarak deneyimlemesi benzersiz bir öğrenme fırsatı olsa da, çeşitli nedenlerle müzeye gidemeyen ve kültürel nesnelerle etkileşim fırsatı bulamayan öğrenciler için gezici bavul müzelerin sağladığı olanaklarla alternatif bir öğrenme ortamı sağlanabilir. Müze-okul işbirliğinin gelişmesinde ve müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araç olarak görülen gezici bavul müze uygulamaları, eğitim-öğretim ortamlarında eğitimin her alanında etkin bir biçimde kullanılabilir. Ancak Türkiye'de farklı ülkelerde uygulanmakta olan gezici bavul müze hizmetleri gibi tam anlamıyla yapılandırılmış, sürdürülebilirlik bağlamında başarıya ulaşmış, arkeoloji ve tarih müzeleri kapsamında tasarlanmış bir gezici bavul müze örneği bulunmamaktadır. Ülkemizdeki bu alanda duyulan gereksinimden hareketle bu araştırmada; farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze hizmetlerinde görevli uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerine" ilişkin görüşlerini belirleyerek ve gelişmiş ülkelerdeki örneklerinden yola çıkarak; Türkiye'de Çorum Müzesi örneğinde bir "Gezici Bavul Müze" modeli tasarlanmış uygulanmış ve uygulamaya ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri belirlenmiştir.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde katkısı olan pek çok kişiye teşekkür etmek isterim. Öncelikle doktora öğrenciliğim ve tez çalışmam suresince göstermiş olduğu akademik destek ve katkılarının yanı sıra tüm içtenliğiyle göstermiş olduğu manevi desteği için değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN'a, çalışmanın son biçimini almasında emeği geçen ve tez izleme komitesinde yer alan, çalışmanın her aşamasında görüşlerinden yararlandığım Sayın Hocalarım Prof. Dr. Vedat ÖZSOY'a ve Prf. Dr. Müge ARTAR'a içten teşekkürlerimi sunarım.

Amerika Birleşik Devletleri, New York Eyaletinde bulunan Bank Street College of Ecucation – Museum Education Department) Bank Street Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müze Eğitimi Bölümü'nde "Gezici Müze Uygulamaları" ve "Müze Eğitimi" ilgili araştırmalarım süresince bana danışmanlık yapan sayın Prof. Nina JENSEN'a, ilgili kurumlarla bağlantılar yapabilmem konusunda ve alan yazınındaki pek çok kaynağa ulaşabilmem konusunda bana sonsuz destek olan değerli hocam sayın Prof. Roberta ALTMAN'a, katıldığım derslerinde görüşleriyle ufkumu açan hocalarım Prof. Marian HOWARD ve Prof. Poul ORSELLI'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

(Brooklyn Children's Museum) Brooklyn Çocuk Müzesi'nde kolleksiyon yöneticisi Beth ALBERTY ve eğitim danışmanı Sandra SAHA'ya Brooklyn Çocuk Müzesi'nin gezici bavul müze koleksiyonuyla ilgili gerekli bilgileri sağladıkları ve pek çok eğitim uygulamasına katılmamı sağladıkları için teşekkür ederim.

New York eyaletinde bulunan devlet okullarında ve özel okullarda yürütülen gezici müze eğitim etkinliklerine katılmamı sağlayan, bana bilgi ve deneyimleriyle destek olan "American Museum of Natural History" Amerikan Doğa Tarih Müzesi gezici müze eğitim kordinatörü ve eğitim danışmanı Russell TARAGAN ve Daniel ZEIGER'a teşekkür ederim.

(Brooklyn Museum) Brooklyn Müzesi'nde yürütülen "Öğretmen Liderlik Programı"na katılabilmem konusunda bana yardımcı olan; okul programları yöneticisi Alexa FAIRCHILD'a ve eğitim danışmanı Nicola GIARDINA, ayrıca özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ile gerçekleştirilen müze eğitim etkinliklerine katılımımı sağlayan eğitim lideri Kristin SCOROLA'ya ve okul öncesi genel eğitim sınıfı ile gerçekleştirilen müze eğitim etkinliklerine katılımımı sağlayan eğitim lideri Rachel ROPEIK'e teşekkür ederim.

(The Metropolitan Museum of Art) Metropolitan Sanat Müzesi'nde görme engelli, duyma engelli veya kısmi görebilen ve kısmi duyabilen yetişkinler için hazırlanmış çeşitli müze eğitimi etkinliklerine katılımımı sağlayarak gezici bavul müze uygulamalarının da kilit kavramları arasında yer alan (hands-on/minds-on) yaparak yaşayarak öğrenme yaklaşımının farklı yanlarını deneyimlememe olanak tanıyan Christena GUNTHER'a teşekkür ederim.

(Mount Vernon Hotel Museum & Garden) Mount Vernon Otel Müzesi'nde okul öncesi çocuklar için hazırlanan ve uygulanan eğitim etkinliklerine ve okullarda gerçekleştirilen gezici bavul müze eğitim etkinliklerine katılımımı sağlayan Dana SETTLES'a teşekkür ederim.

(Harvard University) Harvard Üniversitesi kütüphanesi görevlisi Aslıhan BULUT'a ilgili alan yazına ilişkin pek çok kaynağa ulaşmam konusunda bana yardımcı olduğu için teşekkür ederim.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan müzik nesnelerinin üretilmesi konusunda bana yol gösteren, bilgi ve deneyimlerini tüm içtenliğiyle paylaşan ve bu araştırma için değerli zamanlarını bana ayıran değerli hocam Hattuşa Projesi yazarı ve yönetmeni, müzik tarihi araştırmacısı Oğuz ELBAŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çorum Müzesi müdürü Dr. Önder İPEK, uzman arkeolog Resul İBİŞ, arkeolog Emriye YURT'a gezici bavul müzede yer alan nesnelerin seçilmesi aşamasında sağladıkları bilgi ve belgeler için teşekkür ederim.

Anket formlarının hazırlanması aşamasında uzman görüşleriyle bana destek olan Ölçme Değerlendirme Bölümünde çalışan değerli arkadaşlarım Yrd. Doç. Fatih KEZER'e, Yrd. Doç. Özen YALÇIN'a ve anketlerin analizlerini yapan ve Yrd. Doç. Safiye BİLİCAN DEMİR'e teşekkür ederim.

Araştırmaya ilişkin öneri ve yardımlarda bulunan Türkçe Eğitimi Bölümünde çalışan değerli arkadaşlarım Yrd. Doç. Dr. Başak Ümit BOZKURT, Yrd. Doç. Dr. Suna Canlı, Yrd. Doç. Dr. Şuheda Önal ve Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde çalışan değerli arkadaşım Arş. Gör. Fulya SOĞUKSU'ya teşekkür ederim.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan müzik nesnelerinin üretilmesi aşamasında büyük bir özenle ve titizlikle çalışarak tıpkıbasım nesnelerin yapımını gerçekleştiren (Aymüzik) sayın Aycan Yağmur'a teşekkür ederim.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan basılı görsel materyallerin tasarımı ve basımını gerçekleştiren (Güngörler Matbaacılık) değerli arkadaşım Serkan Körgüt'e ve sevgili eşi Ayşin Körgüt'e teşekkür ederim.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin uygulama aşamasında drama etkinlikleri sürecine bilgi ve deneyimleri ile destek olan değerli arkadaşım Arş. Gör. İhsan Metinnam'a teşekkür ederim.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin uygulama aşamasında, etkinliklerin fotoğraflarını çeken ve teknik işlerle ilgilenen sevgili öğrencim Ahmet Fatih Daldal'a teşekkür ederim.

Son olarak, doktora çalışmalarım sırasında desteklerini esirgemeyen aileme içtenlikle teşekkür ederim.

Cihan Şule KÜLÜK

Kasım, 2015

Ankara

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONAY i
BİLDİRİM ii
ÖZET iii
ABSTRACT iv
ÖNSÖZ v
İÇİNDEKİLER ix
ÇİZELGELER DİZİNİ xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ xiv

BÖLÜM 1
1. GİRİŞ 1
1.1. Problem 1
1.2. Amaç 11
1.3. Önem 11
1.4. Sınırlılıklar 12
1.5. Tanımlar 12
1.6. Kısaltmalar 13

BÖLÜM 2
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 14
2.1. Gezici Bavul Müze Kavramı ve Kapsamı 14
2.1.1. Gezici Müze Hizmetlerinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri 22
2.1.1.1. Gezici Müze Hizmetlerinin Olumlu Yönleri 23
2.1.1.2. Gezici Müze Hizmetinin Olumsuz Yönleri 24
2.2. Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri 24
2.3. Çeşitli Ülkelerde Uygulanmakta Olan Gezici Bavul Müze Hizmetleri 34
2.4. Türkiye'deki Müzelerin Gezici Müze Hizmetleri 69
2.4.1. Rahmi Koç Müzesi Gezici Müze Uygulaması 72
2.4.2. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Gezici Müze Uygulaması 74
2.4.3. İstanbul Oyuncak Müzesi'nin Gezici Etkinlikleri 74
2.4.4. Çanakkale 1915 Gezici Müze Uygulaması 75
2.4.5. MTA Tabiat Tarihi Müzesi Gezici Müze Uygulaması 75
2.5. Gezici Bavul Müze Tasarım ve Uygulama Aşamaları 76

2.5.1. Uygulama Yapılacak Hedef Kitlenin Belirlenmesi 77
2.5.2. Amacın Belirlenmesi / Amaç, Hedef ve Öğrenme Kazanımları 77
2.5.3. Temanın Seçimi 78
2.5.4. Nesnelerin Seçimi 79
2.5.5. Bavul, Kutu ya da Çantaların Seçimi ve Tasarımı 80
2.5.6. Eğitim Etkinliklerinin Tasarımı 82
2.5.7. Yönetim Kurallarının Belirlenmesi 83
2.5.8. Değerlendirme Formlarının Hazırlanması 85
2.5.9. Sağlık ve Güvenlik Önlemlerinin Belirlenmesi 85
2.6. İlgili Araştırmalar 85

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM 92
3.1. Araştırmanın Modeli 92
3.2. Çalışma Grubu 92
3.2.1. Çalışma Grubunda Yer Alan Müze Uzmanları 92
3.2.2. Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrenci ve Öğretmen ve Uygulayıcılar 95
3.3. Veriler ve Toplanması 96
3.3.1. Veri Toplama Araçları 96
3.3.1.1. Gezici Bavul Müze Hizmetlerine Yönelik Anket 96
3.3.1.2. Öğretmen, Öğrenci ve Uygulayıcı Anketi 97
3.4. Verilerin Analizi 98

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUM 99
4.1. Müze Uzmanlarının Gezici Bavul Müze Hizmetlerine İlişkin Görüşleri 99
4.1.1. Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumlu Yönlerine İlişkin Müze Uzmanlarının Görüşleri 99
4.1.2. Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumsuz Yönlerine İlişkin Müze Uzmanlarının Görüşleri 144
4.1.3. Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Tasarlanmasına İlişkin Müze Uzmanlarının Görüşleri 157
4.2. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin Tasarım ve Uygulama Aşamaları 178
4.2.1. Uygulama Yapılacak Hedef Kitlenin Belirlenmesi 179
4.2.2. Amaç, Hedef ve Öğrenme Kazanımlarının Belirlenmesi 180
4.2.3. Temanın Seçimi 182

4.2.4. Nesnelerin Belirlenmesi 185
4.2.4.1. Müzik Teması Kapsamında Hazırlanan Nesneler (Müzik Aletleri) 187
4.2.4.2. Dans Teması Kapsamında Hazırlanan Nesneler (Bilgi Kartları) 191
4.2.4.3. Eğitim Etkinliklerinde Kullanılan Yardımcı Eğitim Materyalleri.....193
4.2.4.3.1. Bilgi kartları.....193
4.2.4.3.2. Yönerge. 194
4.2.4.3.3. Etkinlik sayfası 195
4.2.4.3.4. Branda afiş.....195
4.2.4.3.5. Tanıtım bandı.....196
4.2.4.3.6. Kırlangıç afiş 196
4.2.4.3.7. Kostüm.....196
4.2.4.3.8. Büyüteç 197
4.2.4.3.9. Seramik çamuru.....197
4.2.4.3.10. Anmalık 197
4.2.5. Bavul, Kutu ya da Çantaların Seçimi ve Tasarımı 198
4.2.6. Yönetim Kurallarının Belirlenmesi 199
4.2.7. Değerlendirme Formlarının Hazırlanması.....201
4.2.8. Sağlık ve Güvenlik Önlemlerinin Belirlenmesi.....202
4.2.9. Eğitim Etkinliklerinin Tasarımı.....203
4.2.9.1. Gezici Bavul Müze Eğitim Etkinliği Ders Planı 213
4.3. Çorum Müzesi İçin Tasarlanan Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Uygulayıcı Görüşleri.....220
4.3.1. Çorum Müzesi İçin Tasarlanan Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....220
4.3.2. Çorum Müzesi İçin Tasarlanan Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri.....231
4.3.3. Çorum Müzesi İçin Tasarlanan Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Uygulayıcı Görüşleri 243

BÖLÜM 5

5. SONUÇ VE ÖNERİLER 248
5.1. Sonuç 248
5.1.1. Uzman Görüşlerine İlişkin Sonuçlar 248
5.1.2. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin Tasarım ve Uygulama Aşamalarına İlişkin Sonuçlar.....251

5.1.3. Öğrenci, Öğretmen ve Uygulayıcı Görüşlerine İlişkin Sonuçlar 254
5.1.3.1. Öğrenci Görüşlerine İlişkin Sonuçlar 254
5.1.3.2. Öğretmen Görüşlerine İlişkin Sonuçlar 255
5.1.3.3. Uygulayıcı Görüşlerine İlişkin Sonuçlar 256
5.2. Öneriler 259

KAYNAKLAR 260

EKLER 272
EK A : Gezici Bavul Müze Hizmetlerine Yönelik Anket 272
EK B : Questionnaire on Mobile Museum Services Survey 276
EK C : Çorum Müzesi - Gezici Bavul Müze Öğrenci Değerlendirme Formu 280
EK D : Çorum Müzesi - Gezici Bavul Müze Öğretmen Değerlendirme Formu 282
EK E : Çorum Müzesi - Gezici Bavul Müze Uygulayıcı Değerlendirme Formu.....284
EK F.1: Çizelge 4 Uzmanların Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumlu Yönlerine İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri 285
EK F.2: Çizelge 5 Uzmanların Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumsuz Yönlerine İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri 288
EK F.3: Çizelge 6 Uzmanların Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Tasarlanmasına İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri.....290
EK G : Çizelge 7 Öğrencilerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri.....292
EK H : Çorum Müzesi Müdürlüğü İzin Dilekçesi 293
EK I : T.C. Ankara Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Belgesi 294
EK İ : T.C. Çorum Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü İzin Belgesi 295
EK J : Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamalarına ilişkin fotoğraflar 296
EK K: ÖZGEÇMİŞ 352

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge **Sayfa**

1. Uzmanların Ülkelere ve Müze Türlerine Göre Dağılımı.....93
2. Uzmanların Cinsiyet, Eğitim Durumu, Mezun Olunan Bölüm, Müzenin Bağlı Olduğu Kurum ve Gezici Müze Programı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Dağılımları 94
3. Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı.....95
4. Uzmanların Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumlu Yönlerine İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri.....285
5. Uzmanların Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumsuz Yönlerine İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri.....288
6. Uzmanların Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Tasarlanmasına İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri.....290
7. Öğrencilerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri.....292
8. Uygulamalara Yönelik Beğenilere İlişkin Frekans Dağılımı 226
9. Öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekansları 232

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil **Sayfa**

1. Gezici bavul müze çizimi 15

Fotoğraf

1. Gezici bavul müze örneği; “Cincinnati Museum of Natural History” 28
2. Gezici bavul müze örneği; “Cincinnati Museum of Natural History” 29
3. Gezici bavul müze örneği; “Cincinnati Museum of Natural History” 29
4. Gezici bavul müze örneği; “Cincinnati Museum of Natural History” 29
5. Gezici bavul müze örneği; "Holst Birthplace Museum” 35
6. Gezici bavul müze örneği; “Dorking Museum” 35
7. Gezici bavul müze örneği; “Tower Museum” 36
8. Gezici bavul müze örneği; “Tower Museum” 36
9. Gezici bavul müze örneği; “Thackray Medical Museum” 37
10. Gezici bavul müze örneği; “Blackburn Museum” 38
11. Gezici bavul müze örneği; “Tullie House Museum” 39
12. Gezici bavul müze örneği; “Harrow Museum” 40
13. Gezici bavul müze örneği; “Godalming Museum” 41
14. Gezici bavul müze örneği; “Godalming Museum” 41
15. Gezici bavul müze örneği; “Godalming Museum” 41
16. Gezici bavul müze örneği; “Godalming Museum” 41
17. Gezici bavul müze örneği; “Godalming Museum” 41
18. Gezici bavul müze örneği; “Godalming Museum” 41
19. Gezici bavul müze örneği; “Bewdley Museum” 42
20. Gezici bavul müze örneği; “Bewdley Museum” 42
21. Gezici bavul müze örneği; “Bewdley Museum” 43
22. Gezici bavul müze örneği; “Bewdley Museum” 43
23. Gezici bavul müze örneği; “Bewdley Museum” 43
24. Gezici bavul müze örneği; “Bewdley Museum” 44
25. Gezici bavul müze örneği; “Bewdley Museum” 44
26. Gezici bavul müze örneği; “Bewdley Museum” 44
27. Gezici bavul müze örneği; “Fulham Palace” 45
28. Gezici bavul müze örneği; “Fulham Palace” 45
29. Gezici bavul müze örneği; “Fulham Palace” 45
30. Gezici bavul müze örneği; “Sedgwick Museum of Earth Sciences” 46
31. Gezici bavul müze örneği; “Kirklees Museums and Galleries” 47
32. Gezici bavul müze örneği; “Kirklees Museums and Galleries” 47
33. Gezici bavul müze örneği; “Kirklees Museums and Galleries” 47
34. Gezici bavul müze örneği; “Kirklees Museums and Galleries” 47
35. Gezici bavul müze örneği; “Kirklees Museums and Galleries” 48
36. Gezici bavul müze örneği; “Kirklees Museums and Galleries” 48
37. Gezici bavul müze örneği; “Ulster Museum” 48
38. Gezici bavul müze örneği; “Ulster Museum” 48
39. Gezici bavul müze örneği; “Ulster Museum” 49
40. Gezici bavul müze örneği; “Ulster Museum” 49
41. Gezici bavul müze örneği; “Ulster Museum” 49
42. Gezici bavul müze örneği; “Ulster Museum” 49
43. Gezici bavul müze örneği; “Kerry County Museum” 51
44. Gezici bavul müze örneği; “Kerry County Museum” 51
45. Gezici bavul müze eğitim etkinliği; “Frontier Culture Museum” 52

46. Gezici bavul müze örneği; “Kentucky Museum of Art and Craft” 53
47. Gezici bavul müze örneği; “Kentucky Museum of Art and Craft” 53
48. Gezici bavul müze örneği; “Kentucky Museum of Art and Craft” 53
49. Gezici bavul müze eğitim etkinliği; “Michener Art Museum” 54
50. Gezici bavul müze eğitim etkinliği; “Michener Art Museum” 54
51. Gezici bavul müze örneği; “International Museum of Cultures” 55
52. Gezici bavul müze örneği; “International Museum of Cultures” 56
53. Gezici bavul müze örneği; “International Museum of Cultures” 56
54. Gezici bavul müze örneği; “International Museum of Cultures” 56
55. Gezici bavul müze örneği; “Jurica-Suchy Nature Museum” 57
56. Gezici bavul müze örneği; “Elkhart County Historical Museum,” 58
57. Gezici bavul müze örneği; “Elkhart County Historical Museum,” 58
58. Gezici bavul müze örneği; “Shiloh Museum of Ozark History” 59
59. Gezici bavul müze örneği; “Royal Saskatchewan Museum” 60
60. Gezici bavul müze örneği; “Royal Ontario Museum” 61
61. Gezici bavul müze örneği; “Royal Ontario Museum” 61
62. Gezici bavul müze örneği; “Royal Ontario Museum” 62
63. Gezici bavul müze örneği; “Royal Ontario Museum” 62
64. Gezici bavul müze örneği; “Royal Ontario Museum” 62
65. Gezici bavul müze örneği; “Royal Ontario Museum” 63
66. Gezici bavul müze örneği; “Royal Ontario Museum” 63
67. Gezici bavul müze örneği; “Royal Ontario Museum” 63
68. Gezici bavul müze eğitim etkinliği; “Canadian War Museum” 64
69. Gezici bavul müze örneği; “Canadian War Museum” 64
70. Gezici bavul müze örneği; “Canadian War Museum” 65
71. Gezici bavul müze örneği; “Canadian War Museum” 65
72. Gezici bavul müze örneği; “Canadian War Museum” 65
73. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 66
74. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 66
75. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 66
76. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 66
77. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 66
78. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 66
79. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 67
80. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 67
81. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 67
82. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 67
83. Gezici bavul müze örneği; “Australian Museum” 68
84. Gezici bavul müze anımsama etkinliği; “Australian Museum” 68
85. Gezici bavul müze anımsama etkinliği; “Australian Museum” 68
86. Gezici bavul müze örneği; “Tasmanian Museum and Art Gallery” 69
87. Gezici bavul müze örneği; “Tasmanian Museum and Art Gallery” 69
88. Gezici bavul müze örneği; “Tasmanian Museum and Art Gallery” 69
89. Rahmi M. Koç Müzesi Müzebüs eğitim etkinliği 73
90. Rahmi M. Koç Müzesi Müzebüs eğitim etkinliği 73
91. Çorum Müzesi Çocuk Eğitim Atölyesi logosu ve Gezici Bavul Müze logosu .296
92. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tanıtım bandı.....296
93. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tanıtım bandı.....296
94. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze branda afişi 297
95. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze örnek sınıf düzenlemesi
(branda afiş ve tanıtım bandı) 297

96. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze kırlangıç afişi 298
97. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze anmalık (hediye tişört) 298
98. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze anmalıkları 299
99. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze anmalıkları 299
100. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze anmalıkları 299
101. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 300
102. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 300
103. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 301
104. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 301
105. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 302
106. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 302
107. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 303
108. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 303
109. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 304
110. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 304
111. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı 305
112. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze yönergesi 305
113. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze etkinlik sayfası 306
114. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler 307
115. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler 307
116. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler 307
117. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler 308
118. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler 308
119. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan yardımcı eğitim materyalleri 308
120. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları 309
121. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları 309
122. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları 309
123. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları 310
124. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları 310
125. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları 310
126. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları 311
127. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları 311
128. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları 311
129. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze 312
130. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze 312
131. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze 312
132. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze 313
133. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze 313
134. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin kostümleri 313
135. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin kostümleri 313
136. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin kostümleri 314
137. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin kostümleri 314
138. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin kostümleri 314
139. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (tanışma) 315
140. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (tanışma) 315
141. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (tanışma) 315
142. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (nesneleri tanımlama oyunu) 316
143. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (nesneleri tanımlama oyunu) 316

144. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (nesneleri tanımlama oyunu) 316
145. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (nesneleri tanımlama oyunu) 316
146. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (nesneleri tanımlama oyunu) 317
147. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (nesneleri tanımlama oyunu) 317
148. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 317
149. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 318
150. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 318
151. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 318
152. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 319
153. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 319
154. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 319
155. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 319
156. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 320
157. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 320
158. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 320
159. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu) 321
160. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .321
161. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .321
162. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .322
163. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .322
164. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .322
165. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .323
166. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .323
167. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .323
168. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .324
169. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .324
170. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .324
171. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .325
172. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .325
173. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .325
174. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .325
175. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .326
176. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .326
177. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .326
178. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)..327
179. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)..327

180. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) ..327
181. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) ..328
182. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) ..328
183. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) .328
184. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) ..329
185. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) ..329
186. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) ..329
187. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması) ..329
188. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası) .330
189. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası) .330
190. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası) .330
191. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası) .331
192. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası) .331
193. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası) .331
194. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 332
195. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 332
196. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 332
197. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 333
198. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 333
199. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 333
200. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 333
201. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 334
202. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 334
203. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 334
204. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 334
205. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 335
206. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 335
207. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 335
208. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 335
209. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 336
210. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 336
211. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 336
212. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası
(görsel sanat uygulama çalışması) 337

213. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 337
214. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 338
215. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 338
216. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 338
217. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 339
218. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 339
219. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 339
220. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 340
221. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 340
222. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması) 340
223. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....341
224. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....341
225. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....341
226. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....341
227. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....342
228. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....342
229. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....342
230. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....342
231. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....343
232. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....343
233. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....343
234. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....343
235. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....344
236. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....344
237. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....344
238. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....345
239. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....345
240. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....345
241. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....346
242. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....346
243. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....346
244. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....347
245. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....347
246. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....347
247. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....348
248. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....348
249. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....348
250. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....348
251. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....349
252. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....349
253. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....349
254. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri....349

255. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri.....350
256. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri.....350
257. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri.....350
258. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri.....351
259. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (değerlendirme) 351

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın yapılma gerekçesini oluşturan problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, kapsamı, sınırlılıkları, tanımlar ile ilgili açıklamalara ve kullanılan kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Özellikle iletişim çağının kaotik yapısı dolaysıyla, sorumluluk duygusu taşıyan çağdaş toplumlarda "insan öğesi" daha da anlam kazanmaya başlamıştır. Çeşitli şekillerde yaşanmakta olan "değer erozyonu", bu anlamı ve gerekliliği pekiştiren en önemli unsur durumundadır. Bazı şeylerin yok olmaya başlamasının getirdiği panik içinde bütün toplumlar yeni eğitim sistemi arayışlarına girişmişlerdir. Toplumların ve bireylerin görsel, kültürel, sanatsal ve moral değerler birikimine katkı sağlayacak kurumlar birkaç başlık altında toplanabilir: okullar, müzeler, farklı disiplinlerde eğitim ve kültür merkezleri, tarihi ve doğal zenginliklere odaklanan turizm örgütleri. Bireysel ve toplumsal duyarlılık, kültürün binlerce yıllık tarihi birikimine sahip çıkmayı gerektirir. Bunları sağlayacak olan da, bu birikimin korunduğu ve sunulduğu müzeler ve müze kültürüdür (Pekmezci, 2007).

San (2007), devletin, eğitim ve kültür politikalarını belirlerken, müzelerin birer eğitim ortamı olduğu olgusunu göz önünde bulundurarak bu alanda da yenilikler yapılmasının önemli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca eğitim ve kültürle ilgili bakanlıkların işbirliği yaparak, okullar için gerekli olan çağdaş anlam ve işlevlerin müzelere de kazandırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Toplumun kültürel gelişimin düzeyinin, o toplumdaki müze ziyaretçilerinin çokluğuyla doğru orantılı olduğunu ve bu orantının iyileştirilmesinde müze çalışmalarına önemli görevler düştüğünü ifade eden Adıgüzel (2007), müzeleri çalışma alanı olarak seçen müze eğitimcilerinin asıl işinin müze ortamlarında bulunan nesneler ve izleyiciler arasındaki ilişkiyi yine müzeden hareketle organize etmesi ve müzenin eğitsel

stratejilerini oluşturması olduğunu belirtmektedir. Adıgüzel, bu uzmanların, toplumun farklı kesimlerini hedefleyen eğitsel amaçlı uygulamalarında, eğitim düzeyi, yaş grubu ve mesleki özellikler ile ilgi alanlarını da düşünmeleri gerektiğini ifade ederken, özellikle çocuk, ergen ve gençlere yönelmeyi amaç edinen uzmanların, müzecilik anlayışlarını, okul ile müze arasındaki iletişimi kurmak, sabit ya da mobil sergilerin eğitsel kullanımına olanak vermek için daha anlaşılır ve sade düzenlemeler yapması gerektiğini vurgulamaktadır.

Mey'in de (2007) üzerinde durduğu gibi; geleceğin müzelerinin kültürel aktarım görevleri, içeriksel olarak şimdiye kadar olduğu gibi, sergilere denk düşen uygulamaya yönelik sunumlar ve etkinlikler geliştirmek olacaktır. Müzeler, piyasanın tüketim sunucusuna kültürel sunu ve eğitimle, diğer bir anlatımla ziyaretçilerin bağımsızlık, yaratıcılık ve özel sorumlulukları bağlamında kültürel yetilerinin geliştirilmesi ve ortaya çıkarılmasıyla yanıt vermek durumundadırlar.

Adıgüzel (2007), müzelerin ve müzelerde yapılacak eğitsel etkinliklerinin, insanın değişen dünyaya uyum sağlamasını, yaşadığı toplumsal çevreyi tanıyıp ondan uzaklaşmamasını, tarih bilinci oluşturmasını, müze içeriğini günlük yaşantısıyla karşılaştırmasını, analiz becerisini; müzelerde sergilenen tüm nesnelerin insan odaklı olduğunu algılamasını sağlayabilecek biçimde geliştirilmesi gerektiğini dile getirmektedir.

Onur'un da (1999) ifade ettiği gibi; müzelerdeki eğitim programlarının amacı sadece bilgi vermek değildir. Müzelerdeki eğitim ortamı yaratıcılığı, düşgücünü, soru sormayı, ipuçlarından yeni bilgiler üretmeyi, sentez yapmayı özendiren, geliştiren bir etkiye sahiptir. Öte yandan, çağdaş müzeler hem ziyaretçilerini, hem çevre halkını bilgilendirme ve eğitme görevini geleneksel müzelerden daha fazla üstlenmektedir. Bu görev gezici müze, ödünç verme hizmeti, alan çalışması gibi sistemlerle yerine getirilmektedir. Bu tür çalışmalar hem müzenin etkinliklerini daha geniş bir alana yaymakta, hem de daha fazla kişiye müzeyle tanışma olanağını, dolayısıyla müzeye gitme alışkanlığını kazandırmaktadır. Her yaştan insana müzeye gitme alışkanlığı ancak eğitim yoluyla kazandırılabilir; bu da müzelerin okullara, ailelere, çevre halkına eğitim programları düzenlemesini gerektirmektedir. Bütün bunların hem müzelerin, hem de müzeler aracılığıyla toplumun, "demokratikleşme" sürecine katkıda bulunduğu söylenebilir.

Graham (2006), müzelerin, sosyal hizmet programları ve ödünç verme programları kapsamında yürüttükleri gezici bavul müze hizmetlerini genel anlamıyla, müzelerin okullara götürülmesini, taşınması sağlayan araçlar olarak tanımlamaktadır. Graham, bu tür uygulamaların, okulların müzelere gidememelerinin önünde bulunan (ulaşım maliyetleri, gezi düzenleme işlemleri gibi) engelleri, öğrencilere sınıf ortamında müze nesnelerini kullanmalarını sağlayarak, ortadan kaldırdığını belirtmektedir.

Clutterbuck (2007), gezici müzelerin önemine değinirken sosyal hizmet bağlamında dikkate alınması gereken farklı bir noktayı şöyle vurgulamaktadır; "Müze dışında gerçekleştirilecek etkinlikler birçok müze çalışmasının önemli bir bölümünü oluşturur. Müzeleri ziyaret etmeye maddi gücü yetmeyen yoksul insanlar için müzeler bazı koleksiyonlarını müze dışına çıkarabilir ve bu insanların ilgisini çekecek konularda evlerinin yakınında sergilemeler düzenleyebilir.

Sheppard' a göre (2000), toplumda müze ve müzeye ilişkin olgulara dair bir bilinç ve farkındalık oluşturabilmek ve bu bağlamda sosyal bir değişim yaratmak için müzelerin gezici bavul müze hizmetlerini de içeren çeşitli sosyal hizmet programları aracılığıyla eğitim olanaklarını halka taşıması ve bu kapsamda kendisini erişilebilir kılması son derece önemlidir.

Buonafede'e göre (2011), sağladığı eğitim materyalleriyle ve eğitim etkinlikleriyle yüksek kalitede öğrenme deneyimi sağlayan gezici bavul müzeler, kamu bilinci oluşturabilir ve eğitim kurumları olarak müzelerin değerini artırabilir. Bu bağlamda bu uygulamalar müzelere gereken ilgiyi çekerek hedeflenen kitleyi müzelere çekebilir.

Müze deneyimlerinin tamamen kişisel olduğunu ileri süren Clutterbuck (2007); her bireyin yaşam deneyimlerine, kültürel geçmişine ve hatta düşünme ve öğrenme tarzına göre farklı tepkiler verdiğini vurgulamaktadır. Clutterbuck'a göre; müzelerin yüz yüze kaldığı en büyük sıkıntı; kendilerini her ziyaretçi bakımından erişilebilir kılmalarıdır. İnsanları müze dışında tutan ve müzeyi ziyaret etmelerini engelleyen şeyin ne olduğunun düşünülmesi önemli bir gereksinimdir.

Clutterbuck'a (2007) göre, bu engeller çok basit olabilir. Örneğin bebek arabasında çocuğu ile gelen bir annenin içeri girmesini engelleyen kapının önündeki bir basamak ya da gözleri iyi görmeyen yaşlı insanların okuyamayacağı çok küçük yazılı metinler ve yetersiz aydınlatma olabilir. Eğitim yetersizliği nedeniyle karmaşık kelimeleri

anlayamama gibi entelektüel engeller de olabilir. Bazı insanların en iyi öğrenme şekli tartışma yapmaktır, bazıları ise kendi kendilerine bilgiyi okumayı tercih eder. Müzeler her türlü öğrenciye seslenecek öğrenme fırsatları barındırdığından emin olmalıdır. Ayrıca mali engeller de vardır; bazı insanlar ulaşım ücretlerini veya giriş ücretlerini karşılayamadıkları için müzeyi ziyaret edemiyor olabilir. Hatta kültürel engeller de vardır; bazı insanlar müzelerin ziyaret edilmesi gereken ilgi çekici mekânlar olduğunu hiç düşünmemiş olabilir. Clutterbuck'ın da ifade ettiği gibi müzenin ziyaret edilmemesinin altında yatan engeller tanımlanabilirse, bu engellerin nasıl kaldırılacağının bulunması da mümkündür.

Talboys (2005), gezici bavul müze hizmetlerinin, müze gezilerine alternatif uygulamalar olarak eğitim ortamlarında kullanılmasının nedenlerini şu tümcelerle ifade etmektedir; müze gezileri kültürel nesnelerle çalışma deneyiminin en önemli parçalarından biri olsa da buna engel olan bir dizi etken vardır. Öğrencilerin okul dışı deneyimlerden uzak tutan en önemli etkenlerin başında ekonomik nedenler gelir. Eğitimde temel becerilerin kazandırılmasına vurgu yapılmasının nedenlerinden biri; daha az masrafı öngörmesi ve müze gezileri gibi okul dışı etkinliklerin lüks olarak görülmesidir. Diğer bir etken ise zamansızlıktır. Öğretim programlarının ardışık ve katı bir biçimde yapılandırılmaları, öğretmenlerin müze gezileri planlamalarına ve gerçekleştirmelerine engel olmaktadır. Okullardaki çalışma politikaları çok hızlı bir biçimde değişerek kişiye özel öğrenme programları ön plana çıkarılsa da bu kapsamda öğrencilere önemli eğitim olanakları sunan müze gezileri, öğrenci gruplarının koordinesi ve kontrolü gibi konular nedeni ile öğretmenler için zor ve zaman alıcı bir iş haline gelmektedir. Bu problemlerin, sosyal değişimlerin de eklenmesiyle daha da artığı görülmektedir. Ulusal ve yerel olmak üzere dünyadaki tehlikelerin arttığı algısı, öğrencileri kapsayan pek çok kazayı izleyen davalardaki artış, risk değerlendirmelerinin yapılması ve sağlık-güvelik düzenlemelerinin yükümlülüğü müze gezilerinin değerinden ziyade, sorun oluşturduğu inancına katkıda bulunmuştur. Bu nedenle müzeye gidemeyen ya da gitmeyecek kişilerin bu kapsamdaki gereksinimlerini karşılamak için müze dışında sunulabilecek eğitim hizmetleri ve programları önem arz etmektedir. Bu hizmetler özünde, müze eserlerinin ve müze uzmanlarının müze dışına çıkarılarak topluma ulaştırılması bu kapsamda müze gezilerinin yerine alternatif eğitim olanakları sunmasıdır.

Brüninghaus-Knubel (2004), gezici bavul müze hizmetlerinin, müzeleri hangi bağlamda daha erişilebilir kıldığını şu tümcelerle ifade etmektedir; müzeler günümüzde,

topluma karşı sorumlulukları olan ve toplumla güçlü ilişkiler kurması gereken bir kurum olarak kabul edilmektedir. Müzeler istekli müze kullanıcılarından/ziyaretçilerinden ve destekçilerinden, müzeye ilişkin çok az bilgi sahibi ya da hiçbir şey bilmeyen ve hiç müze ziyaret etmemiş kişilere kadar çok geniş ve çeşitli bir topluluğa hizmet verebilir. Diğer durumlarda; belirgin ilgi eksikliği ya da müzelerin coğrafi erişilebilirlik ya da yeterli düzeyde ulaşım sistemlerinin olmamasından kaynaklanan zorluklara bağlı kullanım yetersizliğidir. Ayrıca ekonomik yönden zor durumda olan toplumlar ve kişiler müzelere gitmek için gerekli zamanı ve parayı bulamayabilirler. Sosyal hizmet programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze uygulamaları, müze bulunmayan yerlerde, örneğin; kırsal ve şehre uzak bölgelerde bulunan kişilere ve okullara öğrenme ve deneyim sağlayan olanaklar sunarak bu engeli ortadan kaldırabilir. Müzeler toplum üyelerinin müzelerin değerinin farkında olmalarını sağlamayı hedeflemekte ve bu hedef doğrultusunda sunduğu hizmetlerle gelecekte müzelere gereken ilgiyi çekecektir.

Bricker (2010), gezici bavul müzelerin, okulların müze gezilerinde *"müzede"* kullanabilecekleri bir kaynak olarak, ya da *"okullarda"* öğretmenler tarafından müze gezilerinin öncesinde ya da sonrasında ilave eğitimler için kullanılabilecek bir kaynak olarak çeşitli eğitim olanakları sunduklarını ifade etmektedir. Bricker, müze gezilerinin mümkün olmadığı durumlarda, müzeleri ve tarihi mekânların eğitim olanaklarını sınıflara getiren gezici bavul müze hizmetlerini, müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araç olarak işaret etmektedir.

Demirtaş'a göre (2000), müze eğitimi belirli bir bina ile sınırlı kalmamalı, dışa açılmalı, insanlara ulaşmalıdır. Ödünç verme sistemi ve gezici müzeler, müzelerin dışa açılmasını sağlayan iki önemli yoldur. Dünya müzelerinde yaygın olan, özellikle okullara yönelik ödünç verme sistemi ülkemizde de uygulanabilir. Bir müze uzmanı eşliğinde okullara gönderilecek kopya numunelerle ders yapmak kuşkusuz motive edici bir deneyim olacaktır. Gezici müzeler, müzelerin dışa dönük çalışmalarından bir diğeridir. Bu tür uygulamaların temelinde, hayatı boyunca belki de herhangi bir müzeyi ziyaret edemeyecek olan insanların müze kavramını tanımalarını sağlama isteği vardır. Gezici müze uygulamaları, halkla iletişim kurmanın önemli bir yönünü oluştururlar.

Mercin'in de ifade ettiği gibi; müzesi olmayan veya müzesi olup da koleksiyonları seçkin olmayan bölgelere ve müzeye gelemeyen ve müzeden haberi olmayan bireylere ulaşmak için müze dışı müzeye dayalı eğitim etkinlikleri şarttır (Mercin, 2006).

İlgili alan yazınında da ifade edildiği gibi; çeşitli nedenlerle yerleşik müze hizmetinden yararlanamayan insanlara taşıma yoluyla müze hizmeti sağlamak ve müzeyi daha fazla ulaşılabilir kılmak gezici bavul müzenin en temel görevidir. Gezici bavul müzeler, büyük kentlerin müze olanaklarından yararlanamayan küçük yerleşim birimlerindeki okullarda bulunan çocuklara ulaşarak, müze hizmetlerini yurt çapında dengeli bir şekilde yaygınlaştırılmasına ve eğitimde fırsat eşitliğini sağlanmasına katkıda bulunabilir. Bu bağlamda Türkiye'de okul-müze ilişkisi ele alındığında çeşitli sebeplerden dolayı (uzaklık, ulaşım ücretleri, zamansızlık, yasal işlemlerden doğan sorumluluklar vb.) müzelere gidemeyen ve müzelerin sunduğu eğitim olanaklarından yararlanamayan okullara bu hizmetin götürülmesi önemli bir sosyal sorumluluktur.

Bu doğrultuda yapılan çeşitli çalışmalar, Türkiye'de okul-müze ilişkisi bağlamında gerçekleştirilecek müze eğitimi etkinliklerinin önemine ve gerekliliğine değinirken, (Abacı, 1996; Özsoy, 2002; Altun, 2003. Gürkan, 2004;) bazı araştırmalar da Türkiye'de okul-müze ilişkisinin tam anlamıyla sağlanamadığı ve sağlıklı bir şekilde yürütülemediği konusuna değinmektedir (Belen, 1992; Demirci, 2009; Arı, 2010).

Belen 1992 yılında "İlk ve Ortaöğretimde Arkeoloji Müzelerinde Eğitim Sorumluluklarının Belirlenmesi - Çözüm Üzerine Bir Deneme" adlı araştırmasında, müzelerle okul ilişkisinin ve müzelerin eğitim görevini yerine getirip getirmediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Türkiye genelinde yedi bölgeden müze ve okullara anketler gönderilmiştir. Araştırma sonucuna göre Türkiye'de çocuklara, tarihi koruma bilincinin yeteri derecede verilmediği, okulların müzelere sadece müzeler haftasında gidebildikleri, bazılarının hiç gitmediği, müzelerin birkaçı hariç eğitim programları olan müze bulunmadığı, müzelerde özel rehber olmadığı ve Türkiye'de halkın müzelere rağbet etmediği belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre şu öneriler geliştirilmiştir: Müzelerin yarışmalar düzenlemelerinin yararlı olacağı ve bunun öğrenciler arasında ilgiyi arttıracağı, müzelerde konferanslar, seminerler düzenlenmesi, belli tarihi olayların öğrenciler tarafından canlandırılması, müzede çalıştay yapılması, gezici sergiler düzenlenmesi ve okulların sanatçılar tarafından ziyareti sağlanarak sergiler düzenlenmesi gerekir.

Demirci'nin (2009), "Kültürel Öğelerin Öğretiminde Müze Gezilerinin Önemi" başlıklı tezinde bulguları; sınıf öğretmenlerinin kültürel öğelerin öğretimini gerekli gördükleri ve kültürel öğelerin öğretiminde müze gezilerinin önemli etkilerinin olacağını düşündüklerini göstermektedir. Araştırmada müze gezilerine genel olarak olumlu bakan

sınıf öğretmenlerinin uygulamada müze gezilerine pek fazla yer vermedikleri ortaya çıkmıştır. Bu durum ise yasal işlemlerin çok uğraştırması, sorumluluğun çok fazla olması, öğrencileri kontrol etmenin güç olması, ulaşımda problem yaşanması, maddi problemlerle karşılaşılması gibi sebeplerden kaynaklandığı belirtilmektedir.

Arı'nın (2010), araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre; Sınıf öğretmenlerinin "müze bilinci öğrenme alanını" çocuklara kazandırdığı tutum ve davranış değişiklikleri bakımından önemli ve gerekli gördükleri, ancak bu alana yönelik kendilerini bilgi ve uygulama anlamında yeterli bulmadıkları ve bu alanda bir eğitime ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin müze bilinci öğrenme alanı etkinliklerini sınıf içinde gerçekleştirirken sorun yaşamadıkları, ancak zaman darlığı, kalabalık sınıf mevcudu, gidilecek yere ulaşım sürecinin zorluğu, müze personelinin çocuklara yaklaşım şekilleri, müzelerin yeterli tanıtım yapmamaları, etkinlikler için uygun bir müzenin olmaması gibi nedenlerle sınıf dışı etkinlikleri tam anlamıyla gerçekleştiremedikleri ortaya çıkmıştır.

Belen'in (1992), Demirci'nin (2009) ve Arı'nın (2010) yaptığı araştırmalar da gösteriyor ki; Türkiye'de okullar çeşitli sebeplerden dolayı (uzaklık, ulaşım ücretleri, zamansızlık, yasal işlemlerden doğan sorumluluklar vb.) müzeye gidemiyorlar. Oysaki en etkili eğitim yöntemlerinin araştırıldığı ve eğitim sistemlerinin hızla değiştiği bir süreçte, müzelerin görsel sanat eğitiminde etkin kullanımı önemli bir gereksinimdir. Çağımızda, eğitim-öğretimde sözel ağırlıklı öğrenmelerin yerini öğrenmeyi daha kalıcı kılan yaşayarak öğrenme ilkesi almıştır ve müzeler de buna olanak sağlamaktadırlar. Müzeler sadece sergileyen mekânlar olmaktan çok eğiten, insana yatırım yapan dinamikler olarak eğitimin kültürel temellerine destek vermektedir. Bu sebeple Türkiye'de çeşitli sebepler nedeniyle müzeye gidemeyen okullara müzelerin *"gezici müze"* kapsamında oluşturdukları birimlerle hizmet vermeleri bir gereksinimdir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2015 tarihinde yayınlanan verilerine göre; Türkiye'de 213 özel müze ayrıca; Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı 191 müze ve 137 düzenlenmiş örenyeri olmak üzere, ziyaret edilebilir 328 ünite aynı zamanda birer eğitim ve bilim kurumu olarak hizmet vermektedir. Ancak gezici müze hizmetleri bağlamında bu müzeleri değerlendirdiğimizde Türkiye'de gezici müze hizmetlerinin yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Özellikle bu durumu gelişmiş ülkelerle kıyasladığımızda, Türkiye'de yürütülmekte olan gezici müze hizmetlerinin ne kadar yetersiz olduğu sonucu da ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Amerika Birleşik devletlerinde Zucker tarafından 1981

yılında yapılan bir araştırmada; sadece gezici müze birimi olan 679 müzeden bahsedilmektedir. Araştırma verileri dikkate alındığında, hizmetlerin yerel olduğu, 1960 yılında başlatıldığı ve başlatıldığı zamandan beri hiç kesintiye uğramadığı sonucu vurgulanmaktadır.

Türkiye'de müzelerin "gezici" hizmetleri incelendiğinde, bu hizmetlerin yürütülebilirlik bağlamında da sağlıklı bir işleyişinin olmadığı görülmektedir. Örneğin; Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) Müzesi belgelerinde yer alan bilgilere göre; Türkiye'de cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanmaya başlayan "Seyyar Terbiye Sergisi"nin 21 Nisan 1933'te başladığı 4 Haziran 1933'te sona erdiği görülmektedir (akt: Demirtaş, 2003). Türkiye'de diğer bir gezici müze uygulaması, TCDD Müzesi belgelerinde yer alan bilgilere göre; Atatürk'ün doğumunun 100. yılı nedeniyle 1981'de yapılan gezici tren sergisidir (akt: Demirtaş, 2003). Bir diğer gezici müze uygulaması Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) Çocuk ve Gençlik Vakfı belgelerinde yer alan bilgilere göre; 5 Nisan 1999'da Edirne'den hareket eden ve 27 Aralık 1999'da Ankara'da son durağına ulaşan "Cumhuriyet Treni" ile gerçekleştirilmiştir (akt: Demirtaş, 2003). Rahmi Koç Müzesi eğitim projelerinden biri olan "Gezici Müze" 2003 yılında başlatılmıştır ve 2015 yılı itibariyle devam etmektedir (Bayam, 2007). 2008 Yılı etkinlikleri içinde Anadolu Medeniyetleri Müzesi Gezici Müze Kültür-Sanat ve Eğitim Otobüsü ile Ankara'nın Polatlı İlçesi Yassıhöyük Köyüne bir "eğitim gezisi" gerçekleştirilmiştir (Denizli, 2008). İstanbul Oyuncak Müzesi ilk kez 14 Mayıs – 19 Temmuz 2009 tarihleri arasında başlattığı Anadolu turnesi Türkiye'nin farklı illerini ziyaret etmektedir (İstanbul Oyuncak Müzesi [İOM], 2012). 18 Mart 2010 tarihinde yola çıkan ve 5 yıl süreyle tüm Türkiye'yi dolaşacak olan "Çanakkale 1915 Gezici Müze Tır'ı" hizmetlerine devam etmektedir ("Çanakkale 1915", 2012). Resmi müzelerin yürüttüğü gezici müze hizmetlerinin sürekliliğinin sağlanamadığı, özel müzelerin yürüttüğü gezici müze hizmetlerinin ise ancak 2000'li yıllarda başladığı ve özel kuruluşların mali destekli projeleri ile sürdürülebildiği görülmektedir. Bu noktada gezici müze hizmetleri, sürdürülebilirlik bağlamında ele alındığında, Türkiye'de devlet himayesinde resmi müzeler için tasarlanacak gezici bavul müzelere gereksinim duyulduğu görülmektedir.

Ayrıca Türkiye'deki gezici müze hizmetleri incelendiğinde arkeoloji ve tarih müzeleri için tam anlamıyla tasarlanmış ve sürdürülebilir bir gezici bavul müze örneği de görülmemektedir. Türkiye'de sadece 2008 Yılı etkinlikleri içinde Anadolu Medeniyetleri Müzesi Gezici Müze Kültür-Sanat ve Eğitim Otobüsü ile Ankara'nın Polatlı İlçesi

Yassıhöyük Köyüne bir "eğitim gezisi" gerçekleştirilmiştir (Denizli, 2008). Ancak Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin okulları belli bir programla ziyaret eden, Avrupa ve ABD'de uygulanmakta olan gezici müzeler gibi tam anlamıyla tasarlanmış bir gezici bavul müzesi yoktur. Gezici bavul müzelerin; kurumsal düzeyde geliştirilmeleri ve uzun yıllara yayılan hizmet politikaları geliştirilerek sürdürülebilirlik bağlamında başarı odaklı hedeflere ulaşabilmesi, bu hizmetlerin sistemli bir şekilde yapılandırılmaları ile mümkündür. Gezici bavul müzelerin araştırma, geliştirme, uygulama bağlamında yapılandırılmaları, kurumsallaşmış çağdaş bir gezici bavul müze ideali yolunda ilk ve en önemli görevdir. Bu yaklaşımla değerlendirildiğinde; bu araştırma kapsamında Türkiye'de arkeoloji ve tarih müzeleri için "araştırma, geliştirme, uygulama" bağlamında sistemli bir şekilde yapılandırılacak bir gezici bavul müze modeli geliştirmek önemli bir gereksinimdir.

Günümüzdeki toplumsal değişim ve dönüşüm süreçlerinin sancısını çeken ve iç savaşlarla mücadele etmek zorunda kalan Lübnan, İran, Irak, Libya, Mısır, Suriye, Sudan, Yemen, Çad, Fas gibi ülkelerinin durumu, kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturmak için yapılacak çalışmaların önemini ortaya koymaktadır. Tarih boyunca farklı kültürel, dini ve etnik yapılarda pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış Türkiye'nin de kültürel çeşitlilik konusunda sahip olduğu yaşantılar, bu konun ülkemiz açısından önemini daha da belirgin bir biçimde işaret etmektedir. Eskiyi ve yeniyi tartışabilmek, araştırabilmek ve farklı bakış açıları geliştirebilmek; demokratik toplumların gereksinim duyduğu, düşünen duyarlı bireylerin kazanması gereken en temel becerilerdendir. Demokratik bir birliktelik içerisinde yaşayabilen; karşılıklı birbirlerinin kültürlerine, dillerine ve tarihlerine saygıyla yaklaşan, bu değerleri karşılıklı geliştirip yaşatabilen toplumların oluşturulabilmesi için genelde eğitim alanında özelde sanat eğitimi alanında yapılacak çalışmalara gereksinim duyulmaktadır. Bu düşünsel eksenden hareketle değerlendirildiğinde, Anadolu'da yaşamış önemli bir uygarlık olan Hititlerin kültürel öğelerini ele alan ve Çorum Müzesi kapsamında geliştirilen Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ile *"öğrencilerin kendi kültürlerinden farklı bir uygarlığı tanımaları sağlanarak",* öğrencilerde *"kültürel çeşitliliğe"* ilişkin bir farkındalık oluşturulabileceği düşünülmektedir.

Çorum müzesi, Hititlerin başkenti Hattuşa-Boğazköy başta olmak üzere Alacahöyük, Büyük Güllücek, Pazarlı sonraları Eskiyapar, Ortaköy-Sapinuva, Yörüklü-Hüseyindede gibi önemli merkezleri bünyesinde barındıran, tarihi ve arkeolojik

zenginlikleri bakımından önemli bir şehir olan Çorum'da bulunmaktadır. İlköğretim Görsel Sanatlar ders programının "Kültürel Miras" öğrenme alanıyla da öğrencilerin Anadolu uygarlıklarını tanıması ve bu değerlere sahip çıkma bilincini edinmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze modeli kapsamında gerçekleştirilen eğitim etkinlikleri ile Türkiye'de uygulanmakta olan İlköğretim Görsel Sanatlar ders programının amaçları da örtüşmektedir.

Çorum Müzesi, 2011 yılında müze eğitim atölyesini de açarak müzenin eğitim hizmetleri bağlamındaki görevini de yerine getirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca çeşitli Avrupa Birliği Projeleri ile müzenin eğitim etkinliklerini arttırma yolunda önemli adımlar atılmaktadır. 2003 yılında modern yüzüyle ziyarete açılan müze, yapmakta olduğu atılımlarla müzeyi geliştirme ve Türkiye'ye tanıtma çabalarını sürdürmektedir. Bu kapsamda ele alındığında, yapılacak bu araştırma sonrasında, Çorum Müzesi kapsamında oluşturulan Gezici Bavul Müze ile müzenin eğitim çalışmalarına da katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, tasarlanan Gezici Bavul Müze ile Çorum Müzesi'nin çeşitli illerdeki çocuklara ulaşabilmesi konusunda yapmış olduğu çalışmalara da katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu gereksinimler bağlamında ele alındığında Türkiye için geliştirilen Gezici Bavul Müze modeli Çorum Müzesi kapsamında ele alınmış ve bu doğrultuda tasarlanmıştır.

Bu bilgiler ekseninde kısa bir değerlendirme yapıldığında, ilgili alan yazınında da ifade edildiği gibi; Türkiye'de okul-müze işbirliğinin tam anlamıyla sağlanamadığı, uzaklık, ulaşım ücretleri, yasal işlemlerden doğan sorumluluklar vb. gibi çeşitli nedenlerle okulların müzeye gidemediği görülmektedir. Müzeler sadece sergileyen mekânlar olmaktan çok eğiten, insana yatırım yapan dinamikler olarak eğitimin kültürel temellerine destek vermektedir. Bu sebeple Türkiye'de çeşitli sebeplerden dolayı müzeye gidemeyen okullara müzelerin *"gezici müze"* kapsamında oluşturdukları birimlerle hizmet vermeleri bir gereksinimdir. Ancak, Türkiye'de yürütülmekte olan gezici müze hizmetleri incelendiğinde, bu hizmetlerin yürütülebilirlik bağlamında da sağlıklı bir işleyişinin olmadığı görülmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında Türkiye'deki müzelerde gezici müze hizmetlerinin yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Ayrıca Türkiye'deki gezici müze hizmetleri incelendiğinde arkeoloji ve tarih müzeleri için tam anlamıyla tasarlanmış ve sürdürülebilir bir gezici bavul müze örneği görülmemektedir. Bu bağlamda Türkiye'de arkeoloji ve tarih müzeleri için bir gezici bavul müze modeli geliştirmek bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; çeşitli ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze hizmetlerinde görevli uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerine" ilişkin görüşlerini belirleyerek ve gelişmiş ülkelerdeki örneklerinden yola çıkarak; Türkiye'de Çorum Müzesi örneğinde bir "Gezici Bavul Müze" modeli tasarlamak, uygulamak ve uygulamaya ilişkin öğrenci, öğretmen ve uygulayıcı görüşlerini belirlemektir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Çeşitli ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze hizmetlerinde görev alan uzmanların, gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. "GRASS ROOTS" projesinden hareketle Çorum Müzesi örneğinde nasıl bir Gezici Bavul Müze modeli tasarlanabilir?
3. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamaları konusunda öğrenci, öğretmen ve uygulayıcı görüşleri nelerdir?

1.3. Önem

Bu araştırma, çeşitli ülkelerde gerçekleştirilen gezici bavul müze uygulamaları temel alınarak Çorum Müzesi örneğinde oluşturulacak Gezici Bavul Müze modelinin ilköğretim 6. sınıf, görsel sanatlar dersi kültürel miras öğrenme alanı kapsamında uygulanması ile öğrenci, öğretmen ve uygulayıcıların, Gezici Bavul Müze uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlerken bu alanda yapılmış ilk araştırma olarak alandaki önemli bir eksikliği dolduracağı düşünülmektedir.

Alan yazını incelendiğinde, gezici bavul müzelere ilişkin tüm tasarım sürecini ve uygulama sürecini kapsayan, uzman görüşleri ve nitelikli uygulama örnekleri dikkate alınarak, MEB öğretim programları doğrultusunda tasarlanmış ve uygulanmış; arkeoloji ve tarih müzeleri kapsamında yapılandırılmış herhangi bir gezici bavul müze modeli bulunmadığı görülmektedir. Bu bağlamda Türkiye'de Çorum Müzesi kapsamında bir gezici bavul müze modelinin geliştirilmesiyle alandaki önemli bir eksikliğin doldurulacağı düşünülmektedir. Çeşitli ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri, ilgili alan yazınında yer alan görüşler ve uygulama örnekleri dikkate alınarak tasarlanan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze modeli, tasarım bileşenleri ve uygulama süreci bağlamında tanımlanan ve görüş alınarak değerlendirilen, arkeoloji ve tarih müzeleri kapsamında yapılandırılmış ilk gezici bavul müze modelidir. Bu bağlamda, bu

araştırmada önerilen model, alan yazınındaki bu boşluğu doldururken Türkiye'deki müzelerin de yararlanabileceği örnek bir uygulama olacağı düşünülmektedir. Bu araştırma kapsamında belirlenen belli anahtar kavramlar etrafında bilgilerin yapılandırılması sağlanarak farklı gezici bavul müzeler geliştirilebilir. Bu doğrultuda bu araştırma, bir model oluşturma sürecinde gezici bavul müze tasarım ve uygulama aşamalarını betimleyerek özelde arkeoloji müzelerin yaralanabileceği örnek bir uygulama olurken genel olarak bütün müze türlerine uyarlanabilecek ve her türde müzenin yararlanabileceği bir model önerisi sunmaktadır.

Ayrıca, Çorum Müzesi kapsamında tasarlanan Gezici Bavul Müze ile Çorum Müzesi'nin yürütmekte olduğu çeşitli eğitim çalışmalarına ve daha fazla öğrenciye ulaşabilmesi konusunda yaptığı çalışmalara da katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Bu araştırmada tasarlanan Gezici Bavul Müze Modeli, bir arkeoloji müzesi olan Çorum Müzesi ve Hititlerde müzik ve dans teması ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma; görsel sanatlar dersi müze bilinci öğrenme alanı etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilen gezici bavul müze uygulamaları ile sınırlıdır.
3. Araştırmada elde edilen Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamalarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri, Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı üst, orta ve alt sosyo ekonomik düzeyi temsil eden, 6. Sınıf düzeyinde eğitim veren okullardaki eğitim etkinliklerine katılan 45 öğrenci, üç öğretmen ve iki uygulayıcının görüşleriyle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Gezici bavul müze: Uzaklık, ulaşım zorlukları, maddi olanaksızlıklar, yasal izinleri sağlamaktan doğan güçlükler, zamansızlık, vb. gibi çeşitli nedenlerden dolayı, müzeleri ziyaret etme olanağı bulamayan kişi, kurum ve kuruluşlara, müze nesneleri ve çeşitli eğitim materyalleri içeren çanta, sandık, kutu, bavul gibi taşıyıcılarla gezici müze hizmeti sağlayan bir araçtır.

1.6. Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

GEM:(Group for Education in Museums) Müzelerde Eğitim Grubu

SMC: (Scottish Museums Council) İskoç Müzeler Konseyi

BÖLÜM 2

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde gezici bavul müze uygulamalarının tanımı kapsamında eğitim-öğretimdeki yeri ve önemine, gezici bavul müze hizmetlerinin olumlu ve olumsuz yönlerine, gezici bavul müze hizmetlerinin tarihsel ve düşünsel temellerine, çeşitli ülkelerde gerçekleştirilmekte olan gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin uygulama örneklerine; Türkiye'deki müzelerin gezici müze hizmetlerine ve gezici bavul müzelerin tasarım ve uygulama aşamalarına yer verilmiştir.

2.1. Gezici Bavul Müze Kavramı ve Kapsamı

İngilizce karşılığı "museums' loans boxes; outreach boxes; outreach trunks; discovery boxes; traveling trunks; history trunks; artifact trunks; teacher trunks; education trunks; outreach resource trunks,"gibi farklı ülkelerde farklı adlandırmalarla uygulanan gezici müze uygulamalarının Türkçede müzelerin ödünç verme hizmetleri, ödünç kutular, sosyal hizmet kutuları, sosyal hizmet sandıkları, keşif kutuları, gezici sandıklar, kaynak kutular, tarih sandıkları, öğretmen sandıkları, eğitim sandıkları vb. gibi karşılıkları olan ancak bağlam içerisinde ele alındığında bu adlandırmaların ilgili kavramsal içeriği karşılayamadığı ve yüklendiği görevi doğrudan işaret edemediği görülmektedir. Türkçede bu tür uygulamalar için üstlendiği görev kapsamında; çeşitli nedenlerle yerleşik hizmetlerden yararlanamayan kişilere, taşıma yoluyla sağlanan hizmetler için; "gezici kütüphane, gezici hastane, gezici okul, gezici tiyatro, gezici sergi, gezici müze" vb. gibi "gezici" ifadesinin kullanıldığı adlandırmaların yapıldığı görülmektedir. Gezici müze hizmetleri ise uygulama biçimi bakımından ikiye ayrılmaktadır. Birincisi; müze nesneleri ve çeşitli eğitim materyallerini kapsayan koleksiyonları taşıyan minibüs, otobüs, tır gibi araçların kişi, kurum ve kuruluşlara götürülmesiyle, "*araçların içinde"* sağlanan gezici müze hizmetleridir. İkincisi ise; müze nesneleri ve çeşitli eğitim materyalleri içeren çanta, sandık, kutu, bavul gibi taşıyıcıların kişi, kurum ve kuruluşlara götürülmesiyle, *"mekânların içinde"* sağlanan gezici müze hizmetleridir. Bu araştırmada, gezici bavul müze; "uzaklık, ulaşım zorlukları, maddi olanaksızlıklar, yasal izinleri sağlamaktan doğan güçlükler, zamansızlık, vb. gibi çeşitli nedenlerden dolayı, müzeleri ziyaret etme

olanağı bulamayan kişi, kurum ve kuruluşlara, müze nesneleri ve çeşitli eğitim materyalleri içeren çanta, sandık, kutu, bavul gibi taşıyıcılarla gezici müze hizmeti sağlayan bir araç" olarak tanımlanmaktadır. Herhangi bir kavram yanılgısına yer vermemek adına "gezici müze" uygulamaları, minibüs, otobüs, tır gibi araçlarla sağlanan gezici müze hizmetlerinden ayırmak ve görev tanımı kapsamında daha belirleyici olmak adına "gezici bavul müze" uygulamaları olarak adlandırılmıştır.

Gezici bavul müzeyi; müzeler tarafından bölgedeki okullara gönderilen küçük gezici sergiler olarak tanımlayan White (2005), çeşitli müze eseri, tıpkıbasım numune, fotoğraf gibi materyallerin, bölmeleri olan küçük sandık, bavul gibi taşıyıcıların içine yerleştirilerek oluşturulmasından dolayı bu uygulamanın "suitcase museum" yani "bavul müze" olarak adlandırıldığını ifade etmektedir. White, ayrıca "Hands-on Archaeology: Real-life Activities for Kids" adlı kitabında gezici bavul müzelere ilişkin bir çizime de yer vermiştir[1].

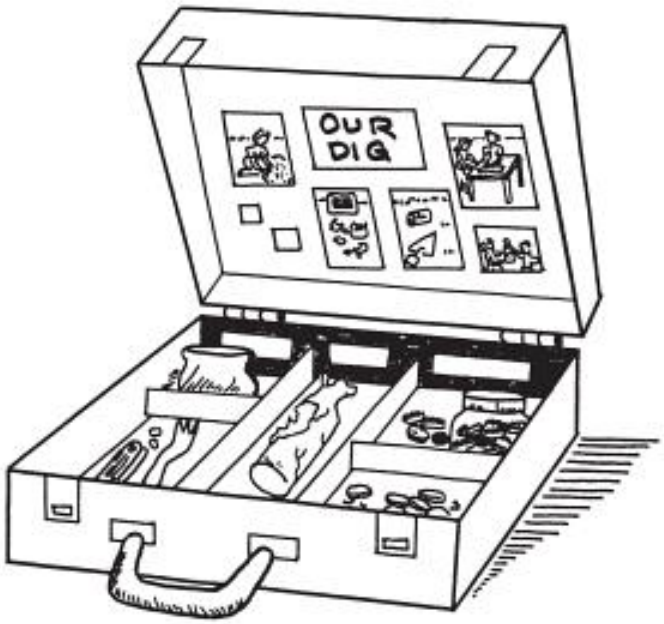

Şekil 1. Gezici bavul müze çizimi
Kaynak. White, 2005

Singh'a göre (2004), müzeler daha çok bir entelektüel uyarım ve eğlence kaynağıdır. Sergi salonları, düzenlenmiş ikincil koleksiyonları, etiketler, rehberli turlar, gezici sergiler, okul-sınıf ziyaretleri, okullar için ödünç verme yoluyla yürütülen gezici bavul müze hizmetleri, öğretmenler için eğitim kursları, resimli görsel anlatımlar, filmler ve yayınlar, vb. çeşitli araçlar müzelerdeki eğitim etkinliklerini oluşturmaktadır.

[1] (bkz. şekil 1)

Graham (2006), müzelerin, sosyal hizmet programları ve ödünç verme programları kapsamında yürüttükleri gezici bavul müze hizmetlerini, müzelerin okullara götürülmesini, taşınması sağlayan araçlar olarak tanımlamaktadır. Graham, bu tür uygulamaların, okulların müzelere gidememelerinin önünde bulunan (ulaşım maliyetleri, gezi düzenleme işlemleri gibi) engelleri, öğrencilere sınıf ortamında müze nesnelerini kullanmalarını sağlayarak, ortadan kaldırdığını belirtmektedir. Graham, bu doğrultuda sağladığı olanaklarla gezici bavul müze hizmetlerinin, müzeleri daha erişilebilir kıldığını ifade etmektedir.

Blenz-Clucas'a göre (1993), müze gezileri öğrencilerin sahip olduğu okul dışı öğrenme deneyimleri arasında en değerlisi olmasına rağmen mesafe, zaman ve para gibi etkenler okulların sıklıkla müze gezileri ile desteklenmesini engellemektedir. Neyse ki müze yöneticileri bunun önemini anladılar ve okulların müzelere gidemediği durumlarda müzeleri okullara taşımayı/götürmeyi önerdiler. Günümüzde müzelerin pek çoğu, doğrudan okullara kendi koleksiyonlarından parçalar götürmek için tasarlanmış ödünç verme programları ve sosyal hizmet programları kapsamında hizmet verev gezici bavul müzeler sağlamaktadır. Günümüzde pek çok kurum, sunumlara ek olarak; eserler, gerçek tarihi belgeler, görsel işitsel materyaller, öğretmen kılavuzlar ve sergiler içeren ödünç verme yoluyla yürütülen gezici bavul müzeler sağlamaktadır. Bu programlar aracılığıyla öğrenciler, eskiden yalnızca müze gezileri ile kazanılması mümkün olan deneyimi, gezici bavul müzelerin sağladığı müze materyalleri ile doğrudan kazanmaktadır.

Talboys'a göre (2005), gezici bavul müzenin görev tanımı; müze nesnelerini müzeden sınıf ortamına taşıyarak doğrudan öğrencilerle etkileşim içinde çalışmaktır. Okulların az olduğu kırsal alanlardaki ve kentsel alanlardaki oldukça yoksul okullara, öğrencilerle doğrudan temas kurulmasına olanak tanıyan gezici bavul müze uygulamaları önemli ölçüde destek olmaktadır. Bu da doğrudan, gezici bavul müze uygulamalarının eğitimde fırsat eşitliğindeki katkısına işaret etmektedir. Talboys, gezici bavul müzelerin eğitimde fırsat eşitliğindeki görevi konusunu farklı bir boyutuyla da değerlendirmektir. Talboys'a göre müzelerin ana görevi maddi kültürü koruma ve sergileme olduğu kadar, sosyal hizmet kapsamında yürüttükleri gezici bavul müze hizmetleri ile toplumun farklı kesimlerine de nesnelerle/eserlerle çalışma deneyimi sağlayan olanaklar sunmaktadır. Bu bağlamda, gezici bavul müzeler sunduğu hizmetlerle yalnızca okullarda değil toplumun tamamında eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunmaktadır.

Singh (2004), ödünç verme yoluyla sağlanan gezici bavul müzeyi en yalın şekliyle; kabuklar, fosiller, besin zinciri, güneş sistemi, vb. gibi belirli konulara ilişkin bilgileri içeren bir kutu olarak betimlemektedir. Sing'a göre; ödünç verme yoluyla sağlanan her gezici bavul müze genellikle; orijinal nesnelerin kopyaları, grafikler, modeller, renk plakaları ve öğretmen kılavuz içerir. Ödünç verme hizmetleri yaygın eğitimin yaygınlaşmasında bir ortam olarak işlev görür. Ödünç verme setlerini tasarlarken vurgu, her zaman kullanıcılara çok açık bir yolla ve kısa bir süre içinde her konu başlığına ilişkin fikirlerin nasıl aktarılacağı üzerine yapılır. Örneğin bütün nesnelerin yaşam döngüsü üzerine bir sergiye ilişkin nesnelerin alçı döküm modellerini içeren ödünç verme setleri yukarıdaki konu başlıklarıyla uğraşan tarih ya da biyoloji öğretmenleri tarafından kullanılabilir. Okul ödünç verme setlerinin üretimi ve ayrıca bunların doğru kullanımına yönelik konulara karar vermede okullardaki öğretmenler ve müzeler arasındaki yakın işbirliği yardımcı olacaktır.

Swain (2002), dünyadaki en büyük kent tarihi müzesi olan "Museum of London" bünyesinde müzenin topluma erişim/hizmet çalışmaları kapsamında çeşitli çalışmalar yürütüldüğünü belirtmektedir. Herkesin müzeleri ziyaret etme olanağı bulamadığını dile getiren Swain, bunun nedeni ise insanların "alışkanlıklar, ekonomik etkenler" ve "sosyal, kültürel nedenler" ile kısıtlanmalarına bağlamaktadır. Swain, müzenin bu engelleri ortadan kaldırmak, müzeleri daha fazla erişilebilir kılmak için yürütülen çalışmalar arasında gezici bavul müze hizmetlerinin önemli bir yeri olduğunu belirtirken, okullarda uygulanan öğretim programlarına koşut bir anlayışla tasarlanan gezici bavul müzeler ile eğitim-öğretim ortamlarının zenginleştirileceğini ifade etmektedir. Swain, ayrıca müzenin Roman koleksiyonunu temsil eden arkeolojik nesnelerin tıpkıbasımlarının dâhil edildiği gezici bavul müzelerde öğretmenler için çeşitli notlar, öğrenciler için çalışma kâğıtları ve eğitim etkinliklerini destekleyecek çeşitli eğitim videoları yer aldığını belirtirken tıpkıbasım müze nesneleriyle, öğrencilerin nesnenin bütününü görmesini sağlayarak, gerçek müze nesnelerinin kısmi kalıntılarının öğrenme potansiyelini artıracağını dile getirmektedir.

Jacobo ve diğerlerine göre (2014), müze ve okul işbirlikleri pek çok biçimde olabilir ve temel amaçları okulların gereksinimleri göz önünde bulundurularak müze içeriğini öğrencilere ileten farklı çeşitlerde eğitim programları olabilir. Bu eğitim programlarından birisi de müzelerin sosyal erişim programları kapsamında etkinlik gösteren, uzak bölgelerdeki okullara müzelerin olanaklarını götürmenin/taşımanın bir

yolunu arayan gezici bavul müzelerdir. Gezici bavul müzeler genellikle, diğer eğitim materyalleriyle birlikte tıpkıbasım müze nesneleri gibi uygulama nesneleri içerirler.

Blenz-Clucas'ın (1993), Amerika Birleşik Devletleri'ndeki müzelerin basın sorumlularının görüşlerine başvurarak gerçekleştirdiği araştırmasında, gezici bavul müzelerin öğrencilerin dokunması/eline alması için müze nesneleri, oynaması için oyunlar ve izlemesi ve tartışması için yansılar sunarak öğrencilerin etkin katılımının desteklendiği belirtilmektedir. Yine bu araştırmada müze gezilerinin aksine gezici bavul müzelerin sağladığı olanaklarla öğrencilerin müze nesnelerini kendi seviyelerinde görebildikleri ve dokunabildikleri önemle ifade edilmektedir. Gezici bavul müzelerin belirli sınıf seviyelerine göre, belirli bir tema odağında tasarlandığı vurgulanırken, öğrencilerin dönem kıyafetlerini giyebilme/deneme, döneme ilişkin oyunları oynama ve atalarının geçmişte kullandığı nesnelere dokunma fırsatı bulabildikleri belirtilmektedir.

Corwin (1972), keşif kutuları (discovery boxes) da olarak adlandırılan gezici bavul müzelerin, belirli temaların odağında geliştirilmiş ve farklı müzelerden ya da bağış yoluyla toplanmış üç boyutlu nesneler, fotoğraflar, grafikler, kitapçıklar, haritalar gibi açıklayıcı bir ürün çeşitliliği içerdiğini belirtirken, öğrencilerin eğitim etkinliklerinde nesneleri dokunarak incelemeleri diğer bir deyişle dokunarak, deneyerek, kullanmaları ile yeni şeyler öğrenmelerine olanak tanındığını vurgulamaktadır. Corwin ayrıca, bu uygulamaların bazı rehberler eşliğinde küçük öğrenci grupları ile gerçekleştirilmesinin en iyi yöntem olduğunu ifade etmektedir.

Geleneksel etkinlikler ve inançlarla ilişkili eserler kültürün en tanınan temsilcileri arasında yer alabilir. Gezici bavul müzeler de yer alan bu eserler; geleneksel giysiler, tekstil ürünleri, kostümler ya da maskeler, geleneksel oyuncaklar, bu etkinliklerde kullanılan ham maddelerden örnekler, halk sanatı ve el sanatları/el işleri, masallar, fabllar ya da efsaneler içeren kitaplar, müzik aletleri, halk danslarının, halk müziklerinin kayıtları ve mimari parçalardan oluşabilir. Gezici bavul müzelerde yer alan asıl nesnelerin yanında; ülke ya da bölge hakkında bilgi veren kitaplar ya da dergiler, gezi rehberleri, iki dilli sözlükler, eğitim posterleri, zaman çizelgeleri, kasetçalar, CD, video ve DVD oynatıcıları, ilave haritalar, istatistik listeleri ve öğrenciler için çalışma kâğıtları gibi ikincil bilgi kaynakları da içerebilir. Bu ikincil kaynaklar kültürel nesnelere ek bilgi olarak ya da öğrenci isteklerine/sorularına yanıt olabilmek için başvuru materyalleri olarak hizmet sağlarlar (Hauf, 2010).

Doğa tarihi müzeleri kapsamındaki gezici bavul müzeler, müzeleri ziyaret edemeyen ancak öğrencileri için eğlenceli, ekonomik ve yüksek kalitede bilim/fen bilgisi deneyimi isteyen okullara önemli eğitim olanakları sağlamaktadır. Okullara gezici bavul müze sağlamak isteyen müzeler, konu seçimi, örnek (nesne) seçimi, nesnelerin muhafaza edilmesi ve bavullara yerleştirilmesi gibi bir dizi planlama kararıyla karşı karşıyadır. Taşıyıcı kutuların ya da bavulların bakımları ile birlikte paketlenmeleri ve tasarlanmalarını içeren süreçlerinin, malzemelerin uzun ömürlü ve kullanılabilir olmalarını sağlamak için dikkatli bir şekilde planlanması gerekmektedir. Müzelerin izleyicilerine ulaşması ve onların gereksinimlerine cevap vermesi için tanıtım, değerlendirme ve maliyet konularını da göz önünde bulundurması gerekmektedir. Müzeler ayrıca, kendi planlamalarına ve uygulamalarına yardımcı olacak diğer müzelerin başarılı gezici bavul müze programlarını araştırmaları gerekmektedir (Patton,1991).

Müzelerin sosyal hizmet etkinliklerinin çeşitli şekillerde olabileceğini kaydeden Mayfield (2005), ödünç verme yoluyla okullara ve çeşitli kuruluşlara sağlanan gezici bavul müzeleri; bu etkinliklerin yaygın olarak kullanılmakta olan bir türü olarak nitelendirmektedir. Çocuk müzelerinin alıcı/hedef kitlelerinin genişlediğini belirten Mayfield, sosyal hizmet programlarındaki çeşitliliği ve artışı bunun en belirgin kanıtı olarak dile getirmektedir. Mayfield, bazı çocuk müzelerinin aileler tarafından kullanılmak üzere genellikle evde öğrenim gören çocuklara yönelik materyaller ürettiğini ve pazarladığını ifade ederken bu etkinliklerin okullarda uygulanmakta olan geçerli öğretim programlarının eşgüdümünde gerçekleştirildiğini vurgulamaktadır.

Müzelerin eğitim hizmetlerinin yalnızca okullarda öğrenim gören çocukların ziyaretlerine yardımcı olmakla sınırlı olmadığı belirten Ambrose ve Paine (2012), müzelerin etkinliklerini müze duvarlarının dışına taşıyarak okullara ve toplumun diğer kesimlerine ulaştırmak için çeşitli çalışmalar gerçekleştirildiğini ifade etmektedir. Bu çalışmaların başında da ödünç verme yoluyla sağlanan gezici bavul müze hizmetlerini, gezici tır müzelerini ve okullarda müze uzmanları ve sanatçılarla gerçekleştirilen atölye çalışmalarını işaret eden Ambrose ve Paine, gezici müze hizmetlerinin en büyük faydasının ise; öğretmen ve öğrencilerin müze nesneleri ile sınıf ortamlarında etkileşimini sağlayarak müzeyi ziyaret etmelerini desteklemek olduğunu vurgulamaktadır.

Ambrose ve Paine (2012), müzelerin eğitim olanaklarının, müzelerin gezici hizmetleri yoluyla kırsal bölgelerdeki okullara götürülmesi, Hindistan ve Kanada gibi geniş ülkelerde özellikle yararlı bulunduğunu ifade ederken, daha küçük şehirleri ve kırsal

bölgeleri olan Birleşik Krallık'ta da başarılı olduğunu belirtmektedir. Ambrose ve Paine, Avustralya ve İsveç gibi ülkelerde ise, gezici müzelerin oldukça uzak bölgelerde konuşlanmış topluluklara hizmet verdiğini dile getirmektedir.

Singh (2004), Hindistan gibi ülkelerin pek çoğunda, kentsel alanlarda bulunan az sayıda okula, müzelerin ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müze hizmeti sağlandığını, çünkü nüfusun yaklaşık olarak %70'inin köylerde yaşadığını ve köy okullarının çoğunun müzeleri ziyaret etmek için fırsat bulamadıklarını ifade etmektedir. Singh, bu tip köy okulları gibi, yerleşik müze hizmetinden yararlanamayan ve müzeleri ziyaret etme olanağı bulamayan okullara, müzelerin ödünç verme sistemleri ile yürütülen gezici bavul müze hizmetlerinin sağlanması gerektiğini belirtmektedir.

Gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin, farklı insan grupları tarafından farklı biçimlerde yorumlanabileceği, tartışılabileceği ve beğenilebileceğini ifade eden Corbishley (2011), öğretmenlerin ise; öğrencilerin geçmişi anlamalarına ve gözlem, kayda geçirme ve diğer öğrencilerle/akranları ile çalışma becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olan uygulama ve araştırma nesneleri üzerine iyi sunulmuş gezici bavul müze uygulamalarını takdir ettiklerini belirtmektedir. Ayrıca, Corbishley'e göre, gezici bavul müze nesnelerinin eğitim ve öğretimde kullanılması, anlayış, kavramlar ve becerileri geliştirmenin etkin bir yoludur.

Gezici bavul müzelerde yer alan nesneler, dünya kültürünü çalışan/araştıran öğrenciler için, olağanüstü zenginliği ve derinliği olan kaynaklar sunar. Gezici bavul müzelerde yer alan bu kültürel nesneler, doğal bir şekilde öğrencilerin ilgisini çeker ve genç öğrencilerin kültürle ilişkili buldukları soruları sormaları için onları uyarır ve harekete geçirir. Kültürel nesnelerle çalışma deneyimi, öğrencilerin kendi gözlemlerini ve sorularını birbirleriyle paylaşmalarını sağlayarak işbirliği içinde ve çeşitli biçimlerde çalışmalarına olanak tanır (Hauf, 2010).

Higgs ve McNeal'a göre (2006), öğrenciler gezici bavul müzelerin sağladığı olanaklarla uygulama için kullanılan kültürel eserlere dokunma deneyimine sahip olabilir ayrıca bugünün ve eski kültürlerin farklı yönlerini karşılaştırmak için üst düzey düşünme becerilerini kullanmayı öğrenebilirler.

Sieber, (2001) Amerika Birleşik Devletleri'nde okullara ödünç verme yoluyla sağlanan ve yaparak-yaşayarak öğrenme olanağı sunan gezici bavul müzelerin; yalnızca müzeler tarafından değil üniversiteler ve tarih kuruluşları tarafından da sağladığını

belirtmektedir. Sieber, gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasının yararlarını şu tümcelerle ifade etmektedir; sınıflarda kullanılan eğitim materyallerinin diğer formlarına ek olarak nesnelerle gerçekleştirilen öğretim öğrencilere doğrudan bir dokunma deneyimi sunmaktadır. Son elli yıldır yapılan bütün araştırmalar, yaparak yaşayarak öğrenmenin bütün öğrenciler için ödüllendirici ve önemli bir deneyim olduğunu açıkça kanıtlamıştır. Nesnelerle öğretim, sunulan konuların çocuklar tarafından daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Nesnelerle öğretim, çocuğun sorgulama ve değerlendirme becerilerini ileri düzeyde geliştirmeye yardımcı olacak sınıflandırma becerisini ve kavram öğretimini kolaylaştırmanın etkin bir yoludur. Nesnelerle öğretim; öğrencilerin görme, dokunma, işitme, koklama hatta tatma yoluyla bulguları bir araya getirme/toplama, bu bulguları analiz ve ifade etme yeteneğini geliştirmelerine izin vererek onların duyusal okuryazarlığını geliştirecek mükemmel bir araçtır. Nesnelerle öğretim, sınıf ortamında gerçekleştirilecek bu yöntemlerin potansiyelini artırması sonucunda, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre derslerin şekillendirilmesi için özgür bir ortam sunmaktadır. Küçük gruplar ile yürütülen nesne içeren dersler, öğrencilerin işbirliği içinde çalışmasına, öğrendiklerini arkadaşlarıyla paylaşmasına ve kendi anladıklarını birleştirmelerine izin verir. Nesnelerle öğretim etkinliklerini gerçekleştirmenin en önemli yanı; merak uyandırması ve bu ölçüde öğrencilerin keşfettikleri parçalar/nesneler ile ilgili kendi sorularını geliştirmelerini ve bu soruları yanıtlamak için yöntemler geliştirmeyi öğrenmelerini teşvik etmek için ideal bir ortam sunmasıdır. Görseller ve nesneler kültürel bağlamda gerçekleştirilecek tartışmalar/konuşmalar için bir başlangıç noktası olabilir. Farklı türde stillere, görsellere, renklere vb. işaret ederek, öğrencilerin kullanılan nesnelerle kişisel bağlantılar kurmaları için bir fırsat yaratılabilir.

Bir kültürün öğretilmesindeki en etkili yolunun kültürel nesnelerin eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasından geçtiğini vurgulayan Hauf (2010), bu kültürel nesnelere ise müzeler tarafından okullara ödünç verme yoluyla sağlanan gezici bavul müzeler aracılığıyla ulaşılabileceğini ifade etmektedir. Hauf, Amerika Birleşik Devletleri'nde pek çok sanat, bilim ve çocuk müzesi tarafından okullara, kültürel nesneler içeren gezici bavul müzeleri sağlandığı gibi, devletin kültür kurumları, yerel kültür kurumları ve yerel üniversiteler tarafından da sağlanabildiğini belirtmektedir.

Jacobo ve Daewoong (2015), okullarda uygulanan öğretim programlarının belirli ünitelerine dönük tasarlanan gezici bavul müzeler yoluyla, öğrencilerin müzenin

içeriğinden yararlanmaları ve öğrenmeleri sağlanırken aynı zamanda okuldaki güncel konulara ilişkin dersleri anlamalarına da katkı sağlayacağını ifade etmektedir.

Talboys (2005) ise, gezici bavul müze uygulamalarının, temsil ettiği müzeleri gerek koleksiyon gerekse temel özellikler bağlamında tanıtması gerektiğini belirterek, bu kapsamda sunulan eğitim hizmetleriyle öğrencilerin ve öğretmenlerin müze ziyaretlerine daha fazla teşvik edilerek müzelere çekilebileceğini ifade etmektedir.

Blenz-Clucas (1993), Amerika Birleşik Devletleri'ndeki müzelerin basın sorumluları ile gerçekleştirdiği görüşmelere dayanarak, gezici bavul müzelerin kullanılma nedenlerine ilişkin farklı bir noktayı şöyle ifade etmektedir; müzelerin içinde öğrencilerle uygulamalı eğitim yapacak yeterli alan olmadığı için, müze gezisi öncesinde ve sonrasında yapılacak eğitim çalışmaları için gezici bavul müzeler önemli bir alternatif uygulama olarak etkinlik gösterirler.

Evans (2001), büyük bölgesel müzelerin ve galerilerin bölgelerindeki her ilköğretim okuluna uygulama ve gösterim/sergileme materyalleri içeren gezici bavul müze sağlaması gerektiğini belirtirken, bu materyallerin Romalılar, Viktoryanlar, 1930'dan bu yana İngiltere gibi öğretim programında yer alan temel tarih öğretimi alanlarını desteklemek için tasarlanmaları gerektiğini ifade etmektedir. Evans'a göre; amacı tüm öğretim çağı çocuklarına, temel öğretim programının parçası olarak nesnelerle çalışma deneyimi sağlamak olan bu uygulamalar; çocukların öğrenmelerine artı değer katarken müze nesnelerinin değerini anlamalarına ve müze ve galerilerin eğitim amaçları için kullanımını tanımalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca bu uygulamalar, öğretmen ve öğrencilerin müze koleksiyonları ile geçmişe ve günümüze ilişkin nasıl bağlantı yapılacağını anlamalarına destek olacaktır.

2.1.1. Gezici Müze Hizmetlerinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Alan yazınında yer alan bilgiler doğrultusunda, gezici bavul müze hizmetlerinin olumlu yönleri ve olumsuz yönleri aşağıdaki şekliyle belirlenmiştir[2] (Allen, 2005; Ander ve diğerleri, 2013; Barker, 2014; Bricker, 2010; Brooks, Aris ve Perry, 2013; Brüninghaus-Knubel, 2004; Buonafede, 2011; Candlin, 2007; Chatterjee, Vreeland ve Noble, 2009; Clayton ve Goodwin, 2012; Corbishley, 2011; Cutler, 2009; Evans, 2001;

[2] Gezici müze hizmetlerinin olumlu ve olumsuz yönleri, bulgular ve yorumlar bölümde ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır. Bilgilerin tekrarlanmaması adına bu bölümde yalnızca alan yazınında yer alan bilgilerden yola çıkarak belirlenen maddelere yer verilmiştir.

Falk ve Dierking, 2002; Galloway ve Stanley, 2004; GEM ve SMC, 2006; Göthberg, 2005; ICOM, 1950; Liken, 2009; McAlpine, 2001; Munday, 2002; Moore, 2002; Patton, 1991; Piscitelli, 2011; Rammapudi, 2006; Ryan, 2013; Sheppard, 2000; Singh;2004; Talboys, 2005; White, 2005; Zucker;1981).

2.1.1.1. Gezici Müze Hizmetlerinin Olumlu Yönleri

Gezici müze hizmetleri,

1. Öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşır.
2. Müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürür.
3. Müzeleri daha erişilebilir kılar.
4. Temsil ettiği müzeyi tanıtır.
5. Müzelere olan ilgiyi artırır.
6. Daha fazla kişiye ulaşılmasını sağlar.
7. Müze-okul işbirliğinin gelişmesinde önemli bir araçtır.
8. Müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araçtır.
9. Eğitimde disiplinler arası öğretimi destekler.
10. Matematik/fen alanları eğitiminde etkilidir.
11. Sosyal alanlar eğitiminde etkilidir.
12. Görsel sanatlar eğitiminde etkilidir.
13. Müzik eğitiminde etkilidir.
14. Yabancı dil eğitiminde etkilidir.
15. Drama etkinliklerinde etkilidir.
16. Yaratıcı yazma etkinliklerinde etkilidir.
17. Eğitimde kullanılması, başarıyı arttırır.
18. Öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını sağlar.
19. Öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağlar.
20. Öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturur.
21. Öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağlar.
22. Öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırır.
23. Öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlar.
24. Öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağlar.
25. Öğrencileri öğrenmeye güdüler.

26. Öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinde etkindir.
27. Eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunur.
28. Alternatif eğitim olanakları sunar.
29. Yaşam boyu öğrenme de etkili bir araçtır.
30. Okulların yanı sıra toplumun farklı kesimlerine ulaşarak eğitim olanakları sağlar.
31. Müzelere ulaşma konusunda güçlükler yaşayan engelli kişilerin eğitimine katkı sağlar.
32. Çeşitli hastalıklarla mücadele eden çocukların iyileştirme sürecinde hastanelere giderek katkı sağlar.

2.1.1.2. Gezici Müze Hizmetinin Olumsuz Yönleri

1. Gezici müze hizmetleri, asgari yükümlülükler barındırır (ulaştırma ücretleri, tasarımlama giderleri, çalışan kişilerin maaşları vb.).
2. Gezici müze hizmetleri, oldukça maliyetlidir.
3. Gezici müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için devlet desteği gerekmektedir.
4. Gezici müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için özel sponsor desteği gerekmektedir.
5. Gezici müze hizmetlerinin yönetimi zordur.
6. Gezici müze hizmetleri, fazladan iş gücü gerektirir.
7. Gezici müze hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması zordur.
8. Gezici müze hizmetleri, sağladığı ulaştırma olanaklarıyla kişileri müze atmosferinden uzaklaştırır.
9. Gezici müze hizmetlerinde yararlanılan nesneler sürekli taşındığı ve kullanıldığı için çok çabuk yıpranır.
10. Gezici müze hizmetlerinde kullanılan nesnelerin sürekli yenilenmeleri gerekir.
11. Gezici müze hizmetlerinde kullanılan nesneler kaybolma, eksilme, çalınma gibi olumsuz durumlara açıktır.

2.2. Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri

Chard'a (1890) göre; ödünç verme hizmetleri kapsamında yürütülen ilk gezici bavul müze uygulaması, Henry Higgins tarafından Liverpool'da gerçekleştirilmiştir.

1883'de müze alt komitesi adına Liverpool Okul Kurulu'na yazdığı mektupta çeşitli ilköğretim okullarına yararlı kopya numuneler göndermeyi önermişti. Bu öneri okul müzeleri kurulmasını amaçlayan uzun vadeli bir girişimdi. Okul Kurulu'ndan gelen yanıtta ise; belirli dersler için tasarlanmış ödünç alınabilecek nesne koleksiyonlarının daha yararlı olacağı ifade ediliyordu. Higgins en iyi yöntemin tartışılması için 106 okulla bağlantı kurdu ve öğretmenlerle bir toplantı düzenledi. Sonraki yıl 64 okulun katılımıyla bir ödünç verme servisi kuruldu. Bir ödünç verme görevlisi müze karavanıyla okullara ödünç verme kutularını (gezici bavul müzeleri) imza karşılığında dağıtıyordu. Bunun geri bildiriminde öğretmenler, numunelerle öğretim yapmanın çok tutulduğunu ve bu derslere katılımın yüksek olduğunu ifade etmişlerdi. Ayrıca kentin yoksul kesimlerinde numunelerin, derslere katılımı, oldukça arttırdığı belirtiliyordu (akt: Hooper-Greenhill, 1999).

Liverpoool örneği diğer yerlerde de izlenmiştir. Sheffield Müzesi Liverpool modeline dayanan ve Liverpool'dakilerle aynı işbirliği özelliklerini taşıyan bir ödünç verme sistemi kurmuştur. 1897'de Higgins'in eski bir meslektaşı olan Elijah Howarth ödünç verme dolaplarının hazırlanması için yerel Öğretmenler Locası'yla birlikte çalışıyordu. Müze numuneleri veriyor, Öğretmenler Locası dolaplar için yapılan masrafları karşılıyordu. Bu ilk iki örnek etkili oldu ve diğer yerlerde de ödünç verme servisleri (gezici bavul müze hizmetleri) kurulmaya başlandı (Hooper-Greenhill, 1999).

Sutton'a göre (2002), günümüzde dünyadaki en gelişmiş gezici bavul müze koleksiyonuna sahip olan ve Birleşik Krallık'ta etkinliğini sürdüren bir müze olan "Reading Museum"un 1911 yılında ödünç verme yoluyla okullara gezici bavul müze hizmeti sağlamaya başlamıştır. Bu müzenin sağladığı gezici bavul müze hizmeti; çocuklara gerçek materyallere dokunma olanağı sağlayan ilk müze hizmeti olarak bilinmektedir. Müzenin eğitim birimi tarafından yönetilen gezici bavul müze hizmetlerinde tam zamanlı rezervasyon görevlisi ve koleksiyonun bakımını sağlayan teknisyenler görevlendirilmiştir. Yıllar içinde önemli ölçüde büyüme kaydeden gezici bavul müze koleksiyonu günümüzde 1700'den fazla bavuldan oluşmaktadır ve her yıl 2000'den fazla bavul, okullar tarafından kullanılmaktadır.

Rosse'un (1963) roporunda belirttiği gibi; savaşı izleyen yıllarda çeşitli başka hizmetler de yavaş yavaş başlatıldı. 1948 yılında bütün Galleri kapsayan bir ödünç verme servisi (gezici bavul müze hizmet ağı) kuruldu ve Ulusal Müze'de okullara servis

personeli tarafından grupların kabul edilebileceği bir merkez sağlandı (akt: Hooper-Greenhill, 1999).

Miers, okullara özel hizmet sunumu konusunda müzelere okul ziyaretlerinin daha iyi organize edilebileceği, koleksiyonların özel muameleye tabi tutulmaları ve okul çalışmaları için özel bir oda gerektiği yorumunu yapmıştır. Kırsal alanlar için Miers'in önerisi merkezi bir müzeden (veya başka merkezlerden) okullara müze malzemesi taşıyarak çalışacak, kırsal alan gezici müzeleri sistemi kurulmasını önermiştir. Eğitim yöneticilerinin ve okul müdürlerinin yardımıyla okul müfredatıyla ilişkili bir malzeme kataloğu hazırlanabilir. Malzeme, motorize karavanlarla dağıtılabilir ve bütün şema eğitim otoriteleri tarafından yönetilebilir. Miers, Birleşik Devletler'deki Brooklyn ve St. Louis'deki sistemleri örnek almayı önermiştir. (Hooper-Greenhill, 1999).

Amerika Birleşik Devletlerinde Müze-okul ortaklarında gerçek anlamda ilk öncü kurumlardan biri; 1905 yılında oluşturulan ve bir eğitim müzesi olarak etkinlik gösteren "St. Louis Educational Museum"dur. Eğitimciler ve müze yöneticileri, görsel uyaranlar ve yaparak yaşayarak öğrenme deneyimleri sunarak, öğrencileri öğrenmeye güdüleme gereksinimini fark etmişler ve bu bağlamda müze materyallerinin doğrudan sınıfa taşınarak öğrencilerin etkin katılımını sağlayan bu kaynakların öğretim programını geliştirmesinde de ne kadar değerli olduğunu ifade etmişlerdir (Allen, 2005).

Schwarzer'a göre (2010), gezici bavul müze olarak adlandırılan bu uygulamalar, sınıf içinde eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmak üzere müzeler tarafından tasarlanan sosyal yardım/erişim programlarıdır. Gezici bavul müzeler Amerika Birleşik Devletleri'nde bütçe kesintilerine karşılık olarak popüler müze programları haline gelmiştir. İlk gezici bavul müzeler ise, Jim Crow yasalarıyla siyahi öğrencilerin müzeleri ziyaret etmesinin yasaklandığı ayrılmış güney bölgelerdeki müzeler tarafından geliştirilmiştir (akt: De Leon, 2010). Amerika Birleşik Devletleri'nde siyahi öğrencilerin müzeleri ziyaret etmesinin yasaklandığı ayrılmış güney bölgelerdeki müzeler tarafından geliştirilen ilk gezici bavul müzelerin aksine, günümüzdeki gezici bavul müzelerin kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturmak için önemli bir eğitim görevi üstlenmesi bu bağlamda oldukça dikkat çekicidir.

Sherwood (1930), Amerika Birleşik Devletleri'nin New York eyaletinde bulunan ve doğa tarihi müzesi olarak etkinlik gösteren "American Museum of Natural History" gibi müzelerin yeni doğa araştırma programları için kendilerine kaynak arayan

öğretmenler için bulunmaz olanaklar sağladığını ifade ederken, bu müzenin 1904 yılında doğa araştırmaları koleksiyonlarını, numuneleri toplayarak kolayca taşınabilmesini sağlayan bavul büyüklüğünde bir kutunun içerisine yerleştirerek hizmete sunmak için çalışmalara başladığını belirtmektedir (akt. Onion, 2011).

Marsh (1987), okullara ve çeşitli kuruluşlara ödünç verme yoluyla sağlanan gezici bavul müze hizmetlerinin yeni bir fikrin ürünü olmadığını ifade ederken Amerika Birleşik Devletleri'nin New York eyaletinde bir doğa tarihi müzesi olarak etkinlik gösteren "American Museum of Natural History" nin 1909 yılında okullara ödünç verme yoluyla gezici bavul müzeler sağladığını dile getirmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Chicago eyaletinde etkinlik gösteren bir müze olan "Field Museum"un kurumsal belgelerinde yer alan bilgilere göre; müzenin, ödünç verme yoluyla okullara sağladığı gezici bavul müze hizmetlerini 1912 yılında başlattığı görülmektedir (akt. Onion, 2011).

Markham'a göre (1938), müzelerin izleyici profilini genişletmek ve arkeolojik koleksiyonlara dokunarak, yaparak-yaşarak erişimi genişletmek için girişimde bulunduğu yollardan biri; müzelerin sosyal hizmet programlarının en eski biçimlerinden biri olan ve ödünç verme yoluyla sağlanan gezici bavul müzelerin kullanımıdır. Birleşik Krallık'ta İkinci Dünya Savaşı'ndan önce oldukça iyi bir gelişme göstermesine karşın İkinci Dünya Savaşı sonrasında yerel yönetimin fon kesintileri nedeniyle çok sayıda müzenin gezici bavul müze hizmetleri kısıtlanmıştır. Ancak, erişim ve eğitim gündeminin yükselişi ile gezici bavul müzeler, sosyal hizmetin önemli bir bileşeni olarak pek çok müzede yeniden doğmuştur.

1950 yılında yayınlanan dönemin yeni buluşlarının tanıtıldığı Amerika Birleşik Devletlerinin en önemli yayınlarından "Popular Mechanics Magazine" adlı dergide, küçük dioramalar şeklinde hazırlanmış bir yüzü sergilemeyi sağlayan cam kapakla tasarlanmış kontrplaktan bavulların içine yerleştirilmiş doğa tarihi nesnelerini kapsayan gezici bavul müzelerin önemini anlatan ve tanıtımını yapan bir makaleye yer verilmiştir. Laycock tarafından 1950 yılında yayınlanan bu makalede; Amerika Birleşik Devletlerinin Ohio eyaletinde doğa tarihi müzesi olarak etkinlik gösteren bir müze olan "Cincinnati Museum of Natural History" bünyesinde tasarlanan gezici bavul müzenin yalnızca yerel olarak değil, eğitici sergileri görme olanağı bulamayan okul çağı çocuklarına bu olanakları taşıması bağlamında da yeni bir fikir, yeni bir plan olduğunu

vurgulanmaktadır. O dönemde, ülke genelindeki görsel eğitim otoritelerinin bu plan konusunda oldukça istekli olduğu vurgulanırken, kısıtlı bütçesine rağmen gezici bavul müze hizmetlerine bütçe ayıran bir müze olan "Cincinnati Museum of Natural History"nin aksine Amerika Birleşik Devletleri'inde müzelerin çok azının bu kapsamda etkinlik gösterdiği dile getirilmiştir. İlk kez "Suitcase Museum" yani "Bavul Müze" olarak adlandırılan bu uygulama, müzenin müdürü Ralph Dury tarafından geliştirilmiştir. Öncelikle çeşitli taşlar, kuşlar ve kabuklar içeren gezici bavul müzelerin okullar tarafından hem işlevsel bir biçimde hem de zarar vermeden kullanılabilmeleri için geliştirmenin yolları aranmıştır. İçine küçük nesnelerin yerleştirileceği kontrplaktan yapılmış çantaların bir yüzeyine nesnelerin sergilenmesini sağlayan cam kapaklar takılarak taşımayı sağlayan kulplar takılmış ve gezici bavul müzelerin tasarımı gerçekleştirilmiştir[3]. Fosillerden tüylere kadar bütün nesneler, iç kısımları boyanan bavullara muntazam bir şekilde yerleştirilmiştir. Tasarımı tamamlanan gezici bavul müze bölgedeki bir okula gönderilerek pilot uygulaması yapılmış, kısa zamanda olumlu yanıt gelmiş ve ardından pek çok okul tarafından talep edilmeye başlamıştır. Üç aydan kısa bir zaman sürecinde 60 gezici bavul müzenin tasarımı tamamlanmış ve bu bavul müzelerin 500'e ulaştırılması hedeflenmiştir. Gezici bavul müzeler oluşturulduktan üç ay içinde 35.000 öğrencinin bu eğitsel materyallerden yararlanması sağlanmıştır (Laycock, 1950).

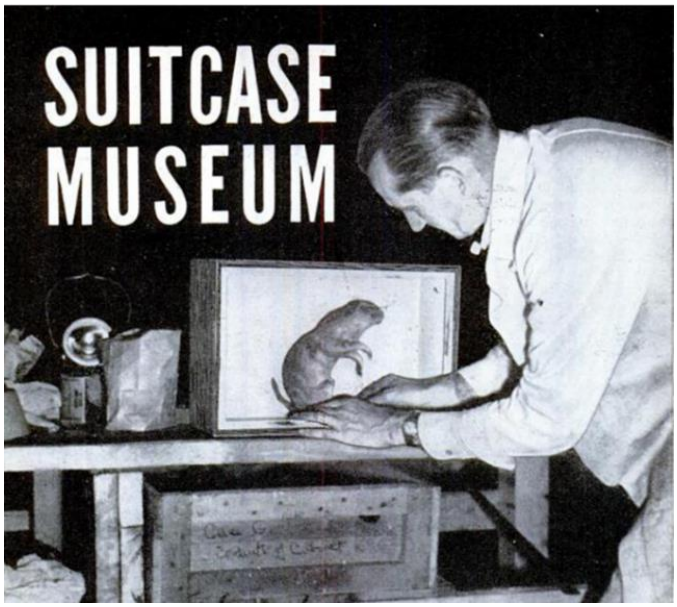

Fotoğraf 1. Gezici bavul müze örneği; "Cincinnati Museum of Natural History"
Kaynak. Laycock, 1950

[3] (bkz. fotoğraf 1, 2, 3, 4)

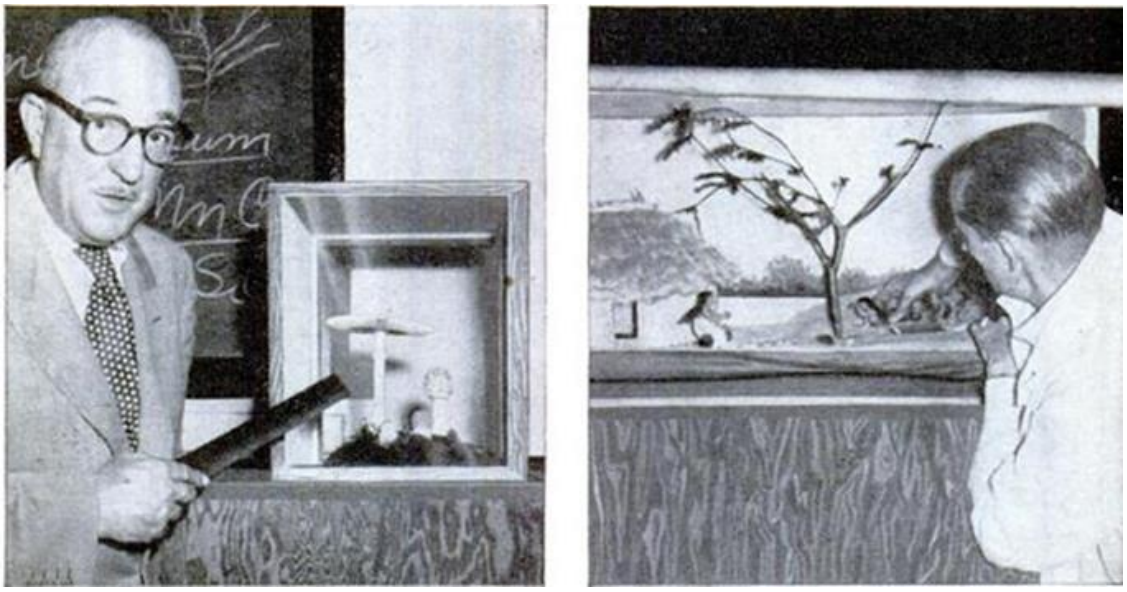

Fotoğraf 2. ve 3. Gezici bavul müze örneği; "Cincinnati Museum of Natural History" Kaynak. Laycock, 1950

Fotoğraf 4. Gezici bavul müze örneği; "Cincinnati Museum of Natural History" Kaynak. Laycock, 1950

ICOM (Milletlerarası Müzeler Komitesi) 1950 yılında müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında, ödünç verme sistemiyle yürütülen "gezici bavul müze" hizmetlerinin görev tanımını belirlemek, ihtiyaç analizlerini yapmak ve mevcut sorunlara çözüm önerileri getirmek adına bir araştırma gerçekleştirmiş ve araştırmanın sonuçlarını gerçekleştirilen "Second Biennial Conference"ta sunmuştur. ICOM'un yönetici komitesi tarafından oluşturulan anketler 17 ülkeden 92 müzenin okul hizmetleri bölümlerine gönderilmiş ve 13 ülkeden, okullara ödünç verme hizmeti sağlamayan 16 müze de dâhil olmak üzere toplamda 78 müzeden yanıt gelmiştir. 62 kurum, bilim müzeleri, tarih müzeleri, sanat müzeleri; üniversite müzeleri; çocuk müzeleri; şehir müzeleri, halk müzeleri, ulusal müzeler ve çok çeşitli mevzuat ve yönetimsel politika sunan okul hizmet bölümlerinden oluşmaktadır. Raporda görev tanımı bağlamında "*gezici bavul müze uygulamaları";* kırsal bölgelerdeki müzelerden uzak okullarda ya da büyük kent nüfusuna bağlı olarak taşıma, zaman ve trafik güvenliği sorunları olan ülkelerde "müzelerin okullara taşınması" yedek bir uygulama olarak diğer bir değişle; çeşitli nedenlerden dolayı müzelere gidemeyen birimlerde "müze gezilerine" alternatif bir uygulama olarak kullanıldığı ifade edilmektedir (International Council of Museums [ICOM], 1950).

Zucker'a göre (1983), müzeler kendi koleksiyonlarına ilgi uyandırmak ve daha erişilebilir hale getirmek için neredeyse bir asırdır müzelerin sosyal hizmet programları kapsamındaki gezici bavul müze uygulamalarını kullanmaktadır. Başlangıçta, 19. Yüzyılın sonlarında, halkın geneline ulaşmak için bir yol olarak tasarlanan sosyal hizmet programları kapsamındaki gezici bavul müze uygulamaları, günümüzde genellikle kamunun talebi, toplumun ilgisi ve hükümetin katılımıyla belirlenmektedir. Müzelerin sosyal hizmet kapsamında uyguladıkları gezici bavul müzelerin kendine özgü özelliği; nesneler, sanat çalışmaları, bilimsel materyaller, bitkiler, hayvanlar, canlandırmalar içeren koleksiyonlarını hedef kitlelere taşımasıdır. Topluma hizmet geleneğine sahip bu uygulamalar, geniş bir hedef kitleye çeşitli programlarla hizmet sunmaktadır. Bu uygulamalar da müze eğitiminin diğer yönleri gibi, özellikle finans ve personel sıkıntısı ile karşı karşıyadır. Gereksinimler değiştikçe bu uygulamalarında değişiklik göstermesi gerekmektedir. Sosyal hizmet programları kapsamındaki gezici bavul müze uygulamaları, eğitim olanaklarının yanı sıra keyif sağlama potansiyeline de sahiptir.

Buonafede (2011), Amerika Birleşik Devletlerinde çeşitli zamanlarda meydana gelen ekonomik kriz nedeniyle müze gezileri için gerekli ulaşım maliyetlerinin ve müze

giriş ücretlerinin karşılanmasında eğitim bütçelerinde kısıtlamaya gidilmesi sonucunda okulların müzeleri ziyaret etme oranlarında önemli ölçüde düşüş gözlendiğini bu kapsamda müzelerin, gezici bavul müze uygulamaları gibi sosyal hizmet programları ile okullara ulaşarak eğitim olanakları sağladığını belirtmiştir. Buonafede, gezici bavul müzelerin "zamansız" uygulamalar olmalarına, diğer bir değişle yalnızca belli zamanlarda ve durumlarda kullanılan uygulamalar olmamalarına rağmen, bu uygulamaların değerinin, ekonomik ve eğitim alanındaki değişimlerle bağlantı kurmalarıyla yakından ilgili olduğunu dile getirmektedir.

Piscitelli (2011), Avustralya'da ise çocuklar için yenilikçi sergilerin ortaya çıkışının, 1980'lerde dokunarak, hissederek "yaparak-yaşarak öğrenme" ortamları sunan bilim merkezlerinin gelişmesiyle birlikte odluğunu belirtmekte ve eğitim kaynaklarının uzun yıllardan beri müze, galeri ve kütüphane sektöründe yaygın bir şekilde geliştirilmekte olduğunu ifade etmektedir. Piscitelli, günümüzde de kültürel kuruluşların, okullardaki çocuklar ve daha geniş topluluklar tarafından kullanılacak, ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müze etkinliklerini daha kapsamlı bir biçimde sürdürmekte olduğunu dile getirmektedir.

Günümüzdeki gezici bavul müze hizmetleri ise, müze personelinin yardımı olmaksızın öğretmenler tarafından öğretilebilecek/ kullanılabilecek çok sayıda ders planından oluşmaktadır. Müze dışına gönderilecek derslerin oluşturulması, sosyal erişim ve programlama sorumluluğunu paylaşacak bir müze personeline olanak tanır. Gezici bavul müzeler ayrıca öğretmen ve öğrencilere ulaşım giderleri olmaksızın müzeler tarafından sunulan eğitim programına katılımcı olma yolu sağlar (De Leon, 2010).

Gezici bavul müze ders planları için konu başlıkları; devlet eğitim standartları doğrultusunda ve müzelerin öz görevi, koleksiyonu ve sergileri göz önünde bulundurularak seçilir. Gezici bavul müzeler, bildiriler, ders planları, poster boyutunda görseller içeren bir dosya boyutunda olabileceği gibi, orijinal eserler, multimedya / çoklu ortam kayıtları ve etkinlikler için gerekli materyaller içeren bir tekerlekli bavul boyutunda da olabilir ve işlevine göre boyutları değişebilir. Gezici bavul müzeler, müzelerin koleksiyonlarını daha geniş bir izleyici kitlesiyle paylaşması için önemli bir fırsattır. Müzeler genellikle maliyeti kadar bir ücret talep ettikten sonra ücretsiz olarak hizmet sunarlar. Çevrimiçi kaynakların popülaritesi arttığı için, erişimi kolaylaştırmak adına gezici bavul müzeler dijitalleştiriliyor ve müzelerin web adreslerine ekleniyor (De Leon, 2010).

Xu ve diğerleri (2006), yapmış oldukları araştırmada gezici bavul müzelerde yer alan fiziksel parçalardan esinlendiklerini dile getirirken, gezici bavul müzeleri, okullar tarafından gelen talepler doğrultusunda müzeler tarafından sağlanan ve sınıf ortamında keşfedilecek tıpkıbasım müze nesneleri içeren uygulamalar olarak betimlemektedir. Teknolojinin giderek daha fazla çocukların hayatına nüfuz ettiğini dile getiren Xu ve diğerleri, eğitim öğretim ortamlarında kullanılan bilgisayar ortamların özellikle somut arayüzlerin giderek daha fazla yaygınlaştığı gerçeğinden hareketle gezici bavul müzelerin ve bu uygulamalarda yer alan nesnelerin daha fazla interaktif (etkileşimli) hale getirilmesine dönük teknoloji destekli bir uygulama geliştirmeyi hedeflemiş ve bu kapsamda bir proje geliştirmiştir.

Ayrıca, günümüzde teknolojideki gelişmelerin getirdiği yeni anlayışlar doğrultusunda gezici bavul müze hizmetlerinde farklı uygulamalar ortaya çıktığı görülmektedir. Gezici bavul müze hizmetlerinde çocukların dokunarak incelemelerine ve keşfetmelerine olanak veren tıpkıbasım nesneleri (uygulama nesneleri) ile bilgisayar destekli eğitsel oyunların birlikte ele alındığı uygulamalar dikkat çekmektedir. Örneğin, Jacobo ve diğerleri (2014), yeni teknoloji ürünü dijital içerikli oyunların ve uygulama nesnelerinin birlikte ele alındığı, müzelerin sosyal hizmet programları kapsamında kullanılacak bir gezici bavul müze uygulaması geliştirmeyi amaçlayan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırmada; ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müzelerin yalnızca müzeden uzak bölgelerde konuşlanmış okullarda değil gerçek bir sergiye kolayca erişemeyen okullara müze içeriğinin taşınmasında da önemli bir rol oynadığı ancak gezici bavul müzelerin çok azının yeni teknolojilerin avantajlarından yararlanan içerikler sunduğu ifade edilmektedir. Yeni nesil çocukların teknoloji toplumuna doğduğu gerçeğinden hareketle bu alana ve bu alanın kurallarına kolayca uyum sağlamaları ve geleneksel öğrenme yöntemlerinden çok fazla etkilenmemeleri nedeniyle gezici bavul müze uygulamalarında yeni teknolojik ürünlerden de yararlanılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Jacobo ve Daewoong (2015), müzelerin ödünç verme yoluyla sağladıkları gezici bavul müze uygulamalarını, eğitim-öğretim ortamlarında eğitimciler tarafından kullanılması için müzeler tarafından sunulan eğitici programlar olarak nitelemektedir. Uzaklık nedeniyle müzelere erişemeyen okullara, pek çok konunun anlaşılmasını kolaylaştıran materyaller sunan bu kaynaklar ile ulaşılabileceğini ifade eden Jacobo ve Daewoong, müzenin kendi koleksiyonları ve içeriğine dayalı dokunarak inceleme ve

araştırmaya olanağı sağlayan uygulama nesneleri (tıpkıbasım nesneleri) gezici bavul müzelerin klasik bileşenleri olarak betimlemektedir. Jacobo ve Daewoong örnek uygulamalar olarak; Yunanistandaki "Museum of Cycladic Art", Japonya'daki "National Museum of Ethnology", ya da Avustralya'daki "Australian Museum" gibi müzelerde bilim, kültür sanat ve tarih eğitimi için; gerçek sanat eserlerinin tıpkıbasımlarını içeren ve dokunarak inceleme olanağı sunan uygulama nesneleri, öğrencilerin giyerek deneyebilmelerine olanak veren farklı kültürlere ilişkin geleneksel kıyafetler ve diğerlerinin yanı sıra hayvan kemikleri gibi gerçek nesneler içeren gezici bavul müze uygulamalarını işaret etmektedir. Jacobo ve Daewoong, yeni neslin etkin katılımını gerektiren dijital etkinliklere daha istekli olmasının göz önünde bulundurarak, bilgisayar destekli eğitici oyunlara yer verilmesi gerektiğini ifade ederken bilgisayar destekli eğitici oyunların ve tıpkıbasım müze nesneleri/ uygulama nesnelerinin birlikte ele alındığı gezici bavul müzelerin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Günümüzde gezici bavul müzelerin toplumun eğitimine yapmış olduğu katkıların farkında olan gelişmiş ülkelerde, müzelerin toplumun çeşitli kesimlerine sunduğu gezici bavul müze hizmetleri büyük önem taşımakta ve bu bağlamda hem devletin özel politikaları ile hem de özel kuruluşların mali destekli projeleri ile desteklenmektedir. Örneğin; dünyanın önemli bankaları arasında yer alan "Bank of America" 2011 yılında gerçekleştirdiği gezici bavul müze hizmetleri ile eğitime yapmış olduğu katkılardan dolayı "Morris Museum"u 15.000 Dolar hibe ederek ödüllendirmiştir. Müze, Bank of America'nın sağlamış olduğu bu bütçeyi, sınıf deneyimlerinin tamamlayıcısı olan yenilikçi öğrenme yolları sunarak müzeyi topluma ulaştıran gezici bavul müzeleri desteklemek ve geliştirmek için kullanacağını bildirmiştir. Müzenin sağlamış olduğu gezici bavul müze hizmeti; 1400'ü aşkın taşınabilir sergiyi ödünç verme yoluyla kamu, özel ve kilise okullarına, evde öğrenim görenlere (home-schoolers), kütüphanelere ve hizmet kuruluşlarına ulaştıran bir eğitim programıdır. Gezici bavul müzeler, uygulama nesneleri, görsel araçlar, sanat, fen bilimleri, sosyal bilimler ile ilişkili çok sayıda konuyla ilişkili açıklayıcı materyal içermektedir. Müze, sağladığı gezici bavul müze hizmetleri ile eşsiz bir öğrenme deneyimi sağlarken okullarda uygulanan öğretim programlarını da desteklemektedir. Müze yıl içinde okullardaki öğrenciler, öğretmenler ve çeşitli toplum kuruluşlarındaki yetişkinler olmak üzere 75.000 kişiye gezici bavul müze hizmeti sunmuştur ("Bank awards", 2011).

Alan yazınında da sıklıkla değinildiği gibi; temel amacı müzeleri daha fazla erişilebilir kılmak olan gezici bavul müzelerin, ülkelerin yapılarına göre farklı nedenlerle ve amaçlarla tercih edildikleri görülmektedir. Örneğin, ağır kış şartlarının egemen olduğu bölgelerde ya da seyrek yerleşim yapılmış geniş yüzölçümü ve ulaşım sorunu olan bölgelerde, insanların müzelere erişiminin sağlanması için gezici bavul müze hizmetlerinin daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Müze ziyaretlerini engelleyen ulaşım ya da ekonomik nedenlerden etkilenmeyen gelişmiş ülkelerde ise; zamansızlık nedeniyle müzelere gidemeyen insanların müzelere erişiminin sağlanması konusunda gezici bavul müzelerin daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca, bakımevleri, hastaneler, çeşitli rehabilitasyon merkezleri ya da hapishanelerde bulunan ve müze ile etkileşime girme şansı olmayan kişilerin iyileştirme ve eğitim süreçlerinde de gezici bavul müze hizmetlerinden yararlanıldığı görülmektedir.

2.3. Çeşitli Ülkelerde Uygulanmakta Olan Gezici Bavul Müze Hizmetleri

Bu bölümde, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Avustralya ve Kanada gibi bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan ülkelerdeki; "Arkeoloji ve Tarih Müzeleri, Sanat Müzeleri, Doğa Tarihi ve Doğa Bilimleri Müzeleri, Genel Müzeler, Uzmanlık Müzeleri, Etnografya ve Folklor Müzeleri, Bilim ve Fen Müzeleri" gibi farklı müze türlerinde etkinliğini sürdüren gezici bavul müze uygulamalarından çeşitli örneklere yer verilmiştir.

Birleşik Krallıkta, ünlü İngiliz klasik müzik bestecisi Gustav Holst`un anısına açılmış bir müze olan "Holst Birthplace Museum" bünyesinde geliştirilen ve ödünç verme sistemleriyle yürütülen gezici bavul müze ile öğrencilerde İngiliz müzik kültürüne ilişkin bir farkındalık oluşturabilmesi için okullarda etkinlikler gerçekleştirmektedir. Yirminci yüzyılda yaşamış ve en ünlü yapıtı "Gezegenler" süiti olan İngiliz klasik müzik bestecisi Gustav Holst`un çocukluğu, gençliği, okudukları, giysileri, yaşadığı çevre, besteci kimliğinin oluşmasında etkili olan unsurları anlatan gezici bavul müzede; kostüm, oyuncak, Viktoryen döneme ait paralar, orkestra şefi batonu (çubuğu), bir keman, bestelediği müziklerin CD'leri, sınıf için etkinlik önerileri ve bilgi paketi yer almaktadır.[4] Gezici bavul müzede yer alan bu parçalar, sınıf ortamında disiplinler arası öğretimi ve yaratıcılığı desteklemeye yardımcı olduğu gibi, bağımsız öğrenme için gerekli bir dizi

[4] (bkz. fotoğraf 5)

becerinin gelişmesinde de teşvik edici bir rol üstlenmektedir (Holst Birthplace Museum, 2014).

Fotoğraf 5. Gezici bavul müze örneği; "Holst Birthplace Museum"
Kaynak. Holst Birthplace Museum, 2014

Birleşik Krallık'ta etkinliğini sürdüren bir müze olan "Dorking Museum" bünyesinde okullara ödünç verme yoluyla gezici bavul müze hizmetleri sunulmaktadır. Müze, İkinci Dünya Savaşı temalı gezici bavul müze hizmetleri ile savaş yıllarına ilişkin zengin bilgiler içeren gerçek ve tıpkıbasım müze nesneleri sağlayarak öğrencilerin, araştırmalarına ve keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Gerçek ve tıpkıbasım müze nesnelerinin yanı sıra, kitaplar, savaş dönemine ilişkin 17 fotoğraf ve bir adet müze etkinlik paketi içeren gezici bavul müze milli eğitim programlarında yer alan tarih konularını destekleyecek nitelikte tasarlanmıştır[5] (Dorking Museum, 2014).

Fotoğraf 6. Gezici bavul müze örneği; "Dorking Museum"
Kaynak. Dorking Museum, 2014

[5] (bkz. fotoğraf 6)

Birleşik Krallık'ta etkinliğini sürdüren bir müze olan "Tower Museum" bünyesinde okullara ödünç verme yoluyla gezici bavul müze hizmetleri sunulmaktadır. "İspanyol Donanması" temalı gezici bavul müzede, döneme ilişkin çeşitli parçalardan oluşan bir koleksiyona yer verilmiştir.[6] "Ulster" temalı gezici bavul müzede ise tıpkıbasım nesneler ve 17. Yüzyılın erken dönemlerine ait kostümler yer almaktadır. Birinci Dünya Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı temalı gezici bavul müzelerde ise; dönemi anlatan, yerel ve daha geniş kapsamda savaşı ve savaşın etkilerini anlatan nesneler yer almaktadır (Derry City Council, 2014).

Fotoğraf 7. Gezici bavul müze örneği; "Tower Museum"
Kaynak. Derry City Council, 2014

Fotoğraf 8. Gezici bavul müze örneği; "Tower Museum"
Kaynak. Derry City Council, 2014

[6] (bkz. fotoğraf 7 ve 8)

Birleşik Krallık'ta etkinlik gösteren ve tıp tarihi alanında uzmanlaşmış bir müze olan "Thackray Medical Museum" sosyal hizmet programları kapsamında ödünç verme yoluyla okullara gezici bavul müze hizmeti sağlamaktadır. Müze gezici bavul müze hizmetleri ile pek çok öğrenme biçiminin ve farklı yeteneğinin olduğu gerçeğinden hareketle çok çeşitli öğrenci grubuna seslenirken, öğrenmeyi destekleyecek müze nesneleri ve yaparak yaşayarak öğrenmeye dayalı eğitim etkinlikleri sunmaktadır. Gezici bavul müze hizmetleri ile "tıbbi, sosyal ve bilimsel tarihi" öğrencilerin yaşamlarına dâhil ederek, onların öğrenme deneyimlerini zenginleştirecek önemli bir yol sunmaktadır. "Florence Nightingale" temalı gezici bavul müze ile 7 ile 11 yaş arası öğrencilerin, Tıp tarihindeki ikonik bir figürün hayatını ve dönemini keşfetmeleri ve deneyimlemeleri desteklenmektedir. "Tıbbi Plastikler" temalı gezici bavul müze ile ise; dönüştürülmüş plastiklerin tıbbi işlemlerde kullanılmaya başlamasıyla tedavinin daha güvenli, daha ucuz ve daha basit bir hale getirildiği vurgulanırken, öğrencilerin etkileşimli etkinlikler yoluyla plastiğin tıp alanında kullanımını tarihi ve bilimsel bakış açısıyla değerlendirmelerini ve öğrenmelerini sağlamaktadır[7] (Thackray Medical Museum, 2013).

Fotoğraf 9. Gezici bavul müze örneği; "Thackray Medical Museum"
Kaynak. Thackray Medical Museum, 2013

Birleşik Krallık'ta Blackburn kentinde güzel sanatlar, dekoratif sanatlar, sikkeler, el yazmaları, doğa tarihi, sosyal tarih, Güney Asya ve eski Mısır uygarlığını kapsayan geniş koleksiyonuyla hizmet veren bir müze olan "Blackburn Museum" bölgedeki tüm

[7] (bkz. fotoğraf 9)

yerel okullara ödünç verme yoluyla gezici bavul müze hizmeti sağlamaktadır. Tıpkıbasım nesneler ve gerçek nesnelerden oluşan gezici bavul müzeler sınıflardaki öğrenme ortamlarını zenginleştirmek için tasarlanmıştır. Gezici bavul müzelerde; Antik Mısır ve Roma dönemine ilişkin kilden yapılmış kap kacaklar, boncuklar, takılar, tabletler, kandiller ve sikkeler gibi arkeolojik nesneler, Viktoryen dönemine ilişkin mutfak gereçleri, tütün kutuları, çocuk ve yetişkin takunyaları, ilaç kutuları ve çocuk oyuncakları gibi nesneler bulunmaktadır.[8] Müze ayrıca Budizm, Hinduizm, Müslümanlık, Yahudilik, Hristiyanlık gibi farklı inanç biçimlerine ait kutsal ögeleri, simgeleri, öğretileri ve ibadetlerde kullanılan ögeleri kapsayan gezici bavul müzeleri ile de geniş bir öğrenci kitlesine hizmet vermektedir (Blackburn Museum, 2014).

Fotoğraf 10. Gezici bavul müze örneği; "Blackburn Museum"
Kaynak. Blackburn Museum, 2014

Birleşik Krallık'ta Carlisle kentinde etkinliğini sürdüren bir müze olan "Tullie House Museum" okullarda uygulanan öğretim programlarındaki konuları kapsayan ve destekleyen gezici bavul müze hizmetleri vermektedir. Gezici bavul müzede yer alan tıpkıbasım ve gerçek nesnelerin yanı sıra öğrenme ortamlarında bu uygulamaların kullanımını destekleyecek bilgi notları, çalışma kâğıtları ve çeşitli yardımcı materyallere yer verilmiştir.[9] Gezici bavul müze koleksiyonu; doğa tarihi, tarih, sanat ve fen bilimleri alanları kapsamında oluşturulmuştur. Gezici bavul müzelerde; fosiller, kayaçlar, mineraller, kafatasları, kemikler, doldurulmuş hayvanlardan oluşan doğa tarihi alanı kapsamında nesneler, tarih öncesi çağlar, Roma, Ortaçağ ve Viktoryen dönem, İkinci Dünya Savaşı, 1950 ve 1960'lı yıllarına ait ve dönemi anlatan giysiler, ev araç-gereçleri,

[8] (bkz. fotoğraf 10)
[9] (bkz. fotoğraf 11)

oyuncaklardan oluşan tarih alanı kapsamında nesneler, farklı mekanizmaları olan tarihi ve günümüz oyuncaklarından oluşan fen bilimleri alanları kapsamındaki nesneler, müze koleksiyonundaki resimlerin tıpkıbasımlarından oluşan sanat alanı kapsamındaki nesneler yer almaktadır (Tullie House Museum, 2013).

Fotoğraf 11. Gezici bavul müze örneği; "Tullie House Museum"
Kaynak. Tullie House Museum, 2013

Birleşik Krallık'ta Londra'da geniş arkeoloji ve sosyal tarih koleksiyonuyla etkinliğini sürdüren bir müze olan "Harrow Museum", okullara ödünç verme yoluyla gezici bavul müze hizmeti sağlamaktadır. Müzenin sağladığı gezici bavul müze hizmetleri çocuklara tarihi-geçmişi öğrenirken eğlenceli ve etkileşimli bir yol sunmaktadır. Öğrenmeyi daha heyecan verici bir hale dönüştürmenin mükemmel bir yolu olan gezici bavul müzeler, pek çok tarihi eser, tıpkıbasım nesne ve yararlı kaynaklar sunarak öğretmenlerin öğretim programlarına koşut bir anlayışla gerçekleştirilen eğitim-öğretim ortamlarını desteklemektedir. Müzenin sosyal hizmet programı kapsamında sunduğu gezici bavul müzeler istenilen öğrenme çıktılarını sağlamaya yardımcı olacak zevkli ve eğlenceli sınıf etkinlikleri için önemli bir esin kaynağıdır. Harrow bölgesine ait nesneler ve görsel materyaller içeren gezici bavul müze[10]; yaparak-yaşayarak öğrenme yaklaşımını esas alan eğitim anlayışıyla öğrencilere o döneme ilişkin nesnelere dokunma ve inceleme fırsatı sunarak, onların Harrow'un tarihi geçmişini öğrenebilmelerini sağlamaktadır (Harrow Museum, 2013).

[10] (bkz. fotoğraf 12)

Fotoğraf 12. Gezici bavul müze örneği; "Harrow Museum"
Kaynak. (Harrow Museum, 2013).

Birleşik Krallık'ta Surrey bölgesinde Guildford kentinde bulunan ve arkeoloji ve tarih müzesi olan "Godalming Museum", okullara ödünç verme yoluyla gezici bavul müze hizmeti sağlamaktadır. Müzenin gezici bavul müze koleksiyonu yalnızca okullardaki eğitim öğretim ortamlarında değil, müzenin kendi bünyesinde bulunan eğitim atölyelerinde de kullanılmaktadır. "Oyuncak, Titanik, Antik Mısır, Roma döneminde yaşam, Roma mimarisi (çatı sistemi), Roma mozaikleri, Roma aritmetiği, Tudor döneminde yaşam, Viktoryen koleksiyon, Viktorya Dönemi ve Yirminci Yüzyılın meşgaleleri, İkinci Dünya Savaşı" gibi temalarla oluşturulan gezici bavul müzeler ülkede uygulanan eğitim öğretim programlarını destekleyecek bir anlayışla hazırlanmıştır. Gezici bavul müzelerde tıpkıbasım nesneler kullanıldığı gibi orijinal nesnelere de yer verilmiştir. Yaparak-yaşayarak öğrenmeyi önceleyen bir anlayışla tasarlanan gezici bavul müzeler "Roma mimarisi (çatı sistemi)" temalı gezici bavul müze uygulamasında olduğu gibi öğrencilerin etkin katılımını destekleyen ve uygulamaya dönük etkinlikleriyle öğrenme ortamlarını zenginleştirmektedir. Gezici bavul müzelerde belirlenen tema kapsamında öğrencilerin üzerlerine giyerek deneyebilmeleri için dönemlere ilişkin kostümlere de ağırlıklı olarak yer verilmiştir. Nesneleri taşımak ve muhafaza etmek için ahşap kutular, sandıklar kullanıldığı gibi plastik taşıyıcılara-muhafazalara da yer verilmiştir[11] (Godalming Museum, 2013).

[11] (bkz. fotoğraf 13, 14, 15, 16, 17, 18)

Fotoğraf 13. ve 14. Gezici bavul müze örneği; "Godalming Museum"
Kaynak. Godalming Museum, 2013

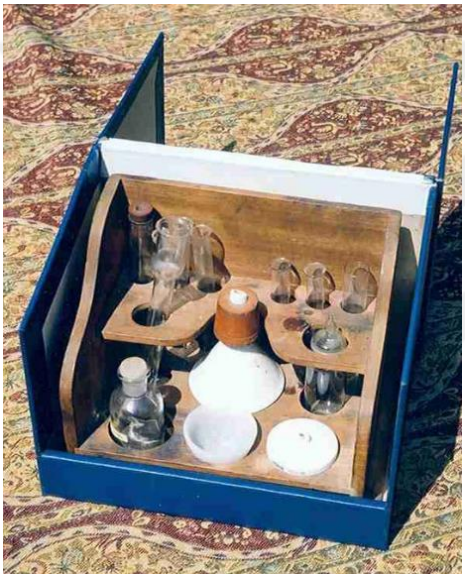

Fotoğraf 15. ve 16. Gezici bavul müze örneği; "Godalming Museum"
Kaynak. Godalming Museum, 2013

Fotoğraf 17. ve 18. Gezici bavul müze örneği; "Godalming Museum"
Kaynak. Godalming Museum, 2013

Birleşik Krallık'ta Bewdley kentinde bulunan arkeoloji ve tarih müzesi olan "Bewdley Museum", sosyal hizmet programları kapsamında okullara ödünç verme yoluyla gezici bavul müze hizmeti sunmaktadır. Müze, hazırlamış olduğu gezici bavul müzeler kapsamında jeolojik ve arkeolojik nesnelerden oluşan koleksiyonu yanı sıra sahip olduğu sanat koleksiyonu ile bölgenin sosyal tarihini içeren ögeleri yalnızca eğitim kurumlarına değil, toplumun pek çok kesiminden farklı topluluklara ulaştırarak hizmet vermektedir. "İkinci Dünya Savaşı, geçmiş ve günümüz (eski ve yeni),Viktoryen dönem, Viktoryen dönem okul gereçleri, Viktoryen dönem mutfak gereçleri, Viktoryen dönem ev gereçleri, 1930'larda İngiltere, Romalılar ve Keltler, jeoloji, köle ticareti" temalı gezici bavul müzeler[12], okullarda uygulanmakta olan öğretim programlarını destekleyecek biçimde ve programlarda yer alan konu alanlarını kapsayacak biçimde oluşturulmuştur. Tarih alanı kapsamında oluşturulan gezici bavul müzeler öğrencilerin geçmişi ve günümüzü karşılaştırabilmelerine olanak tanıyacak biçimde tasarlanmış ve gezici bavul müzede yer alan kültürel ögeler bu doğrultuda seçilmiştir. Gezici bavul müzelerde öğretmenlerin gezici bavul müzeleri eğitim etkinliklerinde nasıl kullanabileceklerine ilişkin açıklayıcı yönergelere de yer verilmiştir (Bewdley Museum, 2014).

Fotoğraf 19. Gezici bavul müze örneği; "Bewdley Museum"
Kaynak. Bewdley Museum, 2014

Fotoğraf 20. Gezici bavul müze örneği; "Bewdley Museum"
Kaynak. Bewdley Museum, 2014

[12] (bkz. fotoğraf 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26)

Fotoğraf 21. Gezici bavul müze örneği; "Bewdley Museum"
Kaynak. Bewdley Museum, 2014

Fotoğraf 22. Gezici bavul müze örneği; "Bewdley Museum"
Kaynak. Bewdley Museum, 2014

Fotoğraf 23. Gezici bavul müze örneği; "Bewdley Museum"
Kaynak. Bewdley Museum, 2014

Fotoğraf 24. Gezici bavul müze örneği; "Bewdley Museum"
Kaynak. Bewdley Museum, 2014

Fotoğraf 25. Gezici bavul müze örneği; "Bewdley Museum"
Kaynak. Bewdley Museum, 2014

Fotoğraf 26. Gezici bavul müze örneği; "Bewdley Museum"
Kaynak. Bewdley Museum, 2014

Birleşik Krallık'ta Londra'da bulunan arkeoloji ve tarih müzesi olarak etkinliğini sürdüren bir müze olan "Fulham Palace", okullara ödünç verme yoluyla gezici bavul müze hizmeti sağlamaktadır. "Tarihi evler, Viktorya dönemi, Tudor dönemi" temalı gezici bavul müzelerde çoğunluğu tıpkıbasım nesneler olmak üzere bazı gerçek nesnelere de yer verilmiştir. Öğretim programındaki konularla örtüşen temalar kapsamında tasarlanan gezici bavul müzeler, eğitim-öğretim ortamlarını desteklerken, öğretmenlerin de derslerinde kullanabilecekleri önemli bir eğitim materyali sağlamaktadır. Gezici bavul müzelerde yer alan tıpkıbasım ve gerçek müze nesnelerinin yanı sıra; kitaplara, kostümlere ve fotoğraflara da yer verilmiştir.[13] Gezici bavul müze birimi, okullar, üniversiteler, toplum grupları ve bakım evleri için hizmet vermektedir. Gezici bavul müzelerin sunduğu, geçmişten gelen gerçek nesnelere ve tıpkıbasım kültürel nesnelere dokunarak, deneyerek, yaparak yaşayarak inceleme şansı, her yaştan insan için eğlenceli ve ilham verici eşsiz bir deneyim oluşturmaktadır (Fulham Palace, 2014).

Fotoğraf 27. Gezici bavul müze örneği; "Fulham Palace"
Kaynak. Fulham Palace, 2014

Fotoğraf 28. ve 29. Gezici bavul müze örneği; "Fulham Palace"
Kaynak. Fulham Palace, 2014

[13] (bkz. fotoğraf 27, 28, 29)

Birleşik Krallık'ta Cambridge kentinde bulunan ve doğa tarihi müzesi olarak etkinliğini sürdüren bir müze olan "Sedgwick Museum of Earth Sciences" ödünç verme yoluyla eğitim kurumlarına gezici bavul müze hizmeti sunmaktadır. "Kayaçlar, fosiller ve dinozorlar" temalı gezici bavul müzeleri ile ülkede uygulanmakta olan öğretim programlarını destekleyecek biçimde oluşturulmuştur. Uygulamaya dayalı ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi destekleyen gezici bavul müze eğitim etkinlikleri kapsamında, öğrencilerin bütün nesnelere dokunarak, ellerine alarak incelemelerine olanak tanıyan tıpkıbasım ve gerçek nesnelere yer verilmiştir. Ayrıca Cambridge kentinde bulunan bir anaokul "Brunswick Nursery School" ve bir erken çocukluk merkezi "Homerton Early Years Centre" ile gerçekleştirilen işbirliğiyle; yaratıcı oyunlar, yaparak yaşayarak öğrenme etkinlikleri ve öykü anlatma gibi etkinliklerden oluşan, okul öncesi dönem çocuklarına yönelik gezici bavul müzeler geliştirilmiştir. Gezici bavul müzede belirlenen temalar kapsamında Neal Layton tarafından yazılan "Oscar and Arabella: Hot, Hot, Hot" ve James Mayhew tarafından yazılan "Boy" isimli çocuklara yönelik olarak hazırlanan öykü kitapları, öğretmenler için yönergeler ve öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmelerini destekleyecek dokunarak incelemeleri için tıpkıbasım ve gerçek nesnelere yer verilmiştir[14] (Sedgwick Museum of Earth Sciences, 2013).

Fotoğraf 30. Gezici bavul müze örneği; "Sedgwick Museum of Earth Sciences" Kaynak. Sedgwick Museum of Earth Sciences, 2013

[14] (bkz. fotoğraf 30)

Gezici bavul müzeler eğitim-öğretim ortamlarını destekleyen eğitim materyalleri olarak kullanıldığı gibi, demans, alzaimer gibi hastalıklarla mücadele eden kişilerin iyileştirme süreçlerini destekleyen "anımsatma çalışmalarında" da etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Anımsatma çalışmaları kapsamında kullanılan gezici bavul müzeler geçmişle bağlantı sağlayan nesnelerle kişileri konuşmaya teşvik ederken, özgüvenlerini artırmakta ve değişim dönemlerinde de destek olmaktadır. Örneğin; Birleşik Krallık'ta Kirklees bölgesindeki müze ve galerilerin işbirliğiyle oluşturulan "Kirklees Museums & Galleries" çatısı altında topluma hizmet çalışmaları kapsamında hizmet veren gezici bavul müze uygulamaları, anımsatma çalışmalarında etkin bir biçimde kullanılmaktadır. 11 farklı temadan oluşan gezici bavul müze, anımsama çalışmaları için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Gezici bavul müzeler; geçmiş zamanlar hakkında konuşmayı-tartışmayı teşvik edecek, birden fazla duyuyu harekete geçiren, yaklaşık 20 nesneden oluşmaktadır. Her gezici bavul müze insanları konuşmaya teşvik edecek ve uyaracak o döneme ilişkin A4 boyutunda 20 fotoğraf içermektedir. "1940'lar, 1950'ler, 1960'lar, çocukluk, eğlence ve boş zaman etkinlikleri, sağlık ve güzellik ürünleri, tatiller, mutfak ve çamaşır günü, kraliyet ailesi, okul günleri, oyuncaklar ve oyunlar" gibi 11 farklı temadan oluşan gezici bavul müzeler tıpkıbasım ve gerçek müze nesneleri içermektedir[15] (Kirklees Museums and Galleries, 2015).

Fotoğraf 31. ve 32. Gezici bavul müze örneği; "Kirklees Museums and Galleries" Kaynak. Kirklees Museums and Galleries, 2015

Fotoğraf 33. ve 34. Gezici bavul müze örneği; "Kirklees Museums and Galleries"

[15] (bkz. fotoğraf 31, 32, 33, 34, 35, 36)

Kaynak. Kirklees Museums and Galleries, 2015

Fotoğraf 35. ve 36. Gezici bavul müze örneği; "Kirklees Museums and Galleries"
Kaynak. Kirklees Museums and Galleries, 2015

Birleşik Krallık'a bağlı bir ülke olan Kuzey İrlanda'nın ulusal müzelerinden biri olan "Ulster Museum" anımsatma çalışmalarında kullanılmak üzere gezici bavul müze hizmeti sunmaktadır. Gezici bavul müzeler; "çocukluk, gezme, ev işi ve ev yaşamı, el sanatları, erkekler ve iş, okul günleri, ikinci dünya savaşı, 1950'ler, 1960'lar 1970'ler, tatil, çamaşır günü" temaları kapsamında oluşturulmuş tıpkıbasım ve gerçek müze nesneleri içermektedir.[16] Anımsatma çalışmalarında yararlı olacak farklı temalar etrafında geliştirilmiş gezici bavul müzeler yakın tarihe ilişkin nesneler, fotoğraflar ve belgeler içermektedir. Her gezici bavul müze grup etkinliklerinin ve konuşmanın başlaması için fikir veren bir kaynak niteliğindedir (Ulster Museum, 2014).

Fotoğraf 37. ve 38. Gezici bavul müze örneği; "Ulster Museum"

[16] (bkz. fotoğraf 37, 38, 39, 40, 41, 42)

Kaynak. Ulster Museum, 2014

Fotoğraf 39. ve 40. Gezici bavul müze örneği; "Ulster Museum"
Kaynak. Ulster Museum, 2014

Fotoğraf 41. ve 42. Gezici bavul müze örneği; "Ulster Museum"
Kaynak. Ulster Museum, 2014

Köhler (2014), İrlanda'da bulunan bir arkeoloji müzesi olan "Kerry County Museum" bünyesinde etkinlik gösteren etkileşimli gezici bavul müzeleri; eğitim, toplum ve sosyal hizmet stratejilerinin en önemli parçası olarak nitelerken, müze koleksiyonundan oluşan eserler ve tıpkıbasım nesneler içeren bu uygulamaların, öğrencilerin etkin katılımıyla geçmişi araştırma ve keşfetmeleri için yaparak-yaşayarak öğrenme deneyimi sağladığını ifade etmektedir. Öncelikli olarak bulunduğu bölgedeki ilköğretim okullarına ulaşmayı hedeflediklerini belirten Köhler, ayrıca "20. Yüzyıl" temalı gezici bavul müzenin, hatırlama çalışmaları için diğer gruplarla da kullanıldığını vurgulamaktadır. Köhler, gezici bavul müze hizmetinin öğretim programlarını desteklemesinin yanı sıra, öğretmenler ve diğer eğitimciler için de değerli bir eğitim aracı

olacağını belirterek, bu uygulama ile kültürel mirasın, yerel tarihin ve müzenin değerinin anlaşılmasının sağlanacağını ve bunlara ilişkin farkındalığın artırılacağını ifade etmiştir.

Gezici bavul müze hizmetleri ile "bölgedeki okulların ve grupların, çocukların birincil kaynakların önemini anlamalarına yardımcı olacak müze koleksiyonlarını ödünç almalarını sağlamak", "öğretim programına destek olmak", "müze koleksiyonuna erişimi genişletmek ve bölgesel müzenin rolüne ilişkin farkındalığı artırmak", "çocukların ve anne-babaların müzeyi kullanmalarını desteklemek" amaçlanmaktadır. Bir arkeoloji müzesi olan "Kerry County Museum", "Tarih Öncesi", "Ballinskelligs Kalesi", "20. Yüzyıl" temalı gezici bavul müzelerinde yer alan tıpkıbasım nesneler ve gerçek nesneler aracılığıyla öğrencilerin geçmişi araştırma ve keşfetmeleri için yaparak-yaşayarak öğrenme deneyimi sunmaktadır. "Tarih Öncesi" temalı gezici bavul müze; İrlanda da Bronz ve Neolitik Çağa tarihlenen nesneleri içermektedir. Gezici bavul müzede yer alan nesneler gerçek ve tıpkıbasım nesnelerden oluşmaktadır. Gerçek nesneler; bir adet baltabaşı taşı, bir adet çakmaktaşından ok ucu, üç adet çakmaktaşından kazıyıcı, bir adet madencilik çekici, bir adet bronz bir baltabaşından oluşmaktadır. Ayrıca işlenmemiş çakmaktaşından pek çok parça da gezici bavul müzeye dâhil edilmiştir. Öğrencilerin rahatça ellerine alabilmelerine ve dokunabilmelerine olanak tanıyan tıpkıbasım nesneler ise; çakmak taşından bir ok ucu, bronz bir balta, sapı ve deri muhafazasıyla birlikte bronz bir baltabaşı, bronz baltabaşı dökümü için bir taş kalıptan oluşmaktadır. "Ballinskelligs kalesi" temalı gezici bavul müzede yer alan nesneler gerçek ve tıpkıbasım nesnelerden oluşmaktadır. Birkaç sene önce arkeolojik kurtarma kazılarından elde edilen yüzlerce eser, gezici bavul müze için temel odak noktası olmasını sağlamıştır. Gezici bavul müzede yer alan gerçek nesneler; cam, seramik, kemik, kabuk ve demir çivilerden oluşmaktadır. Gezici bavul müzeye bağlam içinde dâhil edilen tıpkıbasım nesneler ise; bir çift deri erkek eldiveni, giysiler, deri kemerler, deri çizmeler, bir ok ve iki seramik kaptan oluşmaktadır[17]. Gezici bavul müzede yer alan bu nesnelere ilişkin bilgi kartları, nesnelere ilişkin soruların yer aldığı etkinlik sayfaları ve çalışma kâğıtları da dâhil edilmiştir. "20. Yüzyıl" temalı gezici bavul müzede yer alan nesneler yakın tarihe ilişkin nesneler olduğu için diğer gezici bavul müzelerden farklı olarak gerçek nesneler dâhil edilebilmiştir. Bu gezici bavul müzede yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartları ve nesnelerin kullanımına yönelik öğrencilerin dikkat etmesi gereken kuralların bulunduğu yönergeler dâhil edilmiştir. Öğrencilerin, gezici bavul müzede yer alan nesnelere ilişkin

[17] (bkz. fotoğraf 43, 44)

kendi düşüncelerini yazmaları için etkinlik sayfaları da dâhil edilmiştir (Kerry County Museum, 2014).

Fotoğraf 43. ve 44. Gezici bavul müze örneği; "Kerry County Museum"
Kaynak. Kerry County Museum, 2014

Amerika Birleşik Devletleri'nin New York eyaletinde çocuk müzesi olarak etkinlik gösteren bir müze olan "Brooklyn Children's Museum" bavul şeklinde hazırlanmış taşınabilir koleksiyonu ile eğitim kurumlarına hizmet vermektedir. Bu müzenin taşınabilir (gezici bavul müze) koleksiyonu; öğretim programı konuları içindeki kültür ve doğa bilimleri üzerine oluşturulmuş 20 farklı çeşit bavuldan oluşmaktadır. Gezici bavul müze koleksiyonu içinde; replika eserler, etkinlikler ile ilgili bilgiler içeren öğretmen rehberi, kitaplar, araç-gereçler, fotoğraflar, DVD'ler bulunmaktadır. Gezici bavul müze koleksiyonları için sınıf seviyeleri önerilmiştir ancak bu koleksiyonlar istenilen yaş gruplarına göre uyarlanabilmektedir. Gezici bavul müzeler, müzenin eğitim biriminde çalışan uzmanlar tarafından okullara götürülebildiği gibi öğretmenler tarafından da müzeden ödünç alınarak okullara götürülebilmekte ve eğitim materyali olarak kullanılabilmektedir (Brooklyn Children's Museum, 2012).

Amerika Birleşik Devleti'nin Virginia eyaletinde faaliyet gösteren bir müze olan "Frontier Culture Museum" bünyesinde oluşturulan sosyal erişim programı kapsamında gerçekleştirilen gezici bavul müze uygulamaları ile kısıtlı bütçe, kısıtlı zaman gibi nedenlerle müzenin olanaklarından yararlanamayan okullara ulaşılmakta ve uygulamalı eğitim olanakları sunulmaktadır. Tüm sınıf seviyelerine ve tüm yaş gruplarına uygun etkinlik ve içerikleriyle öğrencilerin Amerika'nın müzikal mirasını keşfetmelerine olanak tanınmaktadır. Müzenin müzisyenleri gerçekleştirdikleri canlı performanslarla ve kostümlü sunumlarla öğrencilere ilgi çekici ve eğlenceli bir eğitim ortamı

sunulmaktadır[18]. Öğretmenler ve öğrenciler, müzisyenlerin ortaya koyduğu performans ile Amerika müziğini oluşturan geniş kapsamlı kültürel etkileri dinleme ve öğrenme olanağı bulmaktadırlar. Öğrencilere ayrıca uygulamanın bir parçası olarak atalarının danslarını ve şarkılarını da öğrenme fırsatı da verilmektedir (Frontier Culture Museum, n.d.).

Fotoğraf 45. Gezici bavul müze eğitim etkinliği; "Frontier Culture Museum"
Kaynak. Frontier Culture Museum, n.d

Amerika Birleşik Devleti'nin Kentucky eyaletinde bulunan ve sanat müzesi olarak etkinliğini sürdüren bir müze olan "Kentucky Museum of Art and Craft" gerçekleştirilen, geçici sergiler, kalıcı koleksiyonlar ve sosyal hizmet programları ile insanların sanat ve zanaat arasındaki ilişkiye dair daha iyi bir anlayış geliştirmelerini ve bu konuda eğitilmelerini desteklemeyi hedeflemektedir. Müzenin sosyal hizmet programları kapsamında gerçekleştirdiği gezici bavul müze hizmetleri ile müzeyi çeşitli nedenlerle ziyaret etme olanağı bulamamış öğrencilere ve öğretmelere müzenin eğitim olanaklarını erişilebilir kılmaktadır. Sanatın toplum içindeki rolünü sorgulayan ve bu kapsamda tasarlanan gezici bavul müzelerde 8-12 farklı gerçek sanat eseri, ders planları, kitaplar, DVD'ler ve diğer yardımcı eğitim materyalleri bulunmaktadır.[19] Müzenin etkin olarak kullanılan "Afrika-Amerika Sanatı", "sepet işçiliği", "seramik", "dokuma sanatları", "halk sanatları", "Amerika yerli sanatı", "fotoğrafçılık", "baskıresim", "geleneksel el sanatları", "görsel iletşim", "ahşap el sanatları" 13 farklı tema kapsamında tasarlanmış 22 gezici bavul müzesi bulunmaktadır (Kentucky Museum of Art and Craft, 2014).

[18] (bkz. fotoğraf 45)
[19] (bkz. fotoğraf 46, 47, 48)

Fotoğraf 46. ve 47. Gezici bavul müze örneği; "Kentucky Museum of Art and Craft" Kaynak. Kentucky Museum of Art and Craft, 2014

Fotoğraf 48. Gezici bavul müze örneği; "Kentucky Museum of Art and Craft" Kaynak. Kentucky Museum of Art and Craft, 2014

Gezici bavul müzelerin, dokunulabilir koleksiyonları ile etkileşimli ve uygulamalı eğitim etkinlikleri sunarak öğrencilerin öğrenme merakını, keşfetme duygusunu, hayal gücünü ve yaratıcılıklarını harekete geçiren ve etkin öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayacak eğitim olanakları ile görsel sanatlar eğitimini desteklediği görüşünden hareketle hizmet veren müzelerden biri de "The James A. Michener Art Museum"dur. Amerika Birleşik Devletleri'nin Pennsylvania eyaletinde bulunan, 19. ve 20. yüzyıl Amerikan sanatını anlatan koleksiyonları ile bir sanat müzesi olarak etkinlik gösteren bu müze, gezici bavul müze hizmetleriyle okullara tema odaklı çeşitli sanat kaynakları götürmektedir. Sanat nesneleri, nesneler, görsel materyaller içeren gezici bavul müzeler, öğrencilerin keşfetmelerini, araştırmalarını ve öğrenmelerini genişletecek yaparak-yaşayarak öğrenme etkinliklerini kapsamaktadır. Gezici bavul müzeler ayrıca,

görsel sanat öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve evde öğretimi (homeschooling) uygulayan anne babaların özellikle görsel sanatlar, sanat tarihi, sosyal çalışmalar, dil sanatları dersleriyle birleştirmelerine yardımcı olacak, kaynak materyaller ve öğretim programı kılavuzları yayınlamaktadır. İlkokul ve ortaokul düzeyinde öğrencilerin kullanımına yönelik hazırlanan gezici bavul müzelerde yer alan ders planları ve etkinlikler, ulusal standartlara uygun bir biçimde hazırlanmıştır. Gezici bavul müzeler öğretmenler tarafından kiralanarak okullarda kullanılabildiği gibi, müze eğitimcisi tarafından okullara götürülerek, kostümlü sunumlarla eğitim hizmeti sunabilmektedir[20] (Michener Art Museum, 2014).

Fotoğraf 49. Gezici bavul müze eğitim etkinliği; "Michener Art Museum" Kaynak. Michener Art Museum, 2014

Fotoğraf 50. Gezici bavul müze eğitim etkinliği; "Michener Art Museum" Kaynak. Michener Art Museum, 2014

[20] (bkz. fotoğraf 49, 50)

Amerika Birleşik Devleti'nin Teksas eyaletinde faaliyet gösteren bir müze olan "International Museum of Cultures" bünyesinde gerçekleştirilen antropoloji temelli eğitim programlarının tümü, öğrencilere diğer kültürleri anlamayı ve saygı duymayı öğretme üzerine odaklanmıştır. Eğitim programlarının bütünü, öğretim programlarındaki fen bilimleri, sosyal bilimler, güzel sanatlar ve İngiliz dili edebiyatı konu alanlarıyla kolayca bütünleştirilecek biçimde tasarlanmıştır ve öğrencilere eğlenceli, etkileşimli bir eğitim olanağı sunmaktadır. Gezici bavul müzeler, öğrencilerin dünya çapındaki kültürler ile ilişkili deneyimler yaşamalarını sağlayacak eşsiz eğitim araçlarıdır. Gezici bavul müzeler, müzenin koleksiyonu kapsamındaki 14 farklı temadan oluşmaktadır. Öğrenciler, çevrelerindeki dünya ile ilişkili eleştirel düşünmelerini destekleyecek çalışma kâğıtlarını ve etkinlikleri tamamlarken gezici bavul müzelerde yer alan nesnelere dokunarak inceleme fırsatı bulacaktır. Gezici bavul müzelerde, "yerel halka ait otantik nesneler/eserler", "her bir eserin fotoğrafını ve ayrıntılı açıklamalarını içeren bilgi kartları", "öğrenciler ve öğretmenler için hazırlanmış etkinlik kitapları", "gezici bavul müzelerin kullanımına ilişkin yönerge", "eserlerin kullanıma ilişkin ipuçları", "gezici bavul müze envanteri", "okuma, yazma, matematik, fen, sosyal bilimler, sanat alanları içeriğine yönelik öğrenci etkinlikleri", "eserleri sergilemek için bir örtü", "tema kapsamındaki çeşitli kültürlere ilişkin kitaplar" ve "destekleyici eğitim materyallerine" yer verilmiştir[21]. Öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmesini temel alan bir anlayışla tasarlanan gezici bavul müzeler, çok sayıda sınıf seviyesine göre uyarlanabilmektedir (International Museum of Cultures, 2015).

Fotoğraf 51. Gezici bavul müze örneği; "International Museum of Cultures"
Kaynak. International Museum of Cultures, 2015

[21] (bkz. fotoğraf 51, 52, 53, 54)

Fotoğraf 52. Gezici bavul müze örneği; "International Museum of Cultures"
Kaynak. International Museum of Cultures, 2015

Fotoğraf 53. Gezici bavul müze örneği; "International Museum of Cultures"
Kaynak. International Museum of Cultures, 2015

Fotoğraf 54. Gezici bavul müze örneği; "International Museum of Cultures"
Kaynak. International Museum of Cultures, 2015

Amerika Birleşik Devletleri'nin Illinois eyaletinde geniş doğa tarihi koleksiyonuyla etkinliğini sürdüren bir müze olan "Jurica-Suchy Nature Museum" bünyesinde gerçekleştirilen gezici bavul müze hizmetleri ile yalnızca okullara değil, doğa

grupları, izci kulüpleri, doğa kulüpleri, çocuk bakım merkezleri, evde öğrenim gören çocuklar, tarih toplulukları gibi dünyanın doğa ve kültürel çeşitliliği hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen gruplara da ulaşarak eğitim hizmeti sağlanmaktadır. Okulların eğitim gereksinimleri doğrulusunda tasarlanan 55'i aşkın gezici bavul müze; hayvanlar ve yaşam alanlarını, insan kültürünü, yenilenebilir enerji ve daha fazlasını içeren doğa tarihi konularını kapsamaktadır. Illinois eyaletinin eğitim-öğretim standarlarına uyumlu bir şekilde tasarlanan gezici bavul müzeler; bilgilendirici metinler, önerilmiş sınıf etkinlikleri ve öğrencilerin dokunarak inceleyebilmeleri için çeşitli örnekler/nesneler içermektedir. Ayrıca gezici bavul müzelerin çoğunda öğrencilerin ilgisini çekecek kurgusal olan ve kurgusal olmayan DVD ve kitaplar bulunmaktadır[22] (Jurica-Suchy Nature Museum, 2015).

Fotoğraf 55. Gezici bavul müze örneği; "Jurica-Suchy Nature Museum"
Kaynak. Jurica-Suchy Nature Museum, 2015

Amerika Birleşik Devleti'nin Indiana eyaletinde bulunan ve bölgenin tarihini anlatan koleksiyonuyla 1968 yılından buyana hizmet veren bir müze olan "Elkhart County Historical Museum" okullara ödünç verme yoluyla gezici bavul müze hizmeti sağlamaktadır. Gezici bavul müzeler, öğrencilerin dokunarak incelemeleri için elverişli müze nesneleri, öğretmenlere rehberlik edecek yönergeler kapsamındaki ders planlarını içermektedir. Gezici bavul müze eğitim etkinlikleri kapsamında uygulanmak üzere tasarlanan ders planları Indiana eyaleti standartlarını karşılayacak biçimde belli yaş

[22] (bkz. fotoğraf 55)

seviyelerine göre oluşturulmuş ancak farklı yaş seviyelerine göre de kolayca uyarlanabilmektedir. "Amerika Kızılderilileri", "etnik araştırmalar", "Indiana'nın tarihi yolları", "İkinci Dünya Savaşı", "1839'da Elkhart bölgesinde yaşam" gibi farklı temalar kapsamında tasarlanan gezici bavul müzeler tıpkıbasım nesneler ve gerçek nesnelerin yanı sıra fotoğraflar, haritalar, kitaplar gibi yardımcı eğitim materyalleri de içermektedir[23] (Elkhart County Historical Museum, 2015).

Fotoğraf 56. Gezici bavul müze örneği; "Elkhart County Historical Museum," Kaynak. Elkhart County Historical Museum, 2015

Fotoğraf 57. Gezici bavul müze örneği; "Elkhart County Historical Museum," Kaynak. Elkhart County Historical Museum, 2015

[23] (bkz. fotoğraf 56, 57)

Amerika Birleşik Devleti'nin Arkansas eyaletinde bulunan ve yerel tarih müzesi olarak etkinlik gösteren bir müze olan "Shiloh Museum of Ozark History" okul öncesi çocuklarını da kapsayan farklı yaş gruplarındaki çocuklara sınıf ortamlarında gezici bavul müze hizmetleri sağlamaktadır. Müzenin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında ödünç verme yoluyla sağlanan ve okullara müzenin eğitim olanaklarını taşıyan gezici bavul müzeler; müze nesneleri, fotoğraflar, belgeler ve yardımcı eğitim materyalleri içermektedir.[24] Özellikle Ozark tarih öncesi müzik arkeolojisini kapsayan geniş koleksiyonu ile Kuzeybatı Arkansas'ta yaşamış olan Kızılderili halkın yaşam biçimini, yerel müziği, kullandıkları araç gereçleri tanıtma amacı güden gezici bavul müzelerde öğretmenler için de ayrıca yönergeler ve yardımcı öğretim materyallerine yer verilmiştir. "Kızılderililer", "iç savaş", "kuzeybatı Arkansas'taki fosiller", "Büyük Buhran (1930)", "oyuncaklar ve oyunlar", "ulaşım", "Birinci Dünya Savaşı", "İkinci Dünya Savaşı" gibi temalar kapsamında tasarlanan gezici bavul müzeler okullarda "müze öncesi" ve "müze sonrası" çalışmalar kapsamında da kullanılarak daha verimli bir müze eğitimi sağlanmaktadır (Shiloh Museum of Ozark History, 2013).

Fotoğraf 58. Gezici bavul müze örneği; "Shiloh Museum of Ozark History"
Kaynak. Shiloh Museum of Ozark History, 2013

Amerika Birleşik Devletlerinin Kaliforniya eyaletinde bulunan bir çocuk müzesi "Sacramento Children's Museum" farklı kültürlere bağlantılar yapan gezici bavul müze uygulamaları ile kültürel çeşitliliğe vurgu yapan çalışmalar gerçekleştirmektedir. Ödünç verme yoluyla okullara eğitim hizmeti veren gezici bavul müzeler; öğrencilerin farklı bir kültürü eğlenceli, ilginç ve kolay bir şekilde öğrenmelerini sağlayacak "detaylı ders planları, nesneler, gerekli materyaller ve onlara ilişkin bilgiler" içermektedir. Yaparak-

[24] (bkz. fotoğraf 58)

yaşayarak öğrenmeye dayalı uygulamalı etkinlikler; müzik, görsel sanatlar, el sanatları, tarih, coğrafya ve dil gibi çeşitli konu alanlarını kapsamaktadır. Gezici Bavul müze etkinlik içerikleri, dil sanatları, tarih-sosyal bilimler, görsel sanatlar ve performans sanatları alanlarındaki Kaliforniya öğretim programı içerik standartlarını karşılamaktadır. Müzenin, Meksika ve Çin kültürünü anlatan gezici bavul müze hizmetlerine Türkiye'yi anlatan bir gezici bavul müzenin de ekleneceği ifade edilirken, İçeriği hakkında bilgi verilmeyen Türkiye temalı gezici bavul müzenin tasarım ve planlama aşamasında olduğu belirtilmekte bu bağlamda öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturmak amacı ile pek çok uygulama gerçekleştirilmektedir (Sacramento Children's Museum, 2013).

Kanada'nın Regina eyaletinde bulunan, doğa tarihi nesnelerini ve etnografik eserleri kapsayan geniş koleksiyonuyla etkinliğini sürdüren bir müze olan "Royal Saskatchewan Museum" eğitim-öğretim kurumlarına sınıf ortamlarında yararlanabilmeleri için ödünç verme yoluyla gezici bavul müze hizmeti sunmaktadır. Kuşlar, dinozorlar, fosiller, böcekler, bitkiler-ağaçlar, sürüngenler-amfibiler, kayaçlar, avcılar-yırtıcılar, ilk insan topluluklarının teknolojileri (kullandıkları araç gereçler) gibi farklı temalar kapsamında tasarlanan gezici bavul müzeler ile öğrencilerin yaparak-yaşayarak, dokunarak, deneyerek doğal yaşamı keşfetmeleri sağlanırken öğrencilerin geçmiş ve bugünü karşılaştırmalarına da olanak sağlanmaktadır[25] (Royal Saskatchewan Museum, 2014).

Fotoğraf 59. Gezici bavul müze örneği; "Royal Saskatchewan Museum"
Kaynak. Royal Saskatchewan Museum, 2014

[25] (bkz. fotoğraf 59)

Kanada'nın Toronto kentinde sanat, dünya kültürü ve doğa tarihi konularını kapsayan geniş koleksiyonuyla etkinliğini sürdüren bir müze olan "Royal Ontario Museum" bireysel ve 2-8 kişilik olmak üzere küçük gruplara ve 25-30 kişilik daha büyük gruplara göre tasarlanmış iki farklı sınıflandırmada ele alınmış birbirinden farklı temaları kapsayan gezici bavul müzeleri ile pek çok öğrenciye eğitim olanağı sunmaktadır. "Tarih, yerbilim ve uzay sistemleri, yaşam sistemleri, sosyal bilgiler" konu alanlarını kapsayan gezici bavul müzeler öğrencinin etkin katılımını gerektiren yaparak-yaşayarak öğrenme yaklaşımını esas alan bir anlayışla tasarlanmıştır. Gezici bavul müzeler, öğretmenler için bilgilendirici metinler, öğrenciler için etkinlik kartları, kaynak materyaller, gerçek nesneler-eserler, tıpkıbasım nesneler içermektedir.[26] Ayrıca eğitimcilerin yararlanabileceği, öğretim programlarındaki eğitsel hedeflere yönelik öğrenci etkinlikleri ve ders planları da gezici bavul müzelere dâhil edilmiştir (Royal Ontario Museum, 2013).

Fotoğraf 60. Gezici bavul müze örneği; "Royal Ontario Museum"
Kaynak. Royal Ontario Museum, 2013

Fotoğraf 61. Gezici bavul müze örneği; "Royal Ontario Museum"
Kaynak. Royal Ontario Museum, 2013

[26] (bkz. fotoğraf 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67)

Fotoğraf 62. Gezici bavul müze örneği; "Royal Ontario Museum"
Kaynak. Royal Ontario Museum, 2013

Fotoğraf 63. Gezici bavul müze örneği; "Royal Ontario Museum"
Kaynak. Royal Ontario Museum, 2013

Fotoğraf 64. Gezici bavul müze örneği; "Royal Ontario Museum"
Kaynak. Royal Ontario Museum, 2013

Fotoğraf 65. Gezici bavul müze örneği; "Royal Ontario Museum"
Kaynak. Royal Ontario Museum, 2013

Fotoğraf 66. Gezici bavul müze örneği; "Royal Ontario Museum"
Kaynak. Royal Ontario Museum, 2013

Fotoğraf 67. Gezici bavul müze örneği; "Royal Ontario Museum"
Kaynak. Royal Ontario Museum, 2013

Kanada'nın Ontario eyaletinde bulunan, Kanada'nın askeri tarihini anlatan ulusal müzesi olan "Canadian War Museum" Kanada genelinde okullara ücretsiz olarak gezici bavul müze hizmeti sağlamaktadır. Müzenin eğitim olanaklarını sınıflara taşıma amacı kapsamında etkinlik gösteren gezici bavul müzeler; yaparak-yaşayarak öğrenmeyi olanaklı kılan müze uygulama nesneleri içermektedir. Kanada'nın askeri tarihine ilişkin tıpkıbasım ve gerçek nesneler içeren gezici bavul müzeler, Kanada'nın askeri müzelerinde (Canadian War Museum, Canada's national museum of military history) çalışan uzmanlar tarafından geliştirilmiştir. Gezici bavul müzeler, Kanada'nın Birinci Dünya Savaşı'ndaki denizaşırı deneyimleriyle ilişkili nesneler ve ders planları içermektedir. Öğrencilerin ellerine alarak inceleyebilecekleri 20'den fazla gerçek otantik nesne ve tıpkıbasım nesne içeren gezici bavul müzelerde ayrıca; ders planları, nesnelere ilişkin bilgilendirici metinler/bilgi kartları, nesne bilgi etiketleri, içerikle ilişkili fotoğraflar gibi öğretmenlerin eğitim etkinliklerini yönetebilmesi için gerekli yardımcı materyallerde bulunmaktadır[27] (Canadian War Museum, 2014)

Fotoğraf 68. Gezici bavul müze eğitim etkinliği; "Canadian War Museum"
Kaynak. Canadian War Museum, 2014

Fotoğraf 69. Gezici bavul müze örneği; "Canadian War Museum"
Kaynak. Canadian War Museum, 2014

[27] (bkz. Fotoğraf 68, 69, 70, 71, 72)

Fotoğraf 70., 71. ve 72. Gezici bavul müze örneği; "Canadian War Museum"
Kaynak. Canadian War Museum, 2014

Avustralya'nın en eski müzesi olan ve Sydney kentinde doğa tarihi ve antropoloji alanında sahip olduğu geniş koleksiyonuyla hizmet veren bir müze olan "Australian Museum" sosyal hizmet programları kapsamında eğitim kurumları için gezici bavul müze hizmetleri sunmaktadır. Otuz farklı temadan oluşan gezici bavul müzelerde; gerçek müze nesnelerinden örnekler, tıpkıbasım-döküm nesneler, eserler ve dioramaların yanı sıra fotoğraf, DVD, kitap gibi çeşitli görseller içeren yardımcı eğitim materyalleri de yer almaktadır.[28] Gezici bavul müzelerin tamamı yaparak yaşayarak öğrenmeyi önceleyen bir anlayışla tasarlanmış, bu kapsamda öğrencilerin nesneleri ellerine alarak, deneyerek-uygulayarak ve sorgulayarak yakından incelemelerine olanak tanınmaktadır (Australian Museum, 2009).

[28] (bkz. fotoğraf 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82)

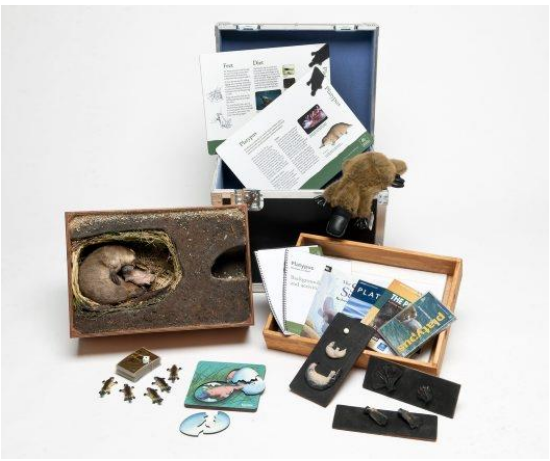

Fotoğraf 73. ve 74. Gezici bavul müze örneği; "Australian Museum"
Kaynak. Australian Museum, 2009

Fotoğraf 75. ve 76. Gezici bavul müze örneği; "Australian Museum"
Kaynak. Australian Museum, 2009

Fotoğraf 77. ve 78. Gezici bavul müze örneği; "Australian Museum"
Kaynak. Australian Museum, 2009

Fotoğraf 79. ve 80. Gezici bavul müze örneği; "Australian Museum"
Kaynak. Australian Museum, 2009

Fotoğraf 81. ve 82. Gezici bavul müze örneği; "Australian Museum"
Kaynak. Australian Museum, 2009

Avustralya'nın doğa tarihi ve antropoloji alanında etkinlik gösteren en köklü müzesi "Australian Museum" eğitim alanında kullanılan gezici bavul müzelerin yanı sıra sosyal hizmet programları kapsamında "anımsama" çalışmalarında kullanılmak üzere tasarlanan gezici bavul müzeleri ile hizmet sunmaktadır. Gezici bavul müzeler; grup çalışmalarında anımsama çalışmalarında kullanılmak üzere uyarıcı ve çoklu duyuma-duyulara yönelik materyaller, dioramalar, gerçek ve tıpkıbasım müze nesneleri, çeşitli görsel ve işitsel materyaller içermektedir.[29] Gezici bavul müzeler farklı bilişsel ve fiziksel

[29] (bkz. fotoğraf 83, 84, 85)

yetenekleri olan katılımcıları kapsayacak biçimde tasarlanmıştır. Dokunulabilen ve ele alınabilen ve belli bir tema kapsamında seçilen nesneler ve yardımcı kaynaklar, belleği harekete geçirir ve iletişimi destekler. Gezici bavul müzeler; "yarasalar, kuşlar, kurbağalar, sıçanlar, sürüngenler, köpekbalıkları" gibi dokunma, görme ve işitme yoluyla anımsamayı destekleyecek 6 farklı tema kapsamında oluşturulmuştur (Australian Museum, 2015).

Fotoğraf 83. Gezici bavul müze örneği; "Australian Museum"
Kaynak. Australian Museum, 2009

Fotoğraf 84. ve 85. Gezici bavul müze anımsama etkinliği; "Australian Museum"
Kaynak. Australian Museum, 2009

Avustralya'nın Tasmania eyaletinde bulunan ve dekoratif sanatlar, tarih, yerbilim, hayvanbilim ve bitkibilim koleksiyonlarıyla etkinliğini sürdüren bir müze olan "Tasmanian Museum and Art Gallery", Tasmania'nın doğal ve kültürel mirasını tanıtan gezici bavul müzeleri ile bölgedeki okullara müzenin eğitim olanaklarını taşımaktadır. "Avustralya savaş anıları", "hayvan, bitki ve kaya örnekleri", "Antarktika" temalı gezici

bavul müzeler, öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmelerini ve dokunarak deneyerek keşfetmelerini sağlayacak gerçek nesneler, tıpkıbasım nesneler ve yardımcı eğitim materyalleri içermektedir[30] (Tasmanian Museum and Art Gallery, 2014).

Fotoğraf 86. ve 87. Gezici bavul müze örneği; "Tasmanian Museum and Art Gallery" Kaynak. Tasmanian Museum and Art Gallery, 2014

Fotoğraf 88. Gezici bavul müze örneği; "Tasmanian Museum and Art Gallery" Kaynak. Tasmanian Museum and Art Gallery, 2014

2.4. Türkiye'deki Müzelerin Gezici Müze Hizmetleri

Türkiye'de gerçekleştirilen gezici müze hizmetlerinin tarihsel süreç içerisindeki gelişimleri incelendiğinde, özellikle Avrupa ve Amerika'da etkinlik gösteren gezici müze hizmetleri gibi belirli koleksiyonları olan, sürdürülebilir işleyişleri olan ve tam anlamıyla yapılandırılmış örneklerinin yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Özellikle görev tanımı bağlamında tır ya da otobüs gibi araçlarla sağlanan "gezici müze" uygulamalardan ayrılan "gezici bavul müze" uygulamalarının ise çok daha az olduğu görülmektedir. Örneğin; Türkiye'de yalnızca, müze nesneleri içeren bavulları ya da kutuları okullara

[30] (bkz. Fotoğraf 86, 87, 88)

taşıyarak, bu nesnelerle sınıf ortamlarında eğitim etkinlikleri gerçekleştiren Rahmi Koç Müzesi eğitim projelerinden biri olan "Müzebüs" isimli gezici müze uygulamasının, yurtdışında uygulanmakta olan "gezici bavul müze" uygulamaları ile benzer bir işleyişinin olduğu görülmektedir. Ülkemizde, müzelerin zaman zaman *"gezici sergiler"* düzenleyerek koleksiyonlarını farklı yerleşim birimlerine taşıdığı ve halkla buluşturdukları etkinlikleri de olmuştur ve olmaktadır. Ancak, bu etkinlikler; tam anlamıyla bu iş için tasarlanmış koleksiyonlar ve milli eğitim programına koşut bir anlayışta yapılandırılmış eğitim etkinlikleri bütünselliğinde ele alınmadığı için yurtdışında uygulanmakta olan gezici bavul müzelerin işleyişiyle örtüşmemektedir. Ülkemizde müzelerin *"gezici hizmetleri" / "gezici sergileri"* ise tarihsel süreç içerisinde, şu etkinlikler çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında gerçekleştirilen Mektep Müzesi'nin de gezici bir birimi vardı. Rauf İnan'ın anlatımıyla 1926'da öğretmenlerin kitap gereksinimlerini karşılamak için Maarif Vekaleti içinde bir Gezici Öğretmen Kitaplığı, ayrıca bir de geniş ve zengin öğretim araçları derlemesi kuruldu. İkisi bir arada olan bu kuruluşa Mektep Müzesi denmişti (Etike, 2001).

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) Müzesi belgelerinde yer alan bilgilere göre; Milli Eğitim Bakanlığı Mektep Müzesi tarafından düzenlenen ve TCDD'nin tahsis ettiği özel bir katarla gerçekleştirilen bu gezinin adı "Seyyar Terbiye Sergisi" idi. Bu etkinlik 21 Nisan 1933'ten 4 Haziran 1933'e kadar olan süre içinde gerçekleştirilmiştir (akt: Demirtaş, 2003).

Cumhuriyet'in onuncu yılı kutlama etkinlikleri içinde Seyyar Terbiye Sergisi için özel bir yasa çıkarılır. Eğitimdeki yenilikler, halk sağlığına ilişkin yararlı bilgiler yorgun Anadolu insanının ayağına götürülsün; insanımız kendisi ve çevresi konusunda bilgi ve bilinç sahibi olsun, Anadolu'da görevli insanlar cumhuriyet yönetimini yanlarında görerek güç alsınlar istenmiştir. Bu amaçla, o yıllarda Avrupa'da, Rusya'da uzun yıllardır uygulanmakta olan benzer bir dizge, ülkemiz koşullarına uygulanır. İşin başında, sonradan köy enstitülerinin mimarı olarak tarihe geçecek İsmail Hakkı Tonguç vardır. Daha sonra köy enstitüleri uygulamasından da ortaya çıkacağı gibi, genç cumhuriyetin güçlü yurttaş, toplumsal insan, yaşamın ve yörenin koşullarına esir değil, egemen olacak yeni insanı yetiştirmek yolunda bir uygulamasıdır bu (Sarıaslan, 2000).

Seyyar Terbiye Sergisi katarını 45 gün içinde 10.000'e yakın yurttaşımız gezmiş, 947 ilkokul, 300 orta, lise ve öğretmen okulu öğretmenlerine 92 ayrı konuşma yapılmıştır. Kentlerde halka açık, değişik konuları içeren 16 konferans verilmiş, 10.000 kitap parasız dağıtılmıştır. Dağıtılan kitaplar içinde en büyük ilgiyi sıtma ile ilgili olan kitap çekmiştir (Sarıaslan, 2000). Ayrıca trende halkı bilgilendirmek için bir doktor, bir milli eğitim müfettişi, bir okul, müze müdürü ve bir iki öğretmenden oluşan bir heyet vardı (Yakup, 1933).

TCDD Müzesi belgelerinde yer alan bilgilere göre; yol boyunca, bir yandan cumhuriyetin getirdiği çağdaş kazanımlar, o yörelerin insanına aktarılıp anlatılırken, bir yandan da o günün koşullarındaki sağlık önlemleri konusunda halk bilgilendiriliyordu. Yine 1933'lerin Türkiye'sinin sahip bulunduğu teknolojik düzeyin ürünleri (gramofon, radyo, sinema makinesi, mikroskop, projeksiyon makinesi vb.) halka tanıtılıyor ve halkın özellikle sağlık konusundaki sorunlarına çareler bulunuyordu (akt: Demirtaş, 2003).

Etike (2001), "Cumhuriyet Treni" projesi Seyyar Terbiye Sergisi'ni Cumhuriyet Dönemi Resim Eğitimi bağlamında şöyle değerlendirmektedir; Türkiye'de resim öğretmeni yetiştirme amacıyla açılan ilk kurum olan Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-iş Bölümü, eğitim etkinliklerini okul dışına da taşımış, her yıl düzenli olarak açılan bölüm sergileri ile Ankara'da etkili bir sanat ortamı yaratılmıştır. Cumhuriyet'in onuncu yılında (1933) oluşturulan ve tren katarıyla tüm yurdu dolaşan Gezici Eğitim Sergisi'nde de Tonguç'un ve Resim-iş Bölümünün katkıları büyüktür.

TCDD Müzesi belgelerinde yer alan bilgilere göre; Türkiye'de diğer bir gezici müze uygulaması, Atatürk'ün doğumunun 100. yılı nedeniyle 1981'de yapılan gezici tren sergisidir. O yıl biri Ankara-İzmir hattında, diğeri Diyarbakır-Kurtalan hattında olmak üzere iki gezici tren sergisi düzenlemiştir. Özellikle bu ikinci tren gezisinin yapılış amacı tarihsel açıdan ilginçtir. Bu gezi, büyük önder Atatürk'ün 16 Kasım 1937 tarihinde Diyarbakır-Kurtalan arasına döşenecek demiryolunun temelini atmak için yaptığı şark seyahatinin 44. yıldönümü nedeniyle düzenlenmiştir. Bu gezide, 1927-1935 yılları arasında yurt gezilerinde kullandığı özel vagon ile özel olarak hazırlanan bir "müze vagon" ve bir "eğitim vagonu" da yer almıştır (akt: Demirtaş, 2003).

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) Çocuk ve Gençlik Vakfı belgelerinde yer alan bilgilere göre; bir diğer gezici müze uygulaması 5 Nisan 1999'da Edirne'den hareket eden ve 27 Aralık 1999'da Ankara'da son durağına ulaşan "Cumhuriyet Treni"

ile gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyet Treni, TRT Çocuk ve Gençlik Vakfı'nın, TCDD eşgüdümünde yürütülmüş bir projedir. Cumhuriyet Treni, Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında demiryollarının önemli rolü ve Türk insanının vermiş olduğu insanüstü mücadelenin özellikle çocuklar ve gençlerin gözünde canlanması için, demiryolunun geçtiği kasaba ve ilçelerde Atatürk'ün kurduğu çağdaş Türkiye'nin tanıtımına yönelik bilgi ve belgelerin yer aldığı hareketli bir müze olarak gelecek nesillerin eğitimine ve bilgilenmesine hizmet etmek üzere hazırlanmış bir projedir (akt: Demirtaş, 2003).

2.4.1. Rahmi Koç Müzesi Gezici Müze Uygulaması

Rahmi Koç Müzesi eğitim projelerinden biri olan "Gezici Müze" 2003 yılında başlatılmaya karar verilmiştir. "Gezici Müze" projesi kapsamında maddi imkânsızlıklar, zaman bulamama veya uzaklık nedeniyle Rahmi Koç Müzesi'ne gelemeyen Türkiye'deki ilköğretim okullarına gezici bir araçla müzenin götürülmesi planlanmıştır. Bu proje kapsamında görevlendirilen öğretmenler, önceden hazırlanan müze nesnelerinden yararlanarak Eğitim Paketi uygulamasını İstanbul ve diğer illerdeki ilköğretim okullarına giderek gerçekleştirmektedir. Etkinliğin maddi desteği dört yıl Grundfos Pompa A.Ş tarafından sağlanmış şu an ise Migros tarafından sağlanmaktadır. Bu projenin uygulanabilmesi için her yıl Milli Eğitim Bakanlığından onay alınmaktadır. Projenin amaçları şöyle açıklanmıştır (Bayam, 2009):

- Çağdaş anlamda müzeyi tanımlamak,
- Müze eğitiminin temel ilkelerini kavratmak,
- Müze koleksiyonunu eğitim amaçlı kullanmak,
- İlköğretim okullarının programlarındaki ünitelerle bağlantılı olarak müze objelerinden faydalanarak müzeye gelemeyen okullara uygulamalı eğitim imkânı sağlamak,
- Teknolojinin gelişim süreci hakkında öğrencileri bilgilendirmek,
- Teknolojinin getirdiği sorunlarla savaşımda hepimize düşen görev ve sorumlulukları düşündürebilmektir.

Proje; Müzebüs ziyareti öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılacaklar olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır: Önce Müzebüs'ün ziyaret edeceği okula bu ziyaret ile ilgili ön bilgiler ve yapılması gereken hazırlıkları içeren bilgiler verilmektedir. Ziyaret sırasında önce "Nereden geldik? Niçin geldik?" sorularının yanıtları açıklanmaktadır.

Müzeler ve Rahmi Koç Müzesi ile ilgili genel bilgiler verildikten sonra bu proje için müze koleksiyonundan özel olarak seçilmiş olan ve Müzebüs personelinin yanlarında getirdikleri objelerden faydalanarak "Neredeyim ve Seyahat", "İletişim" ve "Hareket ve Kuvvet" ünitelerinden seçilen bir tanesi karşılıklı etkileşime dayalı, çok sayıda etkinlik içeren iki saatlik bir derste işlenmektedir.[31] Her okulda bir gün geçirilerek iki ayrı grupla ikişer saatten toplan dört saat ders yapılmaktadır. Ziyaret sonrasında öğretmenler ve okul müdürü geri bildirim formunu doldurur, öğrenciler ise öğretmenleriyle görüş ve öneri formunu doldururlar. Doldurulan formlar müzeye fakslanır ve değerlendirilir. Her yıl Haziran ayında gelen istekler doğrultusunda gelecek eğitim ve öğretim yılının programı hazırlanır. Gidilmesi planlanan ilin İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden, belirlenen ilçelerinde Müzebüs'ün ziyaret edebileceği okulların isim, telefon ve adres bilgileri istenir. Daha sonra bu okullarla iletişime geçilerek izlence belirlenir (Bayam, 2009).

Fotoğraf 89. Rahmi M. Koç Müzesi Müzebüs eğitim etkinliği
Kaynak. Rahmi M. Koç Müzesi, 2015

Fotoğraf 90. Rahmi M. Koç Müzesi Müzebüs eğitim etkinliği
Kaynak. Rahmi M. Koç Müzesi, 2015

[31] (bkz. fotoğraf 89, 90)

2.4.2. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Gezici Müze Uygulaması

Türkiye'de müzecilik alanında önemli bir yere sahip olan Anadolu Medeniyetleri Müzesi (AMM), Eğitim Birimi ile toplumun her kesiminden müze ziyaretçisine müze gezisi ve atölye etkinlikleri ile müzenin eğitim işlevinden yararlanmaları sağlanmaktadır. Bu birimde 2003 yılında kurulan "Eğitim Atölyesi" sayesinde, müze ziyaretçileri hem eğlenceli ve farklı bir müze deneyimi yaşamakta hem de yaparak ve yaşayarak öğrenerek öğrenmeyi daha verimli kılmaktadırlar (Anadolu Medeniyetleri Müzesi [AMM], 2006).

2008 yılı etkinlikleri içinde Anadolu Medeniyetleri Müzesi Gezici Müze Kültür-Sanat ve Eğitim Otobüsü ile Ankara'nın Polatlı İlçesi Yassıhöyük Köyüne bir "eğitim gezisi" gerçekleştirilmiştir. Frig kıyafetlerini giymiş çocuklar eşliğinde gerçekleştirilen bu gezide Yassıhöyük (Gordion) Köyü çocuklarına sikke, tablet, kalıp ve resim çalışmaları yaptırılmıştır. Bu gezideki etkinliklerle Frigler'in başkenti Gordion'da yaşayan çocuklara Frigler hakkında bilgi verilmiştir (Denizli, 2008).

2.4.3. İstanbul Oyuncak Müzesi'nin Gezici Etkinlikleri

İstanbul Oyuncak Müzesi (İOM) 23 Nisan 2005 yılında Sunay Akın tarafından kurulmuştur. Akın, müzeyi 11 yılda internet üzerinden ve seyahat ettiği ülkelerden satın aldığı oyuncaklarla kurmuştur. Müzedeki oyuncakların sayısı ve çeşidi konusunda sınır bulunmamaktadır. Akın, yurtiçinden ve yurtdışından yaklaşık 4000 adet oyuncak toplamıştır. Müzenin en eski oyuncağı; 1817 yılına ait olan ve Fransa'da yapılmış olan oyuncak bir kemandır. 1820 yılında Amerika'da yapılan bir bebek, yine aynı ülkeden 1860 yılına ait yılına ait misketler, Almanya'da yapılan 100 yaşında teneke oyuncaklar ve porselen bebekler müzenin en eski eserleri arasındadır. İstanbul Oyuncak Müzesi ilk kez 2009 yılında başlattığı Anadolu turnesi ile Denizli, Aydın, İzmir, Ankara, Mersin ve Trabzon'daki Forum Alışveriş ve Yaşam Merkezlerinde ziyaretçileri ile buluştu. 14 Mayıs – 19 Temmuz 2009 tarihleri arasında oyuncak tarihinin farklı dönemlerini yansıtan antika oyuncaklarla Anadolu'nun 6 kentini ziyaret etti. Uygulanan bu projenin en önemli amaçlarından biri "çocukların dünya tarihini oyuncakların dilinden öğrenmesi" bir diğeri de "yetişkinlerin çocukluk yıllarındaki oyuncaklarıyla tekrar buluşmasıdır" (İstanbul Oyuncak Müzesi [İOM], 2012).

2.4.4. Çanakkale 1915 Gezici Müze Uygulaması

18 Mart 2010 tarihinde yola çıkan ve 5 yıl süreyle tüm Türkiye'yi dolaşacak olan "Çanakkale 1915 Gezici Müze Tırı" Çanakkale Savaşını ayrıntılarıyla anlatarak; Çanakkale'yi, gidemeyenlerin ayağına getiriyor. Çanakkale 1915 Gezici Müze Tırının 5 yıl sürmesi planlanan gezisi boyunca Türkiye'nin her il ve ilçesini ziyaret etmesi hedefleniyor. Gittiği her yerde büyük ilgi gören Çanakkale 1915 Gezici Müzesi, ücretsiz gezilebiliyor. Çanakkaleli Tarihçi ve Yazar Ahmet Uslu tarafından Çanakkale savaşlarını Anadolu'da anlatmak üzere oluşturulan ve Çanakkale ruhunu Türkiye'de yaşatmayı amaçlayan Gezici Çanakkale 1915 Müze Tırında; Türk, İngiliz, Anzak ve Fransız askerinin savaşta kullandığı askeri teçhizat, subay üniformaları, Osmanlı piyade tüfekleri ve mavzerleri, subayların kullandığı toplu tabancalar, şarapnel parçaları, el bombaları, asker çizmeleri ve çarıkları, mataralar, kılıç, kasatura, mermiler ve Osmanlı askerlerinin üzerinden çıkan mushaflar olmak üzere 4 bin parça eser sergileniyor. 1915 Seddülbahir Savaş Malzemeleri Galerisi, Tarihçi Ahmet Uslu tarafından kurulmuştur. 1985 yılından beri Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı'ndaki köyleri tek tek gezerek obje biriktiren Tarihçi Ahmet Uslu'nun galerisinde, Çanakkale savaşlarından bu güne ulaşan 8.000 den fazla obje bulunmaktadır. Bu haliyle galeri, alanındaki en zengin içeriğe sahip galeri unvanını taşımaktadır. 1915 Tarihçi Ahmet Uslu, Çanakkale Şehitliklerini ziyarete gelemeyenleri de düşünerek *Çanakkale'den Anadolu'ya* projesini hayata geçirmiştir. Proje kapsamında, Anadolu'nun dört bir yanındaki illere, galeride sergilenen eserler taşınmış ve onlarca ilde sergiler açılmıştır. Sergi esnasında 5 kişilik tarih ekibiyle yüz binlerce kişiye Çanakkale savaşları hakkında bilgi verilmiştir. Proje halen devam etmekte ve gezici galeri il il dolaşmaya devam etmektedir ("Çanakkale 1915", 2012).

2.4.5. MTA Tabiat Tarihi Müzesi Gezici Müze Uygulaması

24 Mayıs 2011 tarihinde tadilat çalışmaları tamamlanan ve bünyesine Görme Engelliler Bölümü ilave edilerek yeni yüzüyle ziyarete açılan Maden Tetkik ve Arama (MTA) Tabiat Tarihi Müzesi eğitim etkinliklerine devam etmektedir. MTA Tabiat Tarihi Müzesi'nde bulunan Eğitim ve Halkla ilişkiler Birimi yaşam boyu eğitim sürecinde çok yönlü öğrenme ve yaşam alanları olarak müzelerin, hayatın pratiğine dayalı, etkin kullanımını içeren müze eğitimiyle işlevini belirleyen programlar hazırlamaktadır. Yerbilimlerini kapsayan disiplinlerle ilgili olarak tanıtıcı, eğitici bilgiler vermekte çeşitli

yaş gruplarına göre uygulamalar yapmaktadır. Ayrıca gezici sergiler hazırlayarak öğrencilere müzecilik dersleri vererek çalışmalarına devam etmektedir. Çağdaş toplumlarda müzeler, birer yaygın eğitim kurumu olarak halkı eğitmeyi hedeflemektedir. Müzeler genelde halkı, özelde uzmanları ya da uzmanlaşacak kişiyi, ilgisini çekerek, düşünmeye sevk ederek, araştırıp inceleme isteklerini uyararak, öğrenmeye yöneltmelidir. Tabiat Tarihi Müzesi bir yandan topladığı, arşivlediği, koruyup sergilediği objelerle kültür ortamı oluştururken diğer yandan da sergileme yoluyla eğitim işlevini gerçekleştirmektedir. Müzeler, okulların amaçlayıp kolaylıkla gerçekleştiremediği, düşünceyi kamçılayan ve geliştiren bir eğitim yapabilecek güce sahiptirler. Tabiat Tarihi Müzesi, eğitim işlevini belirli programlar hazırlayarak ya da okulların hazırladığı programlara yardımcı olarak; doğrudan ya da dolaylı olarak gerçekleştirmektedir. Örneğin gezici müze ile Müzeyi ziyaret edemeyecek durumda olan okullara müzeyi anlatan slayt paketleri (video, CD) ve Müze Eğitim Paketiyle (fosil, kayaç, mineral vb. örneklerle) ziyarete gidilmesi planlanmaktadır. Müzeye ulaşmanın güç olduğu durumlarda veya müze ziyareti öncesinde, müze eğitimi yöntemlerine uygun olarak, müze eğitimcileri tarafından okullarda konferans, slayt, video, film gösterisi yapılması düşünülen etkinlikler arasındadır. Okul içinde öğretmenlere yönelik, kısa süreli oturumlar düzenlenmesi düşünülmektedir (MTA Tabiat Tarihi Müzesi, 2012).

2.5. Gezici Bavul Müze Tasarım ve Uygulama Aşamaları

Gezici bavul müzenin tasarım ve uygulama aşamaları, Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen, İskoç Müzeler Konseyi (SMC) ve Müzelerde Eğitim Grubu (GEM) işbirliğiyle, müze ve galeri üyelerine sunulan eğitim hizmetlerini artırmak ve geliştirmek için oluşturulan "GRASS ROOTS" proje çıktıları ve alan yazınında yer alan diğer örneklerden yola çıkarak oluşturulmuştur. "GRASS ROOTS" projesi kapsamında müzelere, gezici müze (müze ödünç verme kutularının/ taşınabilir müze setlerinin/ gezici bavul müzelerin) hazırlanmasına ilişkin bir yönerge sunulmaktadır ve dikkat edilecek unsurlar adım adım anlatılmaktadır. Bu yönerge doğrultusunda gezici bavul müze tasarım ve uygulama aşamaları aşağıdaki şekliyle belirlenmiştir (GEM ve SMC, 2006);

1. Uygulama yapılacak hedef kitlenin belirlenmesi
2. Amaç, hedef ve öğrenme kazanımlarının belirlenmesi
3. Temanın seçimi
4. Nesnelerin belirlenmesi

5. Bavul, kutu ya da çantaların seçimi ve tasarımı
6. Eğitim etkinliklerinin tasarımı
7. Yönetim kurallarının belirlenmesi
8. Değerlendirme formlarının hazırlanması
9. Sağlık ve güvenlik önlemlerinin belirlenmesi

2.5.1. Uygulama Yapılacak Hedef Kitlenin Belirlenmesi

Taşınabilir/gezici müze koleksiyonları, çok farklı grup ve etkinliklerde kullanılabilir (GEM ve SMC, 2006). Örneğin;

a. Anımsama / hatırlatma etkinliklerinde,
b. Okul grupları ile gerçekleştirilen etkinliklerde ve okul projelerinde,
c. Aile grupları ile gerçekleştirilen atölye etkinliklerinde,
d. Engelli kişilerle gerçekleştirilen etkinliklerde örneğin; kısmı görebilen ya da görme engelli insanların müzedeki nesnelerle etkileşimine yardımcı olmak için,
e. Ulaşımı zor olan bölgelere sağlanan sosyal hizmet çalışmalarında,
f. Genellikle kendi çevrelerindeki bir müzeye nesneleri görmek için gidemeyecek insanlar için,
g. Drama etkinliklerinde,
h. Çizim ve sanat etkinliklerinde esin kaynağı olarak,
i. Yapı, yapım tasarımı incelemelerinde ve araştırmalarında kullanılabilir.

2.5.2. Amacın Belirlenmesi / Amaç, Hedef ve Öğrenme Kazanımları

Gezici bavul müzenin hangi amaçla kullanılacağı, hedefleri ve öğrenme kazanımlarını belirlerken bu tür uygulamaların özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak gerekir. Örneğin; gezici müze koleksiyonlarının kullanımının katılımcılar için pek çok yararı olabilir (GEM ve SMC, 2006);

a. Analitik düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlar.
b. Katılımcıların nesnelere ve yaşam alanlarına ilişkin sorular sormaları için cesaret verir.
c. Tartışma için bir platform sağlar.
d. Takım ve grup çalışmalarını destekler.

e. Fiziksel ve duygusal engellerin kaldır.
f. Farklı öğrenme stillerine sahip insanlara yardım eder.

2.5.3. Temanın Seçimi

Gezici bavul müzenin tasarımına bir "tema" ile başlamak önemlidir. Gezici bavul müzenin temasını belirlerken aşağıdaki noktaları göz önünde bulundurmak gerekmektedir (GEM ve SMC, 2006).

a. Gezici bavul müzeyi kimin, hangi amaçla kullanacağının belirlenmesi gerekmektedir. Örneğin; okullar, anımsama grupları vs.
b. Gezici müze bavullarının, müzenin dışına kiminle çıkartılacağı belirlenmelidir. Örneğin müze görevlileri ya da okul görevlileri vs.
c. İnsanların neyi talep ettikleri ve neye ihtiyaç duydukları belirlenmelidir. İçerik ve konu alanları üzerine öğretmenlerle ve diğer gruplarla görüş alışverişinde bulunmak ve öğretim programlarını göz önünde bulundurmak gerekmektedir.
d. Gezici bavul müzenin tasarımında müze koleksiyonları ile bağlantı kurmak önemlidir. Çünkü müzenin içindeki nesnelerin ve temaların yorumlanmasında yardımcı olamayan bir şeyler tasarlamanın anlamı yoktur.
e. "Gerçek" (taklit olmayan, özgün, orijinal) nesneler ve "tıpkıbasım" (çoğaltma, taklit, replika) nesnelerin arasındaki farkın, gruplara nasıl açıklanacağının belirlenmesi gerekir. Eğer gezici bavul müzeler gerçek nesnelere sahipse, o zaman bilinmelidir ki hiçbir şey gerçek olanın önüne geçemez. Ancak, orijinal nesnelerin değerli, kırılgan ve tek olmaları vb. gibi nedenlerle belli nesneleri ele almak ve onlara dokunmak mümkün değildir. Bu durumu aşmak için de pek çok yol vardır. Örneğin; orijinal nesne, plexsiglas bir kasanın ya da kutunun içine konulabilir, böylece doğrudan ele almadan ve dokunmadan, nesnenin çok yakından incelenebilmesini sağlayabilirsiniz. Aynı zamanda, orijinal nesneyle karşılaştırma yaparken replika/tıpkıbasım bir nesne de koleksiyona dâhil edilebilir. Diğer ilişkili nesneler, yorum yapmak için kullanabilir ya da incelemek için nesnenin günümüze eş değer sürümü de koleksiyona eklenebilir. Tıpkıbasım nesneleri, oyun etkinliklerinde kullanmak da

ayrıca yararlıdır. Eğer bu kutular, sosyal hizmet programları için ise orijinal parçaları eklemek önemlidir. Etkinliğin bir bölümünde, kişilerin, nesnenin orijinal ya da tıpkıbasım olup olmadığı konusunda karar vermesine ve bu fikre nasıl ulaştıklarını tartışmalarına izin vermek gerekmektedir (GEM ve SMC, 2006).

2.5.4. Nesnelerin Seçimi

Gezici bavul müzenin tasarım aşamasında koleksiyona eklenecek nesnelerin ve eğitim etkinliklerinde kullanılacak görsel ve işitsel materyallerin seçimine ilişkin unsurlar aşağıda sıralanmıştır (GEM ve SMC, 2006).

a. Bu sürece bir küratörün dâhil edilmesi gerekir. Daha hassas nesneleri incelemenin yolları üzerine fikir alışverişi yaparak, nesnelerin doğru kullanımı ve bakımı ile ilgili küratörden yardım istemek önemlidir.
b. Eğer etkinliklere kostüm dâhil edilecekse ya da kostüm kullanılacak bir etkinlik tasarlanacaksa, giyinmek için tıpkıbasım olan parçalar kullanılmalıdır, ancak kontrollü bir ortamda incelemek için orijinal parçalara sahip olunmalıdır.
c. Yeterli koruma olmadan ve risk değerlendirmesi yapmadan çok kırılgan, hassas ve değerli olan hiçbir nesne çalışmaya dâhil edilmemelidir.
d. Özellikle kâğıt malzemeler, sıklıkla kullanıldığında kolaylıkla bozulabilir. Bunları pvc ile kaplayarak ya da plastik bir kılıfın içine koyarak korumak mümkündür. Etrafa dağıtılacak belgeleri fotokopi ile çoğaltmak da başka bir yol olarak düşünülebilir. Ancak bunların da bakım masraflarını göz ardı etmemek gerekir.
e. Hasar görmemesini engellemek için fotoğraflar da pvc ile kaplanabilir.
f. Nesnelere değer biçmeyi göz önünde bulundurmak önemlidir.
g. Gezici bavul müzeyi temalar ile ilişkilendirecek müzik CD'leri eklenmelidir.
h. Konu ile ilgili kitap ya da daha ileri okumalar için kitap listesi ve kaynakça eklenmelidir.
i. Eskiye ait dergi, gazete makaleleri, poster ve biletler, toplumsal tarih ve anımsama ile ilgili konuşma konularını ilgi çekici kılar.
j. Küçük yazılara ya da ufak ayrıntılara bakmak için büyüteç eklenmelidir.

k. Kıyaslama yapabilmek için nesnelerin günümüze ait bazı karşılıkları da dâhil edilebilir.
l. Kullanılacak nesnelerin farklı materyalleri ve öğretim noktalarını kapsadığından emin olmak gerekir. Örneğin; bir lazımlık, hijyen ve barınma konularını işaret edebilir. Bir kömür küreği, ısıtma konusunu işaret edebilir. Bir mum, aydınlatma konusunu işaret edebilir. Bakır bir çaydanlık, mutfak kuzineleriyle ve pişirme konularıyla ilişkilendirilebilir. Ahşap tereyağı kalıpları, gıda üretimi ve soğutucu yokluğu konularıyla ilişkilendirilebilir. Bir su maşrapası ve su kâsesi, kişisel hijyeni işaret edebilir. Demir bir ütü, çamaşır günü ile ilişkilendirilebilir.

2.5.5. Bavul, Kutu ya da Çantaların Seçimi ve Tasarımı

Gezici bavul müzenin tasarım sürecinde, bavulların ya da çantaların seçimi ve tasarımı aşamasında; ağırlık-boyut, taşıma-ulaştırma, hasara karşı koruma ve depolama-yerleştirme konuları ekseninde gelişen şu noktalar göz önünde bulundurulmalıdır (GEM ve SMC, 2006);

a. Kutu/bavul ya da çantanın boyutu, genellikle içerisinde yer alan en büyük nesne tarafından belirlenecektir.
b. Sağlık ve güvenlik meselesi nedeniyle büyük bavulların 2 kişi tarafından taşınabildiğinden emin olmak gerekir.
c. Sağlam ve rahat saplar kullanarak taşıma işi kolaylaştırılmalıdır.
d. Çok ağır parçaları koleksiyona dâhil etmemek gerekir.
e. Ulaştırma konusunda; bavulu kimin kaldıracağını ve taşıyacağını dikkate almak gerekir. Taşıma esnasında bavulların içindeki nesnelerin hareket etmediğinden emin olmalı ve nesneler sabitlenmelidir.
f. Kullanıcı için mümkün olduğunca basit bir paketleme yapılmalı. Her birinin paketini açıp tekrar paketlemek için harcanacak zaman göz önünde bulundurulmalıdır. İşlem ne kadar kolaylaştırılırsa, gönderildiği gibi geri alma şansı da o kadar yüksek olur. Örneğin; balonlu naylon malzeme ucuzdur ancak paketleme düzensiz ve zaman alıcı olabilir.
g. Sünger, astarlı kutularda kullanılmak ve hasarı önlemek için iyi bir malzemedir.

h. Pleksiglas (akrilik cam), daha kırılgan nesneler için, koruyucu kutular ve muhafazalar yapmak için uygundur.
i. MDF malzeme iyi olabilir ama ağırdır ve bazı nesnelere zarar verebilir. Ancak, gerekirse kutular için kullanılabilecek pek çok müze dostu plastik malzeme vardır.
j. Nesnelerin birbirine çarpmalarını önlemek için, onları ayrı bölmelere yerleştirmek gerekir.
k. Gezici müzenin bavulları kullanımda değilken, nasıl saklanacağını göz önünde bulundurmak gerekir. Bu konu ayrıca bavulların boyutlarını da belirleyecektir.
l. Kutunun tasarımına ve yapımına yardımcı olmak için bir teknisyen ya da gönüllü bir kişi bulmak gerekir. Eğer uygun uzmanlığa sahip bir görevli ya da gönüllü yoksa bir marangozun yardımına da başvurulabilir. Depolama sistemi yapılmadan önce, bu kişilerin nesneleri incelemeleri için onlara göstermek gerekir.
m. Gezici müzenin bavulları deneyimli bir teknisyenin yardımıyla tasarlanabilir, ya da yapı malzemeleri satan firmalardan uygun bavul, kutu ya da çantalar satın alınabilir.
n. Bavulların dibi köpük ya da sünger malzeme ile kaplanmalıdır. Böylece nesneler bavula tekrar yerleştirilirken çarpmalara karşı korunmuş olur.
o. Nesnelerin bavulun içine tam olarak oturması için, boşluklar ölçülerek bir çerçeve yapılmalı ayrıca daha iyi koruma sağlamak için köpük malzeme ile kaplanmalıdır. Taşıma esnasında nesnelerin hareket etmediğinden emin olmak gerekmektedir.
p. İki boyutlu ve üç boyutlu materyallerin birbirinden ayrı yerleştirilmeleri gerekir. Düz materyalleri (bilgi kartları, fotoğraflar, değerlendirme formları vb.) en üste ya da tercihen kapaktaki ayrı bir bölmenin içine ya da bavulun yan tarafına yerleştirmek gerekir.
q. Unutulmamalıdır ki nesneler, kullanılmaya bağlı olarak zaman içinde yıpranacak ve bozulacaktır. Bu nedenle, fotoğrafları kaplatarak muhafaza etmek gerekir, eğer mümkünse fotokopiler ve gazeteler de pvc malzeme ile kaplatılabilir. Bu işlemleri nesneler zarar görmeden en başından yapmak en iyisidir.

r. Gezici müzenin bavulunda bulunan her şeyin açık bir şekilde etiketlendiğinden emin olmak gerekir. Keskin kenarı olan nesnelere ilişkin uyarı içeren etiketlerin de dâhil edilmesi gerekir.
s. Gezici müzenin bavuluna isim, tanım ve kullanım gibi tüm içerikle ilgili açıklamaların yer aldığı bilgi kartları yerleştirilmelidir.
t. Nesnelerin kutunun içinde düzenli bir biçimde yerleştirildiğinde nasıl görünmesi gerektiğini gösteren bir fotoğraf çekilebilir ve bu fotoğraf kullanıcılara anımsatmak için bavula konulabilir.

2.5.6. Eğitim Etkinliklerinin Tasarımı

Gezici bavul müzenin tasarım sürecinde, eğitim etkinliklerinin tasarımı ve uygulama aşaması; "uygulama yapılacak grubun sayısının belirlenmesi", "kullanımı ve bakımı", "nesnelerin tartışılması", "müzedeki koleksiyonlarla bağlantı kurma" konuları bağlamında ele alınmıştır (GEM ve SMC, 2006).

a. Uygulama yapılacak grubun sayısının belirlenmesi**;** Küçük gruplarla çalışmak daha kolaydır. Kişi sayısının 15'den fazla olmaması idealdir, ancak bu her zaman mümkün değildir. Eğer geniş bir grupla etkinlik yapılıyorsa örneğin 30 öğrenciden oluşan bir ilköğretim sınıfıysa, onları 5 küçük gruba bölerek 5 ayrı masanın etrafına toplamak gerekir (GEM ve SMC, 2006).
b. Kullanımı ve bakımı; Çocukların nesneleri yakından ve çekinmeden incelemeleri önemlidir. Ancak çocukları, nesnelerin kullanımı konusunda, grup lideri tarafından yapılan doğru yönlendirmelerle desteklemek en iyi yoldur. Örneğin; Masaların üzerinden nesneleri incelemek, nesneleri elle kavrayarak tutmak/almak nesneleri elden ele dolaştırırken yanındakine otururken iletmek gibi küçük ama etkili önlemler alınabilir (GEM ve SMC, 2006).
c. Nesnelerin tartışılması; insanları nesnelerle ilgili düşündürmeden ve konuşturmadan önce ufak bir tanışma ile başlamak her zaman iyidir. Bir gruba bir "nesne" ile örneğin; bir "halı döveceğini" kullanarak bir pandomim/sessiz tiyatro eylemi yaptırmak etkili bir yöntemdir. Herkese bir parça kağıt ve kalem verilir. Bazılarından bir nesneyi seçmesi istenir (ama diğerinin hangisini seçtiğini bilmesine izin verilmez). Bu kişi daha

sonra nesnenin gerçekte ne olduğunu söylemeden nesneyi tarif eder (gizemli nesnelerle çalışmak işe yarar) ve diğerleri de tarif edilen nesneyi çizer. Gizemli bir nesneyi sürece dâhil etmek her zaman ilgiyi artıracağı için önemlidir. İnsanlardan gelip bu nesnenin ne için kullanıldığına ilişkin taklit etmeleri/sessiz tiyatro/pandomim istenebilir. Bu örneklerden birkaçı yapıldıktan sonra, bu nesneler ve kullanışları ayrıntılı bir şekilde tartışılmaya başlanabilir. Orijinal ve tıpkıbasım nesneler arasındaki fark hakkında konuşmaya başlanabilir ve daha sonra şunlar tartışılabilir; Bu nesne ne için kullanıldı/kullanılırdı?/ Bunu nereden bulurdunuz?/ Bu nesne kime aitti?/ Bunun nasıl yapıldığını düşünüyorsunuz?/ Nasıl kokuyor, görünüyor ve ne hissettiriyor? vb. Katılımcılara doğru ya da yanlış cevap olmadığını, yalnızca önlerindeki nesneleri araştırdıklarını söylemeyi unutmamak gerekir (GEM ve SMC, 2006).

d. Müzedeki koleksiyonlarla bağlantı kurma; Gezici müze bavullarında yer alan nesneler dokunarak, yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağladığı için müze içerisindeki eğitim etkinliklerinde de kullanılabilir. Koleksiyon ve nesneler arasında bağlantı kurmak için müzenin çevresinde/etrafında öğrenme oyunları da oynatılabilir. Çocuklar 4,5 gruba ayrılarak müzenin belli bir alanıyla ilişkili bir nesne verilebilir. Grubun bu nesneyle ilgili bilgi toplamasına izin verilir. Örneğin; eğer onlara bir *"lazımlık"* verirseniz onlar da "*Viktorya dönemindeki kanalizasyon sistemine"* ilişkin serginin bir parçasını bulabilirler. Çocuklar daha sonra bulgularını sınıfın geri kalanına bildirebilirler. Kendi konu alanlarıyla bağlantılı, müzedeki diğer nesneleri de keşfetmeleri ikinci bir görev olarak düzenlenebilir. Ayrıca müzedeki nesnelerle ilgili öykülerden de yararlanılabilir. Bu özellikle daha küçük yaştaki çocuklarla çalışırken iyi bir yöntemdir (GEM ve SMC, 2006).

2.5.7. Yönetim Kurallarının Belirlenmesi

Kutuların müze dışında yönetiminin sağlanması için çeşitli kurallar belirlemek gerekir (GEM ve SMC, 2006).

a. Dışarı çıkartılan her şey hakkında kesin, doğru bir kayıt tutmak çok önemlidir. Gezici müze bavulları müze dışına gönderilmeden önce her

şeyin açıkça etiketlendiğinden ve sayıldığından emin olmak gerekir ve bu işlemler kutuların müzeye iadesinden sonra da tekrarlanarak kontrol edilmelidir

b. Nesnelere nasıl bakılacağına/idare edileceğine ilişkin net kurallar ve yönergeler hazırlanmalıdır.
c. İçindekilerin ayrıntılı bir listesi oluşturulmalıdır.
d. Müze dışına çıkmadan eğitim etkinliği olanağı sunulması önemli bir konudur. Eğer gerekli olanaklar varsa grup liderleri ve öğretmenler için kısa bir eğitim etkinliğinin sağlanması iyi bir fikirdir. Bu etkinlik uzun vadede zaman kazandırabilir, kaynakların doğru kullanımını ve bakımını sağlayabilir.
e. Gezici müze bavullarının kullanımı için, bir ücret talep edilip edilmeyeceğinin belirlenmesi gerekir. Bu ücret, gezici müze bavullarının nasıl kullanılacağına bağlı olarak değişiklik gösterecektir. Eğer, bir grup müzeye gelir ve gezici bavul müzeyi, müzeden bir haftalığına alır götürürse gezici müzenin idaresi (genel giderlerini karşılamak) için ufak bir miktar talep edilebilir. Eğer, müzede çalışan bir görevli gezici bavul müzeyi bir grup için götürecekse ve onlarla bir atölye çalışması gerçekleştirecekse, personelin harcadığı zaman ve ulaşım masraflarını karşılayacak bir ücret talep edilebilir. Sosyal hizmete ilişkin ücretler götürülecek bölgeye yani uzaklığa ve öneriye göre müzeden müzeye göre farklılık gösterir. Ulaşım mesafesi için ve personele ödenecek ücreti, seans ya da saat ile belirlemek gerekir.
f. Orada yaşanabilecek kırılma ya da kaybolma olayları için bir depozito yani bir teminat talep edilip edilmeyeceğinin belirlenmesi gerekir.
g. Gezici müze bavullarını götürüldükleri yerde ne kadar tutacaklarına ve kullanacaklarına ilişkin bir süre sınırlamasının belirlenmesi gerekir. Eğer gezici bavul müze için çok fazla talep varsa gruplar için dönüşümlü programların hazırlanması gerekebilir.
h. Etkinlikler için fotokopiler, çalışma kâğıtları ya da benzeri şeyler dâhil edildiyse; geri dönüşlerinde kontrol edilmeleri ve tekrar yerleştirilmeleri gerekmektedir.
i. Dikkatsizlik ya da kaza ile oluşacak hasar, hırsızlık ve vandalizm gibi durumlar için hazır olunmalı. Bunlar olumsuzluk olarak görülebilir, ancak

bu tür şeyler olabilir ve gönderilen şeylerle ilgili yeterince dikkatli olunamayabilir.

2.5.8. Değerlendirme Formlarının Hazırlanması

Gezici bavul müzenin ilk planlama aşamaları için değerlendirme oluşturmak çok önemlidir. Uzun vadede bu durum, değerlendirmeyi daha da kolaylaştırır. Takip edilecek/izlenecek çerçeve hepsi için ilham veren bir öğrenme biçimidir. Gezici bavul müze projesinin planlama aşamalarından son olarak tamamlanmasına kadar olan tüm süreçte yer alan katılımcıların, öğrenme deneyimlerini değerlendirecek ortak bir dil oluşturmak için, genel öğrenme çıktıları yardımcı olarak kullanılır. Bu bağlam içinde, gezici müze bavulunun iadesinde ya da etkinliğin sonunda katılımcıların doldurması için kutuların içinde gönderilecek basit bir anket formu da geliştirilebilir (GEM ve SMC, 2006).

2.5.9. Sağlık ve Güvenlik Önlemlerinin Belirlenmesi

Gezici müze bavullarının ve içindeki nesnelerin iç ve dış kısımlarının dikkatli bir şekilde temizlenmesi konusunda çok bilinçli olmak gerekmektedir. Bu bir sağlık ve güvenlik sorunudur. Eğer bir kutu müzenin dışına gönderilmişse, her iade edildiğinde kontrol edilmeli ve temizlenmelidir. Herhangi fotokopi, ek ve çalışma kâğıtlarının yeniden eklendiğinden emin olmak gerekir. Eğer mümkünse herhangi bir hasarın ve kayıp nesnelerin kaydını tutmak önemlidir (GEM ve SMC, 2006).

2.6. İlgili Araştırmalar

Türkiye'de Gezici Bavul müze hizmetlerini; tasarım, uygulama, eğitim-öğretimdeki yeri ve etkileri boyutlarında ele alan araştırmalar olmadığı için, yurtdışında bu kapsamda oluşturulmuş ilgili araştırmalara ulaşılmış ve aşağıda yer verilmiştir.

Zucker (1981), gezici bavul müze hizmetleri odağında hazırlamış olduğu doktora tezinde; tarihsel bir bakış açısıyla müze ödünç verme programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze programlarının kökenlerini ve gelişimini araştırırken aynı zamanda 1981 yılında Amerika'daki müze ödünç verme hizmetleri kapsamında yürütülen gezici bavul müze uygulamaları üzerine bilgi toplamak için müzelerle bir anket çalışması

gerçekleştirmiştir. Zucker'ın araştırmasında, okullardaki öğretim programlarının geliştirilmesi, yetişkinler ve çocuklar için eğitimin daha somutlaştırılması, öğretmenlerin müze nesneleri ve görsel medyanın kullanımı konusunda eğitilmek istenmesi; gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşıyan temel nedenler olarak ifade edilmektedir.

İsviçre'de yapılan bir araştırmada Göthberg (2005), bir tür gezici müze uygulaması olan ve ödünç verme sistemiyle yürütülen tıpkıbasım ya da özgün müze nesneleri içeren kutuların okullara götürülerek çeşitli eğitim etkinliklerinde kullanılmasının etkileri belirlenmiştir. Bu araştırmaya göre; pek çok eğitimci, bilim merkezlerinin örgün eğitimin ve öğretimin iyi bir tamamlayıcısı olduğunu düşünmektedir. Bilim merkezleri için yapılan ziyaretlerin mümkün olduğunca eğitici olması için, gezi öncesi ön bilgi, rehberli gezi ve gezi sonrası olmak üzere üç aşamada gerçekleşecek bir çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Birçok bilim merkezi farklı türlerde "ödünç verme" sistemiyle yürütülen gezici uygulamalar yürütmektedir. Öğretmenler, "Navet Bilim Merkezinden" farklı temalarla ilişkili deney olanağı sağlayan bu kutuları ödünç alabilmektedirler. Okullarda gerçekleştirilecek bu uygulamaların başarılı olması için uygulamaların, gezinin devamı niteliğinde olması gerekir böylece gezi sırasında edinilen bilginin öğrencilerin belleğine yerleşmesi ve kalıcı bir öğrenme gerçekleşmesi sağlanır. Bu araştırmada, Navet Bilim Merkezinin gezici hizmetler kapsamında sağladıkları "ödünç verme kutularının" eğitim etkinliklerinde ne şekilde işlediği ve öğretmenlerin bu konu üzerine değerlendirmeleri ele alınmaktadır. Bu araştırmada yer alan veriler öğretmenler ve Navet Bilim Merkezi çalışanları ile yapılan anket ve görüşme yoluyla sağlanmıştır. Araştırmanın sonunda, etkinliklerin başından itibaren yer almış öğretmenlerin, "ödünç verme kutularının" öğretimin bütünleşik bir parçası olduğu görüşündedir. Bazı ödünç verme kutularının diğerlerinden daha iyi işlediği ve etkin kullanıldığı görülürken bazı ödünç verme kutularının daha açık bilgi içermesi gerektiği anlaşılmıştır. Ancak genel olarak öğretmenler bu kutuları; öğretimi daha kolay farklılaştıran bir yol olarak zaman kazandıran bir unsur olarak ve matematik ve fen alanlarında uzmanlaşmış olmayan öğretmenler için bir yardımcı unsur olarak görmektedirler.

Rammapudi (2006), Afrika kıtasının güneyindeki Botsvana Cumhuriyeti'nde etkinlik gösteren bir müze olan "Botswana National Museum" tarafından, sosyal hizmet programı kapsamında gerçekleştirilen gezici bavul müze hizmetlerinin, ilköğretim

okullarına etkisinin analizini içeren makalesinde; Bostvana genelinde otuz sekiz okulla çalışıldığı, okullardaki öğretmenlerle görüşmeler yapıldığı ve sınıf içi gözlem oturumları gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Araştırmanın sonunda, ilköğretim programını tamamlayan ve zenginleştiren gezici bavul müze hizmetlerinin daha fazla geliştirilebilmesine dönük önerilere yer verilmiştir.

Liken (2009), Amerika Birleşik Devletlerde gerçekleştirmiş olduğu doktora tezinde gezici bavul müze nesnelerinin okullardaki öğrenme ortamlarına etkisini deneysel bir araştırmayla ortaya koymuştur. Liken bu araştırmada; müze nesneleri ve birincil kaynakların öğrenme deneyimlerinin bir parçası haline geldiğinde, tarihi konulardaki kalıcı öğrenmeyi önemli ölçüde geliştirdiğini ortaya koymuştur. Bu araştırmada, Arizona'daki iki liseden 20 sınıfta bulunan 476 öğrenci ile sekiz kontrol grubu ve 12 deney grubu ile çalışılmıştır. Araştırmanın belirtilen amacı; Amerika tarih dersi kapsamında ilgili müze nesnelerini dokunarak, ellerine alarak, kullanarak, uygulayarak inceleyen öğrencilerin, aynı dersi yalnızca görseller eşliğinde işleyen öğrencilere oranla daha fazla bilgi edinip edinmediklerini ve daha fazla bilgiyi belleklerinde saklama durumunun diğer bir değişle kalıcı öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemektir. Gerçekleştirilen bu deneysel araştırma için yerel müzelerin gezici bavul müze koleksiyonları ödünç verme sistemi kapsamında araştırmaya dâhil edilmiştir. Öğrencilerin ilgili tarih konularındaki ön bilgilerinin derecesini belirlemek üzere ön test yapılmış, etkinliklerin ardından bir sonraki gün ve iki ay sonra tekrar test edilmiştir. Aynı materyallerin dijital görsellerine karşın dokunsal, nesne merkezli, uygulamaya dönük deneyimlerin, deney ve kontrol grubunun ilk öğrenme düzeyleri ve öğrenilenlerin uzun süre akılda tutulma (kalıcı öğrenme) düzeylerine etkisi saptanmıştır. Bu çalışmanın bulguları; gerçek nesnelere dokunarak, ellerine alarak, uygulamaya dönük etkinliklerle inceleyen deney grubundaki öğrencilerin, kontrol grubundaki öğrencilere oranla bilgiyi iki kat fazla hatırladıklarını göstermiştir. Bu araştırma bir günlük süre içinde yalnızca görsel ve üç boyutlu materyalleri kullanıma dâhil ederken, müzelerin içinde ve dışında, öğrenmeyi desteklemek için müzelere gerçek bir olanak önermektedir.

Bricker, (2010) Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan bir üniversite olan "Nort Carolina Wilmington University"de hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde; müzeler ve milli parklar olmak üzere 12 tarihi mekânın "iç savaş" temasını ele alan gezici bavul müze programlarını incelemiştir. Bricker, tarihi mekânların, tasarladıkları gezici bavul müze programlarıyla olanaklarını okullara taşıdıklarını ve tarihi nesneleri öğrencilerin

kullanımına sunduklarını belirterek, bu tip (inquiry and tactile learning) "araştırma temelli öğrenme" ve "dokunma etkileşimine dayalı öğrenme" deneyimlerinin, öğrencilere sunulan "iç savaş" gibi karmaşık konuların anlaşılmasını genişleterek yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Gezici bavul müze uygulamalarının, müze gezilerinin sınırlı bütçeler nedeniyle sınırlandığı ya da kesintiye uğradığı zamanlarda düşük maliyetli alternatifler sunarak tarihi mekânları okullara taşıdığını ifade eden Bricker, bulguların bu programların olabilecekleri kadar etkili bir biçimde kullanılmadıklarını ortaya koyduğunu ve gezici bavul müzeyi öğrencilerin Amerika Birleşik Devletlerinin tarihinin derinliklerini keşfetmelerine yardımcı olacak bir araç olarak kullanmak yerine tek bir yöne birçok odak olarak kullanılmakta olduğunu belirtmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde "Baylor University" bünyesinde 2011 yılında Buonafede tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde; jeoloji, paleontoloji, arkeoloji ve doğa tarihi koleksiyonları odağında hizmet veren bir müze olan "Mayborn Museum" gezici bavul müzeleri, öğretmen görüşleri doğrultusunda tekrar geliştirerek belirlenen eğitim gereksinimlerini karşılayacak biçimde düzenlenmeleri amaçlanmıştır. Buonafede, müzelerin, son elli yılı aşkın bir süredir, okullarla sürdürülen işbirliklerin önemini fark ettiğini ve sosyal hizmetler yoluyla öğretmenlerin gereksinimlerini daha iyi karşıladığını belirtirken, bu kapsamda oluşturulan gezici bavul müzelerin sosyal çalışmalarda öğretmenlere yardımcı olmak için, ilgili üç boyutlu nesneler, kitaplar ve etkinlik örnekleri içeren tematik setlerden oluştuğunu ifade etmektedir. Bu araştırma, öğretmenlerin değerlendirmeleri esas alınarak, gezici bavul müze uygulamalarının erişilebilirlik ve etkinliğinin artırılması için yeniden tasarlanmalarını kapsamaktadır. Bu doğrultuda gezici bavul müzeleri daha önce sınıflarında kullanan ilköğretim öğretmenleri ile görüşmeler yapılmış, öğretmenlerden sağlanan geribildirimlerin rehberliğinde gezici bavul müzeler tekrar geliştirilmiş ve geliştirilen bu uygulamaları öğretmenler sınıflarında kullanarak yeniden tasarlanan gezici bavul müzeleri değerlendirerek daha ileri düzeyde öneriler sunmuşlardır (Buonafede, 2011).

Clayton ve Goodwin (2012), "Material Worlds" konferansında gerçekleştirilen etkileşimli atölye çalışmalarının sonuçlarını ele aldıkları çalışmalarında; gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin, yaratıcı yazma için önemli bir esin kaynağı oluşturduğunu vurgulamaktadırlar. Etkileşimli atölye çalışmaları, müze nesnelerinin, "katılımcıların dilsel yaratıcılıklarını açığa çıkarma" ve "madde dünyasından daha farklı ve derin anlayış üretme" gücüne odaklanmaktadır. Bu araştırmada, Birleşik Krallıkta bulunan "The Open

Museum" bünyesinde hizmet veren ve ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müzelerinde yer alan nesneler kullanılmış ve yazarlara yer verilmiştir. Güçlü bir yorumsayıcı (hermenötik) araç olan gezici bavul müze nesneleri yaratıcı yazma ve konuşma için hayal gücünü açığa çıkarabilecek bir güce sahip olduğu ifade edilen bu araştırmada, hayal gücünün nesne dünyasındaki şiirsel anlamların aracılığıyla etkileyici ve heyecan verici bir işlev görebileceği vurgulanmaktadır. Claytonve Goodwin bu bağlamda yaptıkları araştırmada; nesne, insan ve yaratıcı yazma üçgeninin, insanlar ve nesnelerin ilişkisindeki saklı anlamların derinliklerine erişmelerine ve deneyimlemelerine ne şekilde olanak tanıdığını ortaya koymuştur.

Hauf (2010), tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırma da, 11-14 yaş grubundaki çocukların tipik özelliklerinden ve kültürün karmaşık yapısından dolayı orta kademede yer alan bir sınıfta dünya kültürlerinin öğretilmesinin çeşitli zorluklar içerdiği kaydedilmiştir. Bir kültürün öğretilmesindeki en etkili yolunun kültürel nesnelerin eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasından geçtiğini vurgulayan Hauf, bu kültürel nesnelere ise müzeler tarafından okullara ödünç verme yoluyla sağlanan gezici bavul müzeler aracılığıyla ulaşılabileceğini ifade etmektedir. Hauf, Amerika Birleşik Devletleri'nde pek çok sanat, bilim ve çocuk müzesi tarafından okullara, kültürel nesneler içeren gezici bavul müzeleri sağlandığı gibi, devletin kültür kurumları, yerel kültür kurumları ve yerel üniversiteler tarafından da sağlanabildiğini belirtmektedir. Kültür öğretiminde, kültürel nesnelerin nasıl kullanılması gerektiği ile ilişkili tartışmalar içeren bu araştırmada eser tabanlı araştırma yoluyla, eser, kültür, öğrenci çıkarımlarının geçerliği ve oluşturulan anlayış arasındaki ilişki incelenmektedir.

(Chatterjee, Vreeland ve Noble, 2009; Thomson ve diğerleri 2011, Ander ve diğerleri, 2013) örneklerinde olduğu gibi, Gezici bavul müze hizmetleri kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinin, hastaların iyileştirme sürecine etkilerini içeren, çeşitli araştırmalar da bulunmaktadır.

Birleşik Krallık'taki en köklü üniversitelerden biri olan "University College London" bünyesindeki müze ve hastane işbirliği ile yürütülen araştırma kapsamında; dokunulabilir müze nesnelerinin ya da diğer bir değişle müze uygulama nesnelerinin hastaların iyileştirmelerinde olumlu etkilerinin olup olmadığını araştırmak için bir proje tasarlanmıştır. 2008 yılının Mayıs ve Temmuz ayını kapsayan 32 hafta süren seansların ardından elde edilen nicel veriler, hastaların sağlık durumu ve yaşama ilişkin memnuniyetlerinde ortalama bir artış olduğunu göstermiştir. Seansların ardından elde

edilen nitel verilerin karşılaştırmalı analizlerinde, kişisel olmayan eğitim ve kişisel anımsama olmak üzere iki tema saptanmıştır. İlk temanın yani kişisel olmayan eğitimin; hastaların müze nesnelerine dokunarak, onların kökenlerine, müze değerlerlerine ve estetik değerlerine ilişkin görerek edindiği bilgileri dokunarak somutlaştırmasına ve doğrulamasına olanak tanıdığı belirlenmiştir. İkinci temanın yani kişisel anımsamanın ise, hastalık, ölüm, kayıp, yas gibi yas gibi konularda psikolojik danışmanlık yapılmasına ve yaşam hikâyeleri ve eskiyi hatırlatacak sıçrama tahtaları gibi uygulama olanaklarıyla saygınlık, saygı ve kimlik duygusunu yeniden onarılmasına yardımcı olmasına olanak tanıdığı belirlenmiştir (Chatterjee, Vreeland ve Noble, 2009).

Thomson ve diğerlerine göre (2011), klinik açıdan kabul edilmiş önlemler kullanılarak gerçekleştirilen sağlık hizmetleri içindeki sanatla tedavi müdahaleleri; hastalar, personel ve bakıcılar için olumlu sonuçlar üretmektedir. Benzer şekilde kültürel miras yoluyla özel tedavi müdahaleleri de iyileşmeyi arttıracak benzer bir potansiyel sunmaktadır. Müzeler ve galeriler, sağlık ve sosyal bakım hizmetlerini destekleyecek önemli bir kapasiteye sahip olmalarına rağmen, bu tür uygulamaların etkilerini ölçen güçlü klinik veri eksikliği nedeniyle yaygın bir biçimde uygulanmaları kısıtlanmaktadır. Bu nedenle yapılan araştırma kapsamında, hastanedeki hastaların iyileştirme sürecini değerlendirmek için gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerle uygulamaya dayalı etkinliklerin öncesinde ve sonrasında, uygulanan ölçekler gözden geçirilmiş ve elde edilen bulgular, kültürel miras yoluyla onkoloji hastaları üzerine özel tedavi müdahaleleri için seçilen ölçeklerin etkinliğini göstermiştir.

Müzelerin gezici bavul müze hizmetleri kapsamında uygulama nesneleri ile gerçekleştirilen etkinliklerin hastanelerin akıl hastalıkları servislerinde yatan yetişkin hastaların iyileştirme sürecine olan etkisini belirlemek üzere de bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya katılan hastaların ve hasta bakımında görevli personelin söylemlerinin detaylı analizinden ortaya çıkan araştırma bulguları; ilginin başka tarafa çekilmesi ve olumsuz duyguların azaltılması; canlılığın ve katılımın artırılması; dokunsal uyarım; konuşma ve sosyal beceriler; kimlik duygusunun artırılması; yeni düşünce ve bakış açısı; yeni şeyler öğrenme; keyif alma ve olumlu duyguları işaret etmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre, gezici bavul müzeler yer alan koleksiyonlar hastanede uzun süreli yatan hastalar için kültürel ve sanatsal açıdan değerli bir katkı sağlayabilir (Ander ve diğerleri, 2013).

Bu araştırmalara ek olarak, pek çok kişi ve kurum işbirliğinde, birçok örnek durum çalışmasının odağında geliştirilen uygulama hedefli gezici bavul müze projeleri de bulunmaktadır örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, müze ve okul işbirliğini kapsayan çalışmalar kapsamında; "müze ziyaretlerinin ve öğrenme tabanlı kaynakların geliştirilmesi" konusunda, Leicestershire ve Rutland üyeleri için bir kılavuz hazırlanmıştır. Bu kılavuzda yer alan faydalı bilgilerle "İlgili konuların özetleri, bilgi kaynakları ve örnek olay (durum) çalışmaları ile müzelerin "öğrenme kaynakları" geliştirmesine yardımcı olmak amaçlanmıştır. Bu projede "Müzelerin öğrenme kaynakları" "gezici bavul müze materyallerini" işaret etmektedir. Müzelerin "sosyal hizmet kapsamında" ve "müze dışı etkinlikleri kapsamında" "ödünç verme sistemiyle" ya da "müzelerin sağladıkları ulaştırma olanaklarıyla" yürütülen, çeşitli sebeplerle müzeye gitme olanağı bulamamış çocuklara müzeyi götürmek amacıyla geliştirilmiş, içinde müze koleksiyonunu temsil eden, numune nesneler ve çeşitli eğitim materyalleri barındıran bavul, kutu ya da çantalarla gerçekleştirilen gezici müzelerin geliştirilmesi ve okullarda kullanılmasına ilişkin bir projedir. 2005 ve 2006 yılları arasında Doğu Midlands bölgesindeki küçük müzelerde çok sayıda eğitim odaklı proje geliştirilmiştir. Mali giderleri devlet desteğiyle sağlanan ve pek çok eğitim ve kültür kurumu ile ortaklaşa yürütülen bu proje, milli öğretim programları doğrultusunda öğretmen ve öğrenci ihtiyaçları göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Bu proje, milli öğretim programı çerçevesinde öğretilen konular, bilgi, beceri ve anlayış konusunda ulaşılmak istenen başarı hedefleri ve öğretim seviyeleri gibi pek çok konu dikkate alınarak tasarlanmıştır. Gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi için gereksinimlerin belirlenmesi aşamasında ayrıca *"2003-2004 Childwise Raporu"* dikkate alınmıştır (Graham, 2006).

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Betimsel olarak modellenen bu araştırmada, hem nicel hem de nitel tekniklerin birlikte kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Karma araştırma yöntemi amaçlı olarak iki ya da daha fazla analiz veya veri toplama yolunun aynı araştırmada kullanılması olarak tanımlanmaktadır (Greene, Krayder ve Mayer, 2005). Bu araştırmada öncelikle, çeşitli ülkelerdeki gezici müze uygulamaları incelenmiş ve bu ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze hizmetlerinde görev alan uzmanların gezici müze hizmetlerine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Elde edilen bu bilgiler ışığında, Çorum Müzesi kapsamında bir Gezici Bavul Müze tasarlanmış ve Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, ortaokul 6. sınıflarda uygulanmıştır. Gerçekleştirilen uygulamanın ardından, öğretmen ve öğrencilerin bu uygulamalarına ilişkin görüşleri belirlenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmaya, gezici bavul müze hizmetlerinde görevli uzmanlar, öğrenciler, görsel sanatlar dersi öğretmenleri ve uygulayıcılar (Gezici Bavul Müze eğitim liderleri), katılmıştır. Araştırmada veri toplamadaki kolaylık ve ulaşılabilirlik dikkate alınarak amaçlı örnekleme yaklaşımıyla çalışma gruplarından veri toplanmıştır.

3.2.1. Çalışma Grubunda Yer Alan Müze Uzmanları

Gezici bavul müze hizmetlerinde görevli uzmanlar için çalışma grubu oluşturulurken Türkiye'de ve dünyada gezici bavul müze hizmeti veren müzeler incelenmiştir. Ancak gezici bavul müze hizmeti veren müzeleri bir çatı altında toplayan herhangi bir dernek ya da kuruluş olmadığı için, bu müzeler internette Google arama motorunda taranarak en yaygın olarak bu tür etkinlikleri yürüten müzeler belirlenmiştir. Google arama motorunda 01.09.2013-05.12.2013 tarihleri arasında İngilizce karşılığı *"museums' loans boxes; outreach boxes; discovery boxes; outreach trunks; traveling trunks; history trunks; artifact trunks; teacher trunks; education trunks; outreach*

resource trunks" kavramları ile ilgili olarak tarama kurallarına uygun arama yapılmıştır. Böylece seçkisiz olmayan örnekleme yaklaşımıyla belirlenen müzelere anketler gönderilmiş ve yanıt alınan Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Avustralya, Kanada ve Türkiye'den 81 müze çalışanı araştırma grubunu oluşturmuştur. Her bir müzeden yalnızca bir uzmandan yanıt istenmiş ve bu kapsamda 81 müzeden yanıt alınmıştır. Herhangi bir anlam kaymasına ya da kavram kargaşasına neden olmaması açısından anket formu Türkiye dışında yalnızca resmi dili İngilizce olan ülkelere gönderilmiştir. Her ne kadar resmi dilleri İngilizce olsa da aynı uygulamanın farklı ülkelerde farklı şekillerde adlandırıldığı görülmüştür. Bu nedenle anket formunun giriş kısmında gezici bavul müze hizmetlerinin hangi anlamı içerdiği ve araştırma kapsamında ne şekilde sınırlandırıldığı açıkça ifade edilmiştir.

Çalışma grubunda yer alan uzmanların ülke ve görev yaptıkları müze türlerine göre dağılımı Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1

Uzmanların Ülkelere ve Müze Türlerine Göre Dağılımı

Ülkeler	Arkeoloji ve Tarih Müzeleri	Sanat Müzeleri	Doğa Tarihi ve Doğa Bilimleri Müzeleri	Genel Müzeler	Uzmanlık Müzeleri	Etnografya ve Folklor Müzeleri	Bilim ve Fen Müzeleri	Toplam
ABD	22	11	8	5	6	2	1	55
Kanada	1	-	1	-	-	-	-	2
Birleşik Krallık	12	2	-	4	1	-	-	19
Avustralya	1	1	2	-	-	-	-	
Türkiye	-	-	-	-	1	-	-	1
Toplam	36	14	11	9	8	2	1	81

Çizelge 1 incelendiğinde, gezici bavul müze hizmeti veren beş ülkeden toplam 81 müze uzmanı, çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubunda yer alan uzmanların büyük bir kısmının Amerika Birleşik Devletlerinden olduğu dikkat çekmektedir. Çalışma

grubunda yer alan uzmanlarının "Arkeoloji ve Tarih Müzeleri, Sanat Müzeleri, Doğa Tarihi ve Doğa Bilimleri Müzeleri, Genel Müzeler, Uzmanlık Müzeleri, Etnografya ve Folklor Müzeleri, Bilim ve Fen Müzeleri" olmak üzere yedi farklı müze türünde görev yaptıkları görülmektedir.

Çalışmada ayrıca çalışma grubunu tanıtmak üzere araştırmaya katılan uzmanların cinsiyet, eğitim durumu, mezun olunan bölüm, müzenin bağlı olduğu kurum ve gezici müze programı ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumlarına ilişkin dağılımlar da elde edilmiştir. Bu değişkenlere ilişkin dağılımlar Çizelge 2'de verilmektedir.

Çizelge 2

Uzmanların Cinsiyet, Eğitim Durumu, Mezun Olunan Bölüm, Müzenin Bağlı Olduğu Kurum ve Gezici Müze Programı İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Dağılımları

Değişkenler		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	59	72.8
	Erkek	22	27.2
Eğitim durumu	Ön Lisans	3	3.7
	Lisans	26	32.1
	Yüksek Lisans	51	63.0
	Doktora	1	1.2
Mezun olunan bölüm	Antropoloji	4	4.9
	Arkeoloji	4	4.9
	Sanat Tarihi	7	8.6
	Eğitim Bilimleri	5	6.2
	Etnoloji	1	1.2
	Güzel Sanatlar	6	7.4
	Tarih	19	23.5
	Müzecilik	12	14.8
	Müze eğitimi	5	6.2
	Diğer	18	22.2
Müzenin bağlı olduğu kurum	Kamu	59	72.8
	Özel	22	27.2
Hizmet içi eğitim	Evet	18	22.2
	Hayır	63	77.8

Çizelge 2 incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmının kadın olup Yüksek lisans derecesine sahip olduğu, Tarih bölümünde mezun olduğu, kamuya ait bir müzede çalıştığı ve gezici müze programı ile ilgili hizmet içi eğitim almadıkları görülmektedir.

3.2.2. Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrenci, Öğretmen ve Uygulayıcılar

Araştırmada ayrıca, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliğini uygulamak üzere, amaçlı örnekleme yaklaşımıyla, Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı üst, orta ve alt sosyo ekonomik düzeyi temsil eden, 6. sınıf düzeyinde eğitim veren okullar, Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile iletişime geçilerek belirlenmiştir. Bu okullar seçilirken görsel sanatlar öğretmenlerinin sayısının çokluğu, uygulama kolaylığı ve ulaşılabilirlik dikkate alınmış; uygulama yapmayı kabul eden üç okul araştırma kapsamına alınmıştır.

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre dağılımı Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3

Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı

Okulun Adı	Öğrenci Sayısı (N)
Orhan Eren Ortaokulu	19
Şehit İbrahim Çoban Ortaokulu	16
İngiliz Kültür Koleji	10
Toplam	45

Çizelge 3'e göre, çalışma grubunda üç farklı sosyo-ekonomik bölgede yer alan üç okuldan toplam 45 öğrenci yer almıştır.

Bu okullardaki ilgili sınıfların görsel sanatlar öğretmenleri, araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubunda toplam üç öğretmen yer almıştır.

Çalışma grubunda yer alan uygulayıcılar (Gezici Bavul Müze eğitim liderleri) ise, Ankara Üniversitesinde görev yapan iki araştırma görevlisidir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, alanında uzmanlaşmış iki eğitim lideri tarafından yürütülmüştür. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde yer alan drama çalışmaları, alan uzman yeterliliği olan bir uzman tarafından yönetilirken ve görsel sanat uygulama çalışması, görsel sanatlar eğitimi, müze eğitimi alanında uzman yeterliliği olan araştırmacının kendisi tarafından yürütülmüştür.

3.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmada çeşitli ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacı ile web tabanlı anket aracı kullanılmıştır. Elektronik ortamda oluşturulan "anket formları" katılımcıların kurumsal e- posta adreslerine gönderilmiş ve anketlerin yanıtları e-posta yoluyla toplanmıştır. Veri kaybını engellemek adına katılımcılardan anket maddelerini eksiksiz bir biçimde yanıtlamaları istenmiş ve elektronik anket formları bu şekilde düzenlenmiştir. Elektronik anket formunun, her bir müzeden, gezici bavul müze hizmetlerinde çalışmakta olan bir uzman tarafından yanıtlanması istenmiş, 81 müzenin, gezici bavul müze hizmetlerinde görevli 81 uzmandan yanıt alınmıştır.

Belirlenen okullarda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze etkinliklerini gerçekleştirmek üzere Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli yasal izinler alınmıştır. İzin belgesi Ek I'de verilmiştir. Okullarla iletişime geçilmiş ve uygulama yapılacak sınıfların projeksiyon makinesi, ses sistemi, sınıf düzeni, atölye olanakları vb. gibi teknik donanımları ve fiziki şartları hakkında gerekli bilgiler alınmıştır. Görsel sanatlar dersi öğretmenleri ile görüşülmüş ve Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze ile gerçekleştirilecek eğitim etkinliği hakkında bilgi verilmiştir. 2 Haziran, 4 Haziran ve 6 Haziran 2014 tarihlerinde Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği belirlenen üç farklı sosyo-ekonomik gurubu temsil eden okulda üç ders saati süresince uygulanmış, uygulama sonrası öğretmen, öğrenci ve uygulayıcı görüşlerini belirlemek üzere anketler uygulanmıştır.

3.3.1. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında, gezici bavul müze hizmetleri konusunda, müze çalışanlarının ve uygulanan gezici bavul müze etkinliği sonrası öğretmen, öğrenci ve uygulayıcı görüşlerini belirlemek üzere *anket* kullanılmıştır. Kullanılan bu anketlere ilişkin açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

3.3.1.1. Gezici Bavul Müze Hizmetlerine Yönelik Anket

Çeşitli ülkelerdeki müzelerin ilgili birimlerinde çalışan uzmanların gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacı ile bir anket formu

hazırlanmıştır.[32] İlgili alan yazını taraması sonuncunda belirlenen maddeler Türkçe Eğitimi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Müze Eğitimi ve Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme alanlarında uzman kişilerin görüşleri alınarak tekrar düzenlenmiş ve anket İngilizceye çevrilmiştir. İngilizceye çevrilen anket için tekrar Yabancı Diller Eğitimi alanında uzman kişilerden görüş alınarak maddeler tekrar düzenlenmiştir.[33]

Gezici bavul müze hizmetlerine yönelik anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm araştırmaya katılan müze çalışanlarının çalıştıkları kurum, cinsiyet, hizmet süresi vb. demografik bilgilerini belirlemeye yönelik altı maddeden; ikinci bölümde ise katılımcıların görüşleri, "gezici bavul müze hizmetlerinin olumlu yönleri", "gezici bavul müze hizmetlerinin olumsuz yönleri" ve "gezici bavul müze hizmetlerinin tasarım süreci" boyutlarında toplam 60 maddeden oluşmaktadır. Anketteki ifadeler "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a doğru beşli olarak derecelendirilmiştir.

3.3.1.2. Öğretmen, Öğrenci ve Uygulayıcı Anketi

Belirlenen okullarda uygulanan, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliğine ilişkin uygulama sonrası öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin belirlenebilmesi için, yarı yapılandırılmış anket formu oluşturulmuştur. Öğrenci anketinde yer alan maddeler, uygulanan Gezici Bavul Müze eğitim etkinliğinde kullanılan nesneler; (tıpkıbasım müze nesneleri, karşılaştırma nesneleri, eğitim etkinliklerinde kullanılan yardımcı eğitim materyalleri) ve eğitim etkinliklerinde kullanılan yöntem, teknik, yaklaşımlarla ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Ankette yer alan maddeler evet, kısmen ve hayır olarak derecelendirilmiştir. Hazırlanan anket maddelerinin amaca ve dil-anlatım açısından ilgili yaş düzeyine uygunluğu konusunda Türkçe Eğitimi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Müze Eğitimi ve Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme alanlarında uzman kişilerin görüşleri alınarak öğrenci anketine son hali verilmiştir. Ankette ayrıca, öğrencilerin uygulanan Gezici Bavul Müze etkinliğinin beğendikleri ve beğenmedikleri yönleri ifade edebilmeleri için iki adet açık uçlu madde yer almıştır.[34] Gezici Bavul Müze eğitim etkinliğine ilişkin öğretmen anketinde yer alan maddeler, öğretmenlerin, "uygulanan Gezici Bavul Müze eğitiminde kullanılan nesneler; (tıpkıbasım müze nesneleri,

[32] (bkz. Ek. A s.272)
[33] (bkz. Ek. B s.276)
[34] (bkz. Ek. C s.280)

karşılaştırma nesneleri, eğitim etkinliklerinde kullanılan yardımcı eğitim materyalleri) ve eğitim etkinliklerinde kullanılan yöntem, teknik, yaklaşımlarla" ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Ankette yer alan ifadeler "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a doğru beşli olarak derecelendirilmiştir. Ankette ayrıca öğretmenlerin Gezici Bavul Müze etkinliklerini beğendikleri ve beğenmedikleri yönlerini belirlemeye yönelik iki açık uçlu madde ve uygulama konusunda önerilerini değerlendiren bir açık uçlu madde yer almaktadır. [35] Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamaları konusunda uygulayıcıların görüşlerini belirlemek amacıyla bir görüşme formu hazırlanmıştır. Bu görüşme formunda uygulayıcılara (Gezici Bavul Müze eğitim liderlerine), Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunları ve sonraki uygulamalara ilişkin önerilerini belirlemeye yönelik iki açık uçlu soru yöneltilmiştir. [36]

3.4. Verilerin Analizi

Müze çalışanlarının, öğrenci ve öğretmenlerin anketlerde yer alan ifadelere katılma durumları frekans ve yüzde değerleri kullanılarak grafikler ve tablolar halinde özetlenmiştir. Öğrenci, öğretmen ve uygulayıcılara yönelik hazırlanan anketlerde yer alan açık uçlu maddelere verilen yanıtların çözümlemesinde ise tümevarımsal bir yaklaşımla betimsel çözümleme yapılmıştır.

[35] (bkz. Ek. D s. 282)
[36] (bkz. Ek. E s. 284)

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına uygun olarak elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Müze Uzmanlarının Gezici Bavul Müze Hizmetlerine İlişkin Görüşleri

Bu kısımda araştırmanın ilk alt amacı olan *"Farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?"* sorusuna ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Bu amaçla katılımcıların görüşleri, gezici bavul müze hizmetlerinin olumlu yönleri, olumsuz yönleri ve gezici bavul müze hizmetlerinin tasarlanması boyutlarında ele alınmıştır.

4.1.1. Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumlu Yönlerine İlişkin Müze Uzmanlarının Görüşleri

Katılımcıların gezici bavul müze etkinliklerinin olumlu yönlerine ilişkin ankette yer alan 33 maddeye verdikleri tepkilerin yüzde ve frekans dağılımları çizelge 4'de verilmiştir (Ek F.1'e bakınız).

Katılımcıların %48.1'i gezici bavul müze hizmetlerinin eğitim uygulamalarında gerekli olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %38.3'ü ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %9.9'u ilgili ifade için kararsız kalırken %3.7'si ise gezici bavul müze hizmetlerinin eğitim uygulamalarında gerekli olduğu görüşüne katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%86.4) gezici bavul müze hizmetlerinin eğitim uygulamalarında gerekli olduğu görüşünü desteklemektedir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, çalışma grubundaki uzmanların *gezici bavul müze hizmetlerinin, eğitim uygulamalarında gerekli olduğu* yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. *Araştırma temelli öğrenme,*

dokunma etkileşimine dayalı öğrenme, nesne odaklı öğrenme, yaparak yaşayarak öğrenme gibi öğrencinin etkin katılımını sağlayan öğrenme deneyimleri sunarak, öğretimi sürecinde öğrenmeyi daha kalıcı ve eğlenceli kılan bu uygulamaların, okullardaki öğretim programına çeşitlilik getirip zenginleştirebileceği düşüncesi, uzmanların bu doğrultuda görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut (paralel) görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

İsviçre'de yapılan bir araştırmada bir tür gezici bavul müze uygulaması olan ve ödünç verme sistemiyle yürütülen tıpkıbasım ya da özgün müze nesneleri içeren kutuların okullara götürülerek çeşitli eğitim etkinliklerinde kullanılmasının etkileri belirlenmiştir. Araştırmanın sonunda, etkinliklerin başından itibaren yer alan öğretmenlerin, *gezici bavul müzelerin* öğretimin bütünleşik bir parçası olduğu görüşünde olduğu belirlenmiştir. Genel olarak öğretmenlerin, bu kutuların öğretimi daha kolay farklılaştıran bir yol olarak zaman kazandıran yardımcı bir unsur olarak gördükleri belirlenmiştir. Göthberg, günümüzde müzelerin ve bilim merkezlerinin ödünç verme sistemleriyle yürütülen gezici bavul müze hizmetlerini, öğretmenler için geniş bir olanak olarak nitelerken ayrıca öğretmenlerin bu tür uygulamaların yardımıyla öğrencilerine daha fazla çeşitlilik ve daha fazla eğlence sunabileceği görüşünü de vurgulamaktadır. Öğretmenlerin genellikle oldukça dar bir programlarının olduğu ve öğrencileri ile yeni şeyler yapmayı düşünmek için fazla zamanları olamadığını dile getiren Göthberg, bu uygulamaların okullarda gerçekleştirilmesiyle, etkin eğitim öğretim ortamlarının sağlanacağını ifade etmektedir (Göthberg, 2005).

Bricker, (2010) Nort Carolina Wilmington Üniversitesinde hazırlamış olduğu, müzeler ve milli parklar olmak üzere 12 tarihi mekânın *iç savaş* temasını ele alan gezici bavul müze programlarını incelediği tezinde; bu tür programların eğitim uygulamalarında kullanılmasının gerekli olduğunu ifade eder ve şu şekilde gerekçelendirir; tarihi mekânların tasarladıkları gezici bavul müze programları aracılığı ile tarihi mekânların olanaklarını okullara taşırlar ve tarihi nesneleri öğrencilerin kullanımına sunarlar. Gezici bavul müze uygulamalarında yer alan (inquiry and tactile learning) *araştırma temelli öğrenme* ve *dokunma etkileşimine dayalı öğrenme* deneyimleri, öğrencilere sunulan *iç savaş* gibi karmaşık konuların anlaşılmasını genişleterek yardımcı olur. Gezici bavul müze hizmetleri; müzelerde, sınıfların müze gezileri sırasında kullanabilecekleri bir kaynak olarak, ya da okullarda öğretmenler tarafından müze gezilerinin öncesinde ya da

sonrasında ilave eğitimler için kullanılabilecek bir kaynak olarak çeşitli eğitim olanakları sunar. En önemlisi gezici bavul müze hizmetlerinin, müze gezilerinin mümkün olmadığı durumlarda, müzeleri ve tarihi mekânların eğitim olanaklarını sınıflara getirmesi bağlamında kullanılmasıdır. Ders kitapları tarih eğitiminin sadece bir parçasını oluştururken (Inquiry and object-based activities) *araştırma temelli öğrenme* ve *nesne odaklı öğrenme* etkinlikleri öğretimin büyük bir bileşeni ve gezici bavul müze programlarının esasını/özünü oluşturur. Gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan bu öğrenme yöntemleri *iç savaş ve kölelik* gibi zor ve ihtilaflı konuların tartışılmasına olanak tanır ve sınıftaki öğrenme ortamlarına olumlu etkileri vardır. Gezici bavul müze uygulamaları müze ziyaretlerinden yararlanamayan öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenmeyi olumlayan deneyimler sunarak eğitim sistemindeki eşitsizliği de ortadan kaldırır.

Galloway ve Stanley'e göre (2004), müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında sağladıkları gezici bavul müzelerle çalışma fikri, okullar için oldukça ilgi çekicidir çünkü öğretim programına çeşitlilik getirerek zenginleştirmektedir bu nedenle eğitim etkinliklerinde gereklidir.

Talboys'a göre (2005), ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müze hizmetleri, çeşitli eğitim etkinliklerini destekledikleri için öğretmenler tarafından oldukça sevilen ve talep gören uygulamalardır. Çünkü gezici bavul müzeler öğrencilerin özgün tarihi ve arkeolojik materyallerle dokunarak ve inceleyerek temasa geçmesine olanak veren deneyimler sunmaktadır. Gezici bavul müzeler, müze çalışanları tarafından okullara getirilebildiği gibi, öğretmenler tarafından da müzelerden ödünç alma yoluyla okullara getirilebilmekte ve daha uzun bir süre içinde kullanılabilmektedir. Gezici bavul müzeler öğrencilerin maddi kültürle çalışma ve bu tür eserleri okuma tekniklerini öğrenme olanakları sağlar. Bu doğrultuda pek çok yararı olan bu hizmetlerin, eğitim-öğretimde kullanılması gerekli görülmektedir.

Katılımcıların %67.9'i gezici bavul müze hizmetlerinin öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşıdığı görüşüne kesinlikle katıldığını, %27.2'si ise katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %3.7'si kararsız kalırken, %1.2'si katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten katılımcı olmamıştır. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%95.1), gezici bavul müze hizmetlerinin öğrenme deneyimlerinin müze duvarları dışına taşıdığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir.

Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşıdığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Ulaşım engelleri, coğrafi engeller, ekonomik engeller, sağlık engelleri, gibi pek çok engel nedeniyle müzeye gidemeyecek konumda bulunan kişilere, müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında gerçekleştirdikleri gezici bavul müzeler ile eğitim olanaklarını müze dışına taşıyarak öğretim deneyimleri sunması, uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Zucker (1981), gezici bavul müze hizmetleri odağında hazırlamış olduğu doktora tezinde; tarihsel bir bakış açısıyla müze ödünç verme programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze programlarının kökenlerini ve gelişimini araştırırken aynı zamanda 1981 yılında Amerika'daki müze ödünç verme hizmetleri kapsamında yürütülen gezici bavul müze uygulamaları üzerine bilgi toplamak için müzelerle bir anket çalışması gerçekleştirmiştir. Zucker'ın araştırmasında, okullardaki öğretim programlarının geliştirilmesi, yetişkinler ve çocuklar için eğitimin daha somutlaştırılması, öğretmenlerin müze nesneleri ve görsel medyanın kullanımı konusunda eğitilmek istenmesi; gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşıyan temel nedenler olarak ifade edilmektedir.

Bricker (2010), müzeler ve milli parklar olmak üzere 12 tarihi mekânın *iç savaş* temasını ele alan, gezici bavul müze programlarını incelediği yüksek lisans tezinde; gezici bavul müze uygulamalarının, müze gezilerinin sınırlı bütçeler nedeniyle sınırlandığı ya da kesintiye uğradığı zamanlarda düşük maliyetli alternatifler sunarak, tarihi mekânları okullara taşıdığını dile getirirken bu bağlamda gezici bavul müze hizmetlerinin sağladığı olanaklarla öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşıdığını ifade etmektedir.

Katılımcıların %64.2'si gezici bavul müze hizmetlerinin, müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürdüğü görüşüne kesinlikle katıldığını, %25.9'u ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %6.2'si ilgili ifade için kararsız kalırken %3.7'si ise katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı %90.1'i gezici bavul müze hizmetlerinin müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürdüğü yönündeki görüşü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin, müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürdüğü" yönündeki görüşü açıkça

desteklediğini göstermektedir. Gezici bavul müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında, müzelerin eğitim olanaklarını müze dışına taşıyarak; okullar, hastaneler, hapishaneler, bakımevleri, engelli dernekleri ve çeşitli rehabilitasyon merkezleri gibi müzeye gidemeyecek konumda bulunan insanlara hizmet veren toplumsal kuruluşlara da ulaşarak bu kapsamda etkinlik göstermesi, uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı yönde görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Singh (2004), Hindistan gibi ülkelerin pek çoğunda, kentsel alanlara bulunan az sayıda okula, müzelerin ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müze hizmeti sağlandığını, çünkü nüfusun yaklaşık olarak %70'inin köylerde yaşadığını ve köy okullarının çoğunun müzeleri ziyaret etmek için fırsat bulamadıklarını ifade etmektedir. Singh, bu tip köy okulları gibi, yerleşik müze hizmetinden yararlanamayan ve müzeleri ziyaret etme olanağı bulamayan okullara, müzelerin ödünç verme sistemleri ile yürütülen gezici bavul müze hizmetlerinin sağlanması gerektiğini belirtmektedir.

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen, İskoç Müzeler Konseyi (SMC) ve Müzelerde Eğitim Grubu (GEM) işbirliğiyle, müze ve galeri üyelerine sunulan eğitim hizmetlerini artırmak ve geliştirmek için oluşturulan *GRASS ROOTS* projesinin raporlarında, gezici bavul müze hizmetlerinin, ulaşımı zor olan bölgelere sağlanan sosyal hizmet çalışmalarında ve çeşitli nedenlerle kendi çevrelerindeki müzelere gidemeyen insanlar için kullanıldığını belirtmektedir (GEM ve SMC, 2006).

Talboys (2005), gezici bavul müze uygulamalarına ne şekilde bir yaklaşım olursa olsun, etkinliklerin sağlam ve canlı bir biçimde yeterli ilgi gösterilerek gerçekleştirildiğinde, toplum içinde müzelerin varlığını önemli ölçüde arttıracaklarını ifade etmektedir. Gezici bavul müzelerin yalnızca okullara değil, müzeleri normal olarak ziyaret edemeyecek gruplara da yarar sağlayacağını belirten Talboys, yaşlı insanların evlerine, çeşitli toplum merkezlerine ve diğer kamu mekânlarına ulaşarak sağlanan gezici bavul müze hizmetleri ile ayrıca müzenin genel görünüşünü olumlayarak, itibarını da artıracağını vurgulamaktadır.

Katılımcıların %58'i gezici bavul müze hizmetlerinin, müzeleri daha erişilebilir kıldığına kesinlikle katıldığını,%29.6'sı ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %11.1'i ilgili ifade için kararsız olduğunu belirtirken %1.2'si ise katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Genel olarak katılımcıların büyük

kısmı (%87.6) gezici bavul müze hizmetlerinin müzeleri daha erişilebilir kıldığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin, müzeleri daha erişilebilir kıldığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Sosyal hizmet programları kapsamında etkinlik gösteren *gezici kütüphane, gezici hastane, gezici okul, gezici tiyatro, gezici sergi, gezici müze* vb. gibi temel önceliği yerleşik kurumların sunduğu olanaklardan yararlanamayan kişilere taşıma yoluyla hizmet sunmak olan bütün *gezici* birimlerin, bağlı bulunduğu kurumları daha fazla erişilebilir kılması özelliği, uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Brüninghaus-Knubel (2004), gezici bavul müze hizmetlerinin, müzeleri hangi bağlamda daha erişilebilir kıldığını şu tümcelerle ifade etmektedir; müzeler günümüzde, topluma karşı sorumlulukları olan ve toplumla güçlü ilişkiler kurması gereken bir kurum olarak kabul edilmektedir. Müzeler; İstekli müze kullanıcılarından/ziyaretçilerinden ve destekçilerinden, müzeye ilişkin çok az bilgi sahibi ya da hiçbir şey bilmeyen ve hiç müze ziyaret etmemiş kişilere kadar çok geniş ve çeşitli bir topluluğa hizmet verebilir. Diğer durumlarda; belirgin ilgi eksikliği ya da müzelerin coğrafi erişilebilirlik ya da yeterli düzeyde ulaşım sistemlerinin olmamasından kaynaklanan zorluklara bağlı kullanım yetersizliğidir. Ayrıca ekonomik yönden zor durumda olan toplumlar ve kişiler müzelere gitmek için gerekli zamanı ve parayı bulamayabilir. Sosyal yardım programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze uygulamaları, müze bulunmayan yerlerde, örneğin; kırsal ve şehre uzak bölgelerde bulunan kişilere ve okullara öğrenme ve deneyim sağlayan olanaklar sunarak bu engeli ortadan kaldırabilir. Müzeler toplum üyelerinin müzelerin değerinin farkında olmalarını sağlamayı hedeflemekte ve bu hedef doğrultusunda sunduğu hizmetlerle gelecekte müzelere gereken ilgiyi çekecektir.

Graham (2006), müzelerin, sosyal hizmet programları ve ödünç verme programları kapsamında yürüttükleri gezici bavul müze hizmetlerini, müzelerin okullara götürülmesini, taşınması sağlayan araçlar olarak tanımlamaktadır. Graham, bu tür uygulamaların, okulların müzelere gidememelerinin önünde bulunan (ulaşım maliyetleri, gezi düzenleme işlemleri gibi) engelleri, öğrencilere sınıf ortamında müze nesnelerini kullanmalarını sağlayarak, ortadan kaldırdığını belirtmektedir. Graham, bu doğrultuda

sağladığı olanaklarla gezici bavul müze hizmetlerinin, müzeleri daha erişilebilir kıldığını ifade etmektedir.

Katılımcıların %60.5'i gezici bavul müze hizmetlerinin, temsil ettiği müzeyi tanıtmasına kesinlikle katıldığını ve %34.6'sı katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeyle ilgili olarak katılımcıların %3.7'si kararsız olduğunu ve %1.2'si katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%95.1) gezici bavul müze hizmetlerinin temsil ettiği müzeyi tanıttığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin, temsil ettiği müzeyi tanıttığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Gezici bavul müzenin temsil ettiği müzenin koleksiyonları ve etkinliklerine ilişkin bilgiler sunarak, daha önce çeşitli nedenler dolayısıyla müzeyi ziyaret etme olanağı bulamamış kişilerin o müzeye ilişkin fikir sahibi olmasını sağlaması, uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı yönde görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, "gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi" konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, okullarda sunulan gezici bavul müze hizmetlerinin diğer bir işlevinin; temsil ettiği müzeyi tanıtması olarak ifade edilmekte ve bu kapsamda, gezici bavul müzelerin, gerçekleştirmiş olduğu eğitim etkinlikleri ile öğrenci ve öğretmenlerin ilgisini çekerek onların müzede daha kapsamlı etkinlikler gerçekleştirmek istemelerinin sağlanabileceği belirtilmektedir (Graham, 2006).

Talboys (2005) ise, gezici bavul müze uygulamalarının, temsil ettiği müzeleri gerek koleksiyon bağlamında gerekse temel özellikler bağlamında tanıtması gerektiğini belirterek, bu kapsamda sunulan eğitim hizmetleriyle öğrencilerin ve öğretmenlerin müze ziyaretlerine daha fazla teşvik edilerek müzelere çekilebileceğini ifade etmektedir.

Katılımcıların %48.1'i gezici bavul müze hizmetlerinin müzelere olan ilgiyi artırdığı görüşüne kesinlikle katıldığını, %37'si ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %12.3'ü ilgili ifade için kararsız olduğunu belirtirken %2.5'i ise katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%85.1) gezici bavul müze hizmetlerinin müzelere olan ilgiyi artırdığı

yönündeki görüşü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin, müzelere olan ilgiyi artırdığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde, gezici bavul müzelerin çeşitli nedenlerle müzeleri ziyaret edemeyen kişilere ulaşması ve eğitim olanaklarını taşıması yoluyla kamu bilinci oluşturarak gezici bavul müzelere gereken ilgiyi çekebileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Talboys (2005), etkili gezici bavul müze uygulamalarının, müzelere olan ilgiyi arttırdığını şöyle ifade eder; müzeye gidemeyen ya da gitmeyecek kişilerin bu kapsamdaki gereksinimlerini karşılamak için müze dışında sunulabilecek eğitim hizmetleri ve programları önem arz etmektedir. Bu hizmetler özünde, müze eserlerinin ve müze uzmanlarının müze dışına çıkarak topluma ulaştırılmasıdır. Bu hizmetler, yalnızca belli eğitsel ve sosyal gereksinimleri karşılamak için değil, aynı zamanda pazarlamanın etkili bir biçimi olarak da hareket etmektedir. Bu çalışmalar, tüm koşulları değiştirmekte ve iyi sunulmuş sosyal hizmet programları kapsamında gerçekleştirilen gezici müze uygulamaları, öğretmenlerin öğrencileriyle gerçekleştireceği müze gezileri için o müzeyi ilk akla gelen gerçekçi bir seçenek haline getirmektedir.

Buonafede'e göre (2011), sağladığı eğitim materyalleriyle ve eğitim etkinlikleriyle yüksek kalitede öğrenme deneyimi sağlayan gezici bavul müzeler, kamu bilinci oluşturabilir ve eğitim kurumları olarak müzelerin değerini artırabilir. Bu bağlamda bu uygulamalar müzelere gereken ilgiyi çekerek hedeflenen kitleyi müzelere çekebilir.

Katılımcıların tamamı gezici bavul müze hizmetlerinin, daha fazla kişiye ulaşılmasını sağladığı görüşünü desteklemiştir. Bu görüşe katılımcıların %71.6'sı kesinlikle katıldığını belirtirken %28.4'ü de katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için karasız olduğunu, katılmadığını ya da kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların tamamının "gezici bavul müze hizmetlerinin, daha fazla kişiye ulaşılmasını sağladığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Müze hizmetinden yararlanamayan çok sayıda kuruma ve kişiye *taşıma* yoluyla müze hizmeti sağlayan *gezici bavul müzeler* ile yerleşik müzelerin

ulaşabileceğinden daha fazla kişiye ulaşılabileceği ve hizmet verebileceği düşüncesi, uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Talboys (2005), müzelerin topluma hizmet çalışmalarını genişletmek ve daha fazla insana ulaşabilmek için, sosyal hizmet etkinlikleri organize ettiği ve koleksiyonlarını müze duvarlarının ötesine taşıdığını ifade etmektedir. Talboys, gezici bavul müzelerin başta eğitim kurumları olmak üzere, toplumsal etkinliklerde, festivallerde ve fuarlarda kullanılabildiği gibi toplu konut bölgeleri, toplu taşımanın yetersiz olduğu bölgeler, gece vardiyaları ile çalışan sanayi bölgeleri, uzak köyler, hapishaneler, hastaneler, yaşlı bakım evleri ve bunlar gibi müzeleri ziyaret etme olanağı olmayan birimlerde yaşayan insanlara da hizmet verdiklerini ve bu bağlamda daha fazla insana ulaşarak müzelerin eğitim olanaklarını taşıdıklarını belirtmektedir.

Katılımcıların %51.9'u gezici bavul müze hizmetlerinin müze-okul işbirliğinin gelişmesinde önemli bir araç olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %30.9'u da katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %14.8'i ilgili ifade için kararsız kalırken %1.2'si katılmadığını ve %1.2'si de kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%82.8), gezici bavul müze hizmetlerinin müze-okul işbirliğinin gelişmesinde önemli bir araç olduğu görüşünü desteklemektedir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, çalışma grubundaki uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin müze-okul işbirliğinin gelişmesinde önemli bir araç olduğu" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Çeşitli nedenlerle okulların müzelerle bağlantı kuramadığı durumlarda, müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında sağladıkları gezici bavul müze hizmetleri ile bu okullara ulaşarak çeşitli işbirlikleri gerçekleştirilebileceği düşüncesi, uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı yönde görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda yer alan bilgilerde; müzelerin okullarla bağlantı kurmaları için iyi bir yol olan gezici bavul müzelerin, okullarda sunduğu eğitim olanaklarıyla, temsil ettiği müzelerin tanıtımını yapılabileceği vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra, başarılı bir gezici bavul müze

uygulamasının, okulların ilgisini çekerek, okulların müzeyi ziyaret etmelerini sağlayabileceği belirtilmiş bu nedenle gezici bavul müzelerin, müze-okul işbirliğinin gelişmesinde önemli bir araç olarak kullanılabileceği ifade edilmiştir (Graham, 2006).

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede, gezici bavul müze koleksiyonlarının, farklı grup ve etkinliklerde kullanılabileceği ifade edilirken, *okul grupları ile gerçekleştirilen etkinliklerde ve okul projelerinde* kullanılabileceği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda dokunulabilir koleksiyonları ve eğitim etkinlikleri ile yaparak-yaşayarak öğrenme olanağı sunan gezici bavul müzeler, müze-okul işbirliğinin gelişmesinde etkin bir görev üstlenebilir (GEM ve SMC, 2006).

Singh (2004), müzelerin ödünç verme sistemleri ile yürüttükleri gezici bavul müzelerin üretim aşamasında ve ayrıca bunların doğru kullanımına yönelik konulara karar verme sürecinde, okullardaki öğretmenler ve müzeler arasındaki yakın işbirliğinin yardımcı bir unsur olacağını ifade etmektedir.

Katılımcıların %43.2'si gezici bavul müze hizmetlerinin müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araç olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %29.6'sı da katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %22.2'si ilgili ifade için kararsız kalırken, %3.7'si katılmamış ve %1.2'si kesinlikle katılmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (% 72.8) gezici bavul müze hizmetlerinin müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araç olduğu görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araç olduğu" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Çeşitli nedenlerle müze gezilerinin mümkün olmadığı durumlarda, gezici bavul müzelerin alternatif bir uygulama olarak müze eğitiminin yürütülmesinde etkin bir görev üstlenmesi, uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, yer alan bilgilerde; müzelerin sosyal hizmet programları ve ödünç verme programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze hizmetleri, müzelerin okullara götürülmesini, taşınması sağlayan araçlar olarak tanımlamaktadır. Bu tür uygulamaların, okulların

müzelere gidememelerinin önünde bulunan (ulaşım maliyetleri, gezi düzenleme işlemleri gibi) engelleri, öğrencilere sınıf ortamında müze nesnelerini kullanmalarını sağlayarak, ortadan kaldırdığı ifade edilmektedir. Bu nedenle gezici bavul müzeler, okullarda müze eğitiminin gerçekleştirilmesinde önemli bir araç olarak nitelendirilmektedir (Graham, 2006).

Bricker (2010), gezici bavul müze programlarını incelediği yüksek lisans tezinde; gezici bavul müze hizmetlerinin; sınıfların müze gezilerinde müzede kullanabilecekleri bir kaynak olarak, ya da okullarda öğretmenler tarafından müze gezilerinin öncesinde ya da sonrasında ilave eğitimler için kullanılabilecek bir kaynak olarak çeşitli eğitim olanakları sunduklarını ifade etmektedir. Bricker, müze gezilerinin mümkün olmadığı durumlarda, müzeleri ve tarihi mekânların eğitim olanaklarını sınıflara getiren gezici bavul müze hizmetlerini, müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araç olarak işaret etmektedir.

Amerika'daki her ölçekte ve her türde müzenin, okullardaki öğretimi tamamlayan ve zenginleştiren uzun bir geçmişi olduğunu belirten Moore (2002), 1913 yılında *Boston Public School* öğretmenleri tarafından kurulan ve Boston'da faaliyet gösteren bir çocuk müzesi olan "The Children's Museum"un eğitimcilerle yakın ve sürdürülebilir iletişimin merkezi olduğunu ifade etmektedir. Günümüzde de bu müzenin öğretmenler, okul bölgeleri ve kent yönetimiyle işbirliği yaparak, öğretim ve öğrenmeyi geliştirmek ve desteklemek için çeşitli programlar sağlamakta olduğunu belirten Moore, bunlardan birisinin de (K-12) ilk, orta ve lise dengi okul düzeyindeki öğretmen ve öğrencilere sağladığı ödünç verme ya da kiralama yoluyla yürütülen gezici bavul müze hizmetleri olduğunu dile getirmektedir. Moore, okulların müzenin yakınında olup olmadığına bakılmaksızın, Japon kültürünü anlatan gezici bavul müze hizmetlerinden yararlanmalarının sağlandığını belirtirken bu uygulamaların müze eğitiminin gerçekleştirilmesini kolaylaştıran araçlar olarak nitelendirmektedir.

Katılımcıların %49.4'ü gezici bavul müze hizmetlerinin eğitimde disiplinlerarası öğretimi desteklediği görüşüne kesinlikle katıldığını, %33.3'ü ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %13.6'sı ilgili ifade için kararsız yönde görüş belirtirken %3.7'si ise katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük kısmı (%82.7), gezici bavul müze hizmetlerinin eğitimde disiplinlerarası öğretimi desteklediği görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu

bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin, eğitimde disiplinlerarası öğretimi desteklediği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimi kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinin, farklı konu alanlarının birbiriyle ilişkilendirilerek, disiplinlerarası öğretimi destekleyecek nitelikte yapılandırılmış olmalarının etkisi olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Gezici bavul müze uygulamaları kapsamında, tıpkıbasım uygulama nesneleri ile sınıflarda gerçekleştirilen simüle/taklit arkeolojik kazı vb. gibi uygulamalar ile öğrenciler arkeoloji disiplinini öğrenirken, eşit derecede öneme sahip matematik, biyoloji, jeoloji, coğrafya, tarih, dil ve sanat gibi disiplinlerde de beceriler kazanmaktadırlar. Bu da gezici bavul müze uygulamalarının öğretimdeki disiplinlerarası boyutunu işaret etmektedir (White, 2005).

Talboys (2005), müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında yürüttükleri gezici bavul müze etkinliklerinin müzenin türü ile sınırlandırılmadan pek çok alanda gerçekleştirilen eğitim etkinliğinde kullanabileceğini vurgularken aslında disiplinlerarası öğretim yöntemini işaret etmekte ve bu alanların birbiriyle hangi bağlamda ilişkilendirilebileceklerini şu tümcelerle ifade etmektedir. Müzeler maddi kültür örnekleri ile doludur. Nesnelerin ve bunların yapısal biçimlerindeki kullanımlarının araştırılması bilimsel araştırmalar açısından asal bir alandır. Nesnelerin kökenleri, onların üretim aşamaları, üretim süreçlerinde kullanılan araçların her biri müze bağlamımda incelenebilir. Ayrıca nesnelerin bozulma süreçlerinin olduğu kadar, aşınma ve yıpranma etkilerinin de incelenmesi mümkündür. Buna ek olarak organik ve inorganik materyallere uygulanan koruma ve saklama teknikleri içeren uygulamalı bilim müze konularında etkin bir biçimde kullanılır. Nesnelerin tarihleme yöntemleri de bu bağlamda ele alınır. Eski eserler ve kalıntılar genetik, hastalık ve iklim değişikliği gibi konuları içeren bir dizi bilginin elde edilmesi için bilimsel olarak araştırılır. Ayrıca birçok müze doğa tarihi koleksiyonu ve çevresel çalışmalarla ilişkili materyallere sahiptir.

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, yer alan bilgilerde; disiplinlerarası öğretimi hedefleyen, yerel-bölgesel odaklı müze eğitim kaynakları olan; gezici bavul müzelerin geliştirilmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir. Gezici bavul müzelerin geliştirilmesi aşamasında "*nüfus sayımı kayıtlarını"*, "*tarih ve*

İngiliz dili" öğretiminde ele almak gibi, bir konuyu açıklamak için pek çok alana başvuran disiplinlerarası öğretim yaklaşımının benimsenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Projede yer alan eğitimciler tarafından gezici bavul müze ile gerçekleştirilebilecek disiplinlerarası yaklaşımla birçok eğitim etkinliği hazırlamıştır. Örneğin; Wellingborough Kültür Merkezi 2005-2006 yılları arasında bir müze eğitim kaynağı olan *gezici bavul müze* geliştirmek amacıyla, küratör, müze eğitimcisi, öğretmen, araştırmacı gibi alan uzmanları ve müze gönüllüleri ile bir araya gelerek ortak bir çalışma başlatmış ve bu çalışmada (Key Stage-2) 7-11 yaş arası ilkokul öğretim seviyesini kapsayan, disiplinlerarası öğretimi hedefleyen, yerel-bölgesel odaklı müze eğitim kaynakları olan; gezici bavul müzeler geliştirilmiştir (Graham, 2006).

Doğu Asya sanatını ve kültürünü okullara ödünç verme yoluyla sağladığı gezici bavul müze etkinlikleriyle tanıtan ve Birleşik Krallıkta etkinlik gösteren bir müze olan Museum of East Asian Art (MEAA), eğitim, yaratıcılık, kültürlerarası diyalog ve araştırmaları desteklemek ve mümkün olduğunca geniş bir kitleye erişilebilmek için hizmet vermektedir. Müze yapmış olduğu öğretim programı bağlantıları ile din eğitimi, sanat ve tasarım eğitimi, vatandaşlık eğitimi, yabancı dil eğitimi, müzik eğitimi ve tarih eğitimi gibi alanlarda gezici bavul müzeleri etkin bir şekilde uygulamaktadır. Kaligrafi, Kimono, Budizm, Yeni Yıl gibi farklı temaların odağında hazırlanmış gezici bavul müzeleri ile disiplinlerarası öğretimi temel alan bir anlayışta eğitim hizmeti sunmaktadır (Museum of East Asian Art [MEAA], 2011).

Katılımcıların %24.7'si gezici bavul müze hizmetlerinin matematik/fen alanları eğitiminde etkili olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %44.4'ü de katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %27.2'si ilgili ifade için kararsız kalırken, %2.5'i katılmadığını ve %1.2'si de kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%69.1), gezici bavul müze hizmetlerinin matematik/fen alanları eğitiminde etkili olduğu görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, matematik/fen alanları eğitiminde etkili olduğu" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Uzmanların %27.2'sinin kararsız kalmasında, çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimi kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinin matematik/fen alanlarındaki eğitim etkinlikleriyle daha az ilişkilendirilmiş olmasının ya da ilişkilendirilmemiş olmasının etkisi olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu

araştırmanın bulgusuyla aynı yönde görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, yer alan bilgilerde; müze koleksiyonları kapsamında hazırlanan öğretim materyallerinin tarih öğretiminden daha farklı bir alana da uyarlanabileceği ifade edilmektedir. Müze koleksiyonu özel bir tema kapsamında oluşturulmuş olsa bile, diğer öğretim alanlarını kapsayan öğretim materyallerinin de geliştirilebileceği vurgulanmaktadır (Graham, 2006).

Talboys da (2005), çoğunlukla tarih öğretimi ile ilişkilendirilen gezici bavul müze uygulamalarının, genel kanının aksine, matematik/fen bilimleri alanları da başta olmak üzere pek çok öğretim alanında etkin bir şekilde kullanılabileceğini şu tümcelerle ifade etmektedir: Müze nesneleri örgün eğitim grupları söz konusu olduğunda, öğretmenlerin öğretim programı sunumlarında yer alabilecek önemli bir elemandır. En iyi öğrenme, uygulama ve araştırma nesneleri ile gerçekleşir. Gezici bavul müzeler yalnızca tarih ile sınırlı olmamakla birlikte öğretim programlarının bütün alanlarına uyarlanabilir. Müze nesneleri ayrıca öğretim programındaki çalışmalar için de bir uyaran olarak rol oynar. Hiçbir nesne yalnızca tek bir konu açısından anlaşılamaz. Gezici bavul müze etkinlikleri, bir odak noktasından türetilerek ya da uygulanarak, öğrencilerin bir konu ile diğer bir konuyu ilişkilendirmelerine yardımcı olur.

Matematik/fen alanları eğitiminde etkinlik gösterecek bir gezici bavul müzenin, *bilim müzesi, matematik müzesi ya da doğa tarihi müzesi* gibi o alanla ilişkilendirilecek konu alanlarını kapsaması beklense de Talboys (2005), arkeoloji alanında etkinlik gösteren bir gezici bavul müzenin de matematik eğitiminde etkin bir biçimde kullanılabileceğini şöyle açıklar. Bazı yönlerine rağmen matematik, arkeoloji ve müzeler ile ilgili alanlarla ilişkilidir ve aralarında önemli bir örtüşme vardır. Arkeolojide, veri toplama ve kaydetme içeren ölçmenin kullanılması, kesin ölçümler, nicel analizler ve bunun gibi beceriler arkeoloji çalışmalarında ve müzeler ile ilgili alanlarda düşünülebilir ve uygulanabilir. Örneğin; ölçülerin erken dönemdeki biçimlerini, kesinlik/doğruluk standartlarını ve ölçüm için kullanılan aletleri keşfetmede *gelişimin* ifade edilmesinde matematiğin kullanımı son derece zengin bir anlatım olanağı sunar. Ayrıca matematiğin ve sayıların bir şekilde ihmal edilmiş sosyal ve manevi yanı, daha ileri düzeydeki öğrenciler tarafından müze bağlamında keşfedilebilir.

Katılımcıların %38.3'ü gezici bavul müze hizmetlerinin sosyal alanlar eğitiminde etkili olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %34.6'sı ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %24.7'si ilgili ifade için kararsız kalırken, olumsuz tepki veren katılımcılar az olmakla birlikte, %2.5'i katılmadığını belirtmiştir. Bu ifadeye kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%72.9), gezici bavul müze hizmetlerinin sosyal alanlar eğitiminde etkili olduğu görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, sosyal alanlar eğitiminde etkili olduğu" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Uzmanların %24.7'sinin kararsız kalmasında ise; çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimi kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinin sosyal alanlar eğitimi etkinlikleriyle daha az ilişkilendirilmiş olmasının ya da ilişkilendirilmemiş olmasının etkisi olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müze uygulamalarının daha çok tarih, sanat, İngiliz dili, yaratıcı yazma dersleri gibi sosyal alanlar eğitiminde etkin bir şekilde kullanıldığı ifade edilmektedir. Örnek durum çalışmaları kapsamında yürütülen müze projelerinde de sosyal alanlar eğitiminde gezici bavul müze uygulamalarından daha fazla yararlanıldığı görülmektedir (Graham, 2006).

Bricker (2010), gezici bavul müze hizmetlerinin temsil ettikleri müzelerin ya da tarihi mekânların koleksiyonlarını sınıfa getirerek ve öğrencilerin tarihi gerçekleri öğrenmelerinin yanı sıra bu materyalleri kendi yaşamları ile ilişkilendirmelerine yardımcı olacak ders planları içeren olanakları ile tarih öğretimi gibi sosyal alanların eğitiminde etkin bir biçimde kullanılabileceğini vurgulamaktadır.

Evans (2001), büyük bölgesel müzelerin ve galerilerin bölgelerindeki her ilköğretim okuluna uygulama ve gösterim/sergileme materyalleri içeren gezici bavul müze sağlaması gerektiğini belirtirken, bu materyallerin Romalılar, Viktoryanlar, 1930'dan bu yana İngiltere gibi öğretim programında yer alan temel tarih öğretimi alanlarını desteklemek için tasarlanmaları gerektiğini ifade etmektedir.

Talboys (2005), müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında yürütülen gezici bavul müze uygulamalarının, çoğunlukla tarih öğretimi gibi sosyal alanlar eğitiminde etkin bir biçimde kullanıldığını ifade etmektedir.

Katılımcıların %35.8'i gezici bavul müze hizmetlerinin görsel sanatlar eğitiminde etkili olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %48.1'i ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %14.8'i ilgili ifade için kararsız kalırken %1.2'si katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların %83.9'u gezici bavul müze hizmetlerinin görsel sanatlar eğitiminde etkili olduğu görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin görsel sanatlar eğitiminde etkili olduğu" görüşünü onayladığını göstermektedir. Uzmanların ilgili ifadeye büyük oranda (%83,9) katılmalarında, çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimi kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinin, görsel sanatlar eğitimi etkinlikleriyle sıklıkla ilişkilendirilmiş olmasının etkisi olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede, gezici bavul müze koleksiyonlarının, farklı grup ve etkinliklerde kullanılabileceği ifade edilirken çizim ve sanat etkinlikleri içeren görsel sanat çalışmalarında da esin kaynağı olarak kullanılabileceği vurgulanmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

Brooks, Aris ve Perry (2013), gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin öğretim programlarındaki, yaratıcı yazma, dil çalışmaları, resim, çizim ve üç boyutlu çalışmalar içeren görsel sanat çalışmalarında etkin bir biçimde ilişkilendirilebileceğini ve kullanılabileceğini belirtirken sağladığı disiplinlerarası olanakları da önemle vurgulamaktadır.

Gezici bavul müzelerin, dokunulabilir koleksiyonları ile etkileşimli ve uygulamalı eğitim etkinlikleri sunarak öğrencilerin öğrenme merakını, keşfetme duygusunu, hayal gücünü ve yaratıcılıklarını harekete geçiren ve etkin öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayacak eğitim olanakları ile görsel sanatlar eğitimini desteklediği görüşünden hareketle hizmet veren müzelerden biri de "The James A. Michener Art Museum"dur. Amerika Birleşik Devletlerinin Pennsylvania eyaletinde bulunan, 19. ve

20. Amerikan sanatı anlatan koleksiyonları ile bir sanat müzesi olarak etkinlik gösteren bu müze, gezici bavul müze hizmetleriyle okullara tema odaklı çeşitli sanat kaynakları götürmektedir. Sanat nesneleri, nesneler, görsel materyaller içeren gezici bavul müzeler, öğrencilerin keşfetmelerini, araştırmalarını ve öğrenmelerini genişletecek yaparak-yaşayarak öğrenme etkinliklerini kapsamaktadır. Gezici bavul müzeler ayrıca, görsel sanat öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve evde öğretimi (homeschooling) uygulayan anne babaların özellikle görsel sanatlar, sanat tarihi, sosyal çalışmalar, dil sanatları dersleriyle birleştirmelerine yardımcı olacak, kaynak materyaller ve öğretim programı kılavuzları yayınlamaktadır. İlkokul ve ortaokul düzeyinde öğrencilerin kullanımına yönelik hazırlanan gezici bavul müzelerde yer alan ders palanları ve etkinlikler, ulusal standartlara uygun bir biçimde hazırlanmıştır. Gezici bavul müzeler öğretmenler tarafından kiralanarak okullarda kullanılabildiği gibi, müze eğitimcisi tarafından okullara götürülerek, kostümlü sunumlarla eğitim hizmeti sunabilmektedir (Michener Art Museum, 2014).

Katılımcıların %19.8'i gezici bavul müze hizmetlerinin müzik eğitiminde etkili olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %30.9'u ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %45.7'si ilgili ifade için kararsız kalırken, katılımcıların %2.5'i katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kararsızım* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Katılımcıların yarısına yakını (%45.7) kararsız kalırken, yarısından fazlası (%50.7) "Gezici bavul müze hizmetleri, müzik eğitiminde etkilidir" ifadesine olumlu yanıt vermiştir. Katılımcıların verdikleri yanıtlarda, çalışmakta oldukları müzenin türü belirleyici olmuş olabilir. Örneğin *doğa tarihi ve doğa bilimleri müzeleri ya da bilim ve fen müzelerinin,* gezici bavul müze birimlerinde çalışmakta olan katılımcılar, gezici bavul müze hizmetlerinin, müzik eğitiminde etkililiğine ilişkin bir deneyimleri olmadığı için bu bağlamda kararsız kalmış olabilirler ya da çalışmış oldukları müzenin türüne bakılmaksızın, müzenin eğitim etkinliklerinin müzik eğitimi ile ilişkilendirilmemiş olmasının da uzmanların kararsız kalmasında etkisi olabilir. Bu bulgu, uzmanların yarısından fazlasının "gezici bavul müze hizmetlerinin müzik eğitiminde etkili olduğu" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta, ünlü İngiliz klasik müzik bestecisi Gustav Holst`un anısına açılmış bir müze olan "Holst Birthplace Museum" bünyesinde geliştirilen ve ödünç verme

sistemleriyle yürütülen gezici bavul müze ile öğrencilerde İngiliz müzik kültürüne ilişkin bir farkındalık oluşturabilmesi için okullarda etkinlikler gerçekleştirmektedir. 20. yüzyılda yaşamış ve en ünlü yapıtı *Gezegenler* süiti olan İngiliz klasik müzik bestecisi Gustav Holst`un çocukluğu, gençliği, okudukları, giydikler, yaşadığı çevre, besteci kimliğinin oluşmasında etkili olan unsurları anlatan gezici bavul müzede; kostüm, oyuncak, Viktoryen döneme ait paralar, orkestra şefi batonu (çubuğu), bir keman, bestelediği müziklerin CD'leri, sınıf için etkinlik önerileri ve bilgi paketi yer almaktadır. Gezici bavul müzede yer alan bu parçalar, sınıf ortamında disiplinlerarası öğretimi ve yaratıcılığı desteklemeye yardımcı olduğu gibi, bağımsız öğrenme için gerekli bir dizi becerinin gelişmesinde de teşvik edici bir rol üstlenmektedir (Holst Birthplace Museum, 2014).

Amerika Birleşik Devleti'nin Virginia eyaletinde faaliyet gösteren bir müze olan "Frontier Culture Museum" bünyesinde oluşturulan sosyal erişim programı kapsamında gerçekleştirilen gezici bavul müze uygulamaları ile kısıtlı bütçe, kısıtlı zaman gibi nedenlerle müzenin olanaklarından yararlanamayan okullara ulaşılmakta ve uygulamalı eğitim olanakları sunulmaktadır. Tüm sınıf seviyelerine ve tüm yaş gruplarına uygun etkinlik ve içerikleriyle öğrencilerin Amerika'nın müzikal mirasını keşfetmelerine olanak tanınmaktadır. Müzenin müzisyenleri gerçekleştirdikleri canlı performanslarla ve kostümlü sunumlarla öğrencilere ilgi çekici ve eğlenceli bir eğitim ortamı sunulmaktadır. Öğretmenler ve öğrenciler, müzisyenlerin ortaya koyduğu performans ile Amerika müziğini oluşturan geniş kapsamlı kültürel etkileri dinleme ve öğrenme olanağı bulmaktadırlar. Öğrencilere ayrıca uygulamanın bir parçası olarak atalarının danslarını ve şarkılarını da öğrenme fırsatı da verilmektedir (Frontier Culture Museum, n.d.).

Katılımcıların %21'i gezici bavul müze hizmetlerinin yabancı dil eğitiminde etkili olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %34.6'sı katıldığını ve %34.6'sı da kararsız kaldığını belirtmiştir. Katılımcıların %7.4'ü bu ifadeye katılmadığını, %2.5'i de kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* ve *kararsızım* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Katılımcıların (%55.6) gezici bavul müze hizmetlerinin yabancı dil eğitiminde etkili olduğu görüşüne olumlu tepki vermiştir. Bu bulgu, uzmanların yarıdan fazlasının "gezici bavul müze hizmetlerinin, yabancı dil eğitiminde etkili olduğu" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Uzmanların %34.6'sının ilgili ifade için kararsız kalmasında ise; çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimi kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinin yabancı dil eğitimi

etkinlikleriyle daha az ilişkilendirilmiş olmasının ya da ilişkilendirilmemiş olmasının bir etkisi olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde gezici bavul müze hizmetlerinin yaygın bir biçimde yabancı dil eğitiminde etkin bir biçimde kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; Doğu Asya sanatını ve kültürünü okullara ödünç verme yoluyla sağladığı gezici bavul müze etkinlikleriyle tanıtan ve Birleşik Krallıkta etkinlik gösteren bir müze olan Museum of East Asian Art (MEAA), disiplinlerarası öğretimi önceleyen eğitim anlayışıyla, okullarda gerçekleştirilen yabancı dil eğitiminde etkin bir biçimde yer almaktadır (MEAA, 2011). Ayrıca ilgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Talboys (2005), gezici bavul müzeler uygulamalarının dil öğretiminde etkin bir biçimde kullanılabileceğini şu tümcelerle dile getirmektedir. Dil öğretimi, anadil ve yabancı dil öğretimi olmak üzere iki şekilde ele alınır. Bu iki kategoride de öğrencilerin müze ortamındaki çalışmalardan yararlanabileceği pek çok belirli ilgi alanı vardır. İletişim becerilerine yönelik uygulama çalışmaları yapılabilir. Müze ve müzeye ilişkin kavramlar üzerine pek çok sözel ve yazılı çalışma yapılabilir. Rapor yazma, işaretleri ve sembolleri kullanma, net yönergeler sunma ve benzeri gibi tanımlayıcı ve çözümleyici dil çalışmaları yapılabilir. Gezici bavul müzeler ile dil ve öğrenme güçlüğü olan öğrencilere yardımcı olacak özel programlar hazırlanabilir. Dil her zaman bir bağlam içinde öğrenilebilir, uygulanabilir ve müzeler özellikle nesnelerle çalışma yoluyla ve metne dayalı yaklaşımlardan uzaklaştırarak ilgi çekici yeni bir kaynak sunar. Yazma becerileri zayıf olan ve okuldaki durumu iyi olmayan pek çok öğrenci sözel becerilerini önemli derecede etkileri olan bu farklı ortamlarda kullanabilir. Aynı durum yabancı dil öğreniminde de geçerlidir. Müzeler, kelime bilgisini olduğu gibi, sözlü becerilerini de geliştirir. Biraz ekstra çaba ile yabancı dile daha fazla hâkim olan daha büyük yaştaki öğrenciler için, ilgili dilde çalışma kitapları, çalışma sayfaları ve daha kapsamlı rehberler tasarlanabilir. Bunların ötesinde müzeler, öğrencilerin dilin kullanımının nasıl değiştiğini anlamalarına ve bu değişimin tarihi ve sosyal nedenlerini keşfetmelerine imkân verecek dilin erken formlarıyla ilişkili tarihi nesneleri içerebilir. Bu çalışmalar yer isimleri, haritalar, belgeler, mektuplar ve belgelere dayanan çeşitli nesneleri içerebilir. Yazının tarihi, özellikle müzenin koleksiyonunda bulunan ve öğrencilere birlikte çalışmaları için

sağlanan konuyla ilişkili örnekler ve nesnelerle birlikte etkinlikler gerçekleştirilebilir. Tüy kalem, kâğıt, mürekkep, tablet, baskı bloğu ve *yazma* konusuna ilişkin nesnelerin kullanımı ile ilgili uygulamaya dönük atölye çalışmaları gerçekleştirilebilir.

Türkiye'de yabancı dil öğretiminin uzun bir geçmişi olmasına rağmen, gelinen noktanın istenen düzeyde olmadığını belirten Akpınar ve Aydın (2009), bunların nedenlerini; sadece görsel-işitsel duyulara odaklanan geleneksel öğretim stratejileri olarak değerlendirir. Akpınar ve Aydın çağdaş öğrenme yaklaşımları doğrultusunda, bütün duyuları işe koşan, öğrenilen dili yaşamla bütünleştirmeye olanak sağlayan, çok duyulu öğretim stratejisini çözüm yolunda bir alternatif olarak değerlendirilebileceğini ifade eder. Arslan ve Adem'e göre (2010), Gerçek nesneler, maketler, modeller gibi materyallerin görsel olmasının yanı sıra dokunulabilir olması bu materyallerin kullanılmasıyla yapılan yabancı dil öğretimlerini daha kalıcı hale getirmektedir. Görsel veya bedensel (kinestetik) zekâya sahip olan öğrenciler gerçek nesneler ya da maketler aracılığıyla yapılan yabancı dil öğretimlerinde daha başarılıdırlar. Öğrenciler konuları görsel ve dokunsal materyaller yardımıyla daha çabuk öğrenirler. Bu görüşler doğrultusunda ele alındığında, çocukların tıpkıbasım müze nesnelerine dokunarak, onları kullanarak, inceleyerek keşfetme olanağı buldukları yaprak-yaşayarak öğrenme ortamları sunan ve çoklu duyuma dayalı öğretme teknikleri içeren gezici bavul müze uygulamalarının, yabancı dil eğitimindeki bu gereksinimi karşılayabilecek nitelikte eğitim olanakları sağlayabileceği sonucuna varılabilir.

Katılımcıların %18.5'i gezici bavul müze hizmetlerinin drama etkinliklerinde etkili olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %44.4'ü ise katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %33.3'ü ilgili ifade için kararsız kalırken, %2.5'i katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların yarıdan fazlası (%62.9) gezici bavul müze hizmetlerinin drama etkinliklerinde etkili olduğu görüşünü desteklememiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların yarıdan fazlasının "gezici bavul müze hizmetlerinin drama eğitiminde etkili olduğu" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Uzmanların %33,3'ünün kararsız kalmasında ise; çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimi kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinin drama etkinlikleriyle daha az ilişkilendirilmiş olması ya da ilişkilendirilmemiş olmasının bir etkisi olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müze uygulamalarının, drama etkinlikleri ile birlikte ele alındığı ve etkin bir şekilde yürütüldüğü belirtilmektedir. Örneğin; "Castle Donington Museum" gezici bavul müze tasarım projesi kapsamında yapmış olduğu örnek durum çalışmasında, bölgedeki okullarla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Gezici bavul müzede yer alan nesneler ve eğitim materyalleri *karıştır ve eşleştir* yaklaşımıyla okulların istekleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Nesneler, *o zaman ve şimdi* / *geçmiş ve günümüz* gibi karşılaştırma etkinliklerine olanak verecek bir şekilde hazırlanmış, ağaç ve cam gibi farklı malzemelerden, *Viktoryen Dönem* ya da *2. Dünya Savaşı* gibi farklı dönemleri temsil eden nesneler kullanılarak *Çay yapma* ve *yatma* gibi çeşitli eylem ve görevler etrafında geliştirilmiş rol oynama etkinlikleri düzenlenmiştir. Bir tarih müzesi olan "Loughborough War Memorial Museum" bünyesinde gerçekleştirilen örnek durum çalışmasında ise; 2. Dünya Savaşı'nın sona ermesinin 60. Yılı anma etkinlikleri kapsamında savaş dönemini yaşamış çocukların hikâyelerinin göz ardı edildiği düşüncesinden yola çıkarak, o dönemin çocukları günümüzün yetişkinleri için bir dizi etkinlik tasarlanmıştır. Bu etkinliklerin bir kısmı ilköğretim kurumları olan ilkokul ve ortaokullara uyarlanmıştır. Bu etkinliklerin birinde müzede düzenlenen gezici sergiyi gören çocuklara, *savaştan kurtarılacak, tahliye olacak insanlar arasında yer alsalar yanlarına almak için hazırladıkları bavullara hangi nesneleri koyacaklarını* düşünmeleri istenmiş ve bu kapsamda drama çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Graham, 2006).

Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan (Monocacy National Battlefield) Monocacy Ulusal Savaş Meydanı tarihi bir mekân olarak sunduğu gezici bavul müze hizmetlerinde *dramayı/rol oynama etkinliklerini* kullanan yenilikçi programları ile öğrencileri tarihi olayların ortasına çeken etkili bir yöntem kullanmaktadır (Bricker, 2010). Bu örneklerden de anlaşıldığı gibi, gezici bavul müze uygulamalarının ve drama çalışmalarının birlikte ele alınarak eğitim etkinliklerinde yaygın bir biçimde kullanıldığı görülmektedir.

Farklı ülkelerdeki gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde ***drama,*** gezici bavul müze uygulamalarında bir ***yöntem-araç*** olarak kullanıldığı gibi, Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesinde de görüldüğü gibi, dramanın başlı başına ***amaç*** yani estetik eğitim sürecini kapsayan bağımsız bir ***ders*** olduğu eğitim durumlarında da *gezici bavul müzeler* yardımcı bir ***araç*** olarak kullanılmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

Bu bağlamda, gezici bavul müze uygulamaları ve yaratıcı drama çalışmaları karşılıklı etkileşimde bulunabilen ve eşgüdümle eğitim etkinliklerini yürütebilmesine olanak tanıyan iki farklı alan olarak, eğitim sürecinin daha nitelikli ve daha verimli paydalarda gerçekleşmesine katkı sağlayabilir.

Katılımcıların %33.3'ü gezici bavul müze etkinliklerinin yaratıcı yazma etkinliklerinde etkili olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını ve %38.3'ü katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %23.5'i ilgili ifade için kararsız kalırken, %4.9'u katılmadığını belirtmiştir. İlgili ifadeye kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%71.6) gezici bavul müze hizmetlerinin yaratıcı yazma etkinliklerinde etkili olduğu görüşüne olumlu tepki vermiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, yaratıcı yazma eğitiminde etkili olduğu" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimi kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinin yaratıcı yazma etkinlikleriyle sıklıkla ilişkilendirilmiş olması etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Talboys (2005), kostümlerin, nesnelerin, dokümanların hatta bazı araçların ve yapıların, yaşamın belli dönemlerini günümüze taşıyarak o dönemdeki karakterlerin olaylar karşısındaki tutum ve davranışlarının anlaşılmasına katkıda bulunduğunu bu bağlamda gezici bavul müze koleksiyonlarının edebiyat alanındaki çalışmalara katkıda bulunabileceğini ifade etmektedir. Talboys, bu kapsamda gezici bavul müzede yer alan nesnelerle yaratıcı yazma konusunda pek çok çalışma yapılabileceğini önemle vurgulamaktadır.

Clayton ve Goodwin (2012), *Material Worlds* konferansında gerçekleştirilen etkileşimli atölye çalışmalarının sonuçlarını ele aldıkları çalışmalarında; gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin, yaratıcı yazma için önemli bir esin kaynağı oluşturduğunu vurgulamaktadırlar. Etkileşimli atölye çalışmaları, müze nesnelerinin, *katılımcıların dilsel yaratıcılıklarını açığa çıkarma* ve *madde dünyasından daha farklı ve derin anlayış üretme* gücüne odaklanmaktadır. Bu araştırmada, Birleşik Krallıkta bulunan "The Open Museum" bünyesinde hizmet veren ve ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müzelerinde yer alan nesneler kullanılmış ve yazarlara yer verilmiştir. Güçlü bir yorumsayıcı (hermenötik) araç olan gezici bavul müze nesneleri yaratıcı yazma ve

konuşma için hayal gücünü açığa çıkarabilecek bir güce sahip olduğu ifade edilen bu araştırmada, hayal gücünün nesne dünyasındaki şiirsel anlamların aracılığıyla etkileyici ve heyecan verici bir işlev görebileceği vurgulanmaktadır. Claytonve Goodwin bu bağlamda yaptıkları araştırmada; nesne, insan ve yaratıcı yazma üçgeninin, insanlar ve nesnelerin ilişkisindeki saklı anlamların derinliklerine erişmelerine ve deneyimlemelerine ne şekilde olanak tanıdığını ortaya koymuştur.

Katılımcıların %33.3'ü gezici bavul müze etkinliklerinin eğitimde kullanılmasının başarıyı artıracağı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %38.3'ü katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %25.9'u ilgili ifade için kararsız kalırken, %2.5'i katılmadığını belirtmiştir. İlgili ifadeye kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%71.6) gezici bavul müze etkinliklerinin eğitimde kullanılmasının başarıyı artıracağı görüşünü desteklemektedir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, eğitimde kullanılmasının başarıyı artırdığı" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, temel ilkelerinden biri yaparak yaşayarak öğrenme olanağı sunmak olan gezici bavul müze uygulamalarının kalıcı öğrenme üzerindeki önemli etkileri ile başarıyı artırabileceği düşüncesi de etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı yönde görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Liken (2009), Amerika Birleşik Devletlerinde gerçekleştirmiş olduğu doktora tezinde gezici bavul müze nesnelerinin okullardaki öğrenme ortamlarına etkisini deneysel bir araştırmayla ortaya koymuştur. Liken bu araştırmada; müze nesneleri ve birincil kaynakların öğrenme deneyimlerinin bir parçası haline geldiğinde, tarihi konulardaki kalıcı öğrenmeyi önemli ölçüde geliştirdiğini ortaya koymuştur. Bu araştırmada, Arizona'daki iki liseden 20 sınıfta bulunan 476 öğrenci ile sekiz kontrol grubu ve 12 deney grubu ile çalışılmıştır. Araştırmanın belirtilen amacı; Amerika tarih dersi kapsamında ilgili müze nesnelerini dokunarak, ellerine alarak, kullanarak, uygulayarak inceleyen öğrencilerin, aynı dersi yalnızca görseller eşliğinde işleyen öğrencilere oranla daha fazla bilgi edinip edinmediklerini ve daha fazla bilgiyi belleklerinde saklama durumunun diğer bir değişle kalıcı öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemektir. Gerçekleştirilen bu deneysel araştırma için yerel müzelerin gezici bavul müze koleksiyonları ödünç verme sistemi kapsamında araştırmaya dâhil edilmiştir.

Öğrencilerin ilgili tarih konularındaki ön bilgilerinin derecesini belirlemek üzere ön test yapılmış, etkinliklerin ardından bir sonraki gün ve iki ay sonra tekrar test edilmiştir. Aynı materyallerin dijital görsellerine karşın dokunsal, nesne merkezli, uygulamaya dönük deneyimlerin, deney ve kontrol grubunun ilk öğrenme düzeyleri ve öğrenilenlerin uzun süre akılda tutulma (kalıcı öğrenme) düzeylerine etkisi saptanmıştır. Bu çalışmanın bulguları; gerçek nesnelere dokunarak, ellerine alarak, uygulamaya dönük etkinliklerle inceleyen deney grubundaki öğrencilerin, kontrol grubundaki öğrencilere oranla bilgiyi iki kat fazla hatırladıklarını göstermiştir. Bu araştırma bir günlük süre içinde yalnızca görsel ve üç boyutlu materyalleri kullanıma dâhil ederken, müzelerin içinde ve dışında, öğrenmeyi desteklemek için müzelere gerçek bir olanak önermektedir.

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen, İskoç Müzeler Konseyi (SMC) ve Müzelerde Eğitim Grubu (GEM) işbirliğiyle oluşturulan *GRASS ROOTS* projesinin raporlarında da ifade edildiği gibi; gezici bavul müze koleksiyonlarının kullanımının katılımcılar için pek çok yararı olabilir. Örneğin; "Analitik düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlar", "Katılımcıların nesnelere ve yaşam alanlarına ilişkin sorular sormaları için cesaret verir", "Tartışma için bir platform sağlar", "Takım ve grup çalışmalarını destekler", "Fiziksel ve duygusal engelleri ortadan kaldırır", "Farklı öğrenme stillerine sahip insanlara yardım eder". Bu bağlamda, gezici bavul müze hizmetlerinin, eğitimde kullanılması ile başarıyı artıracağı söylenebilir (GEM ve SMC, 2006).

Birleşik Krallık'ta etkinlik gösteren bir müzenin "Lutterworth Museum" projesi kapsamında gerçekleştirilen örnek olay (durum) çalışmasında; çoklu duyuma dayalı öğretme tekniklerinden yararlanılmıştır. Öğrencilere, tıpkıbasım nesneleri ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, kullanarak, gerekirse koklayarak, keşfederek, yaparak-yaşayarak öğrenme olanağı sunan *1901 ve 1968 otoyol* temalı gezici bavul müze eğitim etkinliklerine katılan öğrencilerin bu uygulamalardan önemli ölçüde etkilendikleri ve anlamlı düzeyde olumlu geribildirim alındığı görülmüştür. Bu kapsamda ele alındığında gezici bavul müze uygulamalarının öğrencilerin öğrenmelerine ve başarılarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir (Graham, 2006).

Talboys'a göre (2005), gezici bavul müzede yer alan nesnelere dokunarak, kullanarak, inceleyerek çalışmanın öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde kalıcı bir etkisi vardır. Okullardaki öğretimin geneli metne dayalı olduğu için ve programları zenginleştiren uygulamalar olmadığı için özellikle yazınsal becerilerle ve sınıf tabanlı çalışmalarla sorunları olan öğrenciler için gezici bavul müze hizmetleri yararlı olacaktır.

Bu öğrencilere müze nesneleri ile ne kadar çalışma fırsatı verilirse, eğitsel ve sosyal açıdan o kadar önemli ilerleme ve başarı sağlanır.

Munday (2002), İngiltere'deki müze deneyimlerine atıfta bulunarak, uygulamaya dayalı koleksiyonların oluşturulması, yönetilmesi ve kullanılmasına yönelik hazırladığı kılavuzda, ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müzelerin ve dokunulabilir-uygulama nesnelerinin pek çok faydasını sıralarken, bu uygulamaların eğitimde kullanılmasının, başarıyı arttırmada önemli bir etken olduğunu ifade etmektedir. Gerçek nesnelere erişilmesinin, öğrenmeyi destekleyen ve teşvik eden bir unsur olduğunu dile getiren Munday, öğretim programlarında, farklı kaynakların bir çeşidini kullanmanın ve çocuklara birincil ve ikincil materyal kaynaklarını tanıtmanın öneminin vurgulandığını, bu ifadenin de başarının artırıldığını ve başarısız öğrencilerin öğrenmeye teşvik edildiğini gösterdiğini belirtmektedir.

Katılımcıların %44.4'ü gezici bavul müze etkinliklerinin öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını sağladığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %40.7'sı katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %13.6'si kararsız olduğunu belirtirken %1.2'si ise katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%85.1) gezici bavul müze etkinliklerinin öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını sağladığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok "kesinlikle katılıyorum" görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını sağladığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Gezici bavul müzelerde yer alan ve geçmişe ilişkin pek çok bilgiyi barındıran kültürel nesnelerin, eğitim etkinliklerinde ele alınmasıyla, öğrencilerin kendi kültürlerini tanımasının sağlanabileceği düşüncesi, uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Bricker (2010), Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan müzeler ve milli parklar olmak üzere 12 tarihi mekânın *iç savaş* temasını ele alan gezici bavul müze programlarını incelediği yüksek lisans tezinde; gezici bavul müze uygulamalarının, eğitim ortamlarında sunduğu tema odaklı eğitim etkinlikleri ile öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarına olanak sağladığını belirtmektedir. Bricker, gezici bavul müzeleri, öğrencilerin geçmişe ilişkin kaynakları okumasının yanı sıra görebilmesini ve dokunabilmesini sağlayan temel/birincil kaynakları, eğitim ortamına getiren uygulamalar olarak nitelendirmektedir.

Bricker'a göre, gezici bavul müze geliştirilmesinde amaç, müzelerin ya da tarihi mekânların koleksiyonlarını sınıfa getirmek ve öğrencilerin tarihi gerçekleri öğrenmelerinin yanı sıra bu materyalleri kendi yaşamları ile ilişkilendirmelerine yardımcı olacak ders planları biçiminde içerik sağlamaktır.

Brooks, Aris ve Perry'e göre (2013), Müzelerin ödünç verme yoluyla sağladığı gezici bavul müzelerde yer alan geçmişe ait nesneler, öğrencilerin ait oldukları toplumun kültürel özelliklerine ve yaşam biçimlerine ilişkin ipuçları taşırlar. Bu noktada, öğrencilerin geçmişe ilişkin merak duygusunu uyandıran bu nesnelerle gerçekleştirilen etkinlikler, öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarına ve bu kültürel oluşum sürecindeki değişiklikleri anlamalarına olanak verir.

Katılımcıların %38.3'ü gezici bavul müze etkinliklerinin öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağladığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %49.4'ü katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %11.1'i kararsız olduğunu belirtirken %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. İlgili ifadeye katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%87.7) gezici bavul müze etkinliklerinin öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağladığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağladığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Gezici bavul müzelerde yer alan geçmişe ilişkin pek çok bilgiyi barındıran farklı uygarlıklara ait kültürel nesnelerin, eğitim etkinliklerinde ele alınmasıyla, öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımasının sağlanabileceği düşüncesi, uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Talboys (2005), gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarına olanak veren yönlerini şu tümcelerle açıklamaktadır; genel anlamda nesnelerle çalışmak, maddi kültürün bütününü araştırmaya, keşfetmeye olanak tanır. Nesnelere farklı biçimlerde değer verişimiz, içinde yaşadığımız toplum ve dünya anlayışının ne şekilde bağlantılı olduğunun ele alınmasına izin verir. Bu ayrıca farklı kültürlerin aynı problemlere nasıl yaklaştığı ve farklı kültürlerin olgulara nasıl farklı şekilde değer verdiğini keşfetmek için bir yol haritası sunar. Bu bağlamda gezici bavul müzeler, katılımcı grupların kendi kültürel mirasını ve farklı toplumların kültürel mirasını anlamalarına olanak tanıyan eğitim hizmetleri sunar.

Amerika Birleşik Devletlerinde, müze kaynaklarının öğretim programlarına kolaylıkla uyarlanabilmeleri için giderek daha fazla oranda ulusal, devlet ve bölgesel eğitim standartlarına belirgin bağlantılar yapılmaktadır. Sosyal alanlar eğitimi programı standartlarında, öğrencilerin "ben, kendim ve başkaları" ve "benim ülkem ve benim dünyam" konularını öğrenmesi önerilmektedir. Öğrencilere Japon kültüründen nesneleri inceleme fırsatı sunulmasıyla, onların daha somut karşılaştırmalar yapabilmelerine yardımcı olunmaktadır. Böylece öğrenciler, Japon kültürünü ve içinde bulundukları kültürü karşılaştırma deneyimi yaşarken, farklı kültürleri tanıma ve anlama olanağı da bulabilmektedir. Özellikle Boston'da faaliyet gösteren "Children's Museum" gibi çocuk müzelerinin bu konuda ödünç verme yoluyla sağladı gezici bavul müze hizmetleri önemli bir görev üstlenmektedir (Moore, 2002).

Katılımcıların %38.3'ü gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %43.2'si katıldığını ve %18.5'si kararsız olduğunu belirtmiştir. İlgili ifadeye katılmadığını ya da kesinlikle katılmadığını belirten katılımcı olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%81.5) gezici bavul müze etkinliklerinin öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturduğu görüşünü desteklemiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturduğu" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Öğrencilerin kendi kültürlerinin dışında farklı uygarlıkları da tanımasına, karşılaştırmasına ve tartışmasına olanak sağlayan gezici bavul müze uygulamaları ile öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin bir farkındalık oluşturabileceği düşüncesi, uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Bricker (2010), *iç savaş* temasını ele alan gezici bavul müze programlarını incelediği yüksek lisans tezinde; gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturduğunu ifade etmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde yaşayan siyahîlerin kölelikten kurtulma istekleri sonucunda, beyaz ırkla girdiği mücadele ve kazanılan hakları konu edinen gezici bavul müze uygulamaları, öğrencilerin Amerika Birleşik Devletlerinin tarihinin derinliklerini keşfetmelerine yardımcı olacak bir araç olarak kullanılmaktadır. Bricker'a göre; ders kitapları tarih

eğitiminin sadece bir parçasını oluştururken (Inquiry and object-based activities) *araştırma temelli öğrenme* ve *nesne odaklı öğrenme* etkinlikleri öğretimin büyük bir bileşeni ve gezici bavul müze programlarının esasını/özünü oluşturur. Gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan bu öğrenme yöntemleri *iç savaş ve kölelik* gibi zor ve ihtilaflı konuların tartışılmasına olanak tanır ve sınıftaki öğrenme ortamlarına olumlu etkileri vardır. Bu düşünsel eksenden hareketle; özellikle kültürel çeşitliliği yaşayan ülkelerde öğrencilerde bu konu hakkında bir bilinç oluşturabilmek ve bir farkındalık yaratabilmek açısından gezici bavul müze hizmetleri önemli bir görev üstlenir.

Amerika Birleşik Devletlerinin Kaliforniya eyaletinde bulunan bir çocuk müzesi "Sacramento Children's Museum" farklı kültürlere bağlantılar yapan gezici bavul müze uygulamaları ile kültürel çeşitliliğe vurgu yapan çalışmalar gerçekleştirmektedir. Ödünç verme yoluyla okullara eğitim hizmeti veren gezici bavul müzeler; öğrencilerin farklı bir kültürü eğlenceli, ilginç ve kolay bir şekilde öğrenmelerini sağlayacak *detaylı ders planları, nesneler, gerekli materyaller ve onlara ilişkin bilgiler* içermektedir. Yaparak-yaşarak öğrenmeye dayalı uygulamalı etkinlikler; müzik, görsel sanatlar, el sanatları, tarih, coğrafya ve dil gibi çeşitli konu alanlarını kapsamaktadır. Gezici Bavul müze etkinlik içerikleri, dil sanatları, tarih-sosyal bilimler, görsel sanatlar ve performans sanatları alanlarındaki Kaliforniya öğretim programı içerik standartlarını karşılamaktadır. Müzenin, Meksika ve Çin kültürünü anlatan gezici bavul müze hizmetlerine Türkiye'yi anlatan bir gezici bavul müzenin de ekleneceği ifade edilirken, İçeriği hakkında bilgi verilmeyen Türkiye temalı gezici bavul müzenin tasarım ve planlama aşamasında olduğu belirtilmekte bu bağlamda öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturmak amacı ile pek çok uygulama gerçekleştirilmektedir (Sacramento Children's Museum, 2013).

Birleşik Krallıkta Kürt kültürünü anlatan, ödünç verme yoluyla sağlanan ve kültürel çeşitliliğe vurgu yapan gezici bavul müze uygulamaları da oldukça dikkat çekicidir. *Kürt Kültürü* temalı gezici bavul müze koleksiyonunun, Hackney Kürt topluluğu üyeleri tarafından toplanan antika nesnelerden ve fotoğraflardan oluşturulduğu ifade edilmektedir. Renkli Nevroz kutlamalarının fotoğraflarından, el örgüsü eldivenlere kadar kültürel açıdan değerli nesnelerden oluşan koleksiyonu kapsayan ilgi çekici gezici bavul müze, çocukların okulda ya da müze ziyaretinin bir parçası olarak müzede Kürt kültürüne ilişkin ögeleri keşfetmeleri için hazırlandığı belirtilmektedir. Bu gezici bavul müzenin Birleşik Krallıktaki çocukların Kürtlerin kültürel mirasını benimsemeleri ve

Kürt çocuklarının toplum içindeki kimlik algısını güçlendirmek için bir fırsat olduğu dile getirilmektedir. Bu müzenin ayrıca Yahudi kültürünü anlatan gezici bavul müze hizmetlerinin de bulunduğu belirtilmektedir (Hackney Museum, 2014).

Katılımcıların %30.9'u gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağladığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %45.7'si katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %18.5'i karasız olduğunu ve %4.9'u katılmadığını belirtirken kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%76.6) gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağladığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağladığı" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde, çeşitli nedenlerle müzelerle birebir ilişki kuramayan bu bağlamda müze ve müzeye ilişkin kavramları keşfetme olanağı bulamayan öğrencilerin, gezici bavul müzelerin taşıma yoluyla sağladığı olanaklarla bu kavramları keşfedebileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

White (2005), gezici bavul müzelerin, öğrencilerin dokunarak incelemelerine olanak tanıyan uygulama nesneleri ile yaparak yaşayarak öğrenme ortamı sunmalarının yanında, öğrencilerin müze, arkeoloji, arkeolog, eser, koleksiyon vb. gibi müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerine de olanak tanıdığını ifade etmektedir.

Evans'a göre (2001), amacı tüm öğretim çağı çocuklarına, temel öğretim programının parçası olarak nesnelerle çalışma deneyimi sağlamak olan bu uygulamalar; çocukların öğrenmelerine artı değer katarken müze nesnelerinin değerini anlamalarına ve müze ve galerilerin eğitim amaçları için kullanımını tanımalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca bu uygulamalar, öğretmen ve öğrencilerin müze koleksiyonları ile geçmişe ve günümüze ilişkin nasıl bağlantı yapılacağını anlamalarına destek olacaktır.

Talboys (2005), gezici bavul müze uygulamaları kapsamında, müze ve müzeye ilişkin kavramlar üzerine pek çok sözel ve yazılı çalışma yapılabileceğini ifade ederken bu bağlamda öğrencilerin bu kavramları öğrenmelerine yardımcı olacağını vurgulamaktadır.

Katılımcıların %46.9'u gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırdığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %39.5'i katıldığını belirtmiştir. İlgili ifadeyle için katılımcıların %13.6'sı kararsız olduğunu belirtirken, bu görüşe katılmadığını ya da kesinlikle katılmadığını belirten katılımcı olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%86.4) gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırdığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırdığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde, çeşitli nedenlerle yerleşik müze hizmetinden yararlanamayan öğrencilerin gezici bavul müzelerin sağladığı olanaklarla müzeye ilişkin kavramları keşfetmesi, tanıması ve tartışması sağlanarak öğrencilerde müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci gibi konulara duyarlılık kazandırabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı yönde görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Talboys (2005), gezici bavul müze hizmetlerinin müzeler için zaman alıcı bir uğraş olsa da kullanıcılar, özellikle de öğreniciler için, müzelerin değerini anlamaları açısından önemli olduğunu ifade etmektedir. Eğitim gruplarının müzeleri ziyaret etmelerinin gerektiği vurgulansa da çeşitli nedenlerle müzeye gidemeyecek gruplar olacağını dile getiren Talboys, müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında yürüttükleri gezici bavul müze hizmetleri olmadan, yerleşik müze hizmetinden yararlanamayan bu grupların, kendi kültürel mirasını ve farklı toplumların kültürel mirasını anlamaktan mahrum kalacağını belirtmektedir.

Sheppard' a göre (2000), toplumda müze ve müzeye ilişkin olgulara dair bir bilinç ve farkındalık oluşturabilmek ve bu bağlamda sosyal bir değişim yaratmak için müzelerin gezici bavul müze hizmetlerini de içeren çeşitli sosyal hizmet programları aracılığıyla eğitim olanaklarını halka taşıması ve bu kapsamda kendisini erişilebilir kılması son derece önemlidir.

Munday (2002), İngiltere'deki müze deneyimlerine atıfta bulunarak, uygulamaya dayalı koleksiyonların oluşturulması, yönetilmesi ve kullanılmasına yönelik hazırladığı kılavuzda, ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müzelerin ve dokunulabilir-

uygulama nesnelerinin pek çok faydasını sıralarken bu uygulamaların, öğrencilerde müze ve müze nesnelerine ilişkin bir duyarlık geliştirmelerinde önemli bir görev üstlendiğini ifade etmektedir. Munday, müzelerin ödünç verme hizmetleri yoluyla ve sosyal hizmet kapsamında yürüttükleri gezici bavul müze etkinliklerinin, müzeye gidemeyen insanlara, müze nesnelerinin değerini anlamaları ve onları kullanmaları için olanak tanıyarak, onların öğrenmelerini desteklediğini önemle vurgulamaktadır.

Katılımcıların %64.2'si gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağladığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %27.2'si katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %6.2'si karasız olduğunu ve %2.5'i katılmadığını belirtirken kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların tamamına yakını (%91.4) gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağladığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağladığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, çalışmakta oldukları gezici müze birimi kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinde, öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmelerine olanak sağlayan bir yaklaşımın benimsenmiş olmasının ve eğitim etkinliklerinin bu doğrultuda gerçekleştirilmiş olmasının etkisi olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Bricker (2010), müzeler ve milli parklar olmak üzere 12 tarihi mekânın *iç savaş* temasını ele alan gezici bavul müze programlarını incelediği yüksek lisans tezinde; gezici bavul müze uygulamalarının müze ziyaretlerinden yararlanamayan öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenmeyi olumlayan deneyimler sağladığını ifade etmektedir.

Piscitelli (2011), Avustralya'da çocuklar için yenilikçi sergilerin ortaya çıkışının, 1980'lerde dokunarak, hissederek *yaparak-yaşarak öğrenme* ortamları sunan bilim merkezlerinin gelişmesiyle birlikte odluğunu belirtmekte ve eğitim kaynaklarının uzun yıllardan beri müze, galeri ve kütüphane sektöründe yaygın bir şekilde geliştirilmekte olduğunu ifade etmektedir. Piscitelli, günümüzde de kültürel kuruluşların, okullardaki çocuklar ve daha geniş topluluklar tarafından kullanılacak, ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müze etkinliklerini daha kapsamlı bir biçimde sürdürmekte olduğunu dile getirmektedir.

Talboys'a göre (2005), müzelerin eğitim görevi; okullardaki öğretimi desteklemek ve çocuklar arasında öğrenmeyi teşvik etmek olduğu, müze uzmanları ve eğitim uzmanları arasında kabul edilmektedir. Talboys, müzelerin ve okulların arasındaki zayıf işbirliklerine karşın, öğretmenler ve öğrenciler için gezilecek en sevilen yerlerin başında müzelerin olduğunu ifade ederken, müzelerin gezici bavul müze koleksiyonları gibi birincil kaynaklarının okullarda gerçekleştirilen öğretimde, deneysel öğrenme, yaparak-yaşayarak öğrenme gibi olanaklar sunduğunu belirtmektedir.

Farklı ülkelerdeki gezici bavul müze hizmetleri incelendiğinde, 2005 ve 2006 yılları arasında Birleşik Krallık'ta Doğu Midlands bölgesindeki küçük müzelerde geliştirilen eğitim odaklı projelerde olduğu gibi gezici bavul müze bavullarında yer alan tıpkıbasım nesnelerin ve öğretim materyallerinin, sınıflarda ya da farklı sosyal hizmetler sunan kurumlarda kullanılabildiği gibi müzelerin kendi bünyelerinde bulunan eğitim atölyelerinde de kullanıldığı görülmektedir. Çünkü bu tür uygulamalar öğrencilere, tıpkıbasım nesneleri ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, koklayarak, yani hissederek, keşfederek, yaparak-yaşayarak öğrenme olanağı sunmaktadır. Bu bağlamda, okullarla tema odaklı müze gezisinin ardından müzenin eğitim atölyesinde tema odaklı gezici bavul müze koleksiyonları ve eğitim materyalleri ile eğitim etkinlikleri gerçekleştirmektedir (Graham, 2006).

Munday (2002), gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme olanağı sağladığını dile getirirken, müze nesnelerinin kamuya erişimini sağlayan uygulamalı-dokunulabilir müze nesneleri içeren bu programların, İngiltere'deki pek çok müzede uzun yıllardır sürdürülmekte olduğunu, genç ve yaşlılar için de büyük ölçüde yarar sağladığını ifade etmektedir. Gezici bavul müzelerde yer alan gerçek uygulama nesneler ile çalışırken, görme, işitme, koklama, dokunma duyularının kullanılmasıyla herkes için fiziksel ve duyusal engelleri kaldırarak, kullanıcılar için müze koleksiyonlarını büyük oranda deneyimleme olanağı sunduğunu belirten Munday, İngiltere'deki müze deneyimlerine atıfta bulunarak bir kılavuz hazırlamıştır. Uygulamaya dayalı koleksiyonların ve müze, galeri ve çocuk merkezlerindeki yaparak yaşayarak öğrenmeye dayalı sergilerin oluşturulması, yönetilmesi ve kullanılmasına yönelik hazırlanan bu kılavuzda, ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müzelerin ve dokunulabilir-uygulama nesnelerinin pek çok faydası sıralanmaktadır.

Katılımcıların %55.6'sı gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağladığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %32.1'i katıldığını

belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %7.4'ü kararsız olduğunu ve %4.9'u katılmadığını belirtirken kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük kısmı (%87.7) gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağladığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağladığı" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde çalışmakta oldukları gezici müze birimi kapsamında uygulanan eğitim etkinliklerinde, öğrencilerin dokunarak deneyerek öğrenebilmelerine olanak sağlayan bir yaklaşımın benimsenmiş olması ve eğitim etkinliklerinin bu doğrultuda gerçekleştirilmesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *müze ziyaretlerinin ve öğrenme tabanlı kaynakların (gezici bavul müze materyallerinin) geliştirilmesi* konusunda müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müzelerin sağladığı dokunarak-deneyerek keşfetmeye dayalı eğitim olanaklarının önemi vurgulanmaktadır. Kılavuzda, gezici bavul müzede yer alacak nesnelerin belirlenmesi ve koleksiyon hazırlama işlemlerinin zor bir süreci gerektirdiği düşünülse de çocuklara tarihi nesneleri temsil eden *tıpkıbasım nesnelere* ya da *özgün müze nesnelerine* dokunma fırsatı verilmesinin, onların bir müze deneyimi yaşamalarını önemli ölçüde arttıracak bir olanak olarak değerlendirilmektedir (Graham, 2006).

Talboys (2005), gezici bavul müze hizmetlerinin sağladığı dokunarak-deneyerek keşfetmeye dayalı eğitim olanaklarının önemini şu tümcelerle ifade etmektedir; öğrencilerin müze nesnelerini ellerine alarak, dokunarak, deneyerek, kullanarak inceleyebilmeleri için doğru teknikleri öğrenmelerinin yanı sıra, müze ye ve müzeye ilişkin nesnelere de yakışır saygıyı kazanmaları için; öğrencilerin müze nesneleri ile çalışmalarına izin verilmesi gerekmektedir. Gezici bavul müzede yer alan parçaların mühürlü kutular içinde sergilenmeleri tamamen mümkün olsa da öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak tanıyan bir dizi tıpkıbasım eser geliştirmek ve gezici bavul müzeye dâhil etmek de diğer bir seçenektir. Bir bavul dolusu karmaşık parçanın bir araya getirilmesi maliyetli olsa da basit parçaların toplu üretimle oluşturulmaya elverişli oluşu daima dikkate değerdir.

Katılımcıların %46.9'u gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencileri öğrenmeye güdülediği görüşüne kesinlikle katıldığını ve %27.2'ü katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %21'i ilgili ifade için kararsız kalırken, %3.7'si katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların büyük kısmı (%74.1) gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencileri öğrenmeye güdülediği görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencileri öğrenmeye güdülediği" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Öğrencilerin etkin katılımı sağlayan yaparak yaşayarak öğrenme deneyimleri sunan ve öğrencilerin eğlendirerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayan gezici bavul müze eğitim olanaklarının, öğrencileri öğrenmeye güdüleyebileceği düşüncesi, uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Falk ve Dierking (2002), gezici bavul müze uygulamalarının, öğrencilere sınıflarında uygulamalı müze tarzı deneyimler sağlayarak, geleneksel ortama geleneksel olmayan yenilikçi öğrenmeyi getirdiğini belirterek, bu uygulamaların eğitici bir rol üstlenirken aynı zamanda eğlendirerek öğrenme deneyimleri sunduğunu ve böylece öğrencilerin öğrenmeye karşı güdülendiklerini ifade etmektedir.

Bricker (2010), gezici bavul müze geliştiren müze eğitimcilerine, eğlenceli ve öğrenciye seslenen ilgi çekici ders planları tasarlamalarını önermektedir. Çünkü öğrenciler keyif alarak öğrenme deneyimlerinin içinde yer alırlarsa bilgiyi hatırlamaları daha fazla olasıdır. Gezici bavul müzelerin ders planları; öğrencilere gezici bavul müzenin amaçlarını gösteren ve öğrencilerin gezici bavul müzenin içeriği ile etkileşime girmelerini sağlayan etkinliklerdir. Öğrencilerin gezici bavul müzede yer alan nesnelerle bağlantı kurmasına yardımcı olan şey ders planlarıdır. Bu doğrultuda hazırlanan gezici bavul müze eğitim etkinlikleri, öğrencileri derse ve öğrenmeye karşı güdüler.

Amerika Birleşik Devletlerinde Müze-okul ortaklarında gerçek anlamda ilk öncü kurumlardan biri; 1905 yılında oluşturulan ve bir eğitim müzesi olarak etkinlik gösteren "St. Louis Educational Museum"dur. Eğitimciler ve müze yöneticileri, görsel uyaranlar ve yaparak yaşayarak öğrenme deneyimleri sunarak, öğrencileri öğrenmeye güdüleme gereksinimini fark etmişler ve bu bağlamda müze materyallerinin doğrudan sınıfa

taşınarak öğrencilerin etkin katılımını sağlayan bu kaynakların öğretim programını geliştirmesinde de ne kadar değerli olduğunu ifade etmişlerdir (Allen, 2005).

Talboys'a göre (2005), gezici bavul müzede yer alan nesneler sıradan olsalar bile, geçmişte yaşamış insanların gündelik yaşamları ile yakın temasta bulunma olanağı sağlar ve bu deneyim son derce heyecan verici ve uyarıcı bir durum olarak öğrencileri öğrenmeye güdüler.

Munday (2002), İngiltere'deki müze deneyimlerine atıfta bulunarak, uygulamaya dayalı koleksiyonların oluşturulması, yönetilmesi ve kullanılmasına yönelik hazırladığı kılavuzda; müzelerin ödünç verme yoluyla sosyal hizmet kapsamında yürütülen gezici bavul müze etkinliğinin, engelleri ortadan kaldıran ve grup etkileşimini teşvik eden ve destekleyen kapsamlı bir etkinlik olarak öğrencileri öğrenmeye güdülediğini belirtmektedir.

Katılımcıların %45.7'si gezici bavul müze etkinliklerinin öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinde etkin olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını ve %34.6'sı katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %16'sı kararsız olduğunu ve %3.7'si katılmadığını belirtirken kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%80.3) gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinde etkin olduğu görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinde etkin olduğu" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin, öğrencilerin zihninde merak ve araştırma heyecanı uyandırarak onları inceleme ve sorgulamaya cesaretlendirmesi ve bu bağlamda; soru sorma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme gibi düşünme becerilerinin geliştirilebilmesinde etkin olabileceği düşüncesi, uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Ryan'a göre (2013), müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında sundukları gezici bavul müze hizmetlerinde yer alan malzemelerin çeşitliliği, öğrenenlerin farklı ihtiyaçlarını karşılayan farklılaştırılmış öğretim için pek çok olanak sağlar. Gezici bavul müzelerin sağladığı görsel, işitsel ve dokunsal öğrenme fırsatları, eleştirel düşünme becerileri, tarihsel sorgulama ve kalıcı öğrenmeyi destekleyecek araçlarla eğitimcilere

birincil kaynaklar sağlar. Gezici bavul müzeler, öğretim programını geliştirecek farklı öğrenme biçimlerini zenginleştirmek için görsel, işitsel ve üç boyutlu kaynakları ile anahtar görevi görürler.

Brooks, Aris ve Perry (2013), geçmişten gelen bir nesnenin, çocuğun ilgisini çekmek ve merak duygusunu uyandırmak için kullanılabileceğini ifade ederken, müzelerin bu konuda okullara ödünç verme yoluyla sağladığı gezici bavul müze hizmetlerinin önemini vurgulamaktadır. Brooks, Aris ve Perry'e göre; gezici bavul müzelerde yer alan bu nesneler, çocuğun zihninde merak ve araştırma heyecanı uyandırarak onu inceleme ve sorgulamaya cesaretlendirmektedir. Geçmişe ait gerçek kanıt niteliği taşıyan bu nesneler, çocuğun zihninde imgesel sıçrama yaratmaktadır. Çocukların yaparak-yaşarak öğrenmelerini ve aktif katılımını sağlayan bu uygulamalar, soru sorma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme gibi düşünme becerilerinin geliştirilmesini sağlayacaktır.

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen, İskoç Müzeler Konseyi (SMC) ve Müzelerde Eğitim Grubu (GEM) işbirliğiyle oluşturulan *GRASS ROOTS* projesinin raporlarında da ifade edildiği gibi; gezici bavul müze koleksiyonlarının kullanımının katılımcılar için pek çok yararı olabilir. Analitik düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlar. Katılımcıların nesnelere ve yaşam alanlarına ilişkin sorular sormaları için cesaret verir. Tartışma için bir platform sağlar bu bağlamda düşünme becerilerinin geliştirilmesini destekler (GEM ve SMC, 2006).

Katılımcıların %39.5'i gezici bavul müze hizmetlerinin, eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunduğu görüşüne kesinlikle katıldığını, %27.2'si katıldığını ve %29.6'sı kararsız olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %2.5'i bu görüşe katılmadığını belirtirken, %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%66.7) gezici bavul müze hizmetlerinin eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunduğu görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunduğu" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde, gezici müze hizmetleri ile müzelerden uzak bölgelerde/kırsal alanlarda konuşlanmış okullara ya da kentlerde bulunan yoksul bölgelerde müzelerin olanaklarından yararlanamayan okullara ulaşılarak müzelerin eğitim olanaklarının taşınması yoluyla eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. Uzmanların %30'una yakının,

gezici bavul müzelerin eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunması konusunda kararsız kalmasında ise; çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimlerinin, müzeye uzakta/kent dışında kalan kırsal kesimlerdeki okullara sıklıkla hizmet götürmemesi ya da nadiren götürmesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Bricker (2010), Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan müzeler ve milli parklar olmak üzere 12 tarihi mekânın *iç savaş* temasını ele alan gezici bavul müze programlarını incelediği yüksek lisans tezinde; gezici bavul müze uygulamalarının, müze ziyaretlerinden yararlanamayan öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenmeyi olumlayan deneyimler sunarak, eğitim sistemindeki eşitsizliği de ortadan kaldırdığını ifade eder. Bricker, bu doğrultuda gezici bavul müze hizmetlerinin eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunduğu görüşünü destekler.

Talboys'a göre (2005), gezici bavul müzenin görev tanımı; müze nesnelerini müzeden sınıf ortamına taşıyarak doğrudan öğrencilerle etkileşim içinde çalışmaktır. Okulların az olduğu kırsal alanlardaki ve kentsel alanlardaki oldukça yoksul okullara, öğrencilerle doğrudan temas kurulmasına olanak tanıyan gezici bavul müze uygulamaları önemli ölçüde destek olmaktadır. Bu da doğrudan, gezici bavul müze uygulamalarının eğitimde fırsat eşitliğindeki katkısına işaret etmektedir. Talboys, gezici bavul müzelerin eğitimde fırsat eşitliğindeki görevi konusunu farklı bir boyutuyla da değerlendirmektir. Talboys'a göre müzelerin ana görevi maddi kültürü koruma ve sergileme olduğu kadar, sosyal hizmet kapsamında yürüttükleri gezici bavul müze hizmetleri ile toplumun farklı kesimlerine de nesnelerle/eserlerle çalışma deneyimi sağlayan olanaklar sunmaktadır. Bu bağlamda, gezici bavul müzeler sunduğu hizmetlerle yalnızca okullarda değil toplumun tamamında eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunmaktadır.

Katılımcıların %53.1'i gezici bavul müze hizmetlerinin, alternatif eğitim olanakları sunduğu görüşüne kesinlikle katıldığını ve %40.7'si katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %4.9'u kararsız olduğunu ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtirken katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların oldukça büyük bir kısmı (%93.8) gezici bavul müze hizmetlerinin alternatif eğitim olanakları sunduğu görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerinin, alternatif eğitim olanakları sunduğu" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Müze gezilerinin çeşitli nedenlerle mümkün olmadığı

durumlarda gezici bavul müzelerin *müze gezilerine* alternatif bir uygulama olarak pek çok çeşitlilikte hedef kitleye ulaşarak müzelerin eğitim olanaklarını taşıması, uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı yönde görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

ICOM (Milletlerarası Müzeler Komitesi) 1950 yılında müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında, ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müze" hizmetlerinin görev tanımını belirlemek, ihtiyaç analizlerini yapmak ve mevcut sorunlara çözüm önerileri getirmek adına bir araştırma gerçekleştirmiş ve araştırmanın sonuçlarını gerçekleştirilen "Second Biennial Conference"ta sunmuştur. ICOM'un yönetici komitesi tarafından oluşturulan anketler 17 ülkeden 92 müzenin okul hizmetleri bölümlerine gönderilmiş ve 13 ülkeden, okullara ödünç verme hizmeti sağlamayan 16 müze de dâhil olmak üzere toplamda 78 müzeden yanıt gelmiştir. 62 kurum, bilim müzeleri, tarih müzeleri, sanat müzeleri; üniversite müzeleri; çocuk müzeleri; şehir müzeleri, halk müzeleri, ulusal müzeler ve çok çeşitli mevzuat ve yönetimsel politika sunan okul hizmet bölümlerinden oluşmaktadır. Raporda görev tanımı bağlamında gezici bavul müze uygulamaları; kırsal bölgelerdeki müzelerden uzak okullarda ya da büyük kent nüfusuna bağlı olarak taşıma, zaman ve trafik güvenliği sorunları olan ülkelerde *müzelerin okullara taşınması* yedek bir uygulama olarak diğer bir değişle; çeşitli nedenlerden dolayı müzelere gidemeyen birimlerde *müze gezilerine* alternatif bir uygulama olarak kullanıldığı ifade edilmektedir (ICOM, 1950).

Talboys (2005), gezici bavul müze hizmetlerinin, müze gezilerine alternatif uygulamalar olarak eğitim ortamlarında kullanılmasının nedenlerini şu tümcelerle ifade etmektedir; müze gezileri kültürel nesnelerle çalışma deneyiminin en önemli parçalarından biri olsa da buna engel olan bir dizi etken vardır. Öğrencilerin okul dışı deneyimlerden uzak tutan en önemli etkenlerin başında ekonomik nedenler gelir. Eğitimde temel becerilerin kazandırılmasına vurgu yapılmasının nedenlerinden biri; daha az masrafı öngörmesi ve müze gezileri gibi okul dışı etkinliklerin lüks olarak görülmesidir. Diğer bir etken ise zamansızlıktır. Öğretim programlarının ardışık ve katı bir biçimde yapılandırılmaları, öğretmenlerin müze gezileri planlamalarına ve gerçekleştirmelerine engel olmaktadır. Okullardaki çalışma politikaları çok hızlı bir biçimde değişerek kişiye özel öğrenme programları ön plana çıkarılsa da bu kapsamda öğrencilere önemli eğitim olanakları sunan müze gezileri, öğrenci gruplarının koordinesi

ve kontrolü gibi konular nedeni ile öğretmenler için zor ve zaman alıcı bir iş haline gelmektedir. Bu problemlerin, sosyal değişimlerin de eklenmesiyle daha da arttığı görülmektedir. Ulusal ve yerel olmak üzere dünyadaki tehlikelerin arttığı algısı, öğrencileri kapsayan pek çok kazayı izleyen davalardaki artış, risk değerlendirmelerinin yapılması ve sağlık, güvelik düzenlemelerinin yükümlülüğü müze gezilerinin değerinden ziyade, sorun oluşturduğu inancına katkıda bulunmuştur. Bu nedenle müzeye gidemeyen ya da gitmeyecek kişilerin bu kapsamdaki gereksinimlerini karşılamak için müze dışında sunulabilecek eğitim hizmetleri ve programları önem arz etmektedir. Bu hizmetler özünde, müze eserlerinin ve müze uzmanlarının müze dışına çıkarılarak topluma ulaştırılması bu kapsamda müze gezilerinin yerine alternatif eğitim olanakları sunmasıdır.

Barker (2014), gezici bavul müzelerde yer alan tıpkıbasım müze nesnelerinin eğitim etkinliklerinde kullanılmasının, hiçbir zaman müze atmosferinin yerini alamasa da müze gezilerinin mali, bölgesel, seyahat kısıtlaması nedenleriyle mümkün olmadığı durumlarda iyi bir alternatif uygulama olabileceğini ifade etmektedir.

Cutler'ın da (2009), ifade ettiği gibi; müzeler sosyal hizmet programları kapsamında tasarladıkları gezici bavul müzelerle okulda eğitim gören çocukların yanı sıra (homeschoolers) evde eğitim gören çocuklar için de alternatif eğitim olanakları sunar.

Katılımcıların %43.2'si gezici bavul müze hizmetleri, yaşam boyu öğrenmede etkili bir araç olduğuna kesinlikle katıldığını ve %35.8'i katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %18.5'i ilgili ifade için kararsız kalırken, %1.2'si kesinlikle katılmadığını ve %1.2'si katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%79) gezici bavul müze hizmetlerinin yaşam boyu öğrenmede etkili bir araç olduğu görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, yaşam boyu öğrenmede etkili bir araç olduğu" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Gelişmiş ülkelerde yaygın bir şekilde etkinlik gösteren gezici bavul müzelerin çeşitli yaş grupları, yetenek, cinsiyet ve mümkün olduğunca farklı kültürel aralıkta kişiye hizmet sağlayarak yaşam boyu öğrenmede etkin bir görev üstlenmesi ve bu bağlamda gerçekleştirilen örnek uygulamalar, uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, "gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi" konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müze hizmetlerinin, yaşam boyu öğrenme de etkili bir araç olduğu olgusundan hareketle yetişkinler için de çeşitli eğitim etkinliklerinin hazırlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda, bir tarih müzesi olan "Loughborough War Memorial Museum" bünyesinde gerçekleştirilen örnek durum çalışmasında 2. Dünya Savaşı'nın sona ermesinin 60. Yılı anma etkinlikleri kapsamında savaş dönemini yaşamış çocukların hikâyelerinin göz ardı edildiği düşüncesinden yola çıkarak, o dönemin çocukları günümüzün yetişkinleri için bir dizi etkinlik tasarlanmıştır. Ayrıca bu etkinliklerin bir kısmı ilköğretim kurumları olan ilkokul ve ortaokullara da uyarlanmıştır (Graham, 2006).

Munday (2002), müze nesnelerinin kamuya erişimini sağlayan uygulamalı-dokunulabilir müze nesneleri içeren programlarının, İngiltere'deki pek çok müze de uzun yılladır sürdürülmekte olduğunu, genç ve yaşlılar için de büyük ölçüde yarar sağladığını ifade ederken, gezici bavul müze hizmetlerinin, yaşam boyu öğrenmedeki önemine dikkat çekmektedir.

Birleşik Krallıkta bölgenin gelişimini destekleyen, eğitim ve öğretimi de kapsayan pek çok alanda kamuya hizmet veren bir kuruluş olan "Aberdeenshire Council" eğitim kaynakları merkezi ve müze hizmet birimi ile ortaklaşa yürüttüğü "eğitim ve yaşam boyu öğrenme politikası" kapsamında okul öncesinden yetişkin eğitimi ve yaşam boyu öğrenmeyi kapsayan bütün eğitim grupları için, kaynak materyaller ve eğitim desteği sağlamaktadır. Bu kapsamda ve anımsama grupları ve yaşam boyu öğrenme grupları ile gerçekleştirilecek atölye çalışmalarını ödünç verme yoluyla yürütülen gezici bavul müzeler ile desteklemektedirler. Gezici bavul müze uygulamaların yaşam boyu öğrenmede etkin bir araç olduğu düşüncesinden hareketle, gezici bavul müze koleksiyonları ve eğitim kaynakları ile çeşitli yaş grupları, yetenek, cinsiyet ve mümkün olduğunca farklı kültürel aralıkta kişiye hizmet sağlamaktadırlar (Aberdeenshire Council, 2007).

Katılımcıların %49.4'ü gezici bavul müze hizmetlerinin, okulların yanı sıra toplumun farklı kesimlerine ulaşarak eğitim olanakları sağladığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %38.3'ü katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %8.6'sı kararsız kalırken, %2.5'i katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%87.7) gezici bavul müze hizmetlerinin okulların yanı sıra toplumun farklı kesimlerine ulaşarak eğitim olanakları sağladığı görüşünü

desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin, okulların yanı sıra toplumun farklı kesimlerine ulaşarak eğitim olanakları sağladığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, gelişmiş ülkelerde etkinlik gösteren gezici bavul müzelerin, okulların yanı sıra; hastaneler, hapishaneler, bakımevleri, engelli dernekleri ve çeşitli rehabilitasyon merkezleri gibi müzeye gidemeyecek konumda bulunan insanlara hizmet veren kuruluşlara da ulaşarak müzelerin eğitim olanaklarını taşımaları ve bu kapsamda gerçekleştirilen örnek uygulamalar etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen, İskoç Müzeler Konseyi (SMC) ve Müzelerde Eğitim Grubu (GEM) işbirliğiyle oluşturulan *GRASS ROOTS* projesinin raporlarında ifade edildiği gibi; gezici bavul müze koleksiyonları, çok farklı grup ve etkinliklerde kullanılabilir (GEM ve SMC, 2006).Örneğin;

- Anımsama / hatırlatma etkinliklerinde,
- Okul grupları ile gerçekleştirilen etkinliklerde / okul projelerinde,
- Aile grupları ile gerçekleştirilen atölye etkinliklerinde,
- Engelli kişilerle gerçekleştirilen etkinliklerde örneğin; kısmı görebilen ya da görme engelli insanların müzedeki nesnelerle etkileşimine yardımcı olmak için,
- Ulaşımı zor olan bölgelere sağlanan sosyal hizmet çalışmalarında,
- Genellikle kendi çevrelerindeki bir müzeye nesneleri görmek için gidemeyecek insanlar için,
- Drama etkinliklerinde,
- Çizim ve sanat etkinliklerinde esin kaynağı olarak,
- Yapı, yapım tasarımı incelemelerinde ve araştırmalarında kullanılabilir.

Talboys'a göre (2005), gezici bavul müzeler, toplumsal etkinliklerde, festivallerde ve fuarlarda kullanılabilir, toplu konut bölgeleri, toplu taşımanın yetersiz olduğu bölgeler, gece vardiyaları ile çalışan sanayi bölgeleri, uzak köyler, hapishaneler ve bunlar gibi müzeleri ziyaret etme olanağı olmayan bölgelerde yaşayan insanlara müzelerin eğitim olanaklarını götürürler. Gezici bavul müzeler, çeşitli etnik grupları da göz önünde

bulundurarak ve toplumun geneline ulaşarak, müzeyi ve toplumu bütünleştirme görevi üstlenirler.

Katılımcıların %53.1'i gezici bavul müze hizmetlerinin, müzelere ulaşma konusunda güçlükler yaşayan engelli kişilerin eğitimine katkı sağladığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %35.8'i katıldığını bildirmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %9.9'u kararsız olduğunu belirtirken, katılımcıların %1.2'si katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%88.8) gezici bavul müze hizmetlerinin müzelere ulaşma konusunda güçlükler yaşayan engelli kişilerin eğitimine katkı sağladığı görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmetlerinin müzelere ulaşma konusunda güçlükler yaşayan engelli kişilerin eğitimine katkı sağladığı" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Araştırmaya katılan uzmanların görev yapmakta oldukları gezici bavul müze birimlerinin, sahip oldukları çeşitli engeller nedeniyle müzelerin eğitim olanaklarından yaralanamayan engelli kişilere ve bu kişilere hizmet veren kuruluşlara sosyal hizmet programları kapsamında sıklıkla ulaşarak müzelerin eğitim olanaklarını taşıması, uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Candlin (2007), müze nesnelerine dokunma konusunun, her ne kadar tartışmalı bir konu olsa da Birleşik Krallık'ta hükümet politikası gereği müze nesnelerine dokunulması konusunda teşvik edici bir yol izlenmekte olduğunu belirtmektedir. Çünkü müze nesnelerine dokunulmasına izin verilmesinin, görme engelli olan ziyaretçiler için müzeleri daha erişilebilir kıldığı vurgulanmakta ve hükümetin desteğiyle müze nesneleriyle uygulamalı etkinlikler gerçekleştirilmesi konusunda pek çok çalışma yapıldığı ifade edilmektedir. Bu çalışmalar arasında müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında gerçekleştirdikleri gezici bavul müze uygulamaları da yer almaktadır.

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen, İskoç Müzeler Konseyi (SMC) ve Müzelerde Eğitim Grubu (GEM) işbirliğiyle oluşturulan *GRASS ROOTS* projesinin raporlarında; gezici bavul müze hizmetlerinin, engelli kişilerle gerçekleştirilen etkinliklerde örneğin; kısmı görebilen ya da görme engelli insanların müzedeki nesnelerle etkileşimine yardımcı olmak için kullanılabileceği belirtilmektedir (GEM ve SMC, 2006).

Singh (2004), müzelerin üstlendiği eğitim görevinin, özellikle fiziksel engelli insanların göz ardı edildiğinde eksik kalacağını düşünmekte ve müzelerin ödünç verme yoluyla sağladığı gezici bavul müze hizmetlerinin farklı bir boyutunu şöyle dile getirmektedir. Müzeler fiziksel engelli kişilere dokunma ve öğrenme fırsatı sağlamak için fiziksel engelliler ile ilgili kurumlara, modeller ve fotoğraflar içeren gezici bavul müzeler göndermelidir.

Amerika Birleşik Devletlerinin Pennsylvania eyaletinde bulunan, 19. ve 20. yüzyıl Amerikan sanatını anlatan koleksiyonları ile bir sanat müzesi olarak etkinlik gösteren "The James A. Michener Art Museum" gezici bavul müze hizmetleriyle okullara tema odaklı çeşitli sanat kaynakları götürmektedir. Sanat nesneleri, nesneler, görsel materyaller içeren gezici bavul müzeler, öğrencilerin keşfetmelerini, araştırmalarını ve öğrenmelerini genişletecek yaparak-yaşayarak öğrenme etkinliklerini kapsamaktadır. Müzenin sınıflardaki görme engelli öğrencilerin eğitim gereksinimlerini karşılayacak biçimde tasarlanmış gezici bavul müze uygulamaları da vardır. Bu gezici bavul müzeler sınıflarda, müze eğitimi yoluyla etkileşimli öğrenmeye yardımcı olacak öğretim materyallerini kapsamakta ayrıca çeşitli öğrenme stillerine gereksinim duyan gruplara etkileşimli sınıf deneyimi sağlamaktadır. Geleneksel sınıf ortamlarında ve kültürel topluluklarda öğretim sunma amacı güden müze, müze gezisi öncesi ve sonrası çalışma kılavuzlarının yanı sıra, disiplinlerarası zengin sınıf içi etkinlileri ve kaynak materyalleri de ön plana çıkarmaktadır. Gezi bavul müzeler; ses kayıtları, geniş baskı etkinliği kâğıtları, dokunarak etkileşim sağlayan nesneler ve işitme cihazları içermektedir (Michener Art Museum, 2014).

Katılımcıların %34.6'sı gezici bavul müze hizmetlerinin, çeşitli hastalıklarla mücadele eden kişilerin iyileştirme sürecinde hastanelere giderek katkı sağladığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %21'i katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %42'si ilgili ifade için kararsız olduğunu belirtirken, %2.5'i katılmadığını belirtmiştir. Bu görüşe kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. İlgili ifade için katılımcıların en çok *kararsızım* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Genel olarak katılımcıların yarısından fazlasının (%55.6) gezici bavul müze hizmetlerinin çeşitli hastalıklarla mücadele eden kişilerin iyileştirme sürecinde hastanelere giderek katkı sağladığı görüşünü desteklediği görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların yarısından fazlasının "gezici bavul müze hizmetlerinin çeşitli hastalıklarla mücadele eden kişilerin iyileştirme sürecinde hastanelere giderek katkı sağladığı" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Uzmanların

ilgili ifade için kararsız görüş belirtmelerinde, hastanelerde gerçekleştirilen gezici bavul müze uygulamalarında görev almamış olmaları nedeniyle bu yönde bir deneyim sahibi olmamaları etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'taki en köklü üniversitelerden biri olan "University College London" bünyesindeki müze ve hastane işbirliği ile yürütülen araştırma kapsamında; dokunulabilir müze nesnelerinin ya da diğer bir değişle müze uygulama nesnelerinin hastaların iyileştirmelerinde olumlu etkilerinin olup olmadığını araştırmak için bir proje tasarlanmıştır. 2008 yılının Mayıs ve Temmuz ayını kapsayan 32 hafta süren seansların ardından elde edilen nicel veriler, hastaların sağlık durumu ve yaşama ilişkin memnuniyetlerinde ortalama bir artış olduğunu göstermiştir. Seansların ardından elde edilen nitel verilerin karşılaştırmalı analizlerinde, kişisel olmayan eğitim ve kişisel anımsama olmak üzere iki tema saptanmıştır. İlk temanın yani kişisel olmayan eğitimin; hastaların müze nesnelerine dokunarak, onların kökenlerine, müze değerlerine ve estetik değerlerine ilişkin görerek edindiği bilgileri dokunarak somutlaştırmasına ve doğrulamasına olanak tanıdığı belirlenmiştir. İkinci temanın yani kişisel anımsamanın ise, hastalık, ölüm, kayıp, yas gibi yas gibi konularda psikolojik danışmanlık yapılmasına ve yaşam hikâyeleri ve eskiyi hatırlatacak sıçrama tahtaları gibi uygulama olanaklarıyla saygınlık, saygı ve kimlik duygusunu yeniden onarılmasına yardımcı olmasına olanak tanıdığı belirlenmiştir (Chatterjee, Vreeland ve Noble, 2009).

Gezici bavul müzeler, engelli insanlarla gerçekleştirilen tedavi amaçlı çalışmalarda, onlar için yararlı uyaranlar olabilecek müze nesneleri sağlayarak hizmet vermektedir. Yaşlı insanlar da gezici bavul müzelerde yer alan müze nesneleri gibi önemli uyaranlarla gerçekleştirilen çalışmalardan yararlanabilmektedir. Gezici bavul müze hizmetleri kapsamında yer alan anımsama seansları katılımcıları entelektüel etkinlik düzeylerini arttıran konuşmalara teşvik eder. Bazı hastanelerin, genç ve yaşlı olan uzun süreli hastaları için oluşturduğu eğitim birimleri vardır. Gezici bavul müze hizmetleri, bu tür birimlere yarar sağlayacak çalışmalar yapabilmektedir. Hapishaneler ve güvenlik birimlerinin de genç suçlular için eğitim birimleri vardır ve gezici bavul müzeler bu birimlerde bulunan kişilerin iyileştirme sürecine yardımcı olabilmektedir. Yeni dünyalar keşfetme ve yeni etkinliklere katılma şansının verilmesiyle yeni davranış ve beklenti

modeli oluşturmada gezici bavul müzeler sunduğu hizmetlerle önemli katkılar yapabilir (Talboys, 2005).

Thomson ve diğerlerine göre (2011), klinik açıdan kabul edilmiş önlemler kullanılarak gerçekleştirilen sağlık hizmetleri içindeki sanatla tedavi müdahaleleri; hastalar, personel ve bakıcılar için olumlu sonuçlar üretmektedir. Benzer şekilde kültürel miras yoluyla özel tedavi müdahaleleri de iyileşmeyi arttıracak benzer bir potansiyel sunmaktadır. Müzeler ve galeriler, sağlık ve sosyal bakım hizmetlerini destekleyecek önemli bir kapasiteye sahip olmalarına rağmen, bu tür uygulamaların etkilerini ölçen güçlü klinik veri eksikliği nedeniyle yaygın bir biçimde uygulanmaları kısıtlanmaktadır. Bu nedenle yapılan araştırma kapsamında, hastanedeki hastaların iyileştirme sürecini değerlendirmek için gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerle uygulamaya dayalı etkinliklerin öncesinde ve sonrasında, uygulanan ölçekler gözden geçirilmiş ve elde edilen bulgular, kültürel miras yoluyla onkoloji hastaları üzerine özel tedavi müdahaleleri için seçilen ölçeklerin etkinliğini göstermiştir.

Müzelerin gezici bavul müze hizmetleri kapsamında uygulama nesneleri ile gerçekleştirilen etkinliklerin hastanelerin akıl hastalıkları servislerinde yatan yetişkin hastaların iyileştirme sürecine olan etkisini belirlemek üzere de bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya katılan hastaların ve hasta bakımında görevli personelin söylemlerinin detaylı analizinden ortaya çıkan araştırma bulguları; ilginin başka tarafa çekilmesi ve olumsuz duyguların azaltılması; canlılığın ve katılımın artırılması; dokunsal uyarım; konuşma ve sosyal beceriler; kimlik duygusunun artırılması; yeni düşünce ve bakış açısı; yeni şeyler öğrenme; keyif alma ve olumlu duyguları işaret etmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre, gezici bavul müzeler yer alan koleksiyonlar hastanede uzun süreli yatan hastalar için kültürel ve sanatsal açıdan değerli bir katkı sağlayabilir (Ander ve diğerleri, 2013).

Munday (2002), müze nesnelerinin kamuya erişimini sağlayan uygulamalı-dokunulabilir müze nesneleri içeren gezici bavul müze programlarının, İngiltere'deki pek çok müze de uzun yılladır sürdürülmekte olduğunu, genç ve yaşlılar için de büyük ölçüde yarar sağladığını ifade etmektedir. Munday, gezici bavul müzelerde yer alan gerçek uygulama nesnelerinin kullanılması ve görme, işitme, koklama, dokunma duyularının kullanılmasıyla herkes için fiziksel ve duyusal engelleri kaldırarak, kullanıcılar için müze koleksiyonlarını büyük oranda deneyimleme olanağı sunduğunu belirtmektedir. İngiltere'deki müze deneyimlerine atıfta bulunarak uygulamaya dayalı koleksiyonların

oluşturulması, yönetilmesi ve kullanılmasına yönelik hazırladığı kılavuzda Munday, ödünç verme sistemiyle yürütülen gezici bavul müzelerin ve dokunulabilir-uygulama nesnelerinin pek çok faydasını sıralarken bu uygulamaların *anımsama çalışmalarında* kanıtlanmış etkilerini de önemle vurgulamaktadır.

4.1.2. Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumsuz Yönlerine İlişkin Müze Uzmanlarının Görüşleri

Katılımcıların gezici bavul müze etkinliklerinin olumsuz yönlerine ilişkin ankette yer alan 11 maddeye verdikleri tepkilerin yüzde ve frekans dağılımları çizelge 5'de verilmiştir (Ek F.2'ye bakınız).

Katılımcıların %14.8'i gezici bavul müze hizmetlerinin, asgari yükümlülükler (ulaştırma ücretleri, tasarımlama giderleri, çalışan kişilerin maaşları vb.) barındırdığı görüşüne kesinlikle katıldığını, %25.9'u da katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %27.2'si bu görüşe katılmadığını ve %8.6'sı kesinlikle katılmadığını belirtirken, %23.5'i kararsız olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların yarısından azı (%40.7) gezici bavul müze hizmetlerinin asgari yükümlülükler barındırdığı görüşüne olumlu tepki vermiştir. Genel olarak gezici bavul müze hizmetlerin, asgari yükümlülükler barındırdığı görüşünü destekleyenlerin yüzdesi (%40.7), desteklemeyenlere (%36.5) ve kararsız olanlara (%22.8) göre daha fazla olmuştur. Uzmanların ilgili maddeye katılmamalarında ve karasız kalmalarında, çalışmış oldukları gezici bavul müze birimlerinde gerekli mali kaynağın ve personel desteğinin yeterli ölçüde sağlanması ve bu konuda her hangi bir gereksinimi fark etmemiş olmalarının etkisi olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde gezici bavul müze hizmetlerin, asgari yükümlülükler barındırdığı görüşünü destekleyen düşüncelerin olduğu görülmektedir. Örneğin;

Eğitim öğretim programları genellikle, gezici sergilerde ya da diğer sosyal hizmet programlarında çalışacak personelleri sağlayabilecek kamu kurumları ile birlikte tasarlanır. Bununla birlikte, özgün müze nesneleri bu tür programlara dâhil edildiğinde güvenliğin uygun profesyonel yöntemleri takip edilmelidir. Sosyal hizmet programlarının müzebüs ya da gezici müzelerin daha küçük ölçekli biçimleri ödünç verme yoluyla sağlanan gezici bavul müzelerdir. Bu kapsamda, özgün materyal setleri ya da eğitici sergilerin mini biçimleri olan eğitim paketleri, ödünç setlerin/gezici bavul müzelerin, depolanması/saklanması, potansiyel kullanıcıları için tanıtımının yapılması, yönetilmesi

ve iyi durumda tutulması gerekmektedir. Ayrıca, bu tür gezici bavul müze hizmetleri ile okullara ve diğer kurumlara teslim etme ve teslim alma hizmeti sunulmaktadır. Dolayısıyla, böyle bir gezici bavul müze hizmeti planlarken, bu hizmetlerin önemli bir iş yükü ve maliyet gerektirebileceği bu doğrultuda belli asgari yükümlülükler barındırdığı dikkate alınmalıdır (Brüninghaus-Knubel, 2004).

Zucker (1981), tarihsel bir bakış açısıyla müze ödünç verme programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze programlarının kökenlerini ve gelişimini araştırdığı doktora tezinde; gezici bavul müze hizmetlerinin genellikle bağımsız olduğunu ancak ulaştırma, posta ücreti ya da uzaklık bedellerini kapsayan bazı asgari sorumlulukları olduğunu ifade etmektedir.

ICOM (Milletlerarası Müzeler Komitesi) 1950 yılında müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında, ödünç verme sistemiyle yürütülen *gezici bavul müze* hizmetleri kapsamında sunduğu raporda; gezici bavul müze uygulamalarının belli asgari yükümlülükleri barındırdığı ifade edilirken, gezici bavul müzelerin bütçe tarafından tedarik edilen kaynakları, çoğaltma ve kategorize etme, hazırlama ve depolama, taşıma ve uygulama ya da danışma alanları için yeterli olması gerektiği belirtilmektedir (ICOM, 1950).

Katılımcıların %9.9'u gezici bavul müze hizmetlerinin, oldukça maliyetli olduğuna kesinlikle katıldığını ve %33.3'ü katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %33.3'ü ilgili ifade için kararsız olduğunu, %21'i katılmadığını ve %2.5'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak gezici bavul müze hizmetlerinin oldukça maliyetli olduğu görüşünü destekleyenlerin yüzdesi (%43.2), kararsız olanlara (%33.3) ve desteklemeyenlere (%23.5) göre daha fazla olmuştur. İlgili ifade için katılımcılar en sıklıkla *katıldıklarını* ve *kararsız* olduklarını belirtmiştir. Uzmanların gezici bavul müze hizmetlerinin maliyetli olması görüşüne katılmamalarında ya da kararsız yönde görüş belirtmelerinde, çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimlerinde gelişmiş ülkelerde oldukça fazla uygulanan *sponsorluk* sisteminden sıklıkla yararlanılmış olması ve bu doğrultuda *maliyet konusunun* gezici bavul müze hizmetlerinin *olumsuz ayrışanı* olarak görülmemesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna karşıt görüşler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *müze ziyaretlerinin ve öğrenme tabanlı kaynakların (gezici bavul müze materyallerinin) geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin göz önünde bulundurulması gereken olumsuz yönler de belirtilmektedir. Bu noktada maliyet gerektiren unsurların ön plana çıktığı görülmektedir. Raporda; gezici bavul müze hizmetinde görev alacak uzman personelin maaşlarının karşılanması, nesnelerin temin edilmesi, eğitim etkinliklerinde kullanılacak belgelerin ve çalışma kâğıtlarının basım masraflarının karşılanması, gezici bavul müze bavullarının okullara götürülebilmeleri için gereken ulaşım masraflarının karşılanması, maliyet gerektiren konular olarak dile getirilmiştir. Ayrıca kırılma, kaybolma gibi olumsuz durumlarla karşılaşılabileceği için gezici bavul müze bavulunda yer alan nesnelerin yedeklerinin de temin edilmesi gerektirdiği ve bu durumun da belli bir ek maliyet gerektirdiği belirtilmektedir (Graham, 2006).

Talboys'a göre (2005), gezici bavul müze hizmetlerinin tasarım ve uygulama aşamaları maliyetli, karmaşık ve bir hayli zaman alıcı olabilmektedir. Eğer gezici bir bavul müze tasarlanmak isteniyorsa, kullanıcı gruplarının gerçek gereksinimlerini ayrıntılarıyla araştırmak ve yeterli bir piyasasının olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Ne çeşit materyallere gereksinim duyulduğunu değerlendirecek kapsamlı araştırmalarla zaman harcanması, kimsenin talep etmediği materyalleri kullanıcı gruplarına sunarken boşa zaman harcanmasından daha iyidir. Eğitim gereksinimlerini belirleyen araştırmalar, gezici bavul müzede yer alacak materyallere ilişkin önceliklerin belirlenmesi konusunda da fikir verecektir. Talboys, gezici bavul müze hizmetlerinin oldukça maliyetli olduğunu dile getirirken, hizmet giderlerinin belirlenmesi gerektiğini ifade eder. Örneğin; nesnelerin sürekli kullanıma bağlı olarak aşınabilecekleri ve bu nedenle düzenli aralıklarla onarılmaları ya da yenilenmeleri gerektiği ve bu gereksinimleri karşılamak için, gezici bavul müzenin araştırma, geliştirme çalışmalarını karşılamak için, çalışanların maaşlarını karşılamak için, belirli bir bütçe oluşturulması gerektiği ifade edilmektedir. Talboys, eğer gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanması adına okullardan bir ücret talep edilecekse bu konuda belirlenebilecek en düşük miktarın talep edilmesi gerektiğini böylece okulların bu uygulamalara daha sıcak bakabileceklerini vurgulamaktadır.

Katılımcıların %13.6'sı gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için devlet desteğinin gerektiğine kesinlikle katıldığını ve %28.4'ü katıldığını belirterek

ilgili görüşü desteklerken; katılımcıların %22.2'si katılmadığını ve %4.9'u kesinlikle katılmadığını belirterek gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için devlet desteği gerekmektedir görüşünü onaylamamıştır. İlgili ifade için katılımcıların en çok *karasızım* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Genel olarak, gezici müze hizmetlerinin karşılanabilmesi için devlet desteğinin gerektiği görüşünü destekleyen katılımcıların (%42), kararsız olanlara (%30.9) ve desteklemeyenlere (%27.1) göre daha fazla olduğu görülmektedir. İlgili ifade için uzmanların kararsız kalmalarında ve olumsuz görüş belirtmelerinde, çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimlerinde, gelişmiş ülkelerde çok yaygın bir şekilde yararlanılan sponsorluk sistemi gibi özel kuruluşların mali destekli projelerinden yararlanılmış olması ve bu mali desteğin yeterli görülerek devlet desteğine gereksinim duyulmaması etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde bu konuya ilişkin birbirinden farklı düşüncelerin olduğu görülmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi konusunda devlet desteği gerektiği vurgulanırken özel kuruluşlarla (sponsor) gerçekleştirilecek işbirliğinin önemine değinilmektedir. Klavuzda, müzelere şu öneriler verilmektedir; gezici bavul müze etkinlikleri için okullardan önemli miktarda bir para talep etmenin hiçbir anlamı yoktur. Okullar zaten müzeye gidememelerinin önünde yatan ana engeli *ulaşım maliyetleri* olarak görürken, bunu bir de gezici bavul müze uygularında da tekrar etmek, okulların bu tür etkinliklere uzak durmasına neden olacak ve onları farklı arayışlara yönlendirecektir. Gezici bavul müze uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için, gerekli mali kaynağın sağlanması aşamasında pek çok kuruluşla işbirliği yapılabilir. Gezici bavul müze uygulamalarında görev alacak personelin ücretleri, gezici bavul müze bavulunda yer alacak nesnelerin ve eğitim materyallerinin temin edilebilmesi için gerekli bütçe ve ulaşım ücretleri gibi pek çok gereksinim karşılanması gerekmektedir. Bu aşamada devlet kuruluşlarının ve özel şirketlerin mali destekli projelerinden yararlanılabilir (Graham, 2006).

Birleşik Krallık'ta, müzelerin sosyal hizmet programları ile kamuya erişme çabaları içinde yer alan gezici bavul müze uygulamalarının mali giderlerinin karşılanması konusunda, özel kuruluşların ve işletmelerin desteği önemli olsa da bu uygulamaların sürdürülebilirliğinin sağlanması aşamasında devlet desteği daha güçlü bir etken olarak

görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise bu durum farklılık göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki müzelerin kamuya erişim programlarının mali gereksinimlerinin karşılanmasında özel kuruluşların mali desteklerinden daha fazla yararlanıldığı görülmektedir (Evans, 2001).

Katılımcıların %22.2'si gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için özel sponsor desteği gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını ve %46.9'u katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %8.6'sı katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtirken, %21'i kararsız olduğunu belirmiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı % 69.1'i gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için özel sponsor desteği gerektiği görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için özel sponsor desteği gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, gelişmiş ülkelerde gezici bavul müze giderlerinin karşılanması aşamasında, sponsorluk sisteminden çok yaygın bir şekilde yararlanılması ve çalışmakta oldukları gezici bavul müze birimlerinde de sponsorluk sisteminden yararlanılması etkili olmuş olabilir. Ayıca bu hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için yalnızca devlet desteğinin yeterli olmayacağı düşüncesi de uzmanların gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için özel sponsor desteği gerektiği yönünde görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. Uzmanların bu madde için kararsız kalmalarında ise gezici bavul müze hizmetlerinin giderlerinin karşılanabilmesi için devlet desteğinin de tek başına yeterli olabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde ise; daha çok devlet desteği ve özel sponsor desteği ile gerçekleştirilecek işbirliklerinin gereksinimine değinilen araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi konusunda devlet desteği gerektiği vurgulanırken özel kuruluşlarla (sponsor) gerçekleştirilecek işbirliğinin önemine değinilmektedir. Kılavuzda, gezici bavul müze uygulamalarında görev alacak personelin ücretleri, gezici müze bavulunda yer alacak nesnelerin ve eğitim materyallerinin temin edilebilmesi için gerekli bütçe ve ulaşım ücretleri gibi pek çok gereksinim karşılanması aşamasında devlet kuruluşlarının ve özel şirketlerin mali destekli projelerinden yararlanılabileceği ifade edilmektedir (Graham, 2006).

Patton (1991), gezici bavul müze uygulamalarının finanse edilmesi konusunda özel kuruluş/sponsor desteğinin önemini işaret etmektedir. Patton gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin ardından uygulamaya ilişkin gerçekleştirilecek değerlendirme çalışmalarının gerekliliğine değinirken uygulamaya ilişkin öğretmenlerden ve öğrencilerden gelen olumlu dönütlerin, sponsor arayışlarında yardımcı bir unsur olacağını ifade etmektedir.

Evans (2001), müzelerin sosyal hizmet programları ile kamuya erişme çabaları içinde yer alan gezici bavul müze uygulamalarının mali giderlerinin karşılanması konusunda, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki müzelerin Birleşik Krallıktaki müzelere oranla daha fazla özel kuruluşların mali desteklerinden yararlandığını ifade etmektedir. Ülkelerdeki eğitim politikalarına, yönetim politikalarına ve özel şirketlerin politikalarına göre farklılık gösteren bu uygulamaların mali giderlerinin karşılanması, devlet ve özel kuruluş işbirliğini gerektirmektedir.

Farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanlarından gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi konusunda devlet desteği ve özel sponsor desteğine ilişkin görüşler karşılaştırıldığında, gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi aşamasında özel sponsor desteği gerektiği görüşünün daha fazla desteklendiği görülmektedir. Bu görüşler doğrultusunda gezici bavul müze uygulamalarında görev alacak personelin ücretleri, gezici müze bavulunda yer alacak nesnelerin ve eğitim materyallerinin temin edilebilmesi için gerekli bütçe ve ulaşım ücretleri gibi pek çok gereksinim karşılanması aşamasında özel sponsor desteğinin ön plana çıktığı görülmektedir.

Katılımcıların %6.2'si gezici bavul müze hizmetlerinin yönetiminin zor olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını ve %16'sı katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların %50.6'sı bu görüşe katılmadığını ve %4.9'u kesinlikle katılmadığını belirtirken %22.2'si kararsız olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası (%55.5) gezici bavul müze hizmetlerinin yönetiminin zor olduğu görüşünü onaylamamıştır. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılmıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların yarısından fazlasının "gezici bavul müze hizmetlerinin yönetiminin zor olmadığı" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, çalışmış oldukları müzelerin yeterli düzeyde bütçeye ve personele sahip olmalarından dolayı bu hizmetlerin yönetiminin zor olmadığını düşünmüş olmaları etkili

olmuş olabilir. Ancak ilgili alan yazını incelendiğinde araştırma bulgusuyla aynı doğrultuda olmayan düşüncelerin de olduğu görülmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede, göz önünde bulundurulması gereken unsurlar arasında; *gezici bavul müzenin yönetimi* konusuna da değinilmektedir. Yönergede, gezici bavul müzenin yönetiminin, gezici bavul müzede yer alacak tıpkıbasım nesnelerin seçimi, eğitim etkinliklerinin planlanması, kullanılacak bavulların seçimi, eğitim etkinliklerinde kullanılacak görsel ve işitsel materyallerin tasarımı, eğitim etkinliklerinin yürütülmesi için gerekli yasal işlemlerin sağlanması, ulaşım ve ulaştırma işlemlerinin sağlanması, gerekli mali kaynakların sağlanması gibi pek çok bileşenden oluşan zor bir görev olarak ifade edilmektedir (GEM ve SMC, 2006).

Talboys (2005), gezici bavul müze hizmetlerinin yönetimini pek çok görevi kapsayan zor, zaman alıcı ve uğraş gerektiren bir iş olarak tanımlarken bu kapsamda belirlediği gerekçeleri şöyle sıralamaktadır; Müzelerin sosyal hizmet kapsamında sundukları gezici bavul müze hizmetleri önemli oldukları gibi müzelerin yönetimi açısından zaman alıcı bir unsur olabilir. Gezici bavul müzelerde yer alan müze materyallerinin durumunun düzenli bir şekilde takip edilmesi gerekmektedir. Müze çalışanlarının dâhil olduğu müze dışı zamanlarda da idari kayıtların güncel tutulması ve düzenlenmeleri gerekmektedir. Gezici bavul müzede yer alan materyallerin hazırlanması, onarılması ve yenilenmeleri gerekmekte ve yeni materyallerin değişen talepleri karşılamak için bir arada bulundurulması gerekmektedir. Gezici bavul müze hizmetlerini tasarlarken kullanıcı grupların eğitim gereksinimlerini göz önünde bulundurularak kullanılabilir kaynakların dengelenmesi gerekmektedir. Gezici bavul müze tasarımında içeriğin dikkatli bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir. İçerik gerektiği durumlarda kullanıcı grupların gereksinimlerine göre esnek bir şekilde tasarlanmalıdır. Gezici bavul müze elemanları, ayrı bölmeler içinde, küçük bir alanı kapsayacak şekilde paketlenmiş, kolaylıkla saklanılabilir, taşınabilir ve tekrar yerleştirilebilir olmalıdır. Gezici müze bavulları bir kişinin taşıyabileceği boyutlarda tasarlanmalıdır. Gezici bavul müze nesnelerine ilişkin bilgi kartlarının ve etiketlerinin açıklayıcı ve düzenli bir şekilde hazırlanmaları gerekir. Gezici bavul müze elemanlarına ilişkin gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir. Bu bağlamda pek çok yükümlülük gerektiren gezici bavul müze hizmetlerinin yönetilmesi ve sistemli bir ardışıklıkta sürdürülmesi zor bir görevdir.

Katılımcıların %12.3'ü gezici bavul müze hizmetlerinin fazladan iş gücü gerektirdiği görüşüne kesinlikle katıldığını ve %46.9'u katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeyle ilgili olarak katılımcıların %14.8'i kararsız olduğunu, %24.7'si katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası (%59,2) gezici bavul müze hizmetlerinin fazladan iş gücü gerektirdiği görüşünü onaylamıştır. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların *gezici bavul müze hizmetlerinin fazladan iş gücü gerektirdiği* görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Gezici bavul müzelerin tasarım, uygulama, değerlendirme, yönetim gibi sürdürebilirliğinin sağlanmasını sağlayan süreçleri kapsayan çok bileşenli görevler bütünündeki gereksinimlerin karşılanabilmesi aşamasında müzeye fazladan iş yükü ve çalışan gerektireceği düşüncesi uzmanların bu yönde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. Uzmanların bu görüşe katılmamasında ve karasız kalmasında ise; çalışmış oldukları müzelerin yeterli düzeyde bütçeye ve personele sahip olmalarından dolayı bu hizmetlerin fazladan iş gücü gerektirmesi gibi bir gereksinimi fark etmemiş olmaları etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Talboys'a göre (2005), gezici bavul müzeyi tümüyle yönetecek tam zamanlı bir çalışanın olması önemlidir. Gezici bavul müzelerin ödünç verme sistemiyle öğretmenler tarafından ya da müze eğitimcisi tarafından okullara götürülmelerinin düzenlenmesi, nesnelerin durumlarının ve yeterliliklerinin kontrol edilmesi, bavullarda yer alan gerekli formların düzenlenmesi, uygulamalara ilişkin gerekli şikâyet unsurlarının değerlendirilmesi gibi zaman alıcı pek çok işi bir arada belli bir düzen ve ardışıklıkta izleyecek ayrı bir çalışanın olması gerekmektedir. Bu da fazladan iş gücü gerektiren bir durumdur.

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, birçok görevi kapsayan gezici bavul müze hizmetlerinin, fazladan iş gücü gerektirdiği vurgulanmaktadır. Kılavuzda gezici bavul müze hizmetleri; nesnelerin temin edilmesi, eğitim etkinliklerinin planlanması, hizmet giderlerinin yönetilmesi, gerekli tanıtımların yapılması ve okullarda uygulanması vb. gibi pek çok görevi kapsayan bir hizmetler bütünü olarak nitelendirilmektedir. Bu yaklaşımla pek çok görevi kapsayan gezici bavul müze hizmetlerinin, fazladan iş gücü gerektirdiği ve bu noktada beliren çalışan ihtiyacının gönüllü kişilerin katılımıyla karşılanabileceği ifade edilmektedir (Graham, 2006).

Katılımcıların %3.7'si gezici bavul müze hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının zor olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını ve %39.5'i katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeyle ilgili olarak katılımcıların % 30.9'u karasız olduğunu, %24.7'si ilgili ifadeye katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Genel olarak gezici bavul müze hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının zor olduğu görüşünü destekleyenlerin yüzdesi (%43.2), kararsız olanlara (% 30.9) ve desteklemeyenlere (%25.9) göre daha fazla olmuştur. Müzeler için fazladan iş gücü ve maliyet gerektiren gezici müze uygulamalarının bu yöndeki gereksinimleri ve bu gereksinimlerin karşılanabilmesi için gerekli kaynakların sağlanması zorunluğu, uzmanların gezici bavul müze hizmetlerinin sürdürebilirliğinin sağlanmasının zor olduğunu düşünmesinde etkili olmuş olabilir. Uzmanların, çalışmakta oldukları müzelerin yeterli düzeyde bütçeye ve personele sahip olmaları ise; bu hizmetlerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının zor olduğu görüşüne katılmamaları ya da kararsız kalmaları yönünde görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, gezici bavul müze hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının zor olduğuna ilişkin düşünceler içeren araştırmalar ve uygulama örnekleri dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müze hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının zor olduğu ifade edilmektedir. Kılavuzda, fazladan iş gücü ve maliyet gerektiren gezici bavul müze hizmetlerinin, bu doğrultuda ortaya çıkan gereksinimlerinin karşılanabilmesi için devlet kuruluşlarının, özel kuruluşların ve müze gönüllülerinin bir arada yer aldığı ortak çalışmaların yapılması gerektiği belirtilmektedir. Gezici bavul müzelerin, farklı kurumların ve uzmanların yardımı olmadan tek başlarına bu hizmetlerin sürdürülebilirliğini sağlamalarının oldukça güç olduğu vurgulanmaktadır (Graham, 2006).

Gezici bavul müzelerin, dağınık biçimde yayılmış yerleşkeler ve kırsal bölgelerdeki okullar için temel eğitim programları olduğunu ifade eden Talboys (2005), bu hizmetlerin sürdürebilirliğini sağlamanın zor bir iş olduğunu çünkü hem sürekli bir maliyet gerektirdiği hem de fazladan iş gücü gerektirdiğini ifade etmektedir. Talboys, gezici bavul müze hizmetlerinin tasarım, uygulama ve sürdürebilirlik bağlamında

gereksinimlerinin sağlanabilmesi için gerektirdiği maliyetin karşılanmasını önemle vurgulamaktadır.

Katılımcıların %13.6'sı gezici bavul müze hizmetlerinin sağladığı ulaştırma olanaklarıyla kişileri müze atmosferinden uzaklaştırdığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %43.2'si katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeyle ilgili olarak katılımcıların % 35.8'i karasız olduğunu, %6.2'si ilgili ifadeye katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası (%56.8) gezici bavul müze hizmetlerinin, sağladığı ulaştırma olanaklarıyla kişileri müze atmosferinden uzaklaştırdığı görüşünü onaylamıştır. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların yarısından fazlasının "gezici bavul müze hizmetlerinin, sağladığı ulaştırma olanaklarıyla kişileri müze atmosferinden uzaklaştırdığı" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, "müze ortamında belli bir kültüre ilişkin gerçek (orijinal) bir nesneyi, kişinin gözleriyle görerek hatta dokunarak deneyimlemesinin benzersiz bir öğrenme fırsatı olduğunu" düşünmeleri etkili olmuş olabilir. Ayrıca, gezici bavul müze uygulamalarının müze ortamından uzakta (okullarda ya da farklı kuruluşlarda) gerçekleştirilmesiyle kişilerin müzeyi kendi ortamında deneyimleme olanağından uzaklaştırdığını düşünmelerine neden olmuş olabilir. Ancak ilgili alan yazını incelendiğinde araştırma bulgusuyla aynı doğrultuda olmayan karşıt düşüncelerin olduğu görülmektedir. Örneğin;

ICOM (Milletlerarası Müzeler Komitesi) 1950 yılında müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında, ödünç verme sistemiyle yürütülen *gezici bavul müze* hizmetlerinin görev tanımını belirlemek, ihtiyaç analizlerini yapmak ve mevcut sorunlara çözüm önerileri getirmek adına bir araştırma gerçekleştirmiş ve araştırmanın sonuçlarını gerçekleştirilen "Second Biennial Conference"ta sunmuştur. Araştırma kapsamındaki müzelere, okullara ödünç verme yoluyla sağlanan gezici bavul müze hizmetlerinin benimsenip benimsenmemesine ilişkin bir soru sorulmuş bu kapsamda müzelerden ezici bir üstünlükle benimsenmesi gerektiği yönünde olumlu görüş alınmıştır. Raporda ayrıca hiçbir müzenin, "sınıfların gezici bavul müze hizmetlerini talep etmeleri yerine müzeleri ziyaret etmesi gerektiği, bölgesel koşullar altında maliyetin hoş karşılanmayacağı, okullarla iletişimin tek yöntemin gezici bavul müze hizmetleri olduğu durumlarda bu hizmetlerin çekici olduğu" gibi gerekçeleri de öne sürmedikleri önemle ifade edilmektedir. Bu bağlamda ele alındığında ICOM'un da raporundan anlaşılacağı gibi,

araştırmaya katılan müzelerin gezici bavul müze hizmetlerinin, sağladığı ulaştırma olanaklarıyla kişileri müze atmosferinden uzaklaştırdığı gibi bir kaygıyı dile getirmedikleri görülmektedir (ICOM, 1950).

Ayrıca farklı ülkelerdeki gezici bavul müze hizmetleri incelendiğinde, Graham'ın da belirttiği gibi (2006), gezici bavul müze bavullarında yer alan tıpkıbasım nesnelerin ve öğretim materyallerinin, sınıflarda ya da farklı sosyal hizmetler sunan kurumlarda kullanılabildiği gibi müzelerin kendi bünyelerinde bulunan eğitim atölyelerinde de kullanıldığı görülmektedir. Çünkü bu tür uygulamalar öğrencilere, tıpkıbasım nesneleri ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, koklayarak, yani hissederek, keşfederek, yaparak-yaşayarak öğrenme olanağı sunmaktadır. Okullar tema odaklı müze gezisinin ardından müzenin eğitim atölyesinde de tema odaklı gezici bavul müze koleksiyonları ile gerçekleştirilen eğitim etkinliklerine katılmaktadır. Bu bağlamda müzelerin kendi eğitim atölyelerinde de kullanılan bu uygulamaların, öğrencileri müze atmosferinden uzaklaştırması gibi bir duruma neden olması söz konusu değildir.

Katılımcıların %8.6'sı gezici bavul müze hizmetlerinde yararlanılan nesneler sürekli taşındığı ve kullanıldığı için çok çabuk yıprandığı görüşüne kesinlikle katıldığını ve %27.2'si katıldığını belirtmiştir. Bu ifade için katılımcıların %32.1'i karasız olduğunu, %27.2'si katılmadığını ve %4.9'u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak gezici bavul müze hizmetlerinde yararlanılan nesneler sürekli taşındığı ve kullanıldığı için çok çabuk yıprandığı görüşünü destekleyenlerin yüzdesi (%35.8), desteklemeyenlere (%31.4) ve kararsız kalanlara (%32.1) yakındır. Görev tanımı bağlamında sürekli taşınmaları ve kullanılmaları gereken gezici bavul müze nesneleri yıpranmaya karşı açık olsa da gerekli güvenlik önlemleri alındığında ve nesneler iyi muhafaza edildiğinde çok çabuk hasara uğramayacağının düşünülmüş olması, uzmanların ilgili ifadeye katılmamasında ya da kararsız görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde bu konuya ilişkin farklı düşüncelerin olduğu görülmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede, dikkat edilecek unsurlar arasında; *nesnelerin yıpranması/bozulması* konusu da yer almaktadır. Yönergede, gezici bavul müze hizmetlerinde yararlanılan nesnelerin, müzelerden okullara sürekli olarak taşındığı ve defalarca kullanıldığı için çok çabuk yıprandıkları belirtilmiştir. Gezici bavul müze de yer alan nesnelerin, kullanılmaya bağlı olarak zaman içinde yıpranacakları ve bozulacakları bu nedenle gezici bavul müze hizmetlerinde

kullanılan nesnelerin sürekli yenilenmeleri gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca gezici bavul müzede yer alan nesnelerin koruma, saklama ve taşıma işleminin sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için, gerekli güvenlik ve sağlık önlemlerinin alınmasının son derece önemli olduğu vurgulanmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin sürekli olarak taşındıkları ve kullanıldıkları için kırılma, eksilme gibi olumsuzluklarla karşı karşıya oldukları ifade edilmektedir. Ancak iyi bir paketleme ile yani nesnelerin taşındığı kutuların ya da bavulların sünger gibi nesneyi hasara karşı koruyabilecek materyallerle kaplanması ve gerekli düzenlemelerin yapılması sonucunda taşınma sırasında olası zararın önüne geçilebileceği ifade edilmektedir. Ayrıca öğrenci ve öğretmenlere verilen açıklayıcı kısa bir yönergeyle nesneleri nasıl kullanmaları gerektiği açıklanırsa bu açıdan doğabilecek bir zararında önüne geçilebileceği de ifade edilmektedir (Graham, 2006).

Katılımcıların %9.9'u gezici hizmetlerinde kullanılan nesnelerin sürekli yenilenmeleri gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını ve %40.7'si katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeyle ilgili olarak katılımcıların %22.2'si karasız olduğunu ve %27.2'si katılmadığını belirtmiştir. Bu ifadeye kesinlikle katılmadığını belirten olmamıştır. Katılıcıların yarısı (%50.6) gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesnelerin sürekli yenilenmeleri gerektiğini düşünmektedir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların yarısının "gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesnelerin sürekli yenilenmeleri gerektiği" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin çok fazla kuruma taşındığı ve çok fazla kişi tarafından kullanıldığı için çok çabuk yıpranabileceği ya da hasara uğrayabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. Uzmanların ilgili ifadeye katılmamasında ya da kararsız görüş belirtmesinde ise; gerekli güvenlik önlemleri alındığında ve nesneler iyi muhafaza edildiğinde çabuk hasara uğramayacağı için sürekli yenilenmelerinin de gerekmeyeceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede, dikkat edilecek unsurlar arasında; *nesnelerin yenilenmesi* konusu da yer almaktadır. Yönergede, gezici

bavul müze de yer alan nesnelerin, kullanılmaya bağlı olarak zaman içinde yıpranacakları ve bozulacakları bu nedenle gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesnelerin sürekli yenilenmeleri gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca dikkatsizlik ya da kaza ile oluşabilecek hasar, hırsızlık ve vandalizm gibi durumların da göz önünde bulundurulması ve bu gibi olumsuz durumlara karşı nesnelerin yedeklenerek gereken önlem alınması gerektiği ifade edilmektedir (GEM ve SMC, 2006).

Patton'a göre (1991), doğa tarih müzeleri odağında geliştirilmiş gezici bavul müzelerin en büyük teknik sorunu gezici bavul müzelerde yer alan kemik, deri ve benzeri nesnelerden daha çok yardımcı eğitim materyalleri olarak kullanılan kâğıt malzemelerin onarılmaları ve yenilenmeleri gerekliliğidir. Gezici bavul müzede yer alan nesneler de tabii ki sürekli kullanıma bağlı olarak yıpranacaktır ve yenilenmeleri gerekecektir ancak dikkatli kullanılarak ve onarım işlemleri düzenli olarak yapılarak yıllarca kullanılabilir. Kâğıt materyaller ve üzerlerindeki plastik koruyucular, sürekli kullanım dolayısıyla sıcak, soğuk ve ellerdeki tere mazur kalarak kolaylıkla parçalanabilmektedirler ancak onların da gerekli bakımla ve özenli kullanımla ömürleri uzatılabilir.

Katılımcıların %9.9'u gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesneleri kaybolma, eksilme, çalınma gibi olumsuz durumlara açık olduğu görüşüne kesinlikle katıldığını ve %51.9'u katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeyle ilgili olarak katılımcıların %25.9'u karasız olduğunu, %11.1'i katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası (%61.8) gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesneleri kaybolma, eksilme, çalınma gibi olumsuz durumlara açık olduğunu düşünmektedir. İlgili ifade için katılımcılar en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların yarsından fazlasının "gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesnelerin kaybolma, eksilme, çalınma gibi olumsuz durumlara açık olduğu" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Ödünç verme yoluyla ya da müze uzmanları eşliğinde müze dışına çıkarılan ve pek çok kişi tarafından kullanılan gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin kontrolünü sağlama işinin zor oluşu, uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. Uzmanların ilgili ifadeye katılmamalarında ya da kararsız görüş belirtmelerinde ise; çalışmakta oldukları müzelerde yeterli personele sahip olmalarından dolayı, gezici bavul müzede yer alan nesneleri kontrol edebilme konusunda güçlük yaşamamış olmalarının etkisi olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *müze ziyaretlerinin ve öğrenme tabanlı kaynakların (gezici bavul müze materyallerinin) geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda; gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin sürekli olarak taşındıkları ve kullanıldıkları için kırılma, eksilme gibi olumsuzluklarla karşı karşıya oldukları ifade edilmektedir. Bu nedenle nesnelerin seçimi aşamasında kırılmalara karşı dayanıklı olması ve maddi açıdan önemli bir değer taşımaması gerektiği ifade edilirken, kolay paketlenebilir ve kolayca taşınabilir olması gerektiği de belirtilmiş böylece nesnelerin taşınması sırasında kırılmalarının ya da her hangi bir şekilde zarara uğramalarının önüne geçilebileceği vurgulanmıştır (Graham, 2006).

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede, dikkat edilecek unsurlar arasında; nesnelerin kaybolma, eksilme, çalınma gibi olumsuz durumlarla karşı karşıya olması konusuna da değinilmektedir. Yönergede, dikkatsizlik ya da kaza ile oluşabilecek hasar, hırsızlık ve vandalizm gibi durumların da göz önünde bulundurulması ve bu gibi olumsuz durumlara karşı nesnelerin yedeklenerek gereken önlem alınması gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca, mümkün olduğunca herhangi bir hasarın ya da kayıp nesnenin kaydının tutulmasının da önemli olduğu ve okullarda yaşanabilecek kırılma ya da kaybolma olayları için bir depozito yani bir teminat talep edilip edilmeyeceğinin belirlenmesinin gerektiği vurgulanmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

4.1.3. Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Tasarlanmasına İlişkin Müze Uzmanlarının Görüşleri

Katılımcıların gezici bavul müze etkinliklerinin tasarlanmasına ilişkin ankette yer alan 16 maddeye verdikleri tepkilerin yüzde ve frekans dağılımları çizelge 6'da verilmiştir (Ek F.3'e bakınız).

Katılımcıların %14.8'ü gezici bavul müze, müze eğitiminde uzman kişiler tarafından yürütülmesi gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %46.9'u ise katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeyle ilgili olarak katılımcıların %28.4'ü kararsız olduğunu, %2.5'i ilgili ifadeye kesinlikle katılmadığını ve %7.4'ü katılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların yarısından fazlası (61.7), gezici bavul müzenin, müze eğitiminde uzman kişiler tarafından yürütülmesi gerektiği görüşünü desteklemiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok

katılıyorum görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların yarısından fazlasının "gezici bavul müzenin, müze eğitiminde uzman kişiler tarafından yürütülmesi gerektiği" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. İlgili ifade için uzmanların kararsız kalmasında ise, gezici bavul müzelerin yürütülmesi için gerekli personel bulunamadığı durumlarda, öğretmenlerin ya da uygulamayı yürütecek kişilerin hizmet içi eğitimlerle ya da yönergelerle desteklenerek bu uygulamaları yürütebileceklerinin düşünülmesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Gezici bavul müzeyi okullara kimlerin götüreceği ve eğitim etkinliğini kimlerin gerçekleştireceği konusunun belirlenmesi önemlidir. Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze etkinlikleri incelendiğinde bu etkinliklerin iki şekilde yürütüldüğü görülmektedir. Birincisi; gezici bavul müzeler, müzede görevli olan müze eğitim liderleri tarafından okullara götürülür ve gezici bavul müze eğitim etkinlikleri gerçekleştirilir. İkincisi; okullarda çalışan öğretmenler gezici bavul müzeleri, müzelerden ödünç alır ve kendilerine verilen yönergelere uygun bir şekilde eğitim etkinliklerini kendisi yürütür (GEM ve SMC, 2006).

Birleşik Krallık'ta Doğu Midlands bölgesindeki müze hizmetlerinin hazırlanması kapsamında, bölgedeki okullarda uygulanan geniş çaplı alan araştırmasının-anket çalışmasının (2003-2004 Childwise Raporu) sonuçları, ilköğretim öğretmenlerinin, okullarda gerçekleştirilecek gezici bavul müze eğitim etkinliklerine, gezici bavul müzede yer alan nesnelere ve eğitim etkinliklerinde uygulanacak yöntem ve tekniklere ilişkin bilgisi ve deneyimi olan alan müze personelinden bir uzman çağırmayı tercih ettikleri görülmektedir (Graham, 2006).

Müzenin özgörevi bağlamında oluşturulan koleksiyonları ile ilişkilendirilmiş ve çeşitli eğitim etkinliklerinde kullanılacak kapsamda düzenlenmiş eğitim materyalleri ve nesneler içeren gezici birimlerinde programın eğitim değeri, müze eğitimcileri tarafından yürütülen profesyonel bir yönetimle ve kavramsal veri girişiyle güvence altına alınır. Müzelerin eğitim bölümlerinde, eğitim almış ve kendini bu işe adamış, çeşitli gruplarla çalışabilecek kişileri (öğretmenler ve diğer eğitimciler, tasarımcılar, sanatkârlar ve diğer uzmanlar) görevlendirilmektedir. Bu uzmanları, müze dışına; bölgedeki farklı kurumlara, toplum merkezlerine ya da okullara çalışmaya göndermek bu açıdan anlamlıdır (Brüninghaus-Knubel, 2004).

Zucker'ın (1981), tarihsel bir bakış açısıyla müze ödünç verme programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze programlarının kökenlerini ve gelişimini araştırdığı doktora tezinde; gezici bavul müze hizmetlerinin, müze eğitimcisi, müze personeli gibi müze eğitiminde uzman kişiler tarafından yürütülmesi gerektiği vurgulansa da uzman personelin genellikle, ilave sorumluluklara zamanlarının tamamını ayırmadıklarından, sıklıkla gönüllülerin yardımına başvurulduğu belirtilmektedir.

Gezici bavul müze uygulamaları, okullarda öğretim programlarını destekleyen önemli araçlar olarak öğretmenler arasında ne kadar popüler olsa da, öğretmenlerin bu uygulamaların nasıl yürütüleceğine ilişkin yeterli bilgileri olmayabilir. Bu nedenle gezici bavul müzeleri derslerinde kullanarak öğretim programlarını zenginleştirmek isteyen öğretmenlere belirli eğitimlerin verilmesi ya da bu alanda bilgi ve deneyim sahibi uzmanların bu etkinlikleri yürütmesi gerekmektedir (Talboys, 2005).

ICOM (Milletlerarası Müzeler Komitesi) 1950 yılında müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında, ödünç verme sistemiyle yürütülen *gezici bavul müze* hizmetleri odağında sunmuş olduğu raporda gezici bavul müze uygulamalarının başarıya ulaşması, çalışanların yeterlilikleri ile bağdaştırılmakta ve şu tümcelerle ifade edilmektedir; müzelerde gezici bavul müzeler için oluşturulan birimin gücü; çalışan kadronun koleksiyonlar, sundukları konu, uyguladıkları eğitim yöntemleri, hizmet edecekleri topluluğa, sınıflarda uygulanabilir müze teknikleri, halkla ilişkiler prensibi ile olan bilgi ve deneyimlerine ayrıca genel anlamda eğitime olan bakış açısı ve ilgilerine dayanmaktadır (ICOM, 1950).

Katılımcıların %19.8'i gezici bavul müzenin farklı alanlarda (sanat eğitimi, arkeoloji, müze, müze eğitimi, grafik tasarımı, mühendislik vb.) uzman kişilerin ortak görüşleriyle tasarımlanması gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %53.1'i ise katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %17.3'ü kararsız kalırken, %7.4'ü katılmadığını ve %2.5'i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%72.9) gezici bavul müzenin farklı alanlardan uzman kişilerin ortak görüşleriyle tasarımlanması gerektiği görüşünü desteklemiştir. İlgili ifade için katılımcılar en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müzenin farklı alanlarda (sanat eğitimi, arkeoloji, müze, müze eğitimi, grafik tasarımı, mühendislik vb.) uzman kişilerin ortak görüşleriyle tasarımlanması gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, farklı uzmanlık alanlarına

sahip kişilerin görüşleriyle daha nitelikli ve daha verimli gezici bavul müzelerin geliştirileceği kanısına sahip olmaları etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı yönde görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, bir müze eğitim kaynağı olan gezici bavul müzelerin geliştirilmesinin; mali kaynak ya da sosyal hizmete dayalı olsa da ekip çalışması da gerektirdiği ifade edilmektedir. Bir ya da iki kişinin çabalarıyla kapsamlı bir gezici bavul müze geliştirmenin çok zor olduğu bu nedenle müzede ya da farklı kuruluşlarda çalışan farklı kişilerden görüş ve öneri alarak deneyim kazanmanın mümkün olduğu belirtilmektedir. Ayrıca müze gönüllülerinin de gezici bavul müze geliştirme aşamasında üstlendikleri önemli iş yükü nedeniyle değerli bir katkı sağlayabileceği vurgulanmaktadır. Bu proje kapsamında diğer müzelere, gezici bavul müze geliştirmeden önce, *koleksiyonlarını, çalışanlarını ve okulların öğretim programlarını* hep birlikte ele alarak bu iş için uygun olup olmadıklarını değerlendirmeleri gerektiği ifade edilmektedir. Gezici bavul müze eğitim kaynaklarının geliştirilmesi aşamasında, doğru kurumları, doğru bağlantıları, doğru çalışanları ve doğru gönüllüleri bir araya getirmenin önemine vurgu yapılırken, okullarla ve öğretmenlerle bağlantı kurmanın da önemine değinilmektedir. Çünkü öğretmenlerin geliştirilecek eğitim kaynakları için, uygun hedef kitle ve öğretim programları bağlantıları gibi eğitim üzerine özel görevlerle ilişkili öneriler verebileceği belirtilmektedir. Projenin raporunda eğer uygun mali kaynak varsa, müze eğitimi alanında serbest çalışan kişilere belli bir ödenek ayrılarak, gezici bavul müze kaynaklarının geliştirilmesi aşamasında bu kişilerden uzman görüşü alınabileceği önerilmektedir. Ayrıca daha büyük müzelerin ve diğer bağımsız özel müzelerin eşgüdümünde daha kapsamlı gezici bavul müzelerin geliştirilebileceği vurgulanmaktadır. Bu görüş odağında Wellingborough Kültür Merkezi 2005-2006 yılları arasında bir müze eğitim kaynağı olan *gezici bavul müze* geliştirmek amacıyla, küratör, müze eğitimcisi, öğretmen, araştırmacı gibi alan uzmanları ve müze gönüllüleri ile bir araya gelerek ortak bir çalışma başlatmıştır. Wellingborough Kültür Merkezi için bir müze eğitim kaynağı olan gezici bavul müze geliştirmenin en önemli yönü; *güçlü bir takım çalışması içermesi* olarak ifade edilmiştir (Graham, 2006).

Talboys'a göre (2005), daha iddialı ve daha kapsamlı gezici bavul müzelerin geliştirilebilmesi için, bazı konularda uzman kişilerin bir araya getirilmesi gerekmektedir.

Özellikle maddi kültürün diğer yönlerini aydınlatabilecek, ilgili sanatçılar ve zanaatçıların gezici bavul müzelerin tasarımı aşamasında görev almaları önemlidir.

Katılımcıların %17.3'ü gezici bavul müze tasarım sürecine bir küratör dahil edilmesi gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %51.9'u katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %22.2'si kararsız kaldığını belirtirken, %7.4'ü katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%69.2) gezici bavul müzenin tasarım sürecine bir küratör dahil edilmesi gerektiği görüşünü desteklemiştir. İlgili ifade için katılımcılar en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müzenin tasarım sürecine bir küratör dahil edilmesi gerektiği" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Daha nitelikli bir gezici bavul müze geliştirilmesi için, gelişmiş ülkelerde uygulanan örneklerinde görüldüğü gibi gezici bavul müze tasarım sürecinin tüm bileşenlerini belirleyen ve yöneten bir uzmanın gerekliliği, uzmanların bu sürece bir küratör dahil edilmesi gerektiği yönünde görüş belirtmesinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede, dikkat edilecek unsurlar arasında; *küratör* konusu da yer almaktadır. Yönergede, gezici bavul müzenin tasarım aşamasında koleksiyona eklenecek nesnelerin ve eğitim etkinliklerinde kullanılacak görsel ve işitsel materyallerin seçimi aşamasında bu sürece bir küratörün dâhil edilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Daha hassas nesneleri incelemenin yolları üzerine fikir alışverişi yaparak, nesnelerin doğru kullanımı ve bakımı ile ilgili küratörden yardım istemenin önemli olduğu vurgulanmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müzelerde yer alan materyallerin belirlenmesi aşamasında farklı uzmanlık alanların kişilerle gerçekleştirilecek takım çalışmasının önemine değinilirken bir küratörden yardım alınması gerekliliği de önemle vurgulanmaktadır (Graham, 2006).

Katılımcıların %63'ü gezici bavul müze bavullarında/kutularında yer alan bütün materyallerin bakımı, onarımı ve sayımı düzenli olarak yapılması gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını ve %35.8'i katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların

sadece %1.2'si kararsız kalırken olumsuz yönde görüş bildiren katılımcı olmamıştır. Genel olarak katılımcıların tamamına yakını (%98.8) gezici bavul müze bavullarında/kutularında yer alan bütün materyallerin bakımı, onarımı ve sayımı düzenli olarak yapılması gerektiği görüşünü desteklemiştir. İlgili ifade için katılımcılar en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze bavullarında/kutularında yer alan bütün materyallerin bakımı, onarımı ve sayımının düzenli olarak yapılması gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, bakım, onarım, sayım gibi işlemlerim düzenli yapılması durumunda gezici bavul müze hizmetlerinin daha düzenli ve sistemli bir şekilde yürütülebileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede, dikkat edilecek unsurlar arasında; *materyallerin bakımı, onarımı ve sayımı* konusuna da değinilmektedir. Yönergede, gezici bavul müze bavullarıyla müze dışına çıkartılan her şey hakkında kesin, doğru bir kayıt tutmanın çok önemli olduğu ifade edilmektedir. Gezici bavul müze bavullarının müze dışına gönderilmeden önce her şeyin açıkça etiketlendiğinden ve sayıldığından emin olunması gerektiği ve bu işlemlerin kutuların müzeye iadesinden sonra da tekrarlanarak kontrol edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Gerekli kontroller yapıldıktan sonra eksik nesnelerin yerine yedekleri konulması ve yırtık, çatlak ya da kırık nesnelerin gerekli bakımı ve onarımı yapılarak gezici bavul müze bavuluna yerleştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

1950 yılında Londra'da çok sayıda müzenin katılımıyla gerçekleştirilen bir konferans olan "Second Biennial Conference"ta ICOM'un müzelerin ödünç verme sistemiyle okullara sağladığı gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin sunmuş olduğu raporda; gezici bavul müzelerde bulunan nesnelerin bakımı, onarımı ve gözden geçirilmesi konularına da değinilmiştir. ICOM'un sunmuş olduğu raporda da ifade edildiği gibi, eğer gerekli ise yani materyaller hasar gördüyse, materyallerin yenilenmesiyle ilgili genel uygulama tamir etme, yeniden yerleştirme ve ya tedavülden kaldırma olmalıdır. Bu uygulama bazen sergilenen materyaller geri alındığında hemen yapılabileceği gibi belli dönemlerde de yapılabilmektedir. Genellikle yaz tatilleri bütün

koleksiyonun ayrıntılı bir biçimde gözden geçirilmesi ve onarılması için uygun dönemlerdir (ICOM, 1950).

Katılımcıların %69.1'i gezici bavul müzeye ilişkin envanter çalışması yapılması gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %28.4'ü katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların sadece %2.5'i kararsız kalırken, olumsuz yönde görüş bildiren katılımcı olmamıştır. Genel olarak katılımcıların tamamına yakını (%97.5), gezici bavul müzeye ilişkin envanter çalışması yapılması gerektiği görüşünü desteklemiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müzeye ilişkin envanter çalışmasının yapılması gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, ihtiyaç analizlerinin yapılarak gereksinimlerin karşılanabilmesi aşamasında envanter çalışmasının önemli ölçüde yardımcı bir unsur olabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *müze ziyaretlerinin ve öğrenme tabanlı kaynakların (gezici bavul müze materyallerinin) geliştirilmesi* konusunda müzeler için hazırlanan kılavuzda, yer alan bilgilerde; gezici bavul müze uygulamalarında kapsamlı bir kayıt sisteminin olması gerektiği bildirilmektedir. Gezici bavul müzelerin gerekli ihtiyaç analizlerinin yapabilmesi ve belirlenen gereksinimlerin bu doğrultuda karşılanabilmeleri için ulaşılan okul, kurum, öğrenci/kişi sayısı; yıllık gider miktarı vb gibi belirlenmesi gerekmektedir (Graham, 2006).

Zucker'ın (1981), tarihsel bir bakış açısıyla müze ödünç verme programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze programlarının kökenlerini ve gelişimini araştırdığı doktora tezinde; gezici bavul müze hizmetlerinde uygulanması gereken envanter çalışmasının önemine değinilirken araştırma popülasyonunu oluşturan kurumların %20'sinin ne kadar gruba ya da kişiye hizmet verildiğine ilişkin bilgilerin kaydını büyük oranda tutmadıkları ifade edilmektedir.

Katılımcıların %33.3'ü gezici müze bavullarının sayısının, okullardan ya da çeşitli kurumlardan gelebilecek taleplerin göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %54.3'ü katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %7.4'ü kararsız kalırken, %3.7'si katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle

katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%87.6) gezici bavul müze bavullarının sayısının, okullardan ya da çeşitli kurumlardan gelebilecek taleplerin göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerektiği görüşünü desteklemiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici müze bavullarının sayısının, okullardan ya da çeşitli kurumlardan gelebilecek taleplerin göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, gerekli ihtiyacın karşılanabilmesi için öncelikli olarak talebin belirlenmesi gerektiği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Rammapudi'ye göre (2006), müzenin eğitim birimi, herhangi bir program veya kaynak materyallerin geliştirilmesi için, öncesinde daha yoğun ihtiyaç analizleri yapmalıdır. Mevcut eğitim programları ve hizmetleri düzenli olarak gözden geçirilmeli ve okullarının değişen koşullarını ve ihtiyaçlarını karşılamak için güncelleştirilmesi gerekmektedir. Müze, paydaşları ile daha kapsamlı bir iletişim stratejisi geliştirmelidir. Müze okullardan düzenli olarak geribildirim talebinde bulunmalı, programlar ve yazışmalar, okul ziyaretleri ya da telefon yoluyla takip edilmelidir.

Birleşik Krallık 'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici müze bavullarının, bavullarda yer alan müze nesnelerinin ve eğitim materyallerinin sayısının, okullardan gelebilecek taleplerin göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu görüş doğrultusunda "Castle Donnigton Museum" gezici bavul müze tasarım projesi kapsamında yapılan örnek durum çalışmasında, bölgedeki okullarda bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bağımsız bir müze eğitimcisi tarafından bölgedeki okullara, gezici bavul müzenin içinde ne bulmak istedikleri ve ne kullanmak istedikleri sorulmuştur. Bu araştırma sonuçları değerlendirilerek, bağımsız müze eğitimcisi ve müze gönüllüleri tarafından gezici bavul müze nesneleri ve eğitim materyalleri esnek bir anlayışla ele alınmıştır. Çoklu nesneleri paketlemek için pek çok küçük kutu kullanarak, taşıma işlemini sağlayacak geniş bir kutunun içine yerleştirilerek paketlenmiştir (Graham, 2006).

Gezici bavul müze eğitim kaynaklarının geliştirilmesi aşamasında; okullarla pilot çalışmalar yapılması, geliştirilen gezici bavul müze etkinliklerinin eksik yönlerinin ve

olumsuz ayrışanlarının görülmesi açısından büyük önem taşımaktadır. "Lutterworth Museum" bünyesinde gerçekleştirilen proje kapsamındaki örnek durum çalışmasında; bölgedeki okulların eğitim gereksinimleri doğrultusunda gezici bavul müzeler, bavulların içinde yer alacak dokunulabilir müze nesneleri ve eğitim materyallerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda öncelikle bölge genelinde bulunan ilköğretim kurumlarının (ilkokul ve ortaokulların) tarih koordinatörleri ile iletişime geçilerek bir anket çalışması yapılmıştır ve okulların gereksinimleri doğrultusunda gezici bavul müzelerin ihtiyaç analizi yapılarak tasarım sürecine geçilmiş ve gezici müze bavullarının ve içinde yer alacak nesnelerin sayısı ve özellikleri belirlenmiştir (Graham, 2006).

Bricker'a göre (2010), gezici bavul müzeyi tasarlayacak uzman kişilerin, öğretmen ve öğrencilerin eğitsel sosyal hizmet programları kapsamında tasarlanan gezici bavul müzelerden ne beklediklerini ve neye gereksinim duyduklarını bilmeleri gerekmektedir. Gezici bavul müzeye ilişkin beklentileri ve gereksinimleri bilmek, öğretmen ve öğrenciler için en fazla yararı olacak gezici bavul müzeler geliştirilmesine olanak tanır. Bu nedenle gezici müze bavullarının ve içinde yer alacak nesnelerin nicelik ve nitelikleri eğitim kurumlardan gelebilecek taleplerin göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerekmektedir.

Katılımcıların %38.3'ü gezici müze bavullarında yer alan nesnelerin ve eğitim materyallerinin yıpranma, kırılma ya da kaybolma gibi olasılıklara karşı yedeklenmeleri gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %50.6'sı katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %11.1'i kararsız kalırken olumsuz yönde görüş bildiren katılımcı olmamıştır. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%83.9) gezici müze bavullarında yer alan nesnelerin ve eğitim materyallerinin yıpranma, kırılma ya da kaybolma gibi olasılıklara karşı yedeklenmeleri gerektiği görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici müze bavullarında yer alan nesnelerin ve eğitim materyallerinin yıpranma, kırılma ya da kaybolma gibi olasılıklara karşı yedeklenmeleri gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Gezici bavul müzelerin sürekli olarak taşınması ve pek çok insan tarafından sürekli kullanılası durumu nedeniyle yıpranma, kırılma ya da kaybolma gibi olasılıklara açık oluşu, uzmanların bu nesnelerin yedeklenmeleri gerektiği yönünde görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede dikkat edilecek unsurlar arasında; *nesnelerin yedeklerinin bulundurulması* konusu da yer almaktadır. Yönergede, dikkatsizlik ya da kaza ile oluşabilecek hasar, hırsızlık ve vandalizm gibi durumların göz önünde bulundurulması gerektiği ve bu gibi olumsuz durumlara karşı nesnelerin yedeklenerek gereken önlemlerin alınması gerektiği vurgulanmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

1950 yılında Londra'da çok sayıda müzenin katılımıyla gerçekleştirilen bir konferans olan "Second Biennial Conference"ta ICOM'un müzelerin ödünç verme sistemiyle okullara sağladığı gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin sunmuş olduğu raporda; gezici bavul müzelerde bulunan nesnelerin yedeklerinin de hazırda tutulması gerektiği konusuna değinilmiştir. ICOM'un sunmuş olduğu raporda; çeşitli kutuların içinde sürekli olarak okullara taşınan nesnelerin kaza sonucunda ya da zamanla kullanıma bağlı olarak zarar görebileceği ifade edilirken, ayrıca okullarda çocukların ellerine almalarına ve dokunmalarına izin verildiği için yıpranma, kırılma gibi olasılıklarla da karşı karşıya oldukları belirtilmekte, bu nedenle de nesnelerin yedeklenmeleri gerektiği vurgulanmaktadır (ICOM, 1950).

Katılımcıların %43.2'si gezici müze bavullarında yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartlarının eklenmesi gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %42'si katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %14.8'i kararsız kalırken, olumsuz yönde görüş belirten katılımcı olmamıştır. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%86.2) gezici müze bavullarında yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartlarının eklenmesi gerektiği görüşünü desteklemiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici müze bavullarında yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartlarının eklenmesi gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, gezici bavul müzede yer alan nesnelerle ilk defa karşılaşacak öğretmenler ve öğrenciler için kısa ve açıklayıcı bilgi kartlarının yardımcı bir unsur olabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede dikkat edilecek unsurlar arasında; *bilgi kartlarının hazırlanması* konusu da yer almaktadır. İskoç Müzeler

Konseyi (SMC) ve Müzelerde Eğitim Grubu (GEM), gezici müzenin bavuluna isim, tanım ve kullanım gibi tüm içerikle ilgili açıklamaların yer aldığı bilgi kartlarının yerleştirilmesinin gereğini önemle ifade etmektedir. Bu bilgi kartları hazırlanırken de gezici bavul müze uygulamalarında çok fazla kuramsal bilgiye odaklanmak yerine, öğrencinin müze eserine ilgisini çekebilmek için, kolaylıkla uygulanabilir/pratik bilgilere yer verilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

Patton (1991), gezici bavul müzelerde nesnelere ilişkin bilgilendirici metinlere yer verilmesi gerektiğini ifade ederken bu metinlerin kısa, açıklayıcı ve kolaylıkla kullanılabilir olmasını önemle vurgulamaktadır.

Talboys'a göre (2005), gezici bavul müzede yer alan nesnelerin tanımlandığı bilgi kartlarının ve etiketleme sisteminin olması da önem arz eden diğer bir konudur. Talboys, her bir parçaya ilişkin kısa, açıklayıcı bilgilerin ve belirgin, net bir fotoğrafın yer yerildiği bilgi kartlarının hazırlanması gerektiğini belirtirken aynı zamanda nesnelerin kullanımı sırasında dikkat edilmesi gereken unsurların ve alınması gereken önlemlerin açıkça ifade edildiği yönergelerin hazırlanması gerektiğini de vurgulamaktadır.

Katılımcıların %60.5'i gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin geri bildirim değerlendirme formu kullanılması gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını ve %37'si katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %2.5'i kararsız kalırken, olumsuz yönde görüş bildiren katılımcı olmamıştır. Genel olarak katılımcıların tamamına yakını (%97.5) gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin geri bildirim değerlendirme formu kullanılması gerektiği görüşünü desteklemiştir Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin geri bildirim değerlendirme formu kullanılması gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, var olan durumun belirlenmesinde ve gezici bavul müze hizmetlerinin geliştirilmesi sürecinde, geri bildirim değerlendirme formlarının katkı sağlayabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede dikkat edilecek unsurlar arasında; *değerlendirme formlarının hazırlanması* konusu da yer almaktadır.

Yönergede, gezici bavul müzenin ilk planlama aşamaları için değerlendirme formlarının oluşturulmasının çok önemli olduğu ve uzun vadede bu durumun, değerlendirmeyi daha da kolaylaştırdığı ifade edilmektedir. Gezici bavul müze projesinin planlama aşamalarından son olarak tamamlanmasına kadar olan tüm süreçte yer alan katılımcıların, öğrenme deneyimlerini değerlendirecek ortak bir dil oluşturmak için, genel öğrenme çıktılarının yardımcı olarak kullanılabileceği belirtilmektedir. Bu bağlam içinde, gezici bavul müzenin iadesinde ya da etkinliğin sonunda katılımcıların doldurması için bavulun içinde yer alacak basit bir anket formunun da geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

Patton'a göre (1991), gezici bavul müze uygulamalarında geri bildirim değerlendirme formu kullanılması gereklidir çünkü gezici bavul müzelere dâhil edilecek kısa bir değerlendirme formu ile bu uygulamaların nasıl geliştirebileceği kadar neyin doğru yapıldığını da bildirecek değerli bilgiler sağlanacaktır. Değerlendirme formları aracılığıyla gezici bavul müzelerde yer alan nesnelerin onarım gereksinimleri ve gelecek uygulamalar için rezerve/ayırma istekleri de belirlenebilir. Bu değerlendirme formlarından, müzenin yıllık raporları için gerekli bilgiler sağlanabilir. Ayrıca gezicici bavul müze uygulamalarına mali destek verecek özel kuruluş/sponsor arayışlarında da değerlendirme formlarından elde edilen veriler yardımcı olacaktır.

Katılımcıların %55.6'sı gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin, öğretim programlarına paralel bir biçimde oluşturulması gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %35.8'i de katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %7.4'ü kararsız kalırken, %1.2'si katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%91.4) gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin, öğretim programlarına paralel bir biçimde oluşturulması gerektiği görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin, öğretim programlarına paralel bir biçimde oluşturulması gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, öğretmen ve öğrenci ihtiyaçları göz önünde bulundurularak hazırlanmış milli öğretim programı ile aynı doğrultuda tasarlanan gezici bavul müzelerin daha yararlı olabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı yönde görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

ICOM (Milletlerarası Müzeler Komitesi) 1950 yılında müzelerin sosyal hizmet çalışmaları kapsamında, ödünç verme sistemiyle yürütülen *gezici bavul müze* hizmetleri odağında sunmuş olduğu raporda; gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin, öğretim programlarına koşut bir anlayışla oluşturulması gerektiği önemle ifade edilmiş ve gezici bavul müzelerin tasarım aşamasında koleksiyon türlerinin, okulların gereksinimleri doğrultusunda belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Koleksiyonların, öğretim programlarındaki yerine değinilirken, sergiler, gösteriler, estetik haz ve kişisel çalışmalar için kullanılıp kullanılmayacağına, gerekli koleksiyonu ödünç alan öğretmenlerin bu koleksiyonun çeşitli alanlarda kullanılabilir olduğunun farkında olup olmadığına; bu nedenle eğitim gereksinimlerinin gezici bavul müzelerin ana ölçütlerini belirleyeceği vurgulanmıştır (ICOM, 1950).

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin yönergede dikkat edilecek unsurlar arasında; *öğretim programları* konusu da yer almaktadır. Yönergede, gezici bavul müzelerin tasarım aşamasında İnsanların neyi talep ettiklerinin ve neye ihtiyaç duyduklarının belirlenmesi gerektiği ifade edilirken, bu doğrultuda içerik ve konu alanları üzerine öğretmenlerle ve diğer gruplarla görüş alışverişinde bulunulması ve öğretim programlarının göz önünde bulundurulması gerektiği önemle vurgulanmaktadır (GEM ve SMC, 2006).

Rammapudi (2006), müze nesneleri, afişler, görsel ve işitsel materyaller, çeşitli konularda önerilen ders planları gibi unsurları içeren gezici bavul müzelerin, ilköğretim programını tamamlayacak ve zenginleştirecek bir biçimde tasarlanması gerektiğini ifade etmektedir.

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, şu noktalar önemle ifade edilmiştir. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin milli eğitim programlarıyla ilişkilendirilmesi ve gezici bavul müzelerin eğitimde nasıl/ne şekilde kullanılması gerektiği de önemle üzerinde durulan bir diğer konudur. Gezici bavul müzelerin, milli öğretim programı çerçevesinde öğretilen konular, bilgi, beceri ve anlayış konusunda ulaşılmak istenen başarı hedefleri ve öğretim seviyeleri gibi pek çok konu dikkate alınarak tasarlanması gerekmektedir. Bu kapsamda, 2005 ve 2006 yılları arasında Doğu Midlands bölgesindeki küçük müzelerde çok sayıda eğitim odaklı proje geliştirilmiştir. Mali giderleri devlet desteğiyle sağlanan ve pek çok eğitim ve kültür

kurumu ile ortaklaşa yürütülen bu projeler, milli öğretim programları doğrultusunda öğretmen ve öğrenci ihtiyaçları göz önünde bulundurularak hazırlanmış ayrıca, milli öğretim programı çerçevesinde öğretilen konular, bilgi, beceri ve anlayış konusunda ulaşılmak istenen başarı hedefleri ve öğretim seviyeleri gibi pek çok konu dikkate alınarak tasarlanmıştır (Graham, 2006).

Ryan'a göre (2013)**,** müzelerin sosyal hizmetleri çeşitli biçimlerde olabilir ve genellikle; okul programları, yayınlar, gezici bavul müzeler ve kostümlü sunumlar içerir. Sosyal hizmet programları, kurum bünyesindeki programların ve yapılandırılmamış müze gezilerinin aksine, müze kaynaklarını öğrenci etkinlikleri için kullanılabilir kılarak öğrenmeyi artırmak için tasarlanmıştır. Sosyal hizmet programları, öğretim programı standartlarına uygun bir biçimde ve sıklıkla müze gezi öncesi ve müze sonrası planlamanın bir parçası olarak eğitimcilerin sınıflarında kullanabilecekleri yararlı araçlar olarak tasarlanmalıdır.

Katılımcıların %49.4'ü gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, öğrenci merkezli öğrenme stratejilerine yer verilmesi gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını ve %43.2'si katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların sadece %7.4'ü kararsız kalırken olumsuz yönde görüş bildiren katılımcı olmamıştır. Genel olarak katılımcıların tamamına yakını (%92.6) gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, öğrenci merkezli öğrenme stratejilerine yer verilmesi görüşünü onaylamıştır. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların "gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, öğrenci merkezli öğrenme stratejilerine yer verilmesi gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, öğrenci merkezli öğrenme stratejilerine yer verilen gezici bavul müze uygulamalarının öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerini karşılayarak daha yararlı olabileceğinin düşünülmesi etkili olmuş olabilir**.** İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Eğitim ve öğretimde somut öğrenmenin soyut öğrenmeden önce olması gerektiğini belirten Tuckman (1969)**,** öğrenmenin öğrenenlerin çevreleriyle etkileşimde olması yoluyla gerçekleştiğinde çok daha fazla anlamlı olacağını ifade etmekte ve bu nedenle eğitimde öğrenciyi merkeze alan ve onun ilgi, yetenek ve gereksinimlerini karşılayacak biçimde uygulamaya dayalı eğitim etkinliklerine ve nesnelere yer verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda ele alındığında gezici bavul müzelerde yer

alan materyallerin ve etkinliklerin, öğrencilerin ilgi, yetenek ve gereksinimlerini karşılayacak öğrenci merkezli programlar doğrultusunda oluşturulması gerektiğinin altı çizilmektedir.

Rammapudi (2006), Afrika kıtasının güneyindeki Botsvana Cumhuriyeti'nde etkinlik gösteren bir müze olan "Botswana National Museum" tarafından, sosyal hizmet programı kapsamında gerçekleştirilen gezici bavul müze hizmetlerinin, ilköğretim okullarına etkisinin analizini içeren makalesinde; müzelerin sosyal hizmet programları kapsamında gerçekleştirdikleri gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrenci merkezli öğretimi önceleyen bir anlayışla tasarlanması gerektiğini önemle vurgulamaktadır.

Katılımcıların %6.2'si gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kuramsal bilgiye yer verilmesi gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %29.6'sı katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %46.9'u kararsız kalırken, %16'sı katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların %35.8'i gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kuramsal bilgiye yer verilmesi gerektiği görüşünü desteklerken %17.2'si desteklememiştir. İlgili ifade için katılımcıların en çok *kararsızım* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu uzmanların yarısına yakının "gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kuramsal bilgiye yer verilmesi" konusunda kararsız kaldığını göstermektedir.

Farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların bu madde konusunda görüş belirtirken kararsız kalmalarında, kuramsal bilgiden uzak bir uygulamanın öğrencilere bir yararının olmayacağı düşüncesi etkili olmuş olabilir. Ancak burada işaret edilen nokta kuramsal bilgiye yer verilmemesi ya da yer verilmesi sorunsalı değil, *çoğunlukla* kuramsal bilgiye yer verilmesi sorunsalıdır. Burada vurgulanmak istenen asıl nokta; kuramsal bilgiye dayalı fakat uygulamaya dönük etkinliklerin hedeflenmesi gerektiğidir. Etkinliklerin, öğrenciye merkeze alan bir anlayışla onu kuramsal bilgiye boğmadan, onun ilgisini çeken ve anlam evrenine seslenen bir anlayışla oluşturulması gerekliliğidir. *Çocuk gerçekliği* ve *çocuğa görelik* kavramları göz önünde bulundurulmalı, Sever (2010) ve Dilidüzgün'ün (2003)'de ifade ettiği gibi; ilgili içeriğin, çocuğun doğası, ilgi ve gereksinmesi, dil ve anlam evreni, bakış açısıyla örtüşmesi gerekmektedir. Burada, ilgili alan yazınında da sıklıkla üzerinde durulduğu gibi, unutulmaması gereken nokta; gezici bavul müze uygulamalarında çok fazla kuramsal bilgiye odaklanmak yerine, öğrencinin müze eserine ilgisini çekebilmek için, kolaylıkla uygulanabilir/pratik bilgilere yer vermek gerekliliğidir. Bu bağlamda öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci

konularında duyarlılık kazandırmak ve öğrencilerin insan ve yaşam gerçekliğini anlamalarına ilişkin duyumsatıcı eğitim olanakları sunmak temel öncelik olarak hedeflenmelidir (GEM ve SMC, 2006).

Katılımcıların %12.3'ü gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kolaylıkla uygulanabilir bilgilere yer verilmesi gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %44.4'ü katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %37'si kararsız kalırken, %6.2'si katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak, gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kolaylıkla uygulanabilir bilgilere yer verilmesi gerektiği görüşü katılımcıların yarısından fazlası (56.7) tarafından onaylanmıştır. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların yarısından fazlasının "gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kolaylıkla uygulanabilir (pratik) bilgilere yer verilmesi gerektiği" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Temel önceliği öğrencilere salt bilgi vermek olmayan gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırarak, insan ve yaşam gerçekliğini anlamalarına ilişkin duyumsatıcı eğitim olanakları sunarak daha fazla etkili olabileceği düşüncesi uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde ekili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Doğa tarihi müzeleri kapsamındaki gezici bavul müzelere ilişkin çalışmalarıyla dikkat çeken Patton (1991), gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kolaylıkla uygulanabilir bilgilere yer verilmesi gereğinin altını çizer ve şöyle gerekçelendirir; gezici müze setleri için bilgilendirici metinler gereklidir. Öğretmenler bilgi sahibi olmadıkları nesneler hakkında sunum yapacakları zaman başarısız olmaktan endişe duyarlar. Bu nedenle metinlerin açık, kısa ve kullanımı kolay olması önemlidir. Öğretmenlere kullanmaları için bir öğretim programı verilmez. Çünkü bu durum gezici müze setlerini bazı sınıf seviyeleri için sınırlayıcı olacaktır. Öğrencilerin yeteneklerine ve seviyelerine göre adapte edilebilen uygun bilimsel bilgi sağlamayı tercih edilmektedir. Öğretmenler çoğunlukla bu bilgilerden, yaratıcı yazma, okuma ve imla gibi alanları kapsayacak şekilde yararlanmaktadırlar.

Singh'a göre (2004), gezici bavul müze tasarlarken vurgu, her zaman kullanıcılara çok açık bir yolla ve kısa bir süre içinde her konu başlığına ilişkin fikirlerin nasıl aktarılacağı üzerine yapılmalıdır.

Rammapudi'ye göre (2006), müzelerin sosyal hizmet programları kapsamında gerçekleştirdikleri gezici bavul müze hizmetleri; daha pratik, öğrenci merkezli ve daha az derse dayalı olmalıdır. Programlar, doğa tarihi, sanat, arkeoloji ve etnolojinin oluşturduğu dört araştırma alanındaki müzenin çeşitliliğini ve gücünü yansıtmalıdır.

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi için gereksinimlerin belirlenmesi aşamasında *2003-2004 Childwise Raporu'nun* dikkate alındığı belirtilmektedir. Bu rapor, Birleşik Krallık'ta Doğu Midlands bölgesindeki müze hizmetlerinin hazırlanması kapsamında, bölgedeki okullarda uygulanan geniş çaplı alan araştırmasının (anket çalışmasının) sonuçlarını bildirmektedir. Bu raporda; öğretmenlerin, sağlanan olanaklar ve kaynaklarda yer alan bilgilerin açık ve kolaylıkla tanımlanabilir olmasını istedikleri ifade edilmektedir. Bu doğrultuda kılavuzda, gezici bavul müze tasarlayacak müzelere bu çalışmanın sonuçları referans verilerek, gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kolaylıkla uygulanabilir ve tanımlanabilir bilgilere yer verilmesi gerektiği bildirilmektedir (Graham, 2006).

Katılımcıların %39.5'i gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, yararlanılan nesnelerin kullanımına ilişkin yönergelerin eklenmesi gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını ve %49.4'ü katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %11.1'i kararsız kalırken olumsuz yönde görüş belirten katılımcı olmamıştır. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%88.9) gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, yararlanılan nesnelerin kullanımına ilişkin yönergelerin eklenmesi gerektiği görüşünü onaylamıştır. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kısmının "gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde yararlanılan nesnelerin kullanımına ilişkin yönergelerin eklenmesi gerektiği" yönündeki görüşü açıkça desteklediğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, yönergelerin gezici bavul müzede yer alan nesnelerin kullanımını kolaylaştırabileceği ve bu nesnelerin doğru bir şekilde kullanılmasını sağlayabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuyla aynı doğrultuda görüş içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Talboys (2005), nesnelerin kullanımı sırasında dikkat edilmesi gereken unsurlar ve alınması gereken önlemlerin açıkça ifade edildiği yönergelerin hazırlanması gerektiğini belirtilmektedir.

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin kılavuzda dikkat edilecek unsurlar arasında; yönerge konusuna da değinilmektedir ve konu şu tümcelerle açıklanmaktadır; nesnelere nasıl bakılacağına ilişkin net kurallar ve yönergeler hazırlanmalıdır. Çocukların nesneleri yakından ve çekinmeden incelemeleri önemlidir. Ancak çocukları, nesnelerin kullanımı konusunda, grup lideri tarafından yapılan doğru yönlendirmelerle desteklemek en iyi yoldur. Örneğin; Masaların üzerinden nesneleri incelemek, nesneleri elle kavrayarak tutmak/almak nesneleri elden ele dolaştırırken yanındakine otururken iletmek gibi küçük ama etkili önlemler alınabilir (GEM ve SMC, 2006).

Katılımcıların %18.5'i gezici bavul müze hizmetlerinde, tıpkıbasım (replika) nesneler kullanılması gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %50.6'sı katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %24.7'si kararsız kalırken, %4.9'u katılmadığını ve %1.2'si kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların büyük bir kısmı (%69.1) gezici bavul müze hizmetlerinde, tıpkıbasım nesneler kullanılması gerektiği görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların büyük bir kımının "gezici bavul müze hizmetlerinde tıpkıbasım (replika) nesnelerin kullanılması gerektiği" yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde, çalışmakta oldukları müzenin türü ve koleksiyonu etkili olmuş olabilir. Örneğin; arkeoloji ve tarih müzelerindeki müze nesnelerinin müzeden dışarı çıkarılmaları ve kişilerin ellerine alarak incelemeleri nesnelerin zarar görebilmelerine neden olacağı için mümkün değildir. Ancak, doğa tarihi müzelerinde bulunan bir taşın, bir deniz kabuğunun, bir bitkinin ya da bir böceğin müzeden dışarı çıkarılması ve kişiler tarafından incelenebilmesi daha olası bir durumdur. İlgili alan yazını incelendiğinde de, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, *tıpkıbasım müze nesnelerine mi*? yoksa *gerçek müze nesnelerine mi*? yer verilmesi gerektiği konusu tartışmalı bir konudur. İngiltere'de 2000 yılında yapılan bir araştırmada; tıpkıbasım müze nesnelerinin bu tür uygulamalarda kullanılması öğrencilerin özgün kültürel nesnelere ilişkin yanlış bilgi edinmelerine yol açabileceğini düşünen bazı eğitimciler tarafından sakıncalı bulunurken

diğer eğitimciler, öğrencilerin nesneleri ellerine alarak ve dokunarak incelemelerine ve gerçek müze nesneleri ile karşılaştırma yapabilmelerine olanak tanıyan tıpkıbasım nesnelerin eğitim uygulamalarında kullanılmasını yararlı bulmaktadırlar. Burada görülen asıl kaygı; tıpkıbasım müze nesnelerinin eğitim etkinliklerinde kullanılması değil, tıpkıbasım nesnelerin, gerçek/özgün müze nesnelerini yansıtmayan özelliklerde temin edilerek niteliksiz parçaların eğitim etkinliklerinde kullanılmasının *tarihin çarpıtılması* neden olmasıdır (McAlpine, 2001). Bunun yanı sıra gerçek müze nesnelerinin sürekli olarak müzelerden çıkarılarak okullara ya da farklı birimlere taşınması esere zarar verebilecek olası durumlar barındırdığı için mümkün değildir. Gerçek müze nesnelerinin, özellikle arkeoloji müze nesnelerinin, öğrencilerin ellerine alarak dokunarak incelemeleri ve eğitim etkinliklerinde kullanmaları da eserin korunması açısından mümkün olmayacağı için gerçek müze nesnelerini temsil eden nitelikli tıpkıbasım nesnelerin eğitim uygulamalarında kullanılması daha uygundur.

Talboys (2005), gezici bavul müzelerde gerçek nesnelere mi yoksa tıpkıbasım nesnelere mi yer verilmesi gerektiği konusuna *kırılganlık/kırılabilirlik* unsurunun tek başına açıklık getirdiğini dile getirmektedir. Talboys'a göre, bazı parçalar öğrencilerin ellerine alarak inceleyebilmeleri, dokunabilmeleri ve etkinliklerde kullanabilmeleri için yeterince sağlam olmadığı için gezici bavul müze koleksiyonlarında yer verilmez. Tıpkıbasım müze nesnelerinin dokunulabilir olması, uygulama ve deneye dayalı eğitim etkinlikleri açısından son derece önemlidir. Nesnelerin sorumluluğunu üstlenen eğitimciler için gerçek nesnelerin kırılma olasılığı önemli ölçüde baskı oluşturmakta bu nedenle eğitimciler gerçek nesnelerle gerçekleştirilecek etkinliklerden uzaklaşmaktadır. Tıpkıbasım müze nesneleri ise, eğitimcilerin üzerindeki bu baskıyı kaldırmaktadır. Ayrıca bu durum öğrencilerin nesnelerin gerçek mi yoksa tıpkıbasım mı olduğu konusunda tartışabilmelerine olanak tanıyacağı için eğitim etkinliklerinde önemli bir görev üstlenir.

Barker (2014), tıpkıbasım müze nesnelerinin eğitim etkinliklerinde kullanılmasının, hiçbir zaman müze atmosferinin yerini alamasa da müze gezilerinin mali, bölgesel, seyahat kısıtlaması nedenleriyle mümkün olmadı durumlarda iyi bir alternatif uygulama olabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca, tarihi fotoğrafların da arkeolojik eser gibi analiz edilebileceğini belirten Barker, öğrencilerin bu görüntülerdeki tarihsel anlamı yorumlayabileceğini dile getirmektedir.

Corbishley'e göre (2011), gezici bavul müze uygulamalarında yer alan müze nesneleri tıpkıbasım nitelikte olabilir. Sınıflarda öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme deneyimi sağlayan tıpkıbasım uygulama nesneleri, araştırma-sorgulama becerilerinin geliştirilmesinde ve maddi kültürün ele alınma sürecinde deneyim kazanmak için yeterlidir. Arkeolojik yorumlama, kayıtlara ve sorgulama materyallerine dayanır bu nedenle öğrenciler, tıpkıbasım nesneleri, fotoğrafları ve çevrimiçi veri tabanlarını kullanarak betimleme ve görsel becerilerini; maddi kültürü tanımlayarak, çizerek, resmederek ve ayrıntıları yakalayan fotoğrafını çekerek geliştirebilirler.

Katılımcıların %13.6'sı gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, gerçek (orijinal) nesneler kullanılması gerektiği görüşüne kesinlikle katıldığını, %49.4'ü katıldığını belirtmiştir. İlgili ifade için katılımcıların %22.2'si kararsız kalırken, %9.9'u katılmadığını ve %4.9'u kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Genel olarak katılımcıların yarısından fazlası (%63) gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, gerçek nesneler kullanılması gerektiği görüşünü desteklemiştir. Ayrıca ilgili ifade için katılımcıların en çok *kesinlikle katılıyorum* görüşünü onayladıkları görülmektedir. Bu bulgu, uzmanların yarısından fazlasının "gezici bavul müze hizmetlerinde gerçek (orijinal) nesnelerin kullanılması gerektiği" görüşünde uzlaştığına işaret etmektedir. Uzmanların bu yönde görüş belirtmelerinde; müze nesnelerinin müzeden dışarı çıkarılmaları ve kullanılmaları sırasında, nesnelerin plexsiglas bir kutunun içinde muhafaza edilmesi gibi belli güvenlik önlemlerinin alınmasıyla zarar görebilmelerine neden olacak durumların önüne geçilebileceği ve bu durumda da özgün müze nesnelerinden gezici bavul müze hizmetlerinde yararlanılabileceği düşüncesi etkili olmuş olabilir. Uzmanların %22.2'sinin kararsız kalmasında ise; plexsiglas bir kutunun için de okullara taşınan nesnelerin öğrencilerin ellerine alarak incelemesi ve gezici bavul müzelerin temel ilkesi olan *(hands-on) yaparak-yaşayarak öğrenmeyi* de mümkün kılmayacağı düşüncesi etkili olmuş olabilir. Örneğin, öğrencilerin yün eğirmek için kullanılan bir araç olan *kirmeni* sadece bir kutunun içinde seyretmeleri değil o nesneyi ellerine alarak yapıldığı malzemesi, biçimi, dokusu vb gibi özelliklerini dokunarak hissederek incelemeleri hatta o nesneyle yün eğirerek yani o nesneyi kullanarak incelemeleri ve bu bağlamda bir öğrenmenin sağlanması gerekmektedir. İlgili alan yazını incelendiğinde, bu araştırmanın bulgusuna koşut görüşler ve karşıt görüşler içeren araştırmalar dikkat çekmektedir. Örneğin;

Gerçek (taklit olmayan, özgün, orijinal) nesneler ve ***tıpkıbasım*** (çoğaltma, taklit, replika) nesnelerin arasındaki farkın, gruplara nasıl açıklanacağının belirlenmesi

gerekmektedir. Eğer gezici bavul müzeler gerçek nesnelere sahipse, o zaman bilinmelidir ki hiçbir şey gerçek olanın önüne geçemez. Ancak, orijinal nesnelerin değerli, kırılgan ve tek olmaları vb. gibi nedenlerle belli nesneleri ele almak ve onlara dokunmak mümkün değildir. Bu durumu aşmak için de pek çok yol vardır. Örneğin; orijinal nesne, plexsiglas bir kasanın ya da kutunun içine konulabilir, böylece doğrudan ele almadan ve dokunmadan, nesnenin çok yakından incelenebilmesi sağlanabilir. Aynı zamanda, orijinal nesneyle karşılaştırma yaparken tıpkıbasım bir nesne de koleksiyona dâhil edilebilir. Diğer ilişkili nesneler, yorum yapmak için kullanabilir ya da incelemek için nesnenin günümüze eş değer sürümü de koleksiyona eklenebilir. Tıpkıbasım nesneleri, oyun etkinliklerinde kullanmak da ayrıca yararlıdır. Eğer bu kutular, sosyal hizmet programları için ise orijinal parçaları eklemek önemlidir. Etkinliğin bir bölümünde, kişilerin, nesnenin orijinal ya da tıpkıbasım olup olmadığı konusunda karar vermesine ve bu fikre nasıl ulaştıklarını tartışmalarına izin vermek gerekmektedir (GEM ve SMC, 2006).

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, *gezici bavul müze materyallerinin geliştirilmesi* konusunda, müzeler için hazırlanan kılavuzda, gezici bavul müzede yer alacak nesnelerin seçimi aşamasında nesnelerin kırılmalara karşı dayanıklı olması ve maddi açıdan önemli bir değer taşımaması gerektiğini önemle vurgulanmaktadır Graham (2006).

Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere sunulan, gezici bavul müzelerin hazırlanmasına ilişkin kılavuzda dikkat edilecek unsurlar arasında; nesnelerin gerçek ya da tıpkıbasım olmaları konusuna da değinilmektedir. Bu konu kılavuzda şu tümcelerle açıklanmaktadır; Yeterli koruma olmadan ve risk değerlendirmesi yapmadan çok kırılgan, hassas ve değerli olan hiçbir nesne çalışmaya dâhil edilmemelidir (GEM ve SMC, 2006).

Yukarıdaki bulguların tamamına bakıldığında, gezici bavul müze hizmetlerinin olumlu yönleri kapsamında yer alan maddelerle ilgili olarak, uzmanların tamamına yakının olumlu tepkilerde bulunduğu ve bu bulguların ilgili alan yazınında yer alan görüşlerle örtüştüğü görülmektedir. Uzmanların, gezici müze hizmetlerinin olumsuz yönleri kapsamında yer alan maddelerle verdikleri tepkilerin ise farklı dağılımlar gösterdiği dikkat çekmektedir. Örneğin; gezici bavul müze hizmetlerinin asgari yükümlülükler barındırdığı, maliyetli olduğu ve giderlerin karşılanabilmesi için devlet desteğinin gerektiği görüşlerini destekleyen uzmanların sayısı daha fazla olsa da kararsız

kalanların ve desteklemeyenlerin oranlarının birbirine yakın oluşu dikkat çekicidir. Uzmanların, çalışmakta oldukları müzelerin yeterli düzeyde mali ve teknik olanaklara sahip olmaları, alan yazınında gezici bavul müze hizmetlerinin negatif ayrışanı olarak işaret edilen maliyet konusuna ilişkin görüşlerle örtüşmeyen karşıt görüş belirtmelerinde etkili olmuş olabilir. Gezici müze eğitim uygulamalarının tasarım aşamaları kapsamında yer alan maddelerle ilgili olarak ise, uzmanların tamamına yakınının olumlu tepkilerde bulunduğu bu bulguların ilgili alan yazınında yer alan görüşlerle örtüştüğü görülmektedir. Uzmanların gezici bavul müze hizmetlerinin olumlu-olumsuz yönleri ve gezici müze hizmetlerinin tasarlanması kapsamında yer alan maddelere ilişkin verdikleri yanıtların alan yazınında yer alan görüşlerle örtüşmeme durumunu belirleyen "müzenin türü, konumu (bulunduğu ülke), sahip olduğu mali ve teknik olanaklar" gibi pek çok değişkenin etkili olabileceği görülmektedir.

4.2. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin Tasarım ve Uygulama Aşamaları

Bu kısımda araştırmanın ikinci alt amacı olan *"GRASS ROOTS projesinden hareketle Çorum Müzesi örneğinde nasıl bir Gezici Bavul Müze modeli tasarlanabilir?"* sorusuna ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Bu amaçla Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım ve uygulama aşamaları aşağıda verilen dokuz madde kapsamında ayrıntılı bir biçimde açıklanmaktadır.

Gezici bavul müzenin tasarımı ve uygulama süreci; pek çok değişkeni içinde barındıran karmaşık bir süreçtir. Gezici bavul müzenin hangi amaçla kullanılacağı, kimlerin tasarlayacağı, kimler için tasarlanacağı, nasıl tasarlanacağı, kullanılacak nesnelerin seçimi, uygulanacak eğitim etkinliğinin planlanması ve uygulamanın nasıl başarılı olacağı vb. gibi pek çok konuyu dikkatle ele almak gerekmektedir. İngilizce *karşılığı "museums' loans boxes; outreach boxes; discovery boxes; outreach trunks; traveling trunks; history trunks; artifact trunks; teacher trunks; education trunks; outreach resource trunks"* gibi farklı ülkelerde farklı adlandırmalarla uygulanan gezici bavul müze uygulamalarının dildeki en anlaşılır, en anlamlı ve en kolay çağrışım yapan Türkçe karşılığı olan; "*gezici müze, gezici bavul müze*" gibi anahtar kelimelerle Google arama motorunda kurallarına uygun olarak ikili ya da çoklu mantıklı gruplar halinde yazılarak internetten tarama yapıldığında çıkan sonuçlar; Türkiye'de gezici bavul müze uygulamalarının gelişmiş ülkelerde olduğu gibi yaygın bir biçimde gerçekleştirilmediğini

göstermektedir. Bu nedenle bu araştırma kapsamında gerçekleştirilen gezici bavul müzenin tasarımı, gelişmiş ülkelerde uygulanmakta olan gezici bavul müze örneklerinden yola çıkarak oluşturulmuştur. Ayrıca bu araştırma kapsamında belirlenen farklı ülkelerdeki gezici bavul müze hizmetlerinde görev alan uzmanların gezici müze hizmetlerine ilişkin görüşlerinden de yararlanılmıştır. Bu çalışmada, Çorum Müzesi için geliştirilen Gezici Bavul Müze'nin tasarımı; Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen, İskoç Müzeler Konseyi (SMC) ve Müzelerde Eğitim Grubu (GEM) işbirliğiyle, müze ve galeri üyelerine sunulan eğitim hizmetlerini artırmak ve geliştirmek için oluşturulan *GRASS ROOTS* proje çıktıları ve alan yazınında yer alan diğer örneklerden yola çıkarak gerçekleştirilmiştir. *GRASS ROOTS* projesi kapsamında müzelere, gezici bavul müzelerin (müze ödünç verme kutularının/ taşınabilir müze setlerinin) hazırlanmasına ilişkin bir yönerge sunulmaktadır ve dikkat edilecek unsurlar adım adım anlatılmaktadır. Bu yönerge doğrultusunda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım ve uygulama aşamaları aşağıdaki şekliyle belirlenmiş ve bu aşamalar izlenerek Gezici Bavul Müze bütünüyle oluşturulmuştur.

1. Uygulama yapılacak hedef kitlenin belirlenmesi
2. Amaç, hedef ve öğrenme kazanımlarının belirlenmesi
3. Temanın seçimi
4. Nesnelerin belirlenmesi
5. Bavul, kutu ya da çantaların seçimi ve tasarımı
6. Yönetim kurallarının belirlenmesi
7. Değerlendirme formlarının hazırlanması
8. Sağlık ve güvenlik önlemlerinin belirlenmesi
9. Eğitim etkinliklerinin tasarımı

4.2.1. Uygulama Yapılacak Hedef Kitlenin Belirlenmesi

Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin düzeyine uygun olması, kalıcı ve etkin bir öğrenmenin sağlanması açısından önemlidir. Bu nedenle öncelikle, bir hedef kitle belirlenmeli ve gezici bavul müze eğitim etkinlikleri bu doğrultuda hazırlanmalıdır.

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumunda, müze ve okul işbirliğini kapsayan çalışmalar kapsamında ve örnek durum çalışmalarının odağında; *müze ziyaretlerinin ve öğrenme tabanlı kaynakların (gezici bavul müze materyallerinin)*

geliştirilmesi konusunda, Leicestershire ve Rutland üyeleri müzeler için bir kılavuz hazırlanmıştır. Bu kılavuzda yer alan bilgilerde; gezici bavul müzelerin *hedef kitle* seçiminde göz önünde bulundurulması gereken unsurlar değerlendirilmiştir. Klavuzda, genellikle ilköğretim kurumları ile iletişime geçilmesinin ve bu tür etkinlikleri düzenlemenin daha kolay olduğu ifade edilmektedir. İlkokul ve ortaokulların, liselere oranla daha esnek yapıda öğretim programlarının olmalarından dolayı, gezici bavul müze uygulamalarının İlkokul ve ortaokullarda gerçekleştirilmesinin daha kolay olduğu vurgulanmaktadır. Liselerde uygulanmakta olan öğretim programları daha katı olduğu için, liselerin bu tür uygulamalara *zaman ayırabilme* konusunda güçlük çektikleri görülmektedir (Graham, 2006).

Zucker (1981), tarihsel bir bakış açısıyla müze ödünç verme programları kapsamında yürütülen gezici bavul müze programlarının kökenlerini ve gelişimini araştırırken aynı zamanda 1981 yılında Amerika'daki müze ödünç verme hizmetleri kapsamında yürütülen gezici müze uygulamaları üzerine bilgi toplamak için müzelerle bir anket çalışması yapmıştır. Zucker bu araştırmada, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin, gezici bavul müze uygulamaları için en uygun hedef kitle olduğunu ifade etmektedir.

Alan yazınında yer alan bu görüşler de dikkate alınarak, Çorum Müzesi için geliştirilen Gezici Bavul Müzenin hedef kitlesini; Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim kurumlarındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Gezici Bavul Müze'nin eğitim etkinlikleri, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı *Kültürel Miras* öğrenme alanı kazanımları doğrultusunda ortaokul 6. sınıf seviyesine uygun olarak hazırlanmıştır. Hedef kitlesi, ilköğretim kurumlarındaki ortaokul 6. sınıf öğrencileri olarak belirlenmiştir, ancak eğitim etkinlikleri tekrar düzenlenerek farklı öğretim programlarına ve sınıf seviyelerine göre uyarlanabilir.

4.2.2. Amaç, Hedef ve Öğrenme Kazanımlarının Belirlenmesi

Bricker (2010), gezici bavul müze tasarımındaki temel basamaklardan söz eder ve bunlardan birincisini gezici bavul müzenin amacının belirlenmesi olarak ifade eder. Bricker'a göre, neyin başarılmak istendiği ve gezici bavul müzenin neden tasarlandığının belirlenmesi önemlidir. Çünkü belirlenen bu amaçlar, gezici bavul müzenin geliştirme süreci boyunca tasarımcıya rehberlik edecektir. Başlangıçta özel amaçların açık bir biçimde belirlenmesi, gezici bavul müzenin tasarımına odaklanmasını sağlar ve aşırı

derecede genişlemesini önler. Bricker'a göre, gezici bavul müzenin öncelikli amacı sınıflarda müze tarzı yaparak yaşayarak öğrenme etkinlikleri sunarak, öğrencilerin tarih öğrenimine katkıda bulunmaktır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'yi oluşturan tüm bileşenlerin içeriği, yönü ve sınırları aşağıda yer alan amaç, hedef ve öğrenme kazanımları doğrultusunda belirlenmiştir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin amacı; uzaklık, ulaşım zorlukları, maddi olanaksızlıklar, yasal izinleri sağlamaktan doğan güçlükler, zamansızlık, vb. gibi çeşitli engeller nedeniyle, Çorum Müzesi'ni ziyaret etme olanağı bulamayan okullara taşıma yoluyla müze hizmeti sağlamaktır.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin hedefleri: Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze sunduğu hizmetler ile;

1. Öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşır.
2. Müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürür.
3. Müzeleri daha erişilebilir kılar.
4. Çorum Müzesi'ni tanıtır.
5. Müzelere olan ilgiyi artırır.
6. Daha fazla kişiye ulaşılmasını sağlar.
7. Müze-okul işbirliğinin gelişmesine katkı sağlar.
8. Öğrenci merkezli öğretimi önceleyen öğretim ortamları sağlar.
9. Disiplinlerarası öğretimi önceleyen öğretim ortamları sağlar.
10. MEB öğretim programlarını temel alan eğitim etkinlikleri sunar.
11. Görsel sanatlar eğitimini destekler.
12. Öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını sağlar.
13. Öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağlar.
14. Öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturur.
15. Öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağlar.
16. Öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırır.
17. Öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlar.
18. Öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağlar.
19. Öğrencilerin eğlenerek, öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlar.
20. Öğrencileri öğrenmeye güdüler.
21. Öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunur.

22. Eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunur.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin öğrenme kazanımları: Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ile öğrenciler;

1. Anadolu uygarlıklarını (Hitit Uygarlığı'nı) tanır.
2. Gezici Bavul Müze'de yer alan tıpkıbasım nesneleri dokunarak inceler.
3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan kültürel nesneler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirler.
4. Gezici bavul müzelerin kültürel mirasa katkıları üzerine tartışma yapar.
5. Müzeler ile görsel sanatları ilişkilendirir.
6. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.
7. Görsel tasarımlarında Anadolu uygarlıklarına (Hitit Uygarlığı'na) ait eserlerden yararlanır.
8. Görsel sanat çalışmasını oluştururken seramik tekniğini kullanarak üç boyutlu çalışmalar yapar.
9. Müzedeki eserlerden yola çıkarak çeşitli görsel tasarımlar yapmanın kendi kültür birikimine katkısını tartışır.
10. Yaptığı görsel tasarımları sergiler.

4.2.3. Temanın Seçimi

Çorum Müzesi için geliştirilen Gezici Bavul Müze'nin teması; *Hititlerde müzik ve dans* olarak belirlenmiştir. Gezici bavul müze tasarımının en önemli adımlarından biri tema seçimidir ve dikkatle üzerinde durulması gereklidir. Çünkü gezici bavul müzenin tüm bileşenleri bu eksen etrafında toplanmaktadır. Belirlenen tema doğrultusunda gezici müze bavulunda yer alan nesneler seçilmiş ve Gezici Bavul Müze koleksiyonu oluşturulmuştur. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ve ders planı yine belirlenen tema doğrultusunda hazırlanmıştır. Ayrıca günümüzde, müze eğitimi çalışmalarında tüm müzenin görülmesi yerine, bir nesneye, döneme, düşünceye odaklanan bir anlayış benimsenmektedir. Bu anlamda bir bilgi yığışması içinde kalıp dağılmak yerine, sınırları belirlenmiş belirli bir tema kapsamında hareket etmek gerekmektedir. Talboys (2005), gezici bavul müze koleksiyonlarının tasarım aşamalarına değinirken, tema odaklı yaklaşımın, koleksiyonların üretilmesi aşamasını da kolaylaştırdığını ifade etmektedir.

Graham (2006), Birleşik Krallıkta gerçekleştirilmekte olan gezici bavul müze uygulamalarında, Gezici müze bavullarında yer alan nesneleri, *2. Dünya Savaşı, Roma Dönemi, Viktoryen Dönem* gibi, öğretim programlarında yer alan popüler konularla bağlantılı ve kapsamlı bir şekilde hazırlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bricker (2010), Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan müzeler ve milli parklar olmak üzere 12 tarihi mekânın *iç savaş* temasını ele alan gezici bavul müze programlarını incelediği yüksek lisans tezinde; gezici bavul müze uygulamalarının, öğrencilerin geçmişe ilişkin kaynakları okumasının yanı sıra görebilmesini ve dokunabilmesini sağlayan temel/birincil kaynakları eğitim ortamına dâhil etmek için ***tema*** tabanlı bir yaklaşım kullanıldığını ifade etmektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin teması belirlenirken pek çok konu seçilebilirdi. Ancak, bu araştırma kapsamında *Hitit Uygarlığı'nın* merkeze alınmasının nedenlerin biri; gezici bavul müzenin temsil ettiği ve tanıttığı müzenin koleksiyonu doğrultusunda bir tema seçilmesi gerekliliğidir. *GRASS ROOTS* proje çıktılarında da vurgulandığı gibi; Gezici bavul müzenin tasarımında müze koleksiyonları ile bağlantı kurmak önemlidir. Çünkü müzenin içindeki nesnelerin ve temaların yorumlanmasında yardımcı olamayan bir şeyler tasarlamanın anlamı yoktur (GEM ve SMC, 2006). Bu bağlamda Çorum Müzesi koleksiyonu dikkate alındığında Hitit Uygarlığı'nın ön plana çıktığı görülmektedir. Hitit Uygarlığı ile ilgili *Hititlerde devlet yönetimi, Hititlerde hukuk anlayışı, Hititlerde askeri düzen* ya da *Hititlerde iktisadi yapı* vb. pek çok konu belirlenebilirdi. Ancak burada dikkat edilmesi ve öncelenmesi gereken nokta; *çocuk gerçekliği* ve *çocuğa görelik* kavramlarıdır. Sever (2010) ve Dilidüzgün'ün (2003)'de ifade ettiği gibi; ilgili içeriğin, çocuğun doğası, ilgi ve gereksinmesi, dil ve anlam evreni, bakış açısıyla örtüşmesi gerekmektedir. Bu düşünsel eksenden hareketle, çocuğun ilgi ve gereksinimleri dikkate alındığında onun ilgisini çekebilecek, heyecanlandırabilecek, eğlendirebilecek yani en önemlisi onun anlam evrenine seslenebilecek nitelikte bir tema seçilmesi önemlidir. Bu bağlamda *Hititlerde müzik ve dans*, çocukların ilgisini çekebilecek, onları eğlendirebilecek kısacası çocukların anlam evrenine seslenebilecek nitelikte bir temadır.

Seçilen temanın, insan ve yaşam gerçekliği içindeki yeri düşünüldüğünde ve kuramsal boyutuyla ele alındığında insanlığın, uygarlığın anlaşılması ve anlatılması konusunda önemli bir araç olduğu görülmektedir. Çünkü genel anlamıyla insanın toplumsal olarak ürettiklerinin tümünü kapsayan *kültür* içinde, müziğin özel bir yeri

vardır. Özellikle tarih öncesi ve tarihin ilk dönemlerindeki toplumsal yapılar dikkate alındığında müziğin, yaşamın her alanında bulunan, kültürün hemen her unsuruyla birebir ilişki içinde bir üretim olduğu görülmektedir. Bu yanıyla söz konusu toplumlarda müzik, kültürün pek çok farklı görünümüyle anlaşılabilmesi ve çözümlenebilmesi için anahtar niteliğindedir; çünkü müzik söz konusu toplumlarda hem üretimi örgütleyen, dinsel ritüeli, tarihsel bilgiyi, ahlaki öğretileri taşıyan bir araçtır hem de toplumsal bilinçaltına ve değerlere ilişkin unsurları içinde barındıran bir ifade biçimidir. Tüm bu nedenlerle tarih boyunca kültürün gelişimi ve aktarımı ile kültürler arası etkileşimi kavramada müzik, bilim insanlarına önemli bir olanak sunmaktadır (Helvacı, 2007). Sanatın en eski belirtisi olan dans ise, insana bedenle anlatım olanağı sağlayan, ruhsal durumların ve gerilimlerin devinimine dönüşen bir boşalımıdır. Başlangıçta bireysel ve gündelik bir gereksinmeden doğan dans, giderek toplumsal ve dinsel bir karaktere dönüşmüştür (Örnek, 1988). Tarih boyunca dinsel törenlerin önemli bir öğesi ve ayrıca bir eğlence kaynağı olan müzik ve dansın, kültür ve toplumla ilişkisi düşünüldüğünde, farklı uygarlıkları anlama konusunda insanları aydınlatan bir unsur olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ele alındığında seçilen bu tema, çocuklara Hitit Uygarlığı'nın anlatılmasında önemli ve etkili bir araç niteliği taşımaktadır. Bu noktadan hareketle, Çorum Müzesi koleksiyonunda yer alan çeşitli müzik nesneleri ve Hüseyindede vazosunun üzerinde betimlenen müzik aletleri ve dans figürlerinden yola çıkılarak *Hititlerde müzik ve dans* teması seçilmiştir. Eğitim etkinlikleriyle; öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlamayı temel öncelik olarak benimseyen Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze, *Hititlerde müzik ve dans* teması kapsamında çocukların Hitit müzik aletlerine dokunarak, seslerini dinleyerek, Hititlerin dans figürlerini taklit ederek, o dönemi ve o dönemin yaşayış biçimini içselleştirebilmeleri ve anlayabilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır.

Tema belirlenirken, Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programları dikkate alınmıştır. Dünyada gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde, büyük kısmının öğretim programları doğrultusunda tasarlandığı görülmektedir. Çünkü öğretim programları öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, devlet eliyle hazırlanmış araçlardır ve eğitimle ilgili konular, bu programların ekseninde döner. Milli Eğitim Bakanlığının Ortaokul 6. sınıflar Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda, Anadolu uygarlıkları konuları yer almaktadır ve öğrenme kazanımları olarak belirlenmiştir. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için, öğrencilerin belirlenen temaya ilişkin belirli bir

bilgilerinin olması, öğrenmenin sağlanabilmesi için, gerekli bilişsel hazır bulunuşluğun sağlanması açısından önemlidir. Böylelikle, öğrenci belirlenen tema kapsamında gezici bavul müze eğitim etkinliklerine daha kolay uyum sağlar ve daha kolay güdülenir. Bu noktadan hareketle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin teması belirlenirken, hedef kitle olarak belirlenen ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin eğitim ihtiyaçları dikkate alınmış ve Anadolu uygarlıkları merkeze alınarak *Hititlerde müzik ve dans* teması seçilmiştir.

4.2.4. Nesnelerin Belirlenmesi

Çorum Müzesi için gelştirilen Gezici Bavul Müze'nin tasarım aşamasında, koleksiyona eklenecek tıpkıbasım müze nesnelerinin ve eğitim etkinliklerinde kullanılacak görsel ve işitsel materyallerin seçimi, pek çok aşamayı içermektedir. Gezici Müze bavulunda yer alan nesneler *Hititlerde müzik ve dans* teması doğrultusunda seçilmiştir. Nesnelerin seçimi konusu; *"müzik teması kapsamında hazırlanan nesneler (müzik aletleri)", "dans teması kapsamında hazırlanan nesneler (bilgi kartları)", "eğitim etkinliklerinde kullanılacak yardımcı eğitim materyalleri"* olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır. Aşağıda yer verilen bilgilerde; bu nesnelerin hangi yaklaşımla ele alındığı, neden gezici bavul müzeye dâhil edildiği ve eğitim etkinliklerinde nasıl kullanıldığı ayrıntılı bir biçimde ifade edilmektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze koleksiyonunda yer alacak kültürel nesneler ve eğitim etkinliklerinde kullanılacak materyaller seçilirken, mümkün olduğunca az yer kaplamasına, kolaylıkla taşınabilir olmasına ve dayanıklı olmasına özen gösterilmiştir. Gezici bavul müzenin pek çok okula ya da kuruma sürekli taşınması gerektiği için, bavulların görevliler tarafından kolaylıkla taşınabilir olması önemlidir. Talboys (2005), gezici bavul müzede yer alacak nesnelerin boyutuna değinirken nesnelerin çok büyük ve çok ağır olmamaları gerektiği aksi halde hem ulaşım sorunları hem de güvenlik sorunları yaratacağını vurgulamaktadır. Nesnelerin çok ağır olması durumunda; nesneler birbirine çarparak, kırılgan olan nesnelere zarar verebilir ve gezici bavul müze görevlileri de taşıma işlemi sırasında zorlanabilir. Çocukların müze nesnelerini rahatlıkla ellerine alarak, dokunarak ve hissederek inceleyebilmeleri önemlidir, bu nedenle nesnelerin çok büyük olması istenen bir özellik değildir. Ancak, Graham'in de (2006) ifade ettiği gibi; gezici bavul müzenin türüne, temasına ve uygulamalarına göre nesnelerin boyu farklılık gösterdiği için, kesin ölçüler belirlemek çok doğru değildir. Örneğin; Çorum Müzesi için geliştirilen Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler ele alındığında, tıpkıbasım nesneler

seçilirken ve üretilirken, gezici bavul müze uygulamalarının *lütfen dokunun* ilkesi dikkate alınarak, öğrencilerin el-göz koordinasyonlarına uyumlu, çok büyük olmayan ölçülerde nesneler seçilmiştir. Donuk imge tekniği kullanılarak gerçekleştirilecek olan, *Hitit orkestrası* canlandırma çalışması sırasında kullanılacak nesnelerin seçiminde ise daha esnek olunmuştur. Çünkü bu çalışma; masa başında dikkatle uygulama gerektiren bir etkinlik değil, etkin vücut devinimi gerektiren bir etkinliktir ve bu aşamada daha büyük nesnelerle çalışmakta bir sakınca yoktur. "arp", "mehter zili" ve "cura" Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan en büyük boyutlu nesnelerdir.[37] Gezici bavul müzelerde yer alacak nesnelerin ağırlığı konusu da dikkate alınmıştır ve bu nesneler Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin taşınmasını güçleştirecek bir engel oluşturmamaktadır.

Nesneler seçilirken, öncelikle Hititler ile ilgili pek çok alan yazın taranmış ve belirlenen tema kapsamında araştırmalar yapılmıştır. Hititlerin sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarına ilişkin bilgiler toplanarak, genel olarak Hititlerin yaşam biçimleri hakkında bilgi edinilmiş, müzik ve dans temasının nasıl ele alınacağı ve öğrencilere nasıl anlatılacağı konusu üzerine, alan uzmanlarından görüş alınmıştır. Hitit dönemine ait eserler incelenmiş ve bu eserler arasından, Hitit Uygarlığı'nın müzik ve dans kültürünü yansıtan eserler belirlenmiştir.

4.2.4.1. Müzik Teması Kapsamında Hazırlanan Nesneler (Müzik Aletleri)

"*Tıpkıbasım müze nesneleri (Hitit döneminde kullanılan müzik aletleri)*" ve çeşitli eğitim etkinliklerinde kullanılacak olan "*Karşılaştırma nesneleri (farklı dönemlerde kullanılan müzik aletleri)"* olarak kullanım amaçlarına göre iki farklı grupta ele alınmıştır. Tıpkıbasım müze nesneleri (Hitit döneminde kullanılan müzik aletleri); *"çalpara/zil, çıngırak, tef, arp, kastanyet"* olarak bağlam içinde belirlenmiş ve gezici bavul müzeye dâhil edilmiştir. Karşılaştırma nesneleri (farklı dönemlerde kullanılan müzik aletleri) ise; *"cura, çifte (ikili) kaval, kaval, tahta kaşık, marakas, çalpara/zil, parmak zilleri, mehter zili/bando zili"* olarak bağlam içinde belirlenmiş ve gezici bavul müzeye dâhil edilmiştir. Aşağıda yer verilen bilgilerde; bu nesnelerin hangi yaklaşımla ele alındığı, neden gezici bavul müzeye dâhil edildiği ve eğitim etkinliklerinde nasıl kullanıldığı ayrıntılı bir biçimde ifade edilmektedir.

[37] (bkz. fotoğraf 132, s. 313)

İlgili alan yazınında yer alan bilgilerde gezici bavul müzelerin farklı alanlarda (sanat eğitimi, arkeoloji, müze, müze eğitimi, grafik tasarımı, mühendislik vb.) uzman kişilerin ortak görüşleriyle tasarımlanması gerektiği önemle vurgulanmaktadır (Graham, 2006; Talboys, 2005). Bu bağlamda İlgili alan yazınında yer alan bu görüşler ve farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri doğrultusunda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze farklı alanlarda uzman kişilerin ortak görüşleriyle tasarlanmıştır. Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve Ankara İtalyan Kültür Merkezi tarafından yürütülen; Kaleidoscope – Europe projesi olan Hattuşa projesi kapsamında, Hitit müzik kültürü içinde yer alan ve çok çeşitli belgelerle tespit edilen on bir adet çalgı dünyada ilk kez 2009 tarihinde yeniden üretilmiştir (Hattusa Projesi, 2009). Bu bağlam içinde Hattuşa projesi, teması *Hititlerde müzik ve dans* olan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan müzik nesnelerinin üretilmesi konusunda yol gösterici bir unsur olmuştur. Hattuşa Projesi yazarı ve yönetmeni, müzik tarihi araştırmacısı Oğuz Elbaş'ın danışmanlığında Çorum Müzesi müdürü Önder İpek, uzman arkeolog Resul İbiş, arkeolog Emriye Yurt'tan görüş alınarak, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler seçilmiştir.

Müzik nesneleri üretilirken, öncelikle çalpara/zil ve çıngırak gibi günümüze ulaşmış ve müzelerde sergilenmekte olan nesneler kaynak gösterilerek, tıpkıbasımları çoğaltılmıştır. Daha sonra ise, yapıldıkları malzeme vb gibi nedenlerden dolayı günümüze asılları ulaşamamış ancak duvar kabartmaları, vazolar ya da tabletlerde yer alan görseller ve bilgiler ışığında nesneler üretilmiştir. Örneğin; Hititlerin kullanmış oldukları müzik aletlerinden "arp" ve "kastanyet" ahşap malzemeden yapılmış nesneler olduğu için günümüze ulaşamamıştır. Hattuşa projesi koordinatörü ve müzik arkeologu Oğuz Elbaş'ın danışmanlığında "kastanyet"[38], müzik aletleri yapan bir atölyede belirtilen ölçülere göre ahşap malzemeden tekrar üretilmiştir. Hattuşa projesi kapsamında orijinal ölçülerinden daha küçük ölçülerde üretilmiş olan "arp"[39] ise Oğuz Elbaş tarafından, eğitim etkinliklerinde kullanılmak üzere, Gezici Bavul Müze'ye verilmiştir. Öğrencilere nesneye ilişkin doğru bilgi verilmesi için, tıpkıbasım nesnelerin gerçek boyutlarında hazırlanmaları gerekmektedir. Ancak, "arp", öğrencilerin müze nesnesi olarak inceleyeceği bir nesne olarak değil, donuk imge tekniği kullanılarak gerçekleştirilecek "Hitit orkestrası" canlandırma çalışması sırasında kullanılacak bir nesne olarak ele

[38] (bkz. fotoğraf 116, s.307)
[39] (bkz. fotoğraf 117, s.308)

alınmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin canlandırma etkinliği kapsamında bir araç olarak kullanacakları bu müzik aletinin gerçek boyutlarıyla birebir aynı olması gerekmediğine karar verilmiş ve gezici bavul müzeye dâhil edilmiştir. Nesnenin gerçek boyutuna ilişkin öğrencilere gereken bilgi verilmiş ve bu doğrultuda öğrencilerin herhangi yanlış bir bilgi edinmesinin önüne geçilmiştir.

Türkiye'deki arkeoloji müzelerindeki müzikle ilgili nesneleri kültür, sanat ve eğitimi bağlamında inceleyen Öztürk (2011), Çorum Müzesi'ndeki müzik nesnelerini; Hitit Çağ'ına ait pişmiş topraktan yapılmış bir adet "çıngırak", Hüseyindede bölgesinden çıkarılan iki adet "kabartmalı vazo" ve Tokat (Erbaa, Taşova) kazılarından çıkarılmış bir adet "düdük" olarak belirlemiştir. Ancak, Çorum Müzesi envanterlerinde yer alan pişmiş topraktan yapılmış düdüğün Hitit dönemine ait olduğuna dair kesin bir bilgi olmadığı için Gezici Bavul Müze'de yer alacak müzik ile ilgili nesneler arasına bu nesne dâhil edilmemiştir. Çorum Müzesi'nde sergilenen, Hitit Çağı'na ait pişmiş topraktan yapılmış olan "çıngırak"[40] tıpkıbasımı üretilerek Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'ye dâhil edilmiştir. Çorum Müzesi'nde yer alan Hüseyindede büyük ve küçük kabartmalı vazoların frizlerinde yer alan törensel anlatımlar, müziğin bu çağdaki önemini yansıtırken, çalgıların kullanımı açısından da çok önemli bilgiler vermektedir. Hüseyindede büyük ve küçük kabartmalı vazoların frizlerinde yer alan törensel anlatımlarda, saz (tambur tipli çalgılar) çalan erkek figürler, Çalpara/zil çalan kadın ve erkek figürler görülmektedir. Bu bağlamda, bu vazo üzerindeki betimlemelerden de yola çıkarak, Gezici Bavul Müze'de yer alacak diğer nesneler seçilmiştir. Hüseyindede büyük ve küçük kabartmalı vazoların frizlerindeki betimlemelerde yer alan Hitit döneminde kullanılan "çalpara/ zillerin"[41], Çorum Müzesi'nde sergilenmekte olan örnekleri yoktur. Bu nedenle bu nesnelerin tıpkıbasımları, Oğuz Elbaş özel arşivlerinden elde edilen görseller ve alan yazınında yer alan bilgiler ışığında üretilmiştir. Anadolu'nun en eski zilleri olarak bilinen ve tunç çağına tarihlenen Çalpara/ziller[42] ise İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde sergilenmekte olan örneklerinden yola çıkarak üretilmiştir. Graham (2006), gezici bavul müze nesnelerinin seçimi ve belirlenmesi işini, çok bileşenli bir konu olduğu için, zor bir süreç olarak ifade eder ve gezici bavul müzeye dâhil edilecek nesneler ve diğer eğitim materyalleri seçilirken, temsil edilen müzenin koleksiyonun bu işlem için yeterli düzeyde kaynaklık edemeyebileceğine vurgu yapar. Graham bu durumda;

[40] (bkz. fotoğraf 116, s.307)
[41] (bkz. fotoğraf 114, s.307)
[42] (bkz. fotoğraf 115, s.307)

müzelerin aynı konu alanlarını paylaştıkları diğer müzelerle işbirliği yapabileceğini ve gezici bavul müze nesnelerinin seçimi aşamasında paydaş konu alanı kapsamındaki farklı müzelerin koleksiyonlardan yararlanılabileceğini belirtir. Bu kapsamda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze nesneleri ve eğitim materyalleri seçilirken, Çorum Müzesi koleksiyonunda yer almayan ancak ortak konu alanları ve koleksiyonları bağlamında paydaş müzeler olan; Anadolu Medeniyetleri Müzesi ve İstanbul Arkeoloji Müzelerinin koleksiyonlarından yararlanılmıştır.

Belirlenen ve tıpkıbasımları üretilen bu müzik nesneleri, gezici bavul müze uygulamalarının temel ilkesi olan *lütfen dokunun* ve *lütfen sorgulayın* anlayışıyla *yaparak-yaşayarak öğrenme* yaklaşımına koşut; öğrencilerin ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, seslerini dinleyerek, gerekirse koklayarak yani; tamamıyla hissederek, kullanarak, deneyerek, sorgulayarak, tartışarak, eğlenerek, keşfederek müze nesnelerini incelemeleri için, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir.

GRASS ROOTS proje çıktılarında da ifade edildiği gibi; kıyaslama yapabilmek için nesnelerin günümüze ait bazı karşılıkları da dâhil edilebilir (GEM ve SMC, 2006). Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde; aynı amaçla kullanılan nesnelerin farklı dönemlere ait farklı biçimlerini, öğrencilerin geçmiş ve günümüz yaşam biçimleri arasında karşılaştırma yapabilmelerini sağlamak amacıyla kullanıldıkları görülmektedir. Örneğin; "Castle Donnigton Museum" gezici bavul müze tasarım projesi kapsamında yapmış olduğu örnek durum çalışmasında, bölgedeki okullarla bir araştırma gerçekleştirmiş ve bölgedeki okullara, gezici bavul müzenin içinde ne bulmak istedikleri ve ne kullanmak istedikleri sorulmuştur. Bu araştırma sonuçları değerlendirilerek, gezici bavul müzede yer alan nesneler ve eğitim materyalleri *karıştır ve eşleştir* yaklaşımıyla okulların istekleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Nesneler, *o zaman ve şimdi / geçmiş ve günümüz* gibi karşılaştırma etkinliklerine olanak verecek bir şekilde hazırlanmıştır. Ağaç ve cam gibi farklı malzemelerden, Viktoryen dönem ya da 2. Dünya Savaşı gibi farklı dönemleri temsil eden nesneler kullanılmıştır (Graham, 2006). Çorum Müzesi Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin önemli hedeflerinden biri de öğrencilerin geçmiş ve günümüze ilişkin kültürel oluşumlar ve nesneler arasında çeşitli karşılaştırmalar yaparak, var olan farklılıklardan, benzerliklerden yola çıkarak geçmiş ve günümüz arasında bir bağ kurmalarını sağlamaktır. Bu amaçla, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze koleksiyonunda bulunan, Hitit dönemi müzik ve dans kültürünü temsil eden nesnelerin, günümüze ait bazı karşılıkları da öğrencilerin kıyaslama yapabilmeleri için

Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir. Örneğin; Hitit zillerini öğrencilere anlatırken, Anadolu'da bulunan ve Tunç çağına tarihlenen dünyanın en eski zilleri olan çalparaları ve Osmanlı döneminde olduğu gibi günümüzde de mehter zili olarak kullanılan zilleri ve yine günümüzde halk danslarında kullanılan dansçıların parmaklarına takarak kullandıkları zilleri karşılaştırmaları sağlanmıştır. Bu ne nedenle; Gezici Bavul Müze koleksiyonuna farklı dönemleri temsil eden ziller de dâhil edilmiştir. Bu ziller, alan yazınında yer alan bilgiler ışığında ve müze koleksiyonlarında yer alan orijinal örneklerinden hareketle, birebir ölçülerde ve o dönemde kullanılan malzemeler dikkate alınarak, tıpkıbasımları üretilmiştir. Alan yazınında dikkatsizlik, kaza ya da kasten oluşabilecek hasar, kırılma ya da yıpranma gibi durumların göz önünde bulundurulması ve bu gibi olumsuz durumlara karşı nesnelerin yedeklenerek gereken önlemlerin alınması gerektiği vurgulanmaktadır (ICOM, 1950; GEM ve SMC, 2006). Bu kapsamda, Çorum Müzesi Gezici Müze bavullarında yer alan nesneler ve eğitim materyalleri yıpranma, kırılma ya da kaybolma gibi olasılıklara karşı yedeklenerek farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, uygulamaya dâhil edilmiştir. Zil yapımı konusunda uzmanlaşmış bir atölyede, orijinal nesnelerin boyut, biçim, ağırlık ve dokularına göre özel kalıplar hazırlanmış ve daha önceden belirlenen öğrenci gruplarının sayıları, kaybolma ya da kırılma gibi durumlar göz önünde bulundurularak, "ziller" yedekleri de hazırlanarak üretilmiştir. Orijinal eserlerdeki görünümün sağlanması için çeşitli işlemler ve solüsyonlar uygulanarak eskitme işlemleri yapılmış ve deri malzemeden hazırlanan sap kısımları takılarak ziller hazırlanmıştır.[43]

Bir müzik nesnesi olarak ele alınan, aynı zamanda çocuk oyuncağı olarak da kullanılan, seramik malzemeden yapılmış çıngıraklar, Çorum Müzesi koleksiyonunda yer alan orijinal bir eserden yola çıkılarak, boyutları ve o dönemde kullanılan malzemeler dikkate alınarak tıpkıbasımları üretilmiştir. Seramik ve heykel alanında uzmanlaşmış bir sanatçı tarafından, orijinal nesnelerin boyut, biçim, ağırlık ve dokularına göre özel kalıplar hazırlanmış ve daha önceden belirlenen öğrenci gruplarının sayıları, kaybolma ya da kırılma gibi durumlar göz önünde bulundurularak, çıngırakların seramik malzemeden yedekleri de hazırlanmıştır. Orijinal eserlerdeki görünümün sağlanması için, çeşitli işlemler uygulanarak eskitme işlemleri yapılmış ve çıngıraklar hazırlanmıştır.[44]

[43] (bkz. fotoğraf 114 ve 115, s.307)
[44] (bkz. fotoğraf 116, s.307)

Öğrencilerin, Hitit dönemine ait çıngırakları, günümüzde kullanılmakta olan biçimleri ile karşılaştırmaları için, günümüzde benzer amaçlarla ve çeşitli ritim çalışmalarında kullanılan yumurta biçiminde ahşap marakaslar da Gezici Bavul Müze'ye dâhil edilmiştir.

Öğrencilerin geçmiş ve günümüz arasında karşılaştırma yapabilmelerine olanak sağlayan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer verilen, "Hitit dönemi müzik aletleri" ve "karşılaştırma nesnelerinin" tamamı şu şekilde belirlenmiştir: Geç Hititler döneminde kullanılmakta olan *"bağlama/tambur tipli çalgıların"* günümüzde kullanılmakta olan bir biçimi; bağlama ailesinin en küçük çalgısı olan *"cura", "çifte (ikili) kavalın"* günümüzde kullanılmakta olan biçimi; *"çifte kaval"* ve *"kaval",* "kastanyetin" günümüz halk danslarında kullanılan biçimlerinden biri olan; *"tahta kaşık",* bir müzik nesnesi olarak tanımlanan, aynı zamanda o dönemde oyuncak olarak da kullanılan *"çıngırağın"* günümüzde kullanılmakta olan biçimi*; "marakas", "çalpara/zilin"* günümüz halk dansçılarının kullandığı *"parmak zilleri",* Osmanlı dönemi mehter takımında, günümüz orkestralarında ve bando takımlarında kullanılan *"mehter zili/bando zili",* yine Geç Hitit döneminde kullanılan *"tef"* günümüzde kullanılmakta olan biçimiyle karşılaştırma etkinliklerinde kullanılmak üzere Gezici Bavul Müze'ye dâhil edilmiştir.[45]

4.2.4.2. Dans Teması Kapsamında Hazırlanan Nesneler (Bilgi Kartları)

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde *Hitit dans kültürü* ise; Hüseyindede küçük ve büyük kabartmalı vazoların frizlerinde yer alan törensel anlatımlardan yola çıkarak hazırlanan bilgi kartları ile anlatılmıştır. Öğrencilerin geçmiş ve günümüz dans kültürüne ilişkin öğeleri karşılaştırabilmeleri için, Hüseyindede büyük ve küçük kabartmalı vazoların üzerinde betimlenen Hitit danslarına ilişkin görseller ve günümüz halk danslarına ilişkin görseller bilgi kartlarında karşılaştırmalı olarak verilmiştir.[46]

Hüseyindede küçük ve büyük kabartmalı vazoların frizlerinde yer alan törensel anlatımlardaki görsel unsurlar, Hititlerin dans kültürü hakkında bilgi veren en önemli kaynaklar arasındadır. Pişmiş topraktan yapılmış, 52cm boyutunda - 26 cm genişliğinde olan küçük kabartmalı vazo ve 65.5 cm boyutunda - 50.5 cm genişliğinde olan büyük

[45] (bkz. fotoğraf 129,…,131, s.312)
[46] (bkz. fotoğraf 101,…,104, s.300, 301)

kabartmalı vazonun büyüklükleri ve ağırlıkları göz önünde bulundurulduğunda tıpkıbasımlarının üretilmesi ve Gezici Bavul Müze'ye dâhil edilmesi olanaklı değildir. GEM ve SMC (2006), alan yazınında yer alan bilgilerde de sıklıkla üzerinde durulduğu gibi ağır ve büyük boyutlu nesnelerin gezici bavul müze uygulamalarında yer verilmesi uygun değildir. Büyük boyutlu ve ağır nesneler, çocukların bu nesneleri ellerine alarak incelemelerini güçleştirirken, ölçüleri nedeniyle gezici müze bavulunda çok yer kaplamasına neden olur ve gezici müze bavulunun taşınmasını da güçleştirir. Bu düşünce doğrultusunda, Gezici Bavul Müze koleksiyonunda bu vazoların tıpkıbasımlarına yer verilmemiştir.

Bazı müzelerin gezici bavul müze uygulamalarında, büyük boyutlu müze nesnelerinin gerçek boyutlarından daha küçük ölçeklerde tıpkıbasımlarını hazırladıkları görülmektedir. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, *tıpkıbasım müze nesnelerine mi*? yoksa *gerçek müze nesnelerine mi*? yer verilmesi gerektiği konusu tartışmalı bir konudur. İngiltere'de 2000 yılında yapılan bir araştırmada; tıpkıbasım müze nesnelerinin bu tür uygulamalarda kullanılması öğrencilerin özgün kültürel nesnelere ilişkin yanlış bilgi edinmelerine yol açabileceğini düşünen bazı eğitimciler tarafından sakıncalı bulunurken diğer eğitimciler, öğrencilerin nesneleri ellerine alarak ve dokunarak incelemelerine ve gerçek müze nesneleri ile karşılaştırma yapabilmelerine olanak tanıyan tıpkıbasım nesnelerin eğitim uygulamalarında kullanılmasını yararlı bulmaktadırlar. Burada görülen asıl kaygı; tıpkıbasım müze nesnelerinin eğitim etkinliklerinde kullanılması değil, tıpkıbasım nesnelerin, gerçek/özgün müze nesnelerini yansıtmayan özelliklerde temin edilerek niteliksiz parçaların eğitim etkinliklerinde kullanılmasının *tarihin çarpıtılması* neden olmasıdır (McAlpine, 2001).

Bunun yanı sıra gerçek müze nesnelerinin sürekli olarak müzelerden çıkarılarak okullara ya da farklı birimlere taşınması esere zarar verebilecek olası durumlar barındırdığı için mümkün değildir. Gerçek müze nesnelerinin, özellikle arkeoloji müze nesnelerinin, öğrencilerin ellerine alarak dokunarak incelemeleri ve eğitim etkinliklerinde kullanmaları da eserin korunması açısından mümkün olmayacağı için gerçek müze nesnelerini temsil eden nitelikli tıpkıbasım nesnelerin eğitim uygulamalarında kullanılması daha uygundur. Bu kapsamda, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, aslına uygun nitelikli tıpkıbasımları üretilerek uygulamaya dâhil edilmiştir.

Bu nedenle, bağlam içinde herhangi bir yanlış bilgilendirmeye, yanlış anlaşılmaya ve yanlış bir uygulamaya yer verilmemek adına, büyük boyutlu müze nesnelerinin fotoğraflarından yararlanmanın uygun olduğunu görüşünü paylaşan araştırmacıların düşünceleri doğrultusunda *dans teması* teması kapsamında belirlenen müze nesneleri bilgi kartlarında yer alan fotoğraflarla ve açıklayıcı kısa bilgilerle ele alınmıştır. Ayrıca, Brooks, Aris ve Perry'nin (2013) de ifade ettiği gibi; tarih öğretimde, gezici bavul müzelerde yer alan tıpkıbasım ya da gerçek nesneler etkin bir biçimde kullanılabildiği gibi tarihi nesnelere ya da binalara ait fotoğraf, çizim, resim gibi görsel materyallerde etkin bir biçimde kullanılabilmektedir. Öğrencilerin ilgisini çekebilecek bu görsel materyallerin eğitim etkinliklerinde kullanılması ve görsel içeriklerinin tartışılması, öğrencilerin gözlem ve çıkarım becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olacak değerli bir alıştırmadır. Bu görüş doğrultusunda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan bilgi kartları çizim ve fotoğraflarla desteklenmiştir. Bilgi kartlarının hazırlanış biçimleri aşağıda yer alan bilgilerde daha ayrıntılı bir biçimde ifade edilmiştir.

4.2.4.3. Eğitim Etkinliklerinde Kullanılan Yardımcı Eğitim Materyalleri

Gezici bavul müzede yer alan ve eğitim ortamında sunulacak materyallerin eğitim etkinlikleriyle ve konu ile iyi ilişkilendirilerek birbirini tamamlayacak şekilde, sunulmaları önemlidir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde; bilgi kartları, yönerge, etkinlik sayfası, branda afiş, tanıtım bandı, kırlangıç afiş, kostüm, büyüteç, seramik çamuru, anmalık gibi çeşitli yardımcı eğitim materyalleri kullanılmıştır. Gezici bavul müzede yer alan yardımcı eğitim materyalleri; konu ile ilişkilendirilerek birbirini tamamlayacak şekilde anlamlı bir bütün olarak sunulmuştur. Aşağıda yer verilen bilgilerle; kullanılan yardımcı eğitim materyallerinin hangi yaklaşımla ele alındığı ve neden gezici bavul müzeye dâhil edildiği ayrıntılı bir biçimde ifade edilmektedir.

Bilgi kartları. Gezici bavul müzede yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartlarının doğru bir şekilde hazırlanması, eğitim etkinliklerinin etkili bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. Öğrencilerle gerçekleştirilen soru-cevap etkinliğinden sonra, nesneye ilişkin bilgi kartları gruplara dağıtılır ve öğrencilere nesne hakkında kısa bilgiler verilir. Talboys'a (2005) göre; gezici bavul müzede yer alan nesnelerin tanımlandığı bilgi kartlarının ve etiketleme sisteminin olması önem arz eden diğer bir konudur. Talboys, her bir parçaya ilişkin kısa, açıklayıcı bilgilerin ve belirgin, net bir fotoğrafın yer yerildiği bilgi kartlarının hazırlanması gerektiğini önemle vurgulamaktadır. Bu kapsamda, Çorum

Müzesi Gezici Müze bavullarında yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartları, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, uygulamaya dâhil edilmiştir. Burada, ilgili alan yazınında da sıklıkla üzerinde durulduğu gibi, unutulmaması gereken nokta; gezici bavul müze uygulamalarında çok fazla kuramsal bilgiye odaklanmak yerine, öğrencinin müze eserine ilgisini çekebilmek için, kolaylıkla uygulanabilir/pratik bilgilere yer vermek gerekliliğidir (GEM ve SMC, 2006; Patton, 1991). Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin en önemli hedeflerinden biri; öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırmak ve öğrencilerin insan ve yaşam gerçekliğini anlamalarına ilişkin duyumsatıcı ve sezinletici eğitim olanakları sunmaktır. Bu eksenden hareketle bilgi kartları, müze nesnesinin fotoğrafı ve bu nesneye ilişkin kısa, önemli bilgilerin yer aldığı ve öğrencilerin kolaylıkla ellerine alarak inceleyebileceği bir biçimde hazırlanmıştır. Bilgi kartlarındaki müze nesnelerine ilişkin bilgiler verilirken, öğrencilerin kafasını karıştırmamak için, alan yazınına ilişkin atıf/ kaynak gösterme işlemi bu kartların üzerinde yapılmamıştır. Bu bilgiler ve fotoğraflar çeşitli çalışmalardan (Alp, 1999; Bachmann, 2004; Bozkurt, 2010; Darga, 1992; Denizli, 2008; Ekmen, 2013; Elbaş, 2010; Elbaş, 2013; Ensert, 2013; Erol, 2010; Helvacı, 2010; Öztürk, 2011; Sipahi, 2005; Sipahi, T. ve Yıldırım, T. 2011; Ünal, 2003; Ünal, 2004; Yıldırım, 2001; Yıldırım, 2002; Yıldırım, 2005; Yıldırım, 2008; Anadolu Medeniyetleri Müzesi, b.t.; Çorum Müzesi, b.t.; Çorum Müzesi Hüseyindede Vazosu, b.t.; Hattusa Projesi Broşürü, 2009) ve Çorum Müzesi envanterlerinden elde edilmiştir. Bilgi kartları 15cmx15cm boyutlarında hazırlanmış ve yıpranmalarını önlemek amacıyla pvc malzeme ile kaplatılmıştır.[47]

4.2.4.3.2. Yönerge. İlgili alan yazınında nesnelerin kullanımı sırasında dikkat edilmesi gereken unsurların ve alınması gereken önlemlerin açıkça ifade edildiği yönergelerin hazırlanması gerektiği belirtilmektedir (GEM ve SMC, 2006; Talboys, 2005). Bu bağlamda, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde yararlanılan nesnelerin kullanımına ilişkin yönergeler, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, uygulamaya dâhil edilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzede yer alan nesneleri kullanırken, göz önünde bulundurmaları gereken noktaları kısa

[47] (bkz. fotoğraf 101,…,111, s.300,…,305)

ve öz bir anlatımla ifade eden bir yönerge hazırlanmış, eğitim etkinliklerine başlarken her bir gruba verilmek üzere çoğaltılarak, Gezici Bavul Müze'ye dâhil edilmiştir.[48]

4.2.4.3.3. Etkinlik sayfası. Eğitim etkinliklerinde, *Hititlerde müzik ve dans* teması kapsamında seçilmiş nesnelerle çalışma yapılırken; nesneyi tanımaya yönelik, öğrencinin daha fazla duyu organını işe koşan soruların yöneltildiği etkinlik sayfaları, yardımcı eğitim materyalleri olarak hazırlanmıştır. Öğrencilere, nesne ile ilgili bilgi toplamak için; *"Sizce bu nesne nedir? / Bu nesne hangi malzemeden yapılmıştır? / Bu nesnenin biçimsel özellikleri nedir?/Bu nesnenin nasıl bir dokusu var? / Bu nesneye dokunduğunuzda neler hissediyorsunuz? / Bu nesneden ses çıkıyor mu? / Bu nesneden nasıl bir ses duyuyorsunuz? / Sizce bu nesneyi kim ya da kimler yapmış olabilir? / Sizce bu nesneyi hangi amaçla kullanmış olabilirler? / Sizce bu nesne günümüzden ne kadar yıl önce yapıldı? / Sizce günümüzde bu nesneye benzeyen hangi nesneler var?"* gibi tema odaklı açık uçlu soruların sorulduğu ve bu sorular doğrultusunda öğrencilerin nesneleri dokunarak, hissederek, deneyerek, kullanarak, sorgulayarak incelemesi ve grup içinde tartışarak, ortaya çıkan yanıtların yazılabilmesi için etkinlik sayfaları hazırlanmıştır. Bu etkinlik sayfaları, öğrenci sayıları dikkate alınarak çoğaltılmış ve Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'ye dâhil edilmiştir.[49]

4.2.4.3.4. Branda afiş. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine kullanılmak için görsel materyaller olarak bir adet branda afiş hazırlanmıştır. Branda afiş; hem görsel bir uyaran olarak öğrencilerin dikkatini çekecek estetik bir öğe, hem de eğitim etkinliklerinde birebir kullanılacak işlevsel bir öğe olarak ele alınmıştır. Sınıf tahtasına gerilerek kullanılacak olan branda afişin tasarımında, Hüseyindede vazosundaki bir frizde yer alan ve tasarım ofisi tarafından Çorum Müzesi için tasarlanan canlandırma resim kullanılmıştır. Bu resim, çocuklar sınıfa girer girmez, onların kolayca ilgisini çekebilecek nitelikte görsel bir uyaran konumundadır. Ayrıca Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine başlamadan önce sınıfta kaynaşma, güven ve güdülenmenin sağlanabilmesi için, ısınma çalışması olarak uygulanan *davul-zurna 1-2-3 oyunu* sınıf tahtasına asılan bu branda afişin karşısında, canlandırma resimden yararlanılarak oynanır. Branda afiş, 150cmx250cm ebatlarında, sınıflardaki yazı tahtalarına asılabilecek ölçülerde ve özelliklerde hazırlanmıştır.[50]

---

[48] (bkz. fotoğraf 112, s.305)
[49] (bkz. fotoğraf 113, s.306)
[50] (bkz. fotoğraf 94 ve 95, s.297)

4.2.4.3.5. Tanıtım bandı. Çorum Müzesine ilişkin fotoğraflar ve Hititlere ilişkin kısa bilgilerin yer aldığı alüminyumdan üretilmiş, portatif taşıma çantalı ve görsel sunum düzeneği olan iki adet tanıtım bandı 85cmx200cm ebatlarında tasarlanmıştır. Bu görsel materyaller, Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine ara verildiği zaman, çocukların incelemeleri, Çorum Müzesi'ne ve Hititlere ilişkin genel bir bilgi edinebilmeleri amacıyla hazırlanmıştır.[51] Gezici Bavul Müze uygulamalarında kullanılacak nesnelerin az yer kaplaması ve taşıma işlemini güçleştirmemesi alan yazınında sıklıkla üzerinde durulan bir konudur (GEM ve SMC, 2006). Bu malzemenin kolaylıkla rulo şekline otomatik olarak katlanması ve az yer kaplaması bu bağlamda önemlidir.

4.2.4.3.6. Kırlangıç afiş. Üzerinde "*dikkat bu sınıfta Hititler var*!" yazılı olan, sınıfların kapılarına asılmak üzere tasarlanan kırlangıç afiş, 50x150 cm ebatlarında hazırlanmıştır. Kırlangıç afiş, Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine katılacak öğrencilerin ilgisini çekmek, ayrıca okuldaki diğer sınıfların da böyle bir uygulamadan haberdar olmalarını sağlayarak, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tanıtımını yapmak için hazırlanmıştır.[52]

4.2.4.3.7. Kostüm. Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde; bu uygulamalarda kostümlerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; Kostümler, Birleşik Krallık'ta bulunan Oxfordshire Müzesi'nde öğrencilerin giymelerine/kullanmalarına olanak tanıyan müze nesneleri olarak kullanılırken, Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Genesee Country Village Müzesi'nde dönem kostümleriyle etkinlikleri yöneten eğitim liderleri tarafından yardımcı eğitim materyalleri olarak kullanılmaktadır. GEM ve SMC (2006), alan yazınında yer alan bilgilerde de ifade edildiği gibi öğrencilerin müze nesneleri olarak incelemeleri için gerçek kostümlerden yararlanılabileceği gibi, eğitim etkinliklerinde giyinmek için tıpkıbasım kostümlerden de yararlanılabilir. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliğinde, Gezici Bavul Müze eğitim liderleri tarafından Hitit kostümleri kullanılmaktadır. Kostümler ve kültürel nesneler, belli bir kültürün ya da yaşam biçiminin anlatılması ve tanıtılması için kullanılan etkili bir araçtır. Kostüm kullanmaktaki amaç; öğrencilerin ilgisini çekerek, gerçekleştirilecek uygulamayı içselleştirmelerine ve duruma kolayca uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır. Gezici Bavul Müze eğitim lideri, etkinlikleri

[51] (bkz. fotoğraf 92, 93, 95, s.296, 297)
[52] (bkz. fotoğraf 96, s.298)

kostümlü bir şekilde yürüteceği için, Hitit dönemi giysilerinden yola çıkılarak diktirilmiş kostümler gezici müze bavuluna eklenmiştir. Hitit giysileri, alan yazınında yer alan bilgiler ve Hüseyindede büyük-küçük vazo ve İnandık vazosundaki Hitit kültürüne ilişkin bilgiler veren görsel imgelerden yola çıkarak hazırlanmıştır. Kostümler yine *Hititlerde müzik ve dans* teması doğrultusunda seçilmiştir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin giyeceği kostümler, Hüseyindede (küçük) kabartmalı vazosunun üzerinde yer alan *erkek akrobatların* ve *kadın dansçıların* giysilerinden yola çıkarak hazırlanmıştır. Bu vazoların üzerindeki resimlerden taslak çizimler hazırlanmış, kullanılacak kumaşlar, ilgili alan yazınında yer alan bilgilerden yola çıkarak seçilmiş ve kostüm tasarımları üzerinde uzmanlaşmış bir terzinin yardımı ile Hitit kostümleri hazırlanmıştır. Ham, işlenmemiş toprak tonlarındaki kumaşlardan elbiseler, deri malzemeden çarıklar ve kemerler hazırlanmıştır.[53]

4.2.4.3.8. Büyüteç. Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde; nesnelerin incelenmesini kolaylaştıran büyüteçlerin yardımcı eğitim materyalleri olarak kullanıldığı görülmektedir (GEM ve SMC, 2006). Bu doğrultuda, öğrencilerin nesneleri kolaylıkla inceleyebilmeleri, nesnelerin yapıldıkları malzemeyi, dokusunu, üzerlerinde yer alan işaretleri ya da şekilleri rahatlıkla görebilmeleri için büyüteçler temin edilmiş ve her bir gruba 2'şer adet verilmek üzere Gezici Bavul Müze'ye dâhil edilmiştir.[54]

4.2.4.3.9. Seramik Çamuru. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrasında gerçekleştirilen, görsel sanat uygulama çalışmasında, seramik tekniği kullanılmaktadır. Öğrenciler, Hititler'in müzik ve dans kültürünü temsil eden öğeleri, kendi anlam evrenlerinde şekillenen biçimiyle, seramik tekniğini kullanarak betimlerler. Bu nedenle, görsel sanat uygulama çalışması için gerekli seramik çamurları, öğrenci sayısına göre temin edilmiştir. Kırmızı seramik çamurları eşit parçalara bölünerek, küçük plastik poşetlere yerleştirilmiş böylece hem çamurun havayla temas ederek kurumaları önlenmiş hem de etkinlik sırasında gerçekleşebilecek zaman kaybı önlenmiştir.[55]

4.2.4.3.10. Anmalık. Farklı ülkelerde gerçekleştirilen gezici müze uygulamaları incelendiğinde, pek çok müzenin, ziyaret ettikleri okullardaki öğrencilere, üzerlerinde,

[53] (bkz. fotoğraf 134,…,138, s.313, 314)
[54] (bkz. fotoğraf 119, s.308)
[55] (bkz. fotoğraf 199 ve 200, s.333)

temsil edilen müzenin belirtkelerinin bulunan küçük *anmalıklar*, müzeyi tanıtan *broşürler* ve müzeye aileleri ile ücretsiz ziyaret edebilmeleri için *müze giriş biletleri* hediye ettiği görülmektedir. Örneğin; Amerika Birleşik Devlerinin New York eyaletinde bulunan Amerika Doğa Tarihi Müzesi, gezici müze uygulamalarının bitiminde, öğrencilere üzerlerinde müzenin belirtkesinin bulunduğu *etiket, ayraç, şapka gibi küçük anmalıklar* ve *müze giriş biletleri* hediye etmektedir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze için de anmalık olarak, üzerlerinde Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze ve Çorum Müzesi Eğitim Atölyesi'nin belirtkeleri basılı olan, günün anısını taşıyan tişörtler, turuncu renkte ve farklı bedenlerde üretilerek, öğrencilere hediye edilmek üzere hazırlanmıştır.[56]

4.2.5. Bavul, Kutu ya da Çantaların Seçimi ve Tasarımı

Gezici bavul müzenin tasarım sürecinde, bavulların ya da çantaların seçimi ve tasarımı aşamasında dikkat edilecek konular ve öncelikler *GRASS ROOTS* proje çıktıları ve alan yazınında yer alan ilkeler doğrultusunda belirlenmiştir. Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze uygulamalarda kullanılan bavul, kutu ya da çantaların düzenleniş biçimleri ve kullanılan malzemeler incelenmiş ve Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'ye uyarlanmıştır.

Gezici bavul müzeler için sağlam oluşu nedeni ile alüminyum çantalar önerilmektedir. Bavulların içinde bulunan nesnelerin güvenli bir şekilde taşınabilmeleri için ise, darbe emici süngerlerin bavulların bölmelerinde koruyucu olarak kullanılması önerilmektedir. Ayrıca aşırı ışık, ısı gibi durumlar da göz önüne alındığında bu süngerlerin koruyucu işlevi önemle vurgulanmaktadır (Talboys, 2005).

Çorum Müzesi için geliştirilen Gezici Bavul Müze'nin tasarım aşamasında, koleksiyona eklenen nesnelerin ve eğitim etkinliklerinde kullanılacak nesnelerin korunması, saklanması ve gerekli yerlere taşınması için çeşitli çantalar denenerek seçilmiştir. Kullanılacak bu çantaların seçiminde, hem işlevsellik hem de estetik konusuna dikkat edilmiştir. Çantaların tasarım aşamasında, öncelikle gezici bavul müze nesnelerin kırılmadan, güvenli bir şekilde taşınabilmeleri için, içerisinde plastik malzemeden düzenleyici bölmeleri olan ve çelik malzemeden dış kaplaması olan akordeon alüminyum çantalar, yapı malzemeleri satan firmalardan temin edilmiştir. Ancak, belirlenen tema kapsamında uygulanacak etkinlikler ve kostümler

[56] (bkz. fotoğraf 97,…,100, s.298, 299)

düşünüldüğünde, bavulların da antik ve otantik bir görünümünün olması ve oluşturulacak temaya uyum sağlaması istenmiştir. Bu nedenle antika ahşap bavullar temin edilmiştir. Bavullarda koruma, saklama ve taşıma işleminin sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için, gerekli güvenlik ve sağlık önlemlerinin alınması son derece önemlidir. Öncelikle bavulların temizlik ve mat vernik uygulaması gibi gerekli bakımları yapılmıştır. Bavullar taşınırken, nesnelerin bavulun içinde hareket ederek birbirlerine çarpmalarını, sürtünmelerini, yıpranmalarını önlemek ve engellemek için bavulların içi sünger malzemelerle kaplanmıştır. Bavulun kapak kısmı, zemin kısmı ve yan kısımları ince bir süngerle kaplanarak, ahşap bavula bir astar yüzey oluşturulmuştur. Nesnelerin hareket etmesini önlemek ve nesneleri bavula sabitlemek için, kalın süngerlerle çeşitli bölmeler oluşturulmuştur. Ayrıca, kalın sünger malzemenin yüzeyine, nesnelerin biçimlerine ve boyutlarına göre kesikler ve oyuklar oluşturularak, nesnelerin sabitlenmeleri sağlanmıştır.[57]

Nesnelerin, bavulun içine düzenli bir biçimde yerleştirildiğinde, nasıl görünmesi gerektiğini gösteren bir fotoğraf çekilmiş ve bu fotoğraf kullanıcılara anımsatmak için bavula yerleştirilmiştir. Böylece bavul ve içindeki nesneler kullanıldıktan sonra eski haline kolaylıkla getirilebilir.

4.2.6. Yönetim Kurallarının Belirlenmesi

Çorum Müzesi için geliştirilen Gezici Bavul Müze'nin tasarım ve uygulama süreci, pek çok aşamayı içermektedir. Gezici bavul müzede yer alacak tıpkıbasım nesnelerin seçimi, bilgilerin gruplandırılması, eğitim etkinliklerinin planlanması, kullanılacak bavulların seçimi, eğitim etkinliklerinde kullanılacak görsel ve işitsel materyallerin tasarımı, eğitim etkinliklerinin yürütülmesi için gerekli yasal işlemlerin sağlanması, ulaşım ve ulaştırma işlemlerinin sağlanması, gerekli mali kaynakların sağlanması gibi pek çok işi yürütmek ve yönetmek küratörün görevidir. Alan yazınında; *gezici bavul müzenin tasarım sürecine bir küratör dahil edilmesi gerektiği* önemle ifade edilmektedir (GEM ve SMC, 2006; Graham, 2006). İlgili alan yazınında yer alan bu görüşler ve farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri doğrultusunda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze hizmetlerine küratör dahil edilmiştir ve küratörlük görevi araştırmacının kendisi tarafından yürütülmektedir. Çorum Müzesi için geliştirilen

[57](bkz. fotoğraf 121,…,132, s.309,…,313)

Gezici Bavul Müze'nin sağlıklı bir şekilde yönetilebilmesi için çeşitli kuralları belirlemek gerekir: Örneğin,

a. Gezici bavul müzeyi okullara kimin götüreceği ve eğitim etkinliğini kimin gerçekleştireceği konusunun belirlenmesi önemlidir. Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici müze etkinlikleri incelendiğinde bu etkinliklerin iki şekilde yürütüldüğünü görülmektedir. Birincisi; gezici bavul müzeler, müzede görevli olan müze eğitim liderleri tarafından okullara götürülür ve gezici bavul müze eğitim etkinlikleri gerçekleştirilir. İkincisi; okullarda çalışan öğretmenler gezici bavul müzeleri, müzelerden ödünç alır ve eğitim etkinliklerini kendisi yürütür (GEM ve SMC, 2006). Birleşik Krallık'ta Doğu Midlands bölgesindeki müze hizmetlerinin hazırlanması kapsamında, bölgedeki okullarda uygulanan geniş çaplı alan araştırmasının-anket çalışmasının (2003-2004 Childwise Raporu) sonuçları, ilköğretim öğretmenlerinin, okullarda gerçekleştirilecek gezici bavul müze eğitim etkinliklerine, gezici bavul müzede yer alan nesnelere ve eğitim etkinliklerinde uygulanacak yöntem ve tekniklere ilişkin bilgisi ve deneyimi olan alan müze personelinden bir uzman çağırmayı tercih ettikleri görülmektedir (Graham, 2006). Çorum Müzesi için tasarlanan Gezici Bavul Müze'de bu işi öğretmen değil, gezici bavul müze eğitim lideri yürütmüştür. Çünkü gezici bavul müze eğitim lideri, gezici bavul müzede yer alan nesnelere ve eğitim etkinliklerinde uygulanacak yöntem ve tekniklere ilişkin bilgisi ve deneyimi vardır. Eğitim etkinliklerinin düzgün ve eksiksiz bir biçimde yürümesi için alanda uzmanlaşmış gezici bavul müze eğitim liderleri, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'yi okullara götürür ve eğitim etkinliklerini gerçekleştirir. Ayrıca, gezici bavul müze uygulamalarını öğretmenlerin yerine dönem kostümleri giymiş farklı kişilerin yönetmesi, çocukların daha fazla ilgisini çekecek bir durumdur. Bu bağlam içinde, bu durumun farklı bir atmosfer yaratarak daha etkili bir gezici bavul müze uygulaması sağlayacağı düşünülmektedir.

b. Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin ayrıntılı bir listesi oluşturulmuştur. Bu işlem nesnelerin her etkinlik sonunda rahatlıkla sayılabilmelerini ve kontrol edilebilmelerini sağlamaktadır.

c. Gezici bavul müzede yer alan nesnelere ilişkin doğru bir kayıt tutmak çok önemlidir. Bu nedenle Gezici Bavul Müze, okullara götürülmeden önce her şey

açıkça etiketlenmiş, sayılmış ve bu işlemler gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin ardından tekrarlanarak kontrol edilmiştir.

d. Okullara gitmeden önce, Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, eğitim liderleri tarafından tekrar gözden geçirilmiş ve gerekli planlamalar yapılmıştır.

e. Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze etkinlikleri incelendiğinde, bazı müzelerin bu etkinlikleri okullardan belli bir ücret talep ederek gerçekleştirdikleri görülmektedir. Çorum Müzesi Gezici Müze bavullarının kullanımı için ise, okullardan ek bir ücret talep edilmemiştir.

f. Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze etkinlikleri incelendiğinde, müzelerin genellikle, nesnelerin çeşitli nedenlerle eksilmelerini önlemek adına, okullardan belli bir depozito yani bir teminat talep ettikleri görülmektedir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri esnasında yaşanabilecek kırılma ya da kaybolma olayları için, bir teminat talep edilmemiştir.

g. Gezici müze bavullarının götürüldükleri okullarda, ne kadar süre içersinde kullanacaklarına ilişkin bir süre sınırlaması yapılması gerekmektedir. Yapılan ders planı doğrultusunda gerekli süre; 3 ders saati olarak belirlenmiştir.

h. Etkinlikler için çalışma kâğıtları, nesnelere ilişkin bilgi kartları ve değerlendirme formları, öğrenci sayısına göre düzenlenmiş, geri dönüşlerinde kontrol edilerek ve tekrar düzenlenerek, gezici müze bavullarına yerleştirilmiştir.

i. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze etkinliklerinin düzenli ve etkili bir şekilde yürütülebilmesi için, gerekli sağlık ve güvenlik önlemleri alınmıştır.

j. Dikkatsizlik ya da kaza ile oluşabilecek hasar, hırsızlık ve vandalizm gibi durumlar göz önünde bulundurulmuş ve bu gibi olumsuz durumlara karşı nesneler yedeklenerek gereken önlem alınmıştır.

4.2.7. Değerlendirme Formlarının Hazırlanması

Gezici bavul müze uygulamalarında, değerlendirme formlarının önemli bir yeri vardır, çünkü bu formlar aracılığıyla, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamalarına ilişkin mevcut durum belirlenirken, aynı zamanda alınan öğretmen ve öğrenci görüşleriyle de, Gezici Bavul Müze modelinin geliştirilmesine yön verilecektir (GEM ve SMC, 2006; Patton, 1991). Bu kapsamda, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze hizmetlerine ilişkin geri bildirim değerlendirme formları, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak,

uygulamaya dâhil edilmiştir. Bu formların kısa ve anlaşılır biçimde hazırlanması önemlidir. Çünkü üç ders saati boyunca etkinliklere aktif olarak katılan öğrencilerin uzun, ayrıntılı ve kapsamlı sorulara sağlıklı bir şekilde yanıt vermesi olası değildir.[58]

4.2.8. Sağlık ve Güvenlik Önlemlerinin Belirlenmesi

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze etkinliklerinin düzenli ve etkili bir şekilde yürütülebilmesi için, bazı önlemlerin alınması ve uygulaması gerekmektedir. Gezici Müze bavullarının ve içindeki nesnelerin, iç ve dış kısımlarının dikkatli bir şekilde temizlenmesi önemlidir, çünkü bu bir sağlık ve güvenlik sorunudur. Bu nedenle, öncelikle Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze için tasarlanan ahşap bavulların temizliği yapılmış ve mat vernik uygulaması gibi gerekli bakımları yapılmıştır.

Gezici Müze bavulunda yer alan müze nesnelerini öğrenciler dokunarak inceledikleri için, bavula yerleştirilmeden önce bu nesnelerin mutlaka temizlenmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda, bavulda yer alan nesneler anti bakteriyel losyonla silinerek temizlenmiş ve gerekli sağlık önlemi alınmıştır.

Gezici Müze bavulunda yer alan bilgi kartlarının aşınmasını ve yıpranmasını önlemek amacıyla yapılmış olan pvc kaplamaların köşe kısımlarındaki sivri uçlar yarım daire formu verilerek yumuşatılmalıdır. Aksi halde öğrencilerin ellerine ve gözlerine zarar verebilir. Bu nedenle, Gezici Müze bavulunda yer alan pvc kaplı bilgi kartlarının köşeleri, küt makas yardımı ile yuvarlatılarak kesilmiş ve gerekli güvenlik önlemi alınmıştır.

Gezici Bavul Müze'ye ilişkin sağlık ve güvenlik önlemlerinin yanı sıra okullarda gerçekleştirilecek eğitim etkinlikleri ile ilgili gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması da gerekmektedir. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrasında seramik tekniği ile gerçekleştirilecek görsel sanat uygulama çalışmasında, masaların kirlenmesini önlemek amacıyla masaların yüzeyi koruyucu plastik malzeme ile kaplanmalıdır. Bu nedenle gerekli malzemeler büyük boyutlu gerilebilir plastik ambalaj filmi *strech film* temin edilmiştir. Bu malzeme hem zaman kaybı yaşanmadan sınıf sıralarının yüzeylerinin kaplanmasını sağlarken katlanma, ölçme, biçme gibi işlemleri gerektirmediği için de kolaylıkla uygulanabilmektedir. Bu doğrultuda, Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği

[58] (Ek C. öğrenci değerlendirme formu, s.280 ve bkz. Ek D. öğretmen değerlendirme formu, s.282)

sonrasında gerçekleştirilecek görsel sanat uygulama çalışması öncesinde, sınıf sıraları temin edilen plastik ambalaj filmi ile kaplanmış ve gerekli temizlik önlemi alınmıştır.[59]

Gerçekleştirilen eğitim etkinliklerinin ardından okullardan getirilen bavulların kontrol edilmesi ve temizlenmesi önemlidir. Bu nedenle Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin içinde yer alan nesneler her etkinlik sonunda kontrol edilerek temizlenmiş, eksilen nesneler, bilgi kartları, değerlendirme formları ve çalışma kâğıtları yeniden eklenmiştir.

4.2.9. Eğitim Etkinliklerinin Tasarımı

Eğitim etkinliklerinin tasarımı konusu gezici bavul müze tasarım aşamalarının belkemiğini oluşturmaktadır. Çünkü ne kadar iyi bir koleksiyona sahip olunursa olunsun, doğru bir şekilde planlanmış eğitim etkinlikleri olmadan, gezici bavul müze uygulamalarının başarıya ulaşması beklenemez.

Bricker'a göre (2010), bir gezici bavul müze geliştirilmesinde amaç, müzelerin ya da tarihi mekânların koleksiyonlarını sınıfa getirmek ve öğrencilerin tarihi gerçekleri öğrenmelerinin yanı sıra bu materyalleri kendi yaşamları ile ilişkilendirmelerine yardımcı olacak ders planları biçiminde içerik sağlamaktır. Bu düşünsel eksenden hareketle, öğrencilerin geçmiş ve günümüze ilişkin kültürel oluşumlar ve nesneler arasında çeşitli karşılaştırmalar yaparak, var olan farklılıklardan, benzerliklerden yola çıkarak geçmiş ve günümüz arasında bir bağ kurmalarını sağlamak amacıyla Hitit dönemi müzik ve dans kültürünü temsil eden nesnelerin, günümüze ait bazı karşılıkları da Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir. Eğitim etkinlikleri bu doğrultuda öğrencilerin geçmiş ve günümüz arasında karşılaştırma yapabilmelerini sağlayacak biçimde düzenlenmiştir.

Birleşik Krallık'ta 2006 yılında gerçekleştirilen Müzeler Forumu'nda, müze ve okul işbirliğini kapsayan çalışmalar kapsamında; *müze ziyaretlerinin ve öğrenme tabanlı kaynakların geliştirilmesi* konusunda, Leicestershire ve Rutland üyeleri için hazırlanan kılavuzda şu noktalar önemle ifade edilmiştir. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin milli eğitim programlarıyla ilişkilendirilmesi kadar, gezici bavul müzelerin eğitimde nasıl/ne şekilde kullanılması gerektiği de önemle üzerinde durulan bir diğer konudur. Gezici bavul müzede yer alacak nesnelerin belirlenmesi ve koleksiyon hazırlama işlemlerinin zor bir süreci gerektirdiği düşünülse de çocuklara tarihi nesneleri temsil eden

[59] (bkz. fotoğraf 203, 204, s.334)

tıpkıbasım nesnelere ya da *özgün müze nesnelerine* dokunma fırsatı verilmesinin, onların bir müze deneyimi yaşamalarını önemli ölçüde arttıracak bir olanak olarak değerlendirilmektedir. Milli öğretim programı çerçevesinde öğretilen konular, bilgi, beceri ve anlayış konusunda ulaşılmak istenen başarı hedefleri ve öğretim seviyeleri gibi pek çok konu dikkate alınarak tasarlanması gerekmektedir. Ayrıca, *nüfus sayımı kayıtlarını, tarih ve İngiliz dili* öğretiminde ele almak gibi, bir konuyu açıklamak için pek çok alana başvuran disiplinlerarası öğretim yaklaşımı benimsenmelidir (Graham, 2006).

Jacobs (1989), disiplinlerarası yaklaşımı; merkezdeki bir temayı, problemi, konuyu, ya da deneyimi incelemek için, bilinçli olarak birden fazla disiplinin yöntem ve bilgisine başvuran program yaklaşımı olarak tanımlamaktadır. Aybek (2001), ise, disiplinlerarası öğretimi, öğrencilerin değişik alanlardaki bilgiyi birleştirmesine, bütünleştirmesine yardım eden ve kavramlar aracılığıyla öğrencileri analiz ve sentez düzeyindeki düşünmelere odaklaştıran bir yaklaşım olarak tanımlar. Ayrıca, bu yaklaşımın, öğretim ortamına canlılık kazandırma, öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanmalarını sağlama ve en önemlisi de onları derslere karşı isteklendirerek öğrenmeyi sağlama açısından büyük önem taşıdığını ifade etmektedir. Bu düşünsel eksenden hareketle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *disiplinlerarası öğretimi* önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Görsel Sanatlar, Sosyal Bilgiler, Müzik gibi farklı alanlara ilişkin eğitim etkinliklerinin birbirleriyle anlamlı bir biçimde ilişkilendirilmesiyle ve öğrencilerin oluşan bu paydada şekillenen gezici bavul müze deneyimlerinin içinde etkin bir biçimde yer almasıyla daha iyi bir öğrenmenin gerçekleşebileceği düşünülmektedir.

Farklı ülkelerdeki gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde özellikle kültürel çeşitliliği yaşayan ülkelerde öğrencilerde bu konu hakkında bir bilinç oluşturabilmek ve bir farkındalık yaratabilmek açısından gezici bavul müze hizmetleri önemli bir görev üstlendiği görülmektedir (Bricker, 2010; Hackney Museum, 2014; Sacramento Children's Museum, 2013). Bu kapsamda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını, farklı uygarlıkları tanımalarını ve öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturmayı* önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) *Kültürel çeşitliliği*; grupların ve toplumların kültürlerinin ifade

bulduğu biçimlerin çeşitliliği olarak tanımlar. Demokrasi, hoşgörü, sosyal adalet ve halklar ve kültürler arasında karşılıklı saygı çerçevesinde gelişen kültürel çeşitliliği, yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde barış ve güvenlik için vazgeçilmez bir unsur olarak ön plana çıkarır. UNESCO, Kültürel çeşitliliği, tercihlerin çeşitliliğini artıran ve insani kapasiteler ile değerleri besleyen zengin ve çeşitli bir dünya yarattığı görüşü üzerinde durur ve bu nedenle topluluklar, halklar ve uluslar için sürdürülebilir kalkınmanın ana etkeni olarak nitelendirir. Ayrıca, kültürel çeşitliliğin, insanlığın ortak mirasını oluşturduğunu belirterek, herkesin yararı için değer verilmesi ve korunması gerektiğinin bilincinde olunmasının altını çizer (UNESCO,2005). Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (2011) (Committee of Ministers of the Council of Europe), sürdürülebilir demokratik bir toplum için, kültürel çeşitliğin farkında olan, bu çeşitliliğe hoşgörüyle ve saygıyla bakabilen, kültürler, medeniyetler, halklar arasında ve bunların her birinin diğerlerinin gelişimine ve yaratıcılığına katkısı konusunda bilgi sahibi bireyler yetiştirmeye dönük eğitim politikaları geliştirilmesinin gereğini belirtir. Bu kapsamda okul, müze ve sivil toplum kuruluşlarının ortak paydada gerçekleştireceği *kültürel çeşitlilik ve kültürlerarası diyalog* kapsamında, tarih konularını merkeze alan, disiplinlerarası anlayışla oluşturulacak eğitim etkinliklerinin önemini vurgular. Tarih boyunca farklı kültürel, dini ve etnik yapılarda pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış Türkiye'nin, kültürel çeşitlilik konusunda sahip olduğu yaşantılar, bu konun ülkemiz açısından önemini daha da belirgin bir biçimde işaret etmektedir. Bu düşünsel eksenden hareketle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de, Anadolu'da yaşamış önemli bir uygarlık olan Hititlerin kültürel öğeleri, disiplinlerarası bir anlayışla oluşturulan eğitim etkinliklerinde ele alınmıştır. Öğrencilerin kendi kültürlerinden farklı bir uygarlığı tanımaları sağlayarak, öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin bir farkındalık oluşturmak hedeflenmiştir.

Farklı ülkelerde uygulanmakta olan gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde, yani Türkiye alan yazınında *çoklu duyulu öğretim teknikleri* ya da *çoklu duyuma dayalı öğretme teknikleri* (multi sensory learning) olarak adlandırılan öğretim tekniklerinden ve (hands-on, minds-on learning); *dokunarak-kavrama, düşünerek-kavrama; deneyerek-sorgulayarak öğrenme;* daha öz bir değişle; *yaparak-yaşayarak öğrenme* yaklaşımından yararlanıldığı görülmektedir. Örneğin; Birleşik Krallık'ta 2005 ve 2006 yılları arasında Doğu Midlands bölgesindeki okulların eğitim gereksinimleri doğrultusunda gezici bavul müzeler (bavulların içinde yer alacak dokunulabilir müze nesneleri ve eğitim materyallerini) geliştirmeyi amaçlayan "Lutterworth Museum"

projesi kapsamında gerçekleştirilen örnek olay (durum) çalışmasında; çoklu duyuma dayalı öğretme tekniklerinden yararlanılmıştır. Bu tür uygulamalar öğrencilere, tıpkıbasım nesneleri ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, kullanarak, gerekirse koklayarak, keşfederek, yaparak-yaşayarak öğrenme olanağı sunmaktadır *1901 ve 1968 otoyol* temalı gezici bavul müze eğitim etkinliklerine katılan öğrencilerin bu uygulamalardan önemli ölçüde etkilendikleri ve anlamlı düzeyde olumlu geribildirim alındığı görülmüştür (Graham, 2006). Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, etkileşimli ve uygulamalı eğitim olanakları sunan koleksiyonu ve eğitim etkinlikleri aracılığı ile *öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlayacak biçimde* ve *öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağlayacak biçimde* tasarlanmıştır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, çocukların tıpkıbasım müze nesnelerine dokunarak, onları kullanarak, inceleyerek keşfetme olanağı buldukları yaprak-yaşayarak öğrenme ortamları sunan ve çoklu duyuma dayalı öğretme teknikleri içeren uygulamaları ile daha kapsamlı bir müze eğitimi gerçekleştirmelerini sağlamayı hedeflemektedir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze, *Hititlerde müzik ve dans* teması kapsamında çocukların Hitit müzik aletlerine dokunarak, seslerini dinleyerek, Hititlerin dans figürlerini taklit ederek, o dönemi ve o dönemin yaşayış biçimini içselleştirebilmeleri ve anlayabilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Tıpkıbasım müze nesneleri, gezici bavul müze uygulamalarının temel ilkesi olan *lütfen dokunun* ve *lütfen sorgulayın* anlayışıyla *yaparak-yaşayarak öğrenme* yaklaşımına koşut; öğrencilerin ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, seslerini dinleyerek, gerekirse koklayarak yani; tamamıyla hissederek, deneyerek, kullanarak, sorgulayarak, tartışarak, eğlenerek, keşfederek müze nesnelerini incelemeleri için, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir. Eğitimde demokratik, katılımcı ve esnek bir öğretim yaklaşımını benimseyen Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sunarak öğretim yaşantılarını soyutluk ve karmaşıklık düzeyinden ayrıştırarak somut ve anlaşılır bir düzeye ulaştırmayı temel öncelikleri arasında belirtmektedir. Bu da öğrencileri öğrenmeye karşı güdüleyebilecek bir diğer unsur olarak Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım örüntüsü içinde yer almaktadır.

İlgili alan yazınında gezici bavul müze uygulamalarında, eğitimde öğrenciyi merkeze alan ve onun ilgi, yetenek ve gereksinimlerini karşılayacak biçimde uygulamaya

dayalı eğitim etkinliklerine ve nesnelere yer verilmesi gerektiği vurgulamaktadır (Rammapudi, 2006; Tuckman 1969). Bu kapsamda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrenci merkezli öğretimi* önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini gerçekleştirirken soru-cevap, gösterip yaptırma, tartışma, anlatım, drama, grup çalışması, seramik, sergi düzenleme gibi öğrenci merkezli öğretim yaklaşımını esas alan öğretim yöntemlerinden ve tekniklerinden yararlanılmıştır.

Çeşitli ülkelerde uygulanan örneklerinde de görüldüğü gibi gezici bavul müze uygulamaları, öğrencilerin zihninde merak ve araştırma heyecanı uyandırarak öğrencileri inceleme ve sorgulamaya cesaretlendirmekte ve soru sorma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme gibi düşünme becerilerinin geliştirilmesini sağlamaktadır (Brooks, Aris ve Perry, 2013; GEM ve SMC, 2006; Ryan 2013). Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirecek biçimde* tasarlanmıştır. Eğitim etkinliklerinde, *Hititlerde müzik ve dans* teması kapsamında seçilmiş nesnelerle çalışma yapılırken; öğrencilere, *"Sizce bu nesne nedir? / Bu nesne hangi malzemeden yapılmıştır? / Bu nesnenin biçimsel özellikleri nedir?/Bu nesnenin nasıl bir dokusu var? / Bu nesneye dokunduğunuzda neler hissediyorsunuz? / Bu nesneden ses çıkıyor mu? / Bu nesneden nasıl bir ses duyuyorsunuz? /* gibi nesneyi tanımaya yönelik öğrencinin daha fazla duyu organını işe koşan soruların yöneltildiği yardımcı eğitim materyalleri olan etkinlik sayfaları kullanılmaktadır. Bu sorular öğrencilerin nesneleri ellerine alarak incelerken, onları eyleme geçerek keşfetmeye yönlendiren, nesneyi öğrenmeye yönelik merak duygusu uyandıran açık uçlu sorulardır ve müze eğitim etkinliklerinde yaparak-yaşayarak öğrenme etkinlikleri içinde de sıklıkla kullanılan sorulardır. Ergin'e (1998) göre; öğretmen, öğrencinin çok sayıdaki duyu organını işe koşmaya çalışırken, değişik duyu organlarını etkileyen uyaranları aynı şiddette vermemeli ve çok duyu organını işe koşmak için gereksiz çabalara da yer vermemelidir. Örneğin elma sözcüğünün karşılığı olan "*apple"* sözcüğünü öğretmeyi amaçlayan İngilizce öğretmeninin elma resmini ya da elmanın kendisini gösterdikten sonra, salt daha çok duyu organını işe koşabilmek için bir de elmaya öğrencilerin dokunmasını istemesi ya da elmayı tattırmasının hiçbir anlam ve yararı olmayacağı gibi dersin gidişini olumsuz yönde etkileyeceği açıktır. Bu noktada

Ergin'inde ifade ettiği gibi; öğrencilere, *Hititlerde müzik ve dans* teması kapsamında belirlenmiş bir müzik nesnesine ilişkin açık uçlu bir soru yöneltirken "sizce bu nesnenin tadı nasıl?" gibi amacını aşan bir soru sormanın anlamı yoktur. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle; öğrencilere, nesne ile ilgili bilgi toplamak için; *"Sizce bu nesne nedir? / Bu nesne hangi malzemeden yapılmıştır? / Bu nesnenin biçimsel özellikleri nedir?/Bu nesnenin nasıl bir dokusu var? / Bu nesneye dokunduğunuzda neler hissediyorsunuz? / Bu nesneden ses çıkıyor mu? / Bu nesneden nasıl bir ses duyuyorsunuz? / Sizce bu nesneyi kim ya da kimler yapmış olabilir? / Sizce bu nesneyi hangi amaçla kullanmış olabilirler? / Sizce bu nesne günümüzden ne kadar yıl önce yapıldı? / Sizce günümüzde bu nesneye benzeyen hangi nesneler var?"* gibi tema odaklı açık uçlu soruların sorulduğu ve bu sorular doğrultusunda öğrencilerin nesneleri dokunarak, hissederek, deneyerek, kullanarak, sorgulayarak incelemesi ve grup içinde tartışarak, ortaya çıkan yanıtların değerlendirilmesi sonucunda öğrencilerin bilgiye ulaşması hedeflenmektedir.

Bu güne kadar ortaya çıkmış olan herhangi bir Hitit müziği notası ya da kaydı olmadığı için çocukların Hitit müziğini dinlemelerine olanak tanıyabilecek bu doğrultuda işitsel boyutta bir etkinlik hazırlanamamıştır. Hitit müzik aletlerini yeniden üreten Hattuşa Projesi kapsamında; Çorum şehrinin geleneksel müzikleri temel alınarak, Hitit çalgıları ve modern çalgılarla seslendirilmiştir. Ancak, Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri *Hititlerde müzik ve dans* teması kapsamında oluşturulduğu için Çorum şehrinin geleneksel müziklerini seslendiren Hattuşa Projesi orkestra kayıtlarının öğrencilere dinletilmesi, bağlam içersinde değerlendirildiğinde belirlenen temayı aşan bir etkinlik olduğu için, uygulamaya dâhil edilmemiştir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ile öğrencilere Hitit müzik aletlerini ellerine alarak, deneyerek çıkardıkları sesleri duyma olanağı sağlanmaktadır. Ayrıca donuk imge tekniği kullanılarak gerçekleştirilen *Hitit orkestrası* isimli canlandırma çalışmasının ardından eğlenceli bir ritim çalışması yapılarak Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği tamamlanmaktadır.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek bir biçimde* öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Eğitimde demokratik, katılımcı ve esnek bir öğretim yaklaşımını benimseyen Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze ayrıca

eğlenceli ve öğrenciye seslenen ilgi çekici teması, koleksiyonu ve eğitim etkinlikleri ile öğrencilerin keyif alarak öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayarak onları öğrenmeye güdülemeyi hedeflemektedir. Bu nedenle Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, Hititlerde müzik ve dans teması kapsamında dokunulabilir müze nesneleri/uygulama nesneleri ve eğitim etkinliklerinde kullanılan görsel ve işitsel materyallerle, tema odaklı oyunlar, drama etkinlikleri, seramik tekniği ile gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışması ve kostümlü sunumlarla *öğrencilerin ilgisini çekebilecek ve eğlenerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayabilecek* nitelikte tasarlanmıştır.

Farklı ülkelerdeki gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde ***drama***, gezici bavul müze uygulamalarında bir ***yöntem-araç*** olarak kullanıldığı gibi, Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen *GRASS ROOTS* projesinde de görüldüğü gibi, dramanın başlı başına ***amaç*** yani estetik eğitim sürecini kapsayan bağımsız bir ***ders*** olduğu eğitim durumlarında da *gezici bavul müzeler* yardımcı bir ***araç*** olarak kullanılmaktadır (GEM ve SMC, 2006). Bu bağlamda, gezici bavul müze uygulamaları ve yaratıcı drama çalışmaları karşılıklı etkileşimde bulunabilen ve eşgüdümle eğitim etkinliklerini yürütebilmesine olanak tanıyan iki farklı alan olarak, eğitim sürecinin daha nitelikli ve daha verimli paydalarda gerçekleşmesine katkı sağlayabilir. Eğitimde yaratıcı drama; doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde bireylerin, bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerinin yeniden gözden geçirildiği *oyunsu* süreçlerde anlamlandırılması, canlandırılmasıdır (San, 2006). Bir öğretim aracı olarak drama- dramatik oyun; ders programında yer alan tarih, dil, matematik gibi farklı alanlarla ilgili kavram ve gerçeklere dayalı bilgiyi öğretmek için kullanılır ve çocukların gerçek yaşamda karşılaşabilecekleri sosyal deneyimleri kurgulayarak oynamalarını sağlar. Kendilerini öğretilen konuya dair bir dramatik anın içinde varsayan çocuklar, o konuya daha yakından ve kişiselleştirerek bakabilirler. Bir rol üstlenerek, kendilerini tarihi veya hayali bir kişiliğin yerine koyan çocuklar, gerçeğe sınırsız düş gücü ile bakmayı, yüzeyde görünenin altında yatanı görmeyi öğrenirler ve bu onların farkındalıklarını geliştirir (Sağlam, 2004). Brüninghaus-Knubel (2004), öğretici oyunların müze eğitimindeki yerini şöyle açıklar; Çocuklar için oyun oynamak; gerçek dünyanın kurallarını taklit etmektir. Oyunlar ve rehber eşliğinde gerçekleştirilen gösterilerin öğretimde önemli bir yeri vardır. Rekabetçi oyunlar, beceri oyunları, tarihsel oyunlar vb. gibi tümü müze konularına aktarılabilir ve uyarlanabilir.

Örneğin; Amerika Birleşik Devletlerinde (Monocacy National Battlefield) Monocacy Ulusal Savaş Meydanı, tarihi bir mekân olarak sunduğu gezici bavul müze hizmetlerinde dramayı/rol oynama etkinliklerini kullanan yenilikçi programları ile öğrencileri tarihi olayların ortasına çeken etkili bir yöntem kullanmaktadır (Bricker, 2010). Bu görüşler doğrultusunda; Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde, geleneksel öğrenme yöntemleri karşısında daha aktif öğretim yöntemleri içinde yer alan, öğrenciyi merkeze alıp onu düşünsel bir etkinliğe yönlendiren, kendisini gerçekleştirmesine ve ifade etmesine olanak tanıyan *drama* yönteminden yararlanılmıştır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde uygulanan drama yöntemindeki Isınma-hazırlık, canlandırma, değerlendirme-tartışma aşamaları *Hititlerde müzik ve dans* teması kapsamında anlaşılır, birbirleriyle bağlantılı ve birbirlerini destekler nitelikte etkinlikler olarak hazırlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine başlamadan önce, sınıfta kaynaşma, güven ve güdülenmenin sağlanabilmesi için, ısınma çalışması olarak; *nesneleri tanımlama oyunu* ve *davul-zurna 1-2-3 oyunundan* yararlanılmıştır. Canlandırma çalışması olarak donuk imge tekniği kullanılarak *Hitit orkestrası* oluşturulmuştur. Öğrencilere, yapılan etkinliklere ilişkin çeşitli sorular sorularak bir değerlendirme aşaması tamamlanmıştır. Bu aşamalar aşağıda yer alan ders planı içerisinde ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde amaç öğrencilerin yalnızca nesnelerle etkileşime geçmelerini sağlamak değil, bu etkileşim sürecinde elde ettikleri bilgi ve deneyimleri farklı alanlara uyarlayarak ve yeni ve yaratıcı ürünler ortaya çıkarmalarını sağlamaktır. Bu nedenle gezici bavul müzede yer alan nesnelerle yapılan çalışmaların ardından, tema odaklı eğitim etkinliklerine koşut bir anlayışla planlanmış görsel sanat uygulama çalışmasında seramik tekniğinden yararlanmanın uygun olabileceği düşünülmüştür. Ana malzemesi toprak olan seramik, her yerde bulunabilmesi, kolayca şekillendirilebilmesi ve farklı kullanım alanlarında yararlanılabilmesine olanak vermesi nedeniyle, insanlık tarihi boyunca kullanılmıştır. Kullanıldığı toplumların sosyo-kültürel ve ekonomik evriminin bir göstergesi olan ve insanlığın tarihi anlamlandırma çabalarına kaynaklık eden seramik nesnelerin, tarih süresince uygarlığın gelişimine ışık tuttuğu görülmektedir. Seramiğin Hitit Uygarlığı'ndaki yeri ve önemi göz önünde bulundurulduğunda, müze eğitimi ve görsel sanatlar eğitimi bağlamında ele alındığında, seramik tekniği ile gerçekleştirilecek bir uygulamanın, öğrencilerin anlam evreninde Hitit Uygarlığı'na ilişkin kültürel ögelerin anlamlandırılabilmesine yardımcı olabileceği ve

Gezici Bavul Müze uygulamalarından edindiği bilgilerden yola çıkarak yeni tasarımlar yapabilmelerine olanak sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle; Gezici Bavul Müze eğitim uygulamasından sonra gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışmasında seramik tekniğini kullanılmaktadır. Ayrıca, sanat etkinliği sonrasında öğrencilerin ortaya çıkarmış oldukları sanatsal ürünler okulun uygun alanlarında sergilenmektedir.

Bricker (2010), gezici bavul müze geliştiren müze eğitimcilerine eğlenceli ve öğrenciye seslenen ilgi çekici ders planları tasarlamalarını önermektedir. Çünkü öğrenciler keyif alarak öğrenme deneyimlerinin içinde yer alırlarsa bilgiyi hatırlamaları daha fazla olasıdır. Gezici bavul müzelerin ders planları; öğrencilere gezici bavul müzenin amaçlarını gösteren ve öğrencilerin gezici bavul müzenin içeriği ile etkileşime girmelerini sağlayan etkinliklerdir. Öğrencilerin gezici bavul müzede yer alan nesnelerle bağlantı kurmasına yardımcı olan şey ders planlarıdır. Bu bakış açısıyla ele değerlendirildiğinde tema odaklı oyunlar, drama etkinlikleri, seramik tekniği ile gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışmaları ve kostümlü sunumlar öğrencilerin ilgisini çekebilecek ve eğlenerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayabilecek Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze ders planının önemli bileşenleridir.

Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ve ders planı *Hititlerde müzik ve dans* teması doğrultusunda hazırlanmıştır. İlköğretim kurumları, ortaokul 6. sınıflar, Milli Eğitim Bakanlığı, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda, Anadolu uygarlıkları konuları yer almaktadır ve öğrenme kazanımları olarak belirlenmiştir. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için, öğrencilerin belirlenen temaya ilişkin belirli bir bilgilerinin olması, öğrenmenin sağlanabilmesi için, gerekli bilişsel hazır bulunuşluğun sağlanması açısından önemlidir. Bu bağlam içinde, 6. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi kapsamında Anadolu uygarlıklarına (Hitit Uygarlığı'na) ilişkin ön bilgilerinin olduğu görülmektedir ve gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli hazır bulunuşluğun bu kapsamda sağlandığı anlaşılmaktadır.

İlgili alan yazınında, gezici bavul müzelerin eğitim etkinliklerinin, öğretim programını tamamlayacak ve zenginleştirecek bir biçimde ve öğretim programı standartlarına uygun bir biçimde tasarlanması gerektiği vurgulanmaktadır (ICOM, 1950; GEM ve SMC, 2006; Graham, 2006; Rammapudi, 2006; Ryan, 2013). Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğretim*

programlarına koşut bir anlayışla eğitim gereksinimleri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin hedeflerinden biri de görsel sanatlar eğitimini desteklemektir. Bu bağlam içinde, Çorum Müzesi için geliştirilen Gezici Bavul Müze'nin eğitim etkinlikleri, Milli Eğitim Bakanlığı Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı doğrultusunda hazırlanmıştır ve Görsel Sanatlar Dersi kapsamında uygulanmaktadır. Ders planı hazırlanırken farklı ülkelerde uygulanmakta olan gezici bavul müze uygulamaları incelenmiş, ayrıca 2010-2012 yılları süresince Amerika Birleşik Devlerin New York eyaletinde bulunan birçok müzenin gezici bavul müze uygulamalarında bulunarak incelemeler yapılmıştır. Farklı ülkelerde uygulanmakta olan gezici müze uygulamaları, Türkiye şartları ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak tekrar düzenlenerek uyarlanmıştır.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği ders planı; Milli Eğitim Bakanlığı Görsel Sanatlar Dersi *Kültürel Miras* öğrenme alanı kapsamında üç ders saati süresince uygulanmıştır. "*Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği öncesi*", "*Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci*", "*Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası - görsel sanat uygulama çalışması*" olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim kurumları ortaokul 6. sınıflarda uygulanmak üzere tasarlanan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği ders planı aşağıda verilmiştir.

Gezici Bavul Müze görsel materyallerinin sınıfa yerleştirilerek düzenlenmesi, sınıf yönetiminin sağlanması, eğitim etkinliklerinin uygulanması, değerlendirme çalışmalarının yapılması, Gezici Müze bavullarının açılıp-toplanması, nesnelerin kontrol edilmesi gibi pek çok işi eğitim lideri yürütmekle görevlidir. Ancak bu görevleri tek bir kişinin yönetmesi zordur. Bu nedenle, Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin düzenli bir şekilde yürütülebilmesi için uygulama sırasında en az iki kişinin görev alması gerekmektedir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, alanında uzmanlaşmış iki eğitim lideri tarafından yürütülmüştür. Adıgüzel (2010), Yaratıcı drama çalışmalarının bu alanı bilen, yaratıcı drama çalışmalarını planlayan, uygulayan ve değerlendiren bir drama lideri ya da dramayı alanında kullanabilecek yeterliliğe sahip eğitmenler tarafından yürütülmesi gereğini önemle vurgular. Bu kapsamda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde yer alan drama çalışmaları, alan uzman yeterliliği olan İhsan Metinnam tarafından yürütülmüştür. Alan yazınında gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin alanda bilgi ve deneyim sahibi uzmanlar tarafından

yürütülmesi gerektiği önemle vurgulanmaktadır (Brüninghaus-Knubel, 2004; ICOM, 1950; GEM ve SMC, 2006; Graham, 2006; Talboys, 2005; Zucker, 1981). Bu kapsamda, ilgili alan yazınında yer alan görüşler ve araştırmanın farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri doğrultusunda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği ve görsel sanat uygulama çalışması, görsel sanatlar eğitimi ve müze eğitimi alanında uzman yeterliliği olan araştırmacının kendisi tarafından yürütülmüştür.

4.2.9.1. Gezici bavul müze eğitim etkinliği ders planı.

Ders: Görsel Sanatlar
Sınıf: 6
Süre: 3 Ders Saati
Öğrenme Alanı: Kültürel Miras

Kazanımlar:

1. Anadolu uygarlıklarını (Hitit Uygarlığı'nı) tanır.
2. Gezici Bavul Müze'de yer alan tıpkıbasım nesneleri dokunarak inceler.
3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan kültürel nesneler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirler.
4. Gezici bavul müzelerin kültürel mirasa katkıları üzerine tartışma yapar.
5. Müzeler ile görsel sanatları ilişkilendirir.
6. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır.
7. Görsel tasarımlarında Anadolu uygarlıklarına (Hitit Uygarlığı'na) ait eserlerden yararlanır.
8. Görsel sanat çalışmasını oluştururken seramik tekniğini kullanarak üç boyutlu çalışmalar yapar.
9. Müzedeki eserlerden yola çıkarak çeşitli görsel tasarımlar yapmanın kendi kültür birikimine katkısını tartışır.
10. Yaptığı görsel tasarımları sergiler.

Yöntemler ve Teknikler: Soru-Cevap, Gösterip Yaptırma, Tartışma, Anlatım, Drama, Grup Çalışması, Seramik, Donuk İmge, Sergi Düzenleme.

Araç gereçler: Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze koleksiyonunda yer alan tıpkıbasım nesneler (Hitit müzik aletleri), ve eğitim etkinliklerinde kullanılacak materyaller (Hitit müzik aletlerinin günümüzde kullanılmakta olan biçimleri, büyüteçler, nesnelere ilişkin bilgi kartları, etkinlik sayfaları, 2 adet tanıtım bandı, 1 adet branda afiş, 1 adet kırlangıç afiş, kostümler ve seramik çamuru).

Gezici Bavul Müze Eğitim Liderinin Hazırlığı; Gezici Bavul Müze eğitim lideri;

a. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği öncesi, Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği esnasında ve Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrasında yapılacak çalışmaları planlar. Bu doğrultuda ders planını hazırlar.

b. Gezici Bavul Müze uygulamalarına ilişkin programı oluşturur (Hangi okullar ziyaret edilecek? Ne zaman ziyaret edilecek? vs.). Oluşturduğu programı yasal çerçevede işleme koyar.

c. Öğretmen ile iletişime geçer ve uygulanacak *Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği ders planı* hakkında bilgi verir.

d. Öğretmen ile iletişime geçer ve uygulama yapılacak sınıflardaki öğrenci sayılarını öğrenir.

e. Öğretmen ile iletişime geçer ve uygulama yapılacak sınıfların projeksiyon makinesi, ses sistemi, sınıf düzeni, atölye olanakları vb. gibi teknik donanımları ve fiziki şartları hakkında gerekli bilgiler alır.

f. Gezici Müze bavulunu eksiksiz olarak düzenler ve eğitim etkinliklerinde kullanılacak nesneleri kontrol eder.

g. Gezici Müze bavulunda yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartlarını eksiksiz olarak düzenler.

h. Gezici Bavul Müze hizmetlerine ilişkin geri bildirim değerlendirme formlarını öğrenci ve öğretmen sayılarına göre düzenler.

i. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde kullanılacak diğer materyalleri (büyüteçler, bilgi kartları ve karşılaştırma yapabilmek için kullanılacak günümüz müzik aletlerinden örnekler) öğrenci sayısına göre düzenler.

j. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası uygulanacak olan görsel sanat uygulama çalışması için, gerekli seramik çamurları öğrenci sayısına göre temin edilir.

k. Ders ile ilgili gerekli güvenlik, sağlık ve temizlik önlemlerini alır (Seramik çalışmasında masaların kirlenmesini önlemek için, masaların yüzeyi muşamba ile kaplanmalıdır bu nedenle gerekli malzemeler temin edilir).

Öğretmen Hazırlığı; Öğretmen,

a. Gezici Bavul Müze eğitim lideri ile iletişime geçer ve uygulanacak eğitim programı hakkında bilgi alır.
b. Çorum Müzesi ve bünyesinde bulunan Hitit dönemi eserlerine yönelik internette kısa bir araştırma yapar.
c. Öğrencilere bir hafta öncesinden Çorum Müzesini temsil eden gezici bir müzenin, okullarını ziyaret edeceğini söyler ve öğrencilerin internetten Hititlerle ilgili kısa bir araştırma yapmalarını ister.

Öğrenci Hazırlığı; Öğrenciler, internetten Hititlerle ilgili kısa bir araştırma yapar. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliğinde kullanılacak araç gereçlerin tamamı eğitim lideri tarafından sağlanacağı için öğrencinin bu konuda bir hazırlık yapmasına gerek yoktur.

Gezici Bavul Müze Eğitim Etkinliği Öncesi:

a. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliğinde, Gezici Bavul Müze eğitim liderleri tarafından Hitit kostümleri kullanılacaktır. Kostümler ve kültürel nesneler, belli bir kültürün ya da yaşam biçiminin anlatılması ve tanıtılması için kullanılan etkili bir araçtır. Kostüm kullanmaktaki amaç; öğrencilerin ilgisini çekerek, gerçekleştirilecek uygulamayı içselleştirmelerine ve duruma kolayca uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır. Gezici Bavul Müze eğitim lideri, etkinlikleri kostümlü bir şekilde yürüteceği için sınıfa Hitit kostümü ile girer. Gezici Bavul Müze eğitim lideri, öğrencilerle tanışır.[60]
b. Öğrencilere, Çorum Müzesi ve Hititlerle ilgili kısa sorular sorulur. Örneğin; Sizce biz kimiz?/ Daha önce Çorum Müzesi'ni ziyaret ettiniz mi?/ Daha önce Hitit dönemine ait bir eser gördünüz mü? Hititlerin yaşam biçimlerine ilişkin neler biliyorsunuz?
c. Çorum Müzesi ve Hititlerle ilgili kısa bir bilgilendirme yapılır.

[60] (bkz. fotoğraf 139, 140, 141, s.315)

d. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine başlamadan önce, sınıfta öğrencilerle birlikte bir ısınma çalışması yapılır. Sınıfta kaynaşma, güven ve güdülenmenin sağlanabilmesi için, ısınma çalışması olarak; *nesneleri tanımlama oyunu* ve *davul-zurna 1-2-3 oyunundan* yararlanılmıştır. Bu oyunlar birkaç kez tekrarlanarak, ısınma çalışmaları tamamlanır.

e. *Nesneleri tanımlama oyunu;* Öğrencilerden ele ele tutuşarak geniş bir daire oluşturmaları ve gözlerini kapatarak beklemeleri istenir. Gezici Bavul Müze eğitim liderleri, Gezici Müze bavulundan seçtikleri; çalpara-zil, çıngırak vb. gibi Hitit müzik aletlerini, öğrencilerin ellerine verir ve gözleri kapalı şekilde bu nesnelere dokunarak, nesneleri betimlemeleri istedir. Örneğin; nesnenin nasıl bir dokusu var? Nesne hangi malzemeden yapılmış? Nesnenin nasıl bir kokusu var? Nesnenin nasıl bir sesi var? Gibi sorularla öğrencilerin gözleri kapalı bir biçimde nesneleri betimlemeleri istenir. Ardından, öğrenciler gözlerini açar ve bu nesnelerin ne olabileceği üzerine kısa bir tartışma yapılır. Bu etkinliğin amacı müze nesneleri ile çalışmaya başlamadan önce öğrencilerin Gezici Bavul Müze eğitim uygulamasına güdülenmelerini/ isteklenmelerini sağlamaktır. Aynı zamanda öğrenciler müzik aletlerine dokunarak tanımaya ve betimlemeye çalışarak edindiği ön bilgiyle Gezici Bavul Müze uygulamasına giriş yapmış olur.[61]

f. *Davul-zurna 1-2-3 oyunu;* Bu oyun, üzerinde Hüseyindede Vazosu'nun yüzeyinde bulunan tarihi sahnenin canlandırıldığı resim olan ve sınıf tahtasına asılan branda afiş karşında oynanır. Sınıf içinde birkaç grup belirlenir. Grup üyelerinden biri ebe olur. Ebe grup üyelerine sırtını döner. Grup üyeleri ebeye en uzak mesafede sıralanır. Grup üyeleri sınıf tahtasında asılı olan Hüseyindede vazosunun üzerinde betimlenen müzisyenlerin ve dansçıların yapmış oldukları hareketleri dikkatlice inceler. Ebe "*davul-zurna 1-2-3"* dediğinde herkes Hüseyindede vazosunun üzerinde betimlenen müzisyenlerden ya da dansçılardan birinin hareketiyle donar ve hareketsiz durur. Ebe kımıldayanı gördüğünde, onu oyundan çıkarır. Hiç kımıldadığını fark ettirmeden ebenin sırtına dokunan kişi, oyunu kazanır. Bu oyunla birlikte öğrenci hem Gezici Bavul Müze uygulamalarına karşı güdülenirken hem de Hüseyindede vazosunun üzerindeki

[61] (bkz. fotoğraf 142,…,147, s.316, 317)

Hititli müzisyenlerin ve dansçıların yer almış olduğu sahneyi inceleyerek edindiği ön bilgiyle Gezici Bavul Müze uygulamasına giriş yapmış olur.[62]

Gezici Bavul Müze Eğitim Etkinliği Süreci:

a. Eğitim etkinliği, grup çalışması ile yürütüleceği için, öğrencileri 5'erli gruplar şeklinde kümelere ayırarak, sınıf düzeni sağlanır. [63]

b. Gezici Müze bavulundan Hitit Çağını temsil eden tıpkıbasım eserler çıkarılır ve her bir gruba aynı eser dağıtılır.

c. Öğrencilere dağıtılan eserin aynısından, eğitim liderinin elinde de bulunur. Böylece eserle ilgili çalışma yapılırken bütün öğrenciler aynı esere odaklanır ve kargaşa çıkmadan sınıf düzeni sağlanmış olur.[64]

d. Gruptaki öğrenciler dağıtılan nesneleri ellerine alır ve dokunarak incelemeye başlar.[65]

e. Her bir gruba nesneleri daha ayrıntılı bir biçimde inceleyebilmeleri için, bir büyüteç verilir.[66]

f. Öğrencilere, nesne ile ilgili bilgi toplamak için açık uçlu sorular sorulur; bu soruları grup içinde tartışarak, vermiş oldukları yanıtları, grubu temsil eden bir kişi tarafından verilen etkinlik sayfasına yazması istenir.[67] Öğrencilere, doğru ya da yanlış cevap olmadığını, yalnızca önlerindeki nesneleri araştırdıklarını söylemeyi, unutmamak gerekir!

- Sizce bu nesne nedir?
- Bu nesne hangi malzemeden yapılmıştır?
- Bu nesnenin biçimsel özellikleri nedir?
- Bu nesnenin nasıl bir dokusu var? / Bu nesneye dokunduğunuzda neler hissediyorsunuz?
- Bu nesneden ses çıkıyor mu? / Bu nesneden nasıl bir ses duyuyorsunuz?
- Sizce bu nesneyi kim ya da kimler yapmış olabilir?
- Sizce bu nesneyi hangi amaçla kullanmış olabilirler?

[62] (bkz. fotoğraf 148,…,159, s.317,…321)
[63] (bkz. fotoğraf 160, s.321)
[64] (bkz. fotoğraf 167, 168, s.323, 324)
[65] (bkz. fotoğraf 162, 165, s.322, 323)
[66] (bkz. fotoğraf 170, 171, 184,185 s.324, 325, 329)
[67] (bkz. fotoğraf 172,…,178 s.325, 326, 327)

- Sizce bu nesne günümüzden ne kadar yıl önce yapıldı?
- Sizce günümüzde bu nesneye benzeyen hangi nesneler var?

g. Öğrencilerin cevapları dinlendikten sonra, nesneye ilişkin bilgi kartları gruplara dağıtılır ve öğrencilere nesne hakkında kısa bilgiler verilir.[68] Burada ilgili alan yazınında da sıklıkla üzerinde durulduğu gibi, unutulmaması gereken nokta; gezici bavul müze uygulamalarında çok fazla kuramsal bilgiye odaklanmak yerine, öğrencinin müze eserine ilgisini çekebilmek için kolaylıkla uygulanabilir/ pratik bilgilere yer vermek gerekliliğidir. Gezici bavul müze etkinliklerinin en önemli hedefi; öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırmak ve öğrencilerin insan ve yaşam gerçekliğini anlamalarına ilişkin duyumsatıcı ve sezinletici eğitim olanakları sunmaktır.

h. Hitit Çağına ait müzik nesnelerini tanıyan öğrencilere, nesnelerin günümüzde kullanılan örneklerini de gösterip her bir gruba dağıttıktan sonra bu nesneler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları tartışmaları istenir. Burada amaç öğrencilerin geçmiş ve günümüz yaşam biçimleri arasında bağlantı kurabilmelerini sağlamaktır.[69]

i. *Hitit orkestrası;* Öğrencilerle, donuk imge tekniği kullanılarak bir canlandırma gerçekleştirilecektir. Bunun için öğrencilere, Hüseyindede Kabartmalı Vazo'nun frizlerinde yer alan törensel anlatımlardan seçilen farklı fotoğraflar kareleri ve gezici bavul müzede yer alan Hitit müzik aletleri dağıtılır ve bu sahneleri canlandırmaları istenir. Örneğin; bir kadın dansçı, saz çalan bir erkek müzisyen ve çalpara çalan bir kadın müzisyen arasında oynarken betimlenmiştir. Her bir grup, bu sahneleri *donuk imge* tekniğini kullanarak, bir canlandırma gerçekleştirir.[70]

j. Öğrencilerle birlikte eğlenceli bir ritim çalışması yapılarak Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği tamamlanır.

k. Öğrencilerle yapılan etkinliklere ilişkin çeşitli sorular sorularak bir değerlendirme yapılır.

l. Değerlendirme aşaması tamamlandıktan sonra, Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrasında gerçekleştirilecek görsel sanat uygulama çalışmasına başlamak üzere kısa bir ara verilir.

---

[68] (bkz. fotoğraf 179,…,182 s.327, 328)
[69] (bkz. fotoğraf 163,…,187 s.322,…,329)
[70] (bkz. fotoğraf 188,…,193 s.330,331)

Gezici Bavul Müze Eğitim Etkinliği Sonrası:

Görsel sanat uygulama çalışması;

a. *Hititlerde müzik ve dans* temalı Gezici Bavul Müze eğitim uygulamasından sonra seramik tekniğini kullanarak bir görsel sanat uygulama çalışması gerçekleştirilir[71] Öğrencilere verilen şu yönerge ile etkinlik başlatılır; Hüseyindede kabartmalı (büyük ve küçük) vazoların üzerinde yer alan betimlemelerden, Hititlerin müzik ve dans kültürü hakkında ipuçları alabiliyoruz. Siz o dönemde yaşamış olsaydınız, sizden sonra yaşayacak kuşaklara, Hititlerin müzik ve dans kültürünü anlamaları için o dönemi temsil eden müzik ve dans kültürü öğelerini seramik tekniğini kullanarak nasıl betimler, neler tasarlardınız? Konuyu kısaca grup arkadaşlarınızla tartışıp, seramik tekniğini kullanarak görsel sanat uygulama çalışmasını gerçekleştiriniz. Öğrenciler, bu sanat etkinliğinde Hititlerin müzik ve dans kültürünü oluşturan öğeleri tekrar düşünür ve kendi kavram süzgecinden geçirerek yeni bir tasarım oluşturur. Bu aşamada öğrenci, Gezici Bavul Müze uygulamalarında edindiği bilgilerden yola çıkarak yeni tasarımlar yapar ve bilgiyi transfer eder. Bu bağlamda öğrenci, kendilerinden önce yaşamış bir uygarlığın kültürü ile arasında bir bağ kurar ve o dönemi içselleştirme fırsatı bulur.

b. Sanat etkinliği sonrasında öğrencilerin ortaya çıkarmış oldukları sanatsal ürünler okulun uygun alanlarında sergilenir.[72]

Değerlendirme;

a. Geri bildirim değerlendirme formları öğrencilere ve öğretmenlere dağıtılarak, Gezici Bavul Müze hizmetlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri alınır.[73]

4.3. Çorum Müzesi İçin Tasarlanan Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Uygulayıcı Görüşleri

Bu kısımda araştırmanın üçüncü alt amacı olan "*3. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamaları konusunda öğrenci, öğretmen ve uygulayıcı görüşleri nelerdir?"* sorusuna ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

[71] (bkz. fotoğraf 194,…,222 s.332,…, 340)
[72] (bkz. fotoğraf 223,…,258 s.341,…,351)
[73] (bkz. fotoğraf 259 s.351,)

4.3.1. Çorum Müzesi İçin Tasarlanan Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Katılımcı öğrencilerin, Çorum Müzesi için tasarlanan Gezici Bavul Müze uygulamaları sonrası görüşlerini belirlemek üzere öğrenci değerlendirme formundan yer alan 10 maddeye verdikleri tepkilerin yüzde ve frekans dağılımları çizelge 7'de verilmiştir (Ek G'ye bakınız).

Öğrencilerin %93.3'ü, Çorum Müzesi Gezici Bavul 'de yer alan müze nesnelerini ilgi çekici bulduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %4.4'ü uygulamada kullanılan nesneleri kısmen ilgi çekici bulurken %2.2'si ilgi çekici bulmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin tamamına yakının Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerini ilgi çekici bulduğunu göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan tıpkıbasım müze nesneleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda onların ilgisini çekebilecek ve eğlenerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayabilecek* nitelikte tasarlanmıştır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de Hititlerde müzik ve dans teması kapsamında çocukların Hitit müzik aletlerine dokunarak, seslerini dinleyerek, Hititlerin dans figürlerini taklit ederek, o dönemi ve o dönemin yaşayış biçimini içselleştirebilmeleri ve anlayabilmelerini sağlamayı amaçlanmaktadır. Tıpkıbasım müze nesneleri, gezici bavul müze uygulamalarının temel ilkesi olan *lütfen dokunun* ve *lütfen sorgulayın* anlayışıyla *yaparak-yaşayarak öğrenme* yaklaşımına koşut; öğrencilerin ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, seslerini dinleyerek, deneyerek, kullanarak, sorgulayarak, tartışarak, eğlenerek, keşfederek müze nesnelerini incelemeleri için, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin geçmiş ve günümüze ilişkin kültürel oluşumlar ve nesneler arasında çeşitli karşılaştırmalar yaparak, var olan farklılıklardan, benzerliklerden yola çıkarak geçmiş ve günümüz arasında bir bağ kurmalarını sağlamak amacıyla Hitit dönemi müzik ve dans kültürünü temsil eden nesnelerin, günümüze ait bazı karşılıkları da Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğrenciler de, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerinin ilgi çekici olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu yönde görüş belirtmelerinde; Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin; çocuğun ilgi ve gereksinimleri dikkate alındığında onun ilgisini çekebilecek, heyecanlandırabilecek, eğlendirebilecek yani en önemlisi onun anlam evrenine seslenebilecek nitelikte bir tema olan Hititlerde müzik ve

dans kapsamında belirlenmesinin etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, ilgi çekici müze nesnelerinin aracılığıyla öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin, tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencileri öğrenmeye güdüleme* hedefini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin %95.6'sı uygulanan Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini eğlenceli bulduğunu belirtirken öğrencilerin sadece %4.4'ü kısmen eğlenceli bulmuştur. Etkinliklerin eğlenceli olmadığını düşünen öğrenci olmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin tamamına yakınının Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini eğlenceli bulduğunu göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda onların ilgisini çekebilecek ve eğlenerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayabilecek* nitelikte tasarlanmıştır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri; dokunulabilir müze nesneleri, yardımcı eğitim materyalleri, tema odaklı oyunlar, drama etkinlikleri, seramik tekniği ile gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışmaları ve kostümlü sunumlar aracılığı ile öğrencilerin ilgisini çekebilecek ve eğlenerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayabilecek biçimde öğrenci merkezli öğretimi ve disiplinlerarası öğretimi önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğrenciler de, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin eğlenceli olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencilerin eğlenerek, öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlama* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin %80'i uygulanan etkinliklerin müzelere olan ilgililerini artırdığını ve %15.6'sı kısmen artırdığını belirtmiştir. Öğrencilerin %4.4'ü ise uygulanan etkinliklerin müzelere olan ilgilerini artırmadığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin büyük bir kısmının Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, müzelere olan ilgisini arttırdığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler

doğrultusunda *öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırmayı hedefleyerek* tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğrenciler bu etkinliklerin müzelere olan ilgilerini arttırdığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu yönde görüş belirtmelerinde; Gezici Bavul Müze'nin, Çorum Müzesini, müzede yer alan kültürel nesneleri ve Hitit Uygarlığı'nı, eğitim olanaklarıyla sınıf ortamında tanıtmasının etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, eğitim etkinlikleriyle öğrencilerin müzelere olan ilgisini arttıran, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin, tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırma* hedefini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin %77.8'i uygulanan etkinliklerin görsel sanatlar dersine olan ilgililerini artırdığını ve %17.8'i kısmen artırdığını belirtmiştir. Öğrencilerin % 4.4'ü ise uygulanan etkinliklerin görsel sanatlar dersine olan ilgilerini artırmadığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin büyük bir kısmının Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, görsel sanatlar dersine olan ilgisini arttırdığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze, dokunulabilir koleksiyonu ile etkileşimli ve uygulamalı eğitim etkinlikleri sunarak öğrencilerin öğrenme merakını, keşfetme duygusunu, hayal gücünü ve yaratıcılıklarını harekete geçiren ve etkin öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayacak eğitim olanakları ile görsel sanatlar eğitimini desteklemeyi hedeflemiştir. Bu bağlamda içinde, Çorum Müzesi için geliştirilen Gezici Bavul Müze'nin eğitim etkinlikleri, Milli Eğitim Bakanlığı Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı doğrultusunda hazırlanmıştır ve Görsel Sanatlar Dersi Kültürel Miras öğrenme alanı kapsamında uygulanmıştır. Gezici Bavul Müze nesneleri ile gerçekleştirilen eğitim etkinliğinin sonrasında gerçekleştirilen, görsel sanat uygulama çalışmasında öğrenciler, Hititlerin müzik ve dans kültürünü temsil eden öğeleri, kendi anlam evrenlerinde şekillenen biçimiyle, seramik tekniğini kullanarak betimlemiştir. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğrenciler, bu etkinliklerin görsel sanatlar dersine olan ilgilerini arttırdığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu yönde görüş belirtmelerinde; öğrencilerin Gezici Bavul Müze nesneleri ile gerçekleştirilen etkinlikler ve görsel sanat uygulama çalışması arasında bağlantı kurabilmelerine ve bu kapsamada yeni ve yaratıcı tasarımlar yapabilmelerine olanak tanıyan tema odaklı eğitim etkinliği örüntüsünün etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam

içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen, *görsel sanatlar eğitimini destekleme* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin %75.6'sı Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ile Hitit Uygarlığı'nı tanıma olanağını bulabildiklerini ve %22.2'si kısmen tanıma olanağı bulabildiğini belirtmiştir. Öğrencilerin %2.2'si ise uygulanan etkinlikler ile Hitit Uygarlığı'nı tanıma olanağı bulamadığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin büyük bir kısmının Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ile Hitit Uygarlığı'nı tanıma olanağı bulabildiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını, farklı uygarlıkları tanımalarını ve öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturmayı* önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Bu doğrultuda oluşturduğu koleksiyonu ve eğitim etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin Anadolu uygarlıklarını (Hitit Uygarlığı'nı) tanımalarını sağlamayı hedeflemiştir. Bu doğrultuda görüş belirtilmesinde; Gezici Bavul Müze'de yer alan tıpkıbasım müze nesnelerinin, yardımcı eğitim materyallerinin ve uygulanan eğitim etkinliklerinin Hitit Uygarlığı'na ilişkin kültürel ögeleri yansıtabilmesinin etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağlama* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin %95.6'sı eğitim liderlerinin Hitit giysileri ile sunum yapmasından hoşlandıklarını ve %4.4'ü ise kısmen hoşlandıklarını belirtmiştir. Genel olarak Hitit giysileri ile sunum yapılması öğrencilerin hoşuna gitmiştir. Bu soruya hayır yanıtı veren öğrenci olmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin tamamına yakının Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin Hitit giysileri ile sunum yapmasından hoşlandığını göstermektedir.

Farklı ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde; bu uygulamalarda kostümlerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; Kostümler, Birleşik Krallık'ta bulunan Oxfordshire Müzesi'nde öğrencilerin giymelerine/kullanmalarına olanak tanıyan müze nesneleri olarak kullanılırken, Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Genesee Country Village Müzesi'nde dönem

kostümleriyle etkinlikleri yöneten eğitim liderleri tarafından yardımcı eğitim materyalleri olarak kullanılmaktadır. GEM ve SMC (2006), öğrencilerin müze nesnelerini incelemeleri için gerçek kostümlerden yararlanılabileceği gibi, eğitim etkinliklerinde giyinmek için tıpkıbasım kostümlerden de yararlanılabileceğini belirtmektedir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliğinde, Gezici Bavul Müze eğitim liderleri tarafından Hitit kostümleri kullanılmıştır. Kostümler tema odaklı anlayışla Hüseyindede Vazosunda betimlenen *erkek akrobatların* ve *kadın dansçıların* giysilerinden yola çıkarak hazırlanmıştır. Kostümler ve kültürel nesneler, belli bir kültürün ya da yaşam biçiminin anlatılması ve tanıtılması için kullanılan etkili bir araçtır. Kostüm kullanmaktaki amaç; öğrencilerin ilgisini çekerek, gerçekleştirilecek uygulamayı içselleştirmelerine ve duruma kolayca uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır. Araştırmaya katılan öğrenciler de, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin Hitit giysileri ile sunum yapmalarını beğendikleri yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu yönde görüş belirtmelerinde; tema odaklı kostümlü sunumların, öğrencilerin ilgisini çekerek ve eğlenerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarına olanak sağlamasının etkisinin olduğu söylenebilir. Bu bakış açısıyla değerlendirildiğinde etkinliklerde kullanılan kostümler aracılığıyla Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin, tasarım sürecinde belirlenen *öğrencilerin eğlenerek, öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlama ve öğrencileri öğrenmeye güdüleme* hedeflerini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin %93.3'ü Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerine dokunarak keşfetme olanağı bulduklarını ve %6.7'si kısmen müze nesnelerine dokunabildiklerini belirtmiştir. Müze nesnelerine dokunamadığını belirten öğrenci olmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin tamamına yakınının Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerine dokunarak keşfetme olanağı bulabildiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, etkileşimli ve uygulamalı eğitim olanakları sunan koleksiyonu ve eğitim etkinlikleri ile *öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağlayacak biçimde* tasarlanmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler de Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerine dokunarak keşfetme olanağı bulabildikleri yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu yönde görüş belirtilmesinde; gezici müze uygulamalarının *lütfen dokunun* ilkesi dikkate alınarak, öğrencilerin el-göz koordinasyonlarına uyumlu, öğrenci

sayılarına göre düzenlenmiş yeterli sayıda nesnenin, eğitim ortamına sunulmuş olmasının etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağlama* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Görsel sanatlar dersi dışında diğer derslerinizde de Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri gerçekleştirmek ister misiniz sorusuna öğrencilerin %86.7'si evet, %11.1'i kısmen ve %2.2'si hayır yanıtını vermiştir. Bu bulgu, öğrencilerin büyük bir kısmının Görsel sanatlar dersi dışında diğer derslerinde de Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri gerçekleştirmek istediğini göstermektedir.

Öğrencilerin bu yönde görüş belirtmelerinde, ilgisi çekici ve eğlenceli etkinlikleriyle yapara-yaşayarak öğrenme deneyimleri sunan ayrıca onları merkeze alıp onu düşünsel bir etkinliğe yönlendiren ve kendilerini ifade edebilmelerine olanak tanıyan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle Gezici Bavul Müze uygulamalarının, görsel sanatlar eğitimi, sosyal alanlar eğitimi, matematik/fen alanları eğitimi, yaratıcı yazma eğitimi, drama eğitimi, yabancı dil eğitimi gibi eğitimin farklı alanlarında yararlanılabilecek alternatif eğitim olanakları sağlayabileceği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrencilerin %91.1'i Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini anlaşılır bulduğunu, %6.7'si kısmen anlaşılır bulduğunu belirtmiş; öğrencilerin %2.2'si ise eğitim etkinliklerini anlaşılır bulmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini anlaşılır bulduğunu göstermektedir.

İlgili alan yazınında da sıklıkla üzerinde durulduğu gibi, gezici bavul müze uygulamalarında çok fazla kuramsal bilgiye odaklanmak yerine, öğrencinin müze eserine ilgisini çekebilmek için, kolaylıkla uygulanabilir/pratik bilgilere yer vermek gerekmektedir (GEM ve SMC, 2006). En önemli hedeflerinden biri; öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırmak ve öğrencilerin insan ve yaşam gerçekliğini anlamalarına ilişkin duyumsatıcı ve sezinletici eğitim olanakları sunmak olan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri bu doğrultuda tasarlanmıştır ve araştırmaya katılan öğrenciler de bu etkinlikleri anlaşılır bulmuşlardır. Öğrencilerin eğitim etkinliklerini anlaşılır bulmalarında, kuramsal bilgilerden çok kolaylıkla uygulanabilir bilgilere yer verilmesinin etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle; Gezici Bavul Müze eğitim

etkinliklerinin öğrencilerin ilgisini çekebilmesi ve anlaşılır olabilmesi için çoğunlukla kuramsal bilgilere yer vermek yerine, kolaylıkla uygulanabilir bilgilere yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Gezici Bavul Müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak ister misiniz sorusuna öğrencilerin %97.8'i evet yanıtını vermiştir. Öğrencilerin %2.2'si ise bu soruya kısmen yanıtını vermiştir. Farklı bir tema kapsamında Gezici Bavul Müze etkinliğine katılmak istemediğini belirten öğrenci olmamıştır. Bu bulgu, öğrencilerin tamamına yakınının Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak istediğini göstermektedir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle; öğrencilerin, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini beğendikleri ve eğitimde bu tür uygulamalara yer verilmesini istedikleri sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca sunduğu eğitim olanaklarıyla öğrencilerin beğenisini kazanan, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin farklı temalar kapsamında tekrar düzenlenerek eğitim etkinliklerinde kullanılabileceği sonucuna ulaşılabilir.

Çorum Müzesi için tasarlanan Gezici Bavul Müze etkinliğine katılan öğrencilere ayrıca etkinliklerin beğendikleri ve beğenmedikleri yönleri belirtmeleri için açık uçlu iki soru sorulmuştur. Öğrencilerin ilgili sorulara verdikleri yanıtlar incelenmiş ve etkinliklerle ilgili beğenilen ve beğenilmeyen yönler ortak temalar altında özetlenmiştir. Öğrencilerin Gezici Bavul Müze uygulamalarıyla ilgili beğendikleri ve beğenmedikleri yönler Çizelge 8'de özetlenmiştir.

Çizelge 8

Uygulamalara Yönelik Beğenilere İlişkin Frekans Dağılımı

Beğenilen Yönler	**f**
Kullanılan yöntem ve teknikler	31
Nesneler	28
Öğretim yaklaşımı	7

Çizelge 8 incelendiğinde, öğrencilerin uygulanan Çorum Müzesi için tasarlanan Gezici Bavul Müze etkinliği kapsamında en çok (n=31) yürütülen etkinlikleri beğendikleri görülmektedir. Bu etkinlikler *seramik tekniği* ile gerçekleştirilen görsel sanat

uygulama çalışmasını, *drama yöntemi* ile gerçekleştirilen etkinlikleri içermektedir. Bu temada öğrenci yanıtlarından örnekler aşağıda verilmiştir:

"Her şeyi beğendim fakat seramik etkinliği çok hoşuma gitti".
"En çok kil hamurunu ve oyunları sevdim".
"Kilden güzel şeyler yapmamız hoşuma gitti".
"En çok kilden şekiller yapmayı sevdim. İki tane zil yaptım".
"Kilden eserler yaptık. Oyun oynadık. Dramalar yaptık ve Hititleri sevmeye başladım".
"En beğendiğim şey seramik çamurundan Hititli müzisyenler ve müzik aletleri yapmamız oldu"

Bu araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğendikleri yönlerinden birisi olarak *seramik tekniği ile gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışmasını* ifade etmişlerdir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde amaç öğrencilerin yalnızca nesnelerle etkileşime geçmelerini sağlamak değil, bu etkileşim sürecinde elde ettikleri bilgi ve deneyimleri farklı alanlara uyarlayarak ve yeni ve yaratıcı ürünler ortaya çıkarmalarını sağlamaktır. Bu nedenle gezici bavul müzede yer alan nesnelerle yapılan çalışmaların ardından, tema odaklı eğitim etkinliklerine koşut bir anlayışla planlanmış görsel sanat uygulama çalışmasında seramik tekniğinden yararlanılmıştır. Seramiğin Hitit Uygarlığı'ndaki yeri ve önemi göz önünde bulundurulduğunda, müze eğitimi ve görsel sanatlar eğitimi bağlamında ele alındığında, seramik tekniği ile gerçekleştirilecek bir uygulamanın, öğrencilerin anlam evreninde Hitit Uygarlığı'na ilişkin kültürel ögelerin anlamlandırılabilmesine yardımcı olabileceği ve gezici müze uygulamalarından edindiği bilgilerden yola çıkarak yeni tasarımlar yapabilmelerine olanak sağlayabileceği düşünülmüştür. Bu nedenle; Gezici Bavul Müze eğitim uygulamasından sonra gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışmasında seramik tekniğini kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler de çoğunlukla etkinliklerin beğendikleri yönleri arasında; *seramik tekniği ile gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışmasını* işaret etmişlerdir. Öğrencilerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin içinde yer alan görsel sanat uygulama çalışmasını beğenmelerinde; onların ilgisini çekerek, eğlenerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarına olanak veren seramik tekniğinin etkisi olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin *drama etkinliklerini* Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğendikleri yönlerinden birisi olarak ifade ettikleri görülmektedir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde, geleneksel öğrenme yöntemleri karşısında daha aktif öğretim yöntemleri içinde yer alan, öğrenciyi merkeze alıp onu düşünsel bir etkinliğe yönlendiren ve kendisini gerçekleştirmesini ifade etmesine olanak tanıyan *drama* yönteminden yararlanılmıştır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde uygulanan drama yöntemindeki Isınma-hazırlık, canlandırma, değerlendirme-tartışma aşamaları *Hititlerde müzik ve dans* teması kapsamında anlaşılır, birbirleriyle bağlantılı ve birbirlerini destekler nitelikte etkinlikler olarak hazırlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine başlamadan önce, sınıfta kaynaşma, güven ve güdülenmenin sağlanabilmesi için, ısınma çalışması olarak; *nesneleri tanımlama oyunu* ve *davul-zurna 1-2-3 oyunundan* yararlanılmıştır. Canlandırma çalışması olarak donuk imge tekniği kullanılarak *Hitit orkestrası* oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan öğrenciler de Gezici Bavul Müze uygulamaları içinde yer alan drama etkinliklerini beğendikleri yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, öğrencilerin drama etkinliklerini beğenmelerinde, öğrenciyi merkeze alıp onu düşünsel bir etkinliğe yönlendiren, kendisini gerçekleştirmesine ve ifade etmesine olanak tanıyan drama yönteminin etkisi olduğu söylenebilir.

Öğrenciler ayrıca Gezici Bavul Müze uygulamalarında kullanılan nesneleri (kostümler, müzik aletleri vb) çok ilginç ve eğlenceli bulduklarını sıklıkla belirtmişlerdir. Bu tema altında öğrenci yanıtları aşağıda verilmiştir.

"Afişi, tişörtleri ve çalgı aletlerini çok sevdim".
"Sunucuların anlatıma uygun kıyafetler seçmeleri, bize Hititlerden kalan eserleri tanıtmaları".
"Bavuldaki eşyaların eski yıllara ait gibi görünmesi".
"Kostümler ve nesneler çok güzeldi, bizi eğlendirdi".
"Müze nesnelerini çok beğendim, kıyafetler çok ilginçti".

Bu araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmı Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğendikleri yönleri olarak Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneleri işaret etmektedir. Hititlerde müzik ve dans teması kapsamında belirlenen/hazırlanan tıpkıbasım müze nesnelerini (Hitit döneminde kullanılan müzik

aletleri); *"çalpara/zil, çıngırak, tef, arp, kastanyet",* Karşılaştırma nesnelerini (farklı dönemlerde kullanılan müzik aletleri); *"cura, çifte (ikili) kaval, kaval, tahta kaşık, marakas, çalpara/zil, parmak zilleri, mehter zili/bando zili"* ve "*bilgi kartları, yönerge, etkinlik sayfası, branda afiş, tanıtım bandı, kırlangıç afiş, kostüm, büyüteç, seramik çamuru, anmalık*" gibi eğitim etkinliklerinde kullanılan yardımcı eğitim materyallerini beğendiklerini ifade eden öğrenciler bu nesneleri çok ilginç ve eğlenceli bulduklarını sıklıkla belirtmişlerdir. Tıpkıbasım müze nesneleri, gezici bavul müze uygulamalarının temel ilkesi olan *lütfen dokunun* ve *lütfen sorgulayın* anlayışıyla *yaparak-yaşayarak öğrenme* yaklaşımına koşut; öğrencilerin ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, seslerini dinleyerek, deneyerek, kullanarak, sorgulayarak, tartışarak, eğlenerek, keşfederek müze nesnelerini inceleyebilmeleri için, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin geçmiş ve günümüze ilişkin kültürel oluşumlar ve nesneler arasında çeşitli karşılaştırma yapmalarını sağlamak amacıyla Hitit dönemi müzik ve dans kültürünü temsil eden nesnelerin, günümüze ait bazı karşılıkları da Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle; Öğrencilerin, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan tıpkıbasım müze nesnelerini, karşılaştırma nesnelerini ve eğitim etkinliklerinde kullanılan yardımcı eğitim materyallerini beğendikleri sonucuna ulaşılabilir.

Uygulamalar sırasında, öğrencilerin nesnelere dokunabilmesi ve eğlenceli bir ortamda gerçekleşen öğretim öğrenciler tarafından beğenilen diğer bir yön olmuştur. Bununla ilgili olarak örnek öğrenci yanıtları aşağıda verilmiştir:

"Her şeyi açıkça ifade ederek, eğlendirerek anlatıyor. Çocukların sosyal dersini dinlemelerini sağlıyor".
"Çok sevdim çünkü her şeye dokunabildik".
"Evet çok beğendim, çünkü müzelerde hiçbir şeye dokunamıyoruz ama burada her şeye dokunarak ve müzik aletlerini çalarak öğrendik".
"Nesnelere dokunmak çok güzeldi".
"Uygulamaların eğlenceli ve eğitici olması".
"Müzik aletlerini kullanmak ve tarihi şeylere dokunmak"

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin beğenilen yönleri olarak çoğunlukla *yaparak-yaşayarak öğrenme* ve *dokunarak-deneyerek keşfetme* yaklaşımını işaret ettiği görülmektedir. Çorum Müzesi

Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, etkileşimli ve uygulamalı eğitim olanakları sunan koleksiyonu ve eğitim etkinlikleri aracılığı ile *öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlayacak biçimde ve öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağlayacak biçimde* tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmen ve öğrenciler de etkinliklerin bu doğrultuda tasarlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlama* ve *öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağlama* hedeflerinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğrenciler genel olarak, uygulanan Gezici Bavul Müze uygulamalarıyla ilgili beğenmedikleri yönlerin olmadığını belirtmiş, az sayıda öğrenci bu soruya oyunların daha gürültüsüz ve daha düzenli olması (n=4) ve uygulamaların sınırlı zaman içinde yapılması (n=4) şeklinde yanıt vermiştir. Bununla ilgili örnek öğrenci yanıtları aşağıda verilmiştir:

"Beğenmediğim yön yok ama daha fazla süremiz olsaydı".
"Aslında oyunlar daha eğlenceli olabilirdi".
"Ben bütün yönlerini beğendim fakat oyunlarda daha az gürültü olursa daha da eğlenceli olur".
"Oyun oynarken arkadaşlarımız çok serbestti, oyunu doğru düzgün oynayamadık"

Gezici Bavul Müze uygulamalarının sınırlı bir zaman içinde yapıldığını ifade eden az sayıda öğrenci (n=4) oluştur. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri *Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği öncesi*, *Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci*, *Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası - görsel sanat uygulama çalışması* olmak üzere 3 aşamada ve 3 ders saati süresince uygulanmıştır. Farklı ülkelerde gerçekleştirilen gezici bavul müze uygulamaları incelendiğinde sınıflardaki öğrenci sayılarının yoğunluğuna göre değişen bu uygulamaların 1 ders saati ya da 2 ders saati süresinde uygulandığı görülmektedir. Ancak Türkiye şartları düşünüldüğünde, Gür ve Çelik'in de ifade ettikleri gibi (2009), ülkemizde gelişmiş ülkelerdeki sınıfların öğrenci sayılarına oranla daha kalabalık sınıfların olması nedeni ile eğitim etkinliklerinin daha düzenli bir şekilde yürütülebilmesi için eğitim etkinliklerinin süresi daha esnek tutulmuş ve bu doğrultuda uygulama süresi 3 ders saati olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin (n=4) *daha fazla süre olması* yönünde görüş bildirmelerinin nedenlerinden biri eğlenerek öğrenme ortamları

sunan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin içinde daha fazla yer almak istemeleri olabilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle; gezici bavul müze uygulamalarının daha düzenli ve daha nitelikli eğitim ortamları sunabilmeleri için eğitim etkinliklerinin uygulama süresinin öğrencilerin eğitim gereksinimlerini karşılayabilecek doğrultuda belirlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine başlamadan önce, sınıfta kaynaşma, güven ve güdülenmenin sağlanabilmesi için, ısınma çalışması olarak; *nesneleri tanımlama oyunu* ve *davul-zurna 1-2-3 oyunundan* yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan az sayıda öğrenci (n=4) Isınma-hazırlık aşamasında oynan bu oyunlar için *daha gürültüsüz ve daha düzenli olması* yönünde görüş bildirmişlerdir. Gezici Bavul Müze uygulamaları üç farklı okulda gerçekleştirilmiştir ve diğer sınıflara oranla daha kalabalık sınıfta bulunan öğrenciler bu yönde görüş belirmiştir. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin daha düzenli bir şekilde yürütülebilmesi ve sınıf düzenin sağlanabilmesi için alan yazınında da sıklıkla üzerinde durulduğu gibi; küçük gruplarla çalışmak gerekmektedir. "Kişi sayısının 15'den fazla olmaması idealdir, ancak bu her zaman mümkün değildir. Eğer geniş bir grupla etkinlik yapılıyorsa örneğin 30 öğrenciden oluşan bir ilköğretim sınıfıysa, onları 5 küçük gruba bölerek 5 ayrı masanın etrafına toplamak gerekir" (GEM ve SMC, 2006). Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri gerçekleştirilirken öğrenciler küçük gruplara ayrılarak sınıf düzeni sağlanmıştır. Ancak kalabalık sınıflarda gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin düzenli bir şekilde yürütülebilmesi ve sınıf düzeninin sağlanması oldukça zor olabilmektedir. Çünkü gezici bavul müze eğitim liderleri hem müze nesnelerini hem de etkinlikleri yönetmek zorundadır. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle; *az sayıda öğrenciyle daha nitelikli ve daha düzenli Gezici Bavul Müze eğitim uygulamaları gerçekleştirilebileceği* sonucuna ulaşılabilir.

4.3.2. Çorum Müzesi İçin Tasarlanan Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Katılımcı öğretmenlerin, Çorum Müzesi için tasarlanan Gezici Bavul Müze uygulamaları sonrası görüşlerini belirlemek üzere öğretmen değerlendirme formundan yer alan 15 maddeye verdikleri tepkilere ilişkin frekans dağılımı Çizelge 9'de verilmektedir.

Çizelge 9.

Öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekansları

İfadeler	Katılma Dereceleri				
	5	4	3	2	1
	f	**f**	**f**	**f**	**f**
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımına uygun olarak tasarlanmıştır.	2	1			
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, disiplinlerarası bir anlayışla tasarlanmıştır.	2	1			
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, MEB görsel sanatlar dersi öğretim programı kazanımları doğrultusunda tasarlanmıştır.	2	1			
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirecek biçimde tasarlanmıştır.	3				
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek niteliktedir.	3				
Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin içeriği, öğrencilerin yaş grubuna ait gelişim ve öğrenme özelliklerine uygundur.	2	1			
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağlamaktadır.	3				
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlamaktadır.	3				
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerine olanak sağlamaktadır.	3				
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte oluşturulmuştur.	2	1			
Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin Hitit Uygarlığı'nı tanımalarına olanak sağlamaktadır.	2	1			
Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler Hititlerde müzik ve dans kültürü temasını yansıtmaktadır.	3				
Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler yeterli sayıdadır.		2		1	
Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelere ilişkin bilgilendirme kartları açıklayıcıdır.	2	1			
Gezici Bavul Müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak isterim.	3				

Çizelge 9 incelendiğinde, Çorum Müzesi için tasarlanan Gezici Bavul Müze uygulamalarına katılan üç öğretmenden ikisi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımına uygun olarak tasarlandığı görüşüne kesinlikle katıldığını belirtirken bir öğretmen katıldığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımına uygun olarak tasarlandığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate

alınarak, *öğrenci merkezli öğretimi* önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımına uygun olarak tasarlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde görüş belirtmelerinde; Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde *soru-cevap, gösterip yaptırma, tartışma, anlatım, drama, grup çalışması, seramik, sergi düzenleme* gibi öğrenciyi merkeze alan ve etkin katılımını sağlayan öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilmesinin etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin tasarım sürecinde belirlenen, *öğrenci merkezli öğretimi önceleyen öğretim ortamları sağlama* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Uygulanan Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, disiplinlerarası bir anlayışla tasarlandığı ifadesine iki öğretmen kesinlikle katıldığını ve bir öğretmen katıldığını belirterek onaylamıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, disiplinlerarası bir anlayışla tasarlandığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *disiplinlerarası öğretimi* önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin disiplinlerarası bir anlayışla tasarlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde görüş belirtmelerinde; Görsel Sanatlar, Sosyal Bilgiler, Müzik gibi farklı alanlara ilişkin eğitim etkinliklerinin birbirleriyle anlamlı bir biçimde ilişkilendirilmesiyle oluşturulan Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen, *disiplinlerarası öğretimi önceleyen öğretim ortamları sağlama* hedefine ulaşıldığı söylenebilir.

Öğretmenlerden ikisi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, MEB görsel sanatlar dersi öğretim programı kazanımları doğrultusunda tasarlandığı ifadesine kesinlikle katıldığını bir öğretmen ise katıldığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, MEB görsel sanatlar dersi öğretim programı kazanımları doğrultusunda tasarlandığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğretim programlarına koşut* bir anlayışla eğitim gereksinimleri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin *MEB görsel sanatlar dersi öğretim programı kazanımları doğrultusunda tasarlandığı* yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde görüş belirtmelerinde; Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, Görsel Sanatlar Dersi *Kültürel Miras* öğrenme alanı kazanımlarının gerçekleşebilmesine olanak tanıyacak biçimde sunulmasının etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen, *MEB öğretim programlarını temel alan eğitim etkinlikleri sunma* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerin tamamı Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirecek biçimde tasarlandığı ifadesine kesinlikle katılmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirecek biçimde tasarlandığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, etkileşimli ve uygulamalı eğitim olanakları sunan koleksiyonu ve eğitim etkinlikleri ile *öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirecek biçimde* tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirecek biçimde tasarlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde görüş belirtmelerinde, Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin; öğrenci merkezli öğretim, disiplinlerarası öğretim, etkin öğrenme, yaparak yaşayarak öğrenme yaklaşımlarını ve çoklu duyuma dayalı öğretme tekniklerini önceleyen bir anlayışla tasarlanmasının etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunma* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerin tamamı Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek nitelikte olduğu ifadesine kesinlikle katıldığını belirtmiştir. Bu

bulgu, öğretmenlerin *Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek nitelikte olduğu* yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek bir biçimde* öğrencilerin ilgi ve gereksinimleri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Eğitimde demokratik, katılımcı ve esnek bir öğretim yaklaşımını benimseyen Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sunarak öğretim yaşantılarını soyutluk ve karmaşıklık düzeyinden ayrıştırarak somut ve anlaşılır bir düzeye ulaştırmayı temel öncelikleri arasında belirtmektedir. Bu da öğrencileri öğrenmeye karşı güdüleyebilecek bir diğer unsur olarak Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım örüntüsü içinde yer almaktadır. Gezici Bavul Müze'de yer alan uygulama odaklı nesneler de öğrencinin öğrenme sürecine etkin olarak katılımını sağlayan etkin öğrenme ortamı sunarak, öğrencilerin güdülenme düzeyini arttırabilecek bir diğer unsurdur. Ayrıca eğlenceli ve öğrenciye seslenen ilgi çekici teması, koleksiyonu ve eğitim etkinlikleri ile öğrencilerin keyif alarak öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlaması da öğrencileri öğrenmeye güdüleyebilecek bir etkendir. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek nitelikte olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencileri öğrenmeye güdüleme* hedefine ulaşıldığı söylenebilir.

Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin içeriği, öğrencilerin yaş grubuna ait gelişim ve öğrenme özelliklerine uygundur ifadesi için iki öğretmen kesinlikle katıldığını bir öğretmen ise katıldığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin içeriğinin, öğrencilerin yaş grubuna ait gelişim ve öğrenme özelliklerine uygun olduğu yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *belli bir hedef kitle* odağında o hedef kitlenin yaş grubuna ait gelişim, öğrenme özellikleri ve eğitim gereksinimleri dikkate alınarak *ortaokul 6. sınıf seviyesine* uygun olarak tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin içeriğinin, öğrencilerin yaş grubuna ait gelişim ve öğrenme özelliklerine uygun olarak tasarlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlam içinde, genel bir

değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen *hedef kitleye (ortaokul 6. sınıf öğrencilerine)* ulaşılabildiği sonucuna varılabilir.

Öğretmenlerin tamamı Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağlaması ifadesine kesinlikle katılmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağladığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, etkileşimli ve uygulamalı eğitim olanakları sunan koleksiyonu ve eğitim etkinlikleri ile *öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağlayacak biçimde* tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin öğrencilerin, dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağlayacak biçimde tasarlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu yönde görüş belirtilmesinde; gezici müze uygulamalarının *lütfen dokunun* ilkesi dikkate alınarak, öğrencilerin el-göz koordinasyonlarına uyumlu, öğrenci sayılarına göre düzenlenmiş yeterli sayıda nesnenin, eğitim ortamına sunulmuş olmasının etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen, *Öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağlama* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerin tamamı Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlaması ifadesine kesinlikle katılmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağladığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, etkileşimli ve uygulamalı eğitim olanakları sunan koleksiyonu ve eğitim etkinlikleri ile *yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlayacak biçimde* tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlayacak biçimde tasarlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde görüş belirtmelerinde; Gezici Bavul Müze

eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, seslerini dinleyerek, deneyerek, kullanarak, sorgulayarak, tartışarak, eğlenerek, keşfederek tıpkıbasım müze nesnelerini inceleyebilmelerine olanak tanımasının etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlama* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerin tamamı Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerine olanak sağlaması ifadesine kesinlikle katılmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerine olanak sağladığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, bilgi kartları, yönerge, etkinlik sayfası, branda afiş, tanıtım bandı, kırlangıç afiş, anmalık gibi Çorum Müzesi'ni ve koleksiyonunu tanıtan eğitim etkinliklerinde kullanılan yardımcı eğitim materyallerinin ve Çorum Müzesi'nin koleksiyonunu temsil eden tıpkıbasım müze nesnelerinin yardımı ile *öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağlayacak biçimde* tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin öğrencilerin müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerine olanak sağlayacak biçimde tasarlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde görüş belirtmelerinde, Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde kullanılan yardımcı eğitim materyallerinin ve tıpkıbasım müze nesnelerinin etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin tasarım sürecinde belirlenen, *Öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağlama* hedefinin gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılabilir.

Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte oluşturulmuştur ifadesi için öğretmenlerden ikisi kesinlikle katıldığını ve biri sadece katıldığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte oluşturulduğu yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, Hititlerde müzik ve dans teması kapsamında dokunulabilir müze nesneleri/uygulama nesneleri ve eğitim etkinliklerinde kullanılan görsel ve işitsel materyallerle, tema odaklı oyunlar, drama etkinlikleri, seramik tekniği ile gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışması ve kostümlü sunumlarla *öğrencilerin ilgisini çekebilecek ve eğlenerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayabilecek* nitelikte tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte tasarlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin, tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencilerin eğlenerek, öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlama* hedefini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin Hitit Uygarlığı'nı tanımalarına olanak sağlamaktadır ifadesi için öğretmenlerden ikisi kesinlikle katıldığını ve biri sadece katıldığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, öğrencilerin Hitit Uygarlığı'nı tanımalarına olanak sağladığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını, farklı uygarlıkları tanımalarını ve öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturmayı* önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Bu doğrultuda oluşturduğu koleksiyonu ve eğitim etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin Anadolu uygarlıklarını (Hitit Uygarlığı'nı) tanımalarını sağlamayı hedeflemiştir. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, bu etkinliklerin öğrencilerin Hitit Uygarlığı'nı tanımalarına olanak sağladığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yönde görüş belirtmesinde Gezici Bavul Müze'de yer alan tıpkıbasım müze nesnelerinin, yardımcı eğitim materyallerinin ve uygulanan eğitim etkinliklerinin Hitit Uygarlığı'na ilişkin kültürel ögeleri yansıtabilmesinin etkisi olduğu söylenebilir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin, tasarım sürecinde belirlenen, *öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağlama* hedefini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerin tamamı Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin *Hititlerde müzik ve dans kültürü* temasını yansıttığı ifadesine kesinlikle katılmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin, Hititlerde müzik ve dans kültürü temasını yansıttığı yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin teması, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, gezici bavul müzenin temsil ettiği ve tanıttığı müzenin koleksiyonu doğrultusunda bir tema seçilmesi gerekliliği anlayışından yola çıkarak Hititlerde müzik ve dans kültürü olarak belirlenmiştir. Gezici müze bavulunda yer alan tıpkıbasım müze nesneleri ve eğitim etkinlikleri bu tema kapsamında tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin, Hititlerde müzik ve dans kültürü temasını yansıttığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Hititlerde müzik ve dans kültürü temasını yansıtan müze nesneleri içeren koleksiyonu ile Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin, tasarım sürecinde belirlenen, *Çorum Müzesi'ni tanıtma* hedefini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler yeterli sayıda olduğu ifadesine iki öğretmen katıldığını belirtirken bir öğretmen Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin yeterli sayıda olduğuna katılmamıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin, yeterli sayıda olduğu yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Farklı ülkelerdeki Gezici Bavul Müze uygulamaları incelendiğinde gezici müze bavullarında gerçek müze nesnelerini temsil eden dokunulabilir müze nesnelerinden birer adet ya da ikişer adet bulunduğu görülmektedir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler, ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *öğrenci sayıları ve eğitim gereksinimlerini* önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Çünkü Türkiye şartları düşünüldüğünde, sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olması nedeniyle eğitim etkinliklerinin düzenli bir şekilde yürütülebilmesi için, her bir nesneden yedekleri de dâhil olmak üzere yedişer adet dâhil edilmesi gerekmiştir. Müze nesneleri ilgili çalışma yapılırken bütün öğrencilerin eşzamanlı olarak aynı esere odaklanması ve sınıf düzeni sağlanması için eğitim liderinin elinde bulunan tıpkıbasım nesnenin aynısından beş gruba da verilmiştir. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin, yeterli sayıda olduğu yönünde görüş

belirtmişlerdir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin yeterli sayıda olduğu ve bütün öğrencilerin nesneleri yakından inceleme olanağı bulduğu sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerden ikisi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelere ilişkin bilgilendirme kartlarının açıklayıcı olduğuna kesinlikle katılırken bir öğretmen sadece katıldığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan yer alan nesnelere ilişkin bilgilendirme kartlarının açıklayıcı olduğu yönünde görüş bildirdiğini göstermektedir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan yer alan nesnelere ilişkin bilgilendirme kartları; farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler dikkate alınarak, *gezici müze bavullarında yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartları eklenmesi gerektiği* ve *çoğunlukla kolaylıkla uygulanabilir bilgilere yer verilmesi gerektiği* anlayışından yola çıkarak hazırlanmıştır. Gezici müze uygulamalarında çok fazla kuramsal bilgiye odaklanmak yerine, öğrencinin müze eserine ilgisini çekebilmek için, kolaylıkla uygulanabilir/pratik bilgilere yer vermek gerekliliği vurgulanmaktadır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin en önemli hedeflerinden biri; öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırmak ve öğrencilerin insan ve yaşam gerçekliğini anlamalarına ilişkin duyumsatıcı ve sezinletici eğitim olanakları sunmaktır. Bu eksenden hareketle bilgi kartları, müze nesnesinin fotoğrafı ve bu nesneye ilişkin kısa, önemli, açıklayıcı bilgilerin yer aldığı ve öğrencilerin kolaylıkla ellerine alarak inceleyebileceği bir biçimde tasarlanmıştır. Gezici Bavul Müze eğitim uygulamalarına katılan öğretmenler de, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan yer alan nesnelere ilişkin bilgilendirme kartlarının açıklayıcı olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerinin ve eğitim etkinliklerinin anlaşılmasını sağlamak için tasarlanan fotoğraflar ve açıklayıcı kısa metinler içeren bilgi kartlarının bu doğrultuda hedefini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenlerin tamamı Gezici Bavul Müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak isterim ifadesine kesinlikle katıldığını belirtmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak istediğini göstermektedir. Bu noktadan hareketle öğretmenlerin, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim

etkinliklerini beğendikleri ve eğitimde kullanılmasını olumlu buldukları sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlere, Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğendikleri, beğenmedikleri yönler ve Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzeyi geliştirmek için önerileri olup olmadığını içeren üç adet açık uçlu soru yöneltilmiştir.

Öğretmenlerden ikisi, *müzeye gidemeyen öğrenciler için müzelerin eğitim olanaklarını öğrencilere taşımasını* Gezici Bavul Müze uygulamasının beğendikleri yönü olduğunu belirtmiştir. Bir öğretmen kullanılan *kostümlerin, afişlerin ve gezici bavul müzede yer alan nesnelerin ilgi çekici oluşunu* ve *müzik aletlerinin (tıpkıbasım müze nesnelerinin) ilgili dönemi düşündürmesini* Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze etkinliğinin beğendiği yönü olarak belirtmiştir.

Bu araştırmaya katılan üç öğretmenden ikisi *müzeye gidemeyen öğrenciler için müzelerin eğitim olanaklarını öğrencilere taşımasını*, Gezici Bavul Müze uygulamasının beğendikleri yönü olarak belirtmiştir. Farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların görüşleri ve ilgili alan yazınında yer alan görüşler değerlendirildiğinde, çeşitli nedenlerle yerleşik müze hizmetinden yararlanamayan insanlara taşıma yoluyla müze hizmeti sağlayan gezici bavul müzelerin, öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşıyarak müzeleri daha erişilebilir kılmalarını temel öncelik olarak benimsedikleri görülmektedir. Bu düşünsel eksenden hareketle Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin amacı; uzaklık, ulaşım zorlukları, maddi olanaksızlıklar, yasal izinleri sağlamaktan doğan güçlükler, zamansızlık, vb. gibi çeşitli engeller nedeniyle, Çorum Müzesi'ni ziyaret etme olanağı bulamayan okullara taşıma yoluyla müze hizmeti sağlamak olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Çorum Müzesi'ni daha önce çeşitli nedenler dolayısıyla ziyaret etme olanağı bulamamış Ankara da bulunan ve düşük-orta-yüksek olmak üzere üç farklı sosyo-ekonomik grubu temsil eden okula taşıma yoluyla müze hizmeti sağlanmıştır. Bu yönüyle ayrıca eğitimde fırsat eşitliğini de gözeten bir anlayışla hareket eden Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamalarının, öğretmenlerin de beğenisini kazandığı görülmektedir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müzenin, tasarım sürecinde belirlenen, *Öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşıma, Müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürme*, *Müzeleri daha erişilebilir kılma* ve *Eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunma* hedeflerini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerden biri Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğendikleri yönleri olarak Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneleri işaret etmektedir. Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler; Hititlerde müzik ve dans teması kapsamında hazırlanan tıpkıbasım müze nesneleri (Hitit döneminde kullanılan müzik aletleri), karşılaştırma nesneleri (farklı dönemlerde kullanılan müzik aletleri) *ve* eğitim etkinliklerinde kullanılan yardımcı eğitim materyallerinden oluşmaktadır. Çorum Müzesini temsil eden *Hititlerde müzik ve dans teması* kapsamında oluşturulan Gezici Bavul Müze koleksiyonunda yer alan nesnelerin, öğrencilerin ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, seslerini dinleyerek, deneyerek, kullanarak, sorgulayarak, tartışarak, eğlenerek, keşfederek müze nesnelerini inceleyebilmelerine olanak vermesinin, bu nesnelerin beğenilmesine etkisi olduğu söylenebilir. Gezici Bavul Müze'de yer alan uygulama odaklı nesneler, öğrencinin öğrenme sürecine etkin olarak katılımını sağlayan etkin öğrenme ortamı sunarak, öğrenciler için olduğu kadar da öğretmen için de yararlı olabileceği düşünülmektedir. Çünkü Simons'ın da (1997) ifade ettiği gibi; etkin öğrenme öğrencilerin güdülenme düzeyini arttırdığı için sınıfta disiplin problemlerini azaltır. Bu yaklaşım doğrultusunda ele alındığında, Gezici Bavul Müze'nin uygulama odaklı nesnelerinin, öğrencilerin güdülenme düzeyini arttırarak sınıf yönetimini kolaylaştırmasının da, öğretmenlerin bu nesneleri beğenmelerinde etkisi olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerden ikisi etkinlikler sırasında işitsel etkinlik olarak Hitit müziğinin kullanılmamasını Gezici Bavul Müze etkinliklerinin beğenmedikleri yönleri olarak belirtmiştir. Bir öğretmen ise uygulanan etkinliklere ilişkin beğenmediği bir unsur olmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerden ikisi Gezici Bavul Müze uygulamasını geliştirmek adına, Hitit müziklerini içeren işitsel boyutta etkinliklere yer verilmesini önerirken, bir öğretmen Gezici Bavul Müze uygulamalarının daha geniş kitlelere ulaştırılabilmesi için bu tür etkinliklerin okul gezileri dışında küçük bölgesel festivaller biçiminde yürütülmesini önermiştir.

Bu güne kadar ortaya çıkmış olan herhangi bir Hitit müziği notası ve buna ilişkin bir kayıt içeren belge olmadığı için çocukların Hitit müziğini dinlemelerine olanak tanıyabilecek bu doğrultuda geliştirilmiş işitsel boyutta bir etkinlik hazırlanamamıştır. İlk kez 2009 yılında hayata geçirilen ve Hitit müzik aletlerinin yeniden üretildiği Hattuşa Projesi kapsamında; Çorum şehrinin geleneksel müzikleri, Hitit çalgıları ve modern

çalgılarla seslendirilmiştir. Ancak, Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri Hititlerde müzik ve dans teması kapsamında oluşturulduğu için Çorum şehrinin geleneksel müziklerini seslendiren Hattuşa Projesinin orkestra kayıtlarının öğrencilere dinletilmesi, bağlam içerisinde değerlendirildiğinde belirlenen temayı aşan bir etkinlik olduğu için, uygulamaya dâhil edilmemiştir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ile öğrencilere Hitit müzik aletlerini ellerine alarak, deneyerek çıkardıkları sesleri duyma olanağı sağlanmaktadır. Ayrıca donuk imge tekniği kullanılarak gerçekleştirilen *Hitit orkestrası* isimli canlandırma çalışmasının ardından eğlenceli bir ritim çalışması yapılarak Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği içinde işitsel boyutta etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlam içinde, genel bir değerlendirmeyle; öğretmenlerin de beklentileri doğrultusunda, *Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri kapsamında, işitsel boyutta daha belirgin ve dikkat çekici etkinliklerin hazırlanması gerektiği* sonucuna ulaşılabilir.

4.3.3. Çorum Müzesi İçin Tasarlanan Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Uygulayıcı Görüşleri

Araştırmaya katılan uygulayıcılardan biri *"uygulayıcı 1"*, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunlardan biri olarak, sosyo-ekonomik durumu düşük ve orta ölçekli okullarda kültürel ve sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için ayrı dersliklerin olmaması durumunu işaret etmiştir. *"Uygulayıcı 1"*, kültürel ve sanatsal etkinliğin yapıldığı fiziksel çevrenin, kültürel ve sanatsal etkinliğin niteliğini doğrudan etkileyen bir unsur olduğunu ifade ederken, bu tür etkinlikler için ayrılmış özel dersliklerin olması gerektiğini önemle vurgulamıştır. Üst sosyo-ekonomik grubu temsil eden okulda, kültürel ve sanatsal etkinlikler için ayrı, özel olarak tasarlanmış dersliklerin olduğunu belirten *"uygulayıcı 1"*, bu durumun Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin daha verimli geçmesine katkı sağladığını ifade etmiştir. *"Uygulayıcı 1"*, gezici bavul müze uygulamalarının mümkün olduğunca atölyelerde gerçekleştirilmesini, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında ileri sürmüştür.

Araştırmaya katılan *"uygulayıcı 2"* de aynı sorunu işaret etmiş ve üst sosyo-ekonomik grubu temsil eden okulda atölye çalışmasına elverişli olarak tasarlanmış özel derslikler bulunduğu için öğrencilerin daha fazla etkinliğe dâhil olduğunu ve etkinliklerin

daha verimli geçtiğini belirterek, sonraki uygulamalara ilişkin öneriler kapsamında gezici bavul müze uygulamalarının sınıflarda değil atölyelerde gerçekleştirilmesini önermiştir.

Araştırmaya katılan *"uygulayıcı 1"*, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin uygulandığı okullarda sınıfların kalabalık olması durumunun eğitim etkinliklerini olumsuz yönde etkileyen bir durum olarak belirtmiş ve bu durumu eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunlardan biri olarak işaret etmiştir. *"Uygulayıcı 2"*, bu uygulamaların en fazla 15 kişilik gruplarla gerçekleştirilmesi gerektiğini aksi takdirde yaparak yaşayarak öğrenme etkinliklerine dayalı bu uygulamaya her öğrencinin eşit bir biçimde katılamayacağını, ayrıca sınıf yönetiminin sağlanmasının da güçleştiğini vurgulamıştır. *"Uygulayıcı 2"*, gezici bavul müze uygulamalarının mümkün olduğunca az sayıda öğrenci ile gerçekleştirilmesini, öğrenci sayısının 15'i geçmemesini sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında ileri sürmüştür.

"Uygulayıcı 2" de eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunlardan biri olarak sınıf yönetimini sağlamanın güçlüğünü ifade etmiştir. Bu durumun nedenleri arasında öğrenci sayısının fazla olmasını ve öğrencilere incelemeleri gereken nesnelerini kontrol ederken bir yandan da eğitim etkinliklerinin yürütülmesinin zorluğunu işaret etmiştir. Bu nedenle sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında bu uygulamaların en az iki eğitim liderinin eşgüdümünde yürütülmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan *"uygulayıcı 2"*, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan bazı müze nesnelerinin eğitim etkinlikleri sırasında kırılması durumunu, eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunlardan biri olarak işaret etmiştir.[74] *"Uygulayıcı 2"*, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında, gezici müzede yer alan nesnelerin fazlasıyla yedeklenmesi gerektiğini belirtirken, gezici bavul müze uygulamalarına kırılgan nesnelerin mümkün olduğunca dâhil edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır.

"Uygulayıcı 1", drama etkinliklerinin, gezici bavul müze eğitim etkinliklerindeki önemini vurgularken, drama etkinliklerini eğitim sürecinin başlangıcını oluşturan bir unsur olarak nitelendirmiş ve grup dinamiğini oluşturmak için gerekli olduğunu belirtmiştir. *"Uygulayıcı 1",* sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında, gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde drama etkinliklerine de yer verilmesini ileri sürmüştür.

"Uygulayıcı 2" de gezici bavul müze uygulamalarında drama etkinliklerine yer verilmesi gerektiğini çünkü grup dinamiğinin oluşturulmasında, sınıfta kaynaşma güven

[74] (bkz. fotoğraf 118 s.308)

ve güdülenmenin sağlanmasında drama etkinliklerinin önemli bir yeri olduğunu ayrıca çocukların eğlenerek öğrenmelerine olanak sağladığını belirtmiştir. Bu nedenle *"uygulayıcı 2"*, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında, gezici bavul müze uygulamalarında drama etkinliklerine yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin son aşaması olan seramik tekniğiyle gerçekleştirilen görsel sanat uygulaması olmadan bu uygulamanın eksik kalacağını düşünen *"uygulayıcı 1"*, öğrencilerin etkin katılımıyla gezici bavul müze uygulamasından çıkarımlarını somut bir şekilde ortaya koyabilmesinin ve uygulamadan yola çıkarak farklı bir tasarım yapabilmesinin önemli olduğunu ifade etmiştir. *"Uygulayıcı 1",* sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında, gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde görsel sanat uygulama çalışmaları kapsamında seramik tekniği ile ya da farklı tekniklerle gerçekleştirilen uygulamaya dayalı etkinliklere yer verilmesini ileri sürmüştür.

"Uygulayıcı 2" ise, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamalarında seramik tekniğiyle gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışmasında öğrencilerin hem eğlendiklerini ifade ederken hem de öğrencilerin gezici bavul müze eğitim etkinliklerinden yola çıkarak yeni tasarımlar yapabilme fırsatı bulabildiklerini belirtmiştir. Bu nedenle *"uygulayıcı 2"*, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında gezici bavul müze uygulamalarının hangi alanla ilişkilendirilirse ilişkilendirilsin eğitim etkinliğinin son aşaması olarak görsel sanat uygulama çalışmasına yer verilebileceğini ifade etmiştir.

Gezici bavul müze uygulamalarında, kostüm ve o dönemi yaşatacak çeşitli görsellerin kullanılmasının da son derece önemli olduğunu ifade eden *"uygulayıcı 1"*, nesnelerin plastik konteynırlar ile taşınması yerine ahşap otantik görünümü olan bavullarla taşınmasının ya da dönemi yansıtan kostümler kullanılmasının, öğrencilerin ilgisini çeken ve etkinliği tamamlayan bir uygulama olduğunu belirtmiştir. "Uygulayıcı 1", sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında eğitim etkinliklerinde kullanılan yardımcı eğitim materyallerinin birbiriyle ilişkilendirilerek anlamlı bir bütün halinde tasarlanmasını ileri sürmüştür.

"Uygulayıcı 2", kostüm uygulamasının ve öğrenme ortamına yerleştirilen branda, tanıtım bandı, kırlangıç afiş gibi uygulamaların öğrencilerin ilgisini çektiğini bu nedenle

sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında bu tür yardımcı eğitim materyallerine yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

"Uygulayıcı 1", sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında üç ders saati sürecinde uygulanan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliğinin daha yoğun bir eğitim sürecinin içinde gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. *"Uygulayıcı 1"*, Gezici Bavul Müze ile okullarda gerçekleştirilen bir etkinliğin çocuk için ne kadar yararlı olduğunu düşünse de bu etkileşimin daha uzun bir sürece yayılmasıyla çocuğun müzenin ve kültürel mirasın bilincine varmasının sağlanması gerektiğinin altını çizmiştir.

"Uygulayıcı 1", sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında, Gezici Bavul Müze uygulamasını gerçekleştirecek/yürütecek kişilerin mutlaka belli alan yeterliliklerine sahip olmaları gerektiğini ifade ederken, müze eğitimi, drama, sanat eğitimi ya da gezici müze etkinliğini kapsayan ve gerektiren, diğer bir değişle müze ile hangi disiplin arasında ilişki kuruluyor ise o alanlarda uzmanlığı olan kişilerin bu etkinlikleri yönetmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bunların yanı sıra kurumsallaşamayan sıçramaların çok kalıcı olamadığını ve popülerleşip birden tüketildiğini ifade eden *"uygulayıcı 1"*, bu bağlamda gezici bavul müzenin kurumsallaşmasının çok önemli olduğunu, kurumsallaşması için de sistemin içine resmi bir şekilde dâhil olması gerektiğini ifade etmiştir. Uygulayıcı 1, bu uygulamaların kurumsallaşması ve resmi bir sürece dâhil olması için Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı ile işbirliği kapsamında gerçekleştirilen çalışmalarla yasal güvence altına alınması gerektiğini dile getirmiştir.

"Uygulayıcı 1", yurtdışında öğretmenlerin de gezici bavul müzeleri, eğitim etkinliklerinde kullandıklarını ancak ülkemizde henüz bilinmediği ve yeni yeni uygulanmaya başladığı için bu uygulamaların öncelikle uzman kişiler tarından yürütülmesi gerektiğini, öğretmenlerin ise hizmet içi eğitimlerle yetiştirildikten sonra bu uygulamaları sınıflarında kullanmaları gerektiğini ifade etmiştir.

"Uygulayıcı 2", ülkemizdeki öğretmenlerin gezici bavul müze uygulamalarına ilişkin bilgileri olmadığı için öncelikli olarak gezici müze uygulamalarına ilişkin bilgi edinmesi, farkındalık oluşturması ve eğitim öğretim ortamlarında yararlanmak için bu uygulamalara gereksinim duyulmasının sağlanması gerektiğini ifade etmiştir. Gezici bavul müze etkinliklerini yürütecek uzmanların sağlanabilmesi için müzelerin çok sayıda uzman yetiştirmesi gerektiğini belirten *"uygulayıcı 1"*, bunun hem zaman hem maliyet

açısından durumu zorlaştıran unsur olduğunu ifade etmiş bu nedenle de öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle belli yeterlikleri kazandıktan sonra bu uygulamaları yürütebileceklerini belirtmiştir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına dayalı olarak sonuçlara ve benzer konularda çalışma yapacak araştırmacılara, uygulayıcılara ve kurumlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Araştırma sonuçları "uzman görüşlerine ilişkin sonuçlar", "Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım ve uygulama aşamalarına ilişkin sonuçlar", "öğrenci, öğretmen ve uygulayıcı görüşlerine ilişkin sonuçlar" başlıkları altında verilmiştir.

5.1.1. Uzman Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Çeşitli ülkelerde yürütülmekte olan gezici bavul müze hizmetlerinde görevli uzmanların, gezici bavul hizmetleriyle ilgili olarak anket maddelerine verdikleri tepkilere ilişkin sonuçlar, *gezici bavul müze hizmetlerinin olumlu-olumsuz yönleri ve gezici müze hizmetlerinin tasarlanması* boyutlarında ele alınmıştır.

Gezici müze hizmetlerinin olumlu yönleri kapsamında yer alan maddelerle ilgili olarak, uzmanların tamamına yakını olumlu tepkilerde bulunmuştur. Uzmanların, gezici bavul müze hizmetlerinin görev tanımı kapsamında ifade edilen müzelerin kamuya erişimi konusuyla ilişkili maddelere yüksek oranda katıldıkları görülmüştür. Gezici bavul müze hizmetlerinin "öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşıdığı müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürdüğü", "müzeleri daha fazla erişilebilir kıldığı", "temsil ettiği müzeyi tanıttığı", "müzelere olan ilgiyi artırdığı", "daha fazla kişiye ulaşılmasını sağladığı" yönünde görüş içeren maddeler, uzmanların büyük bir kısmı tarafından onaylanmıştır.

Gezici bavul müze hizmetlerinin, eğitim uygulamalarında gerekli olduğunu düşünen uzmanların, "müze-okul işbirliğinin gelişmesinde ve müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araç olması", "eğitimde disiplinlerarası öğretimi

desteklemesi", "eğitimde kullanıldığında başarıyı arttırması" gibi gezici bavul müze hizmetlerin olumlu yönlerine ilişkin maddelere büyük oranda katıldıkları görülmüştür.

Uzmanların büyük kısmının, gezici bavul müze hizmetlerinin; "öğrencilerin kendi kültürlerini ve farklı uygarlıkları tanımalarını sağlaması", "kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturması", "müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağlaması", "öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci ve kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırması" gibi farklı duyuşsal alanlardaki katkısına ilişkin maddelere, olumlu yönde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Uzmanların büyük bir kısmı, gezici bavul müze hizmetlerinin, öğrencilerin öğrenmeleri üzerindeki etkileriyle ilgili maddelere olumlu tepkiler vermişlerdir. Örneğin; uzmanların, gezici müze hizmetlerinin, "öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlaması", "öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağlaması", "öğrencileri öğrenmeye güdülemesi" ve "öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinde etkin olması" gibi bu hizmetlerin olumlu yönlerine ilişkin maddelere büyük oranda katıldıkları görülmüştür.

Gezici müze eğitim hizmetlerinin, eğitimin farklı alanlarında kullanılması ve etkililiğine ilişkin maddelere uzmanların vermiş oldukları tepkilerin, farklı dağılımlar gösterdiği dikkat çekmektedir. Örneğin; katılım oranlarının sıralaması yapıldığında uzmanların en çok, gezici bavul müze eğitim hizmetlerinin, "görsel sanatlar eğitimi" alanında etkin olduğu görüşünü onayladığı daha sonra sırası ile "sosyal alanlar eğitimi", "yaratıcı yazma eğitimi", "matematik/fen alanları eğitimi", "drama eğitimi", "yabancı dil eğitimi" ve "müzik eğitimi" alanlarında etkili olduğu görüşünü onayladıkları görülmektedir.

Uzmanların, gezici bavul müze hizmetlerinin sosyal sorumluluk boyutuna ilişkin maddelere büyük oranda katıldıkları görülmüştür. Örneğin; gezici bavul müze hizmetlerinin, "eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunduğu", "alternatif eğitim olanakları sunduğu", "yaşam boyu öğrenme de etkili bir araç olduğu", "okulların yanı sıra toplumun farklı kesimlerine ulaşarak eğitim olanakları sağladığı", "müzelere ulaşma konusunda güçlükler yaşayan engelli kişilerin eğitimine katkı sağladığı", "çeşitli hastalıklarla mücadele eden kişilerin iyileştirme sürecinde hastanelere giderek katkı sağladığı" yönünde görüş içeren maddeler, uzmanların büyük bir kısmı tarafından onaylanmıştır.

Gezici müze hizmetlerinin olumsuz yönleri kapsamında yer alan maddelerle ilgili olarak, uzmanların maddelere verdikleri tepkilerin farklı dağılımlar gösterdiği dikkat çekmektedir. Örneğin; gezici bavul müze hizmetlerinin "asgari yükümlülükler barındırdığı", "maliyetli olduğu" ve "giderlerin karşılanabilmesi için devlet desteğinin gerektiği" görüşlerini destekleyen uzmanların sayısı daha fazla olsa da kararsız kalanların ve desteklemeyenlerin oranlarının birbirine yakın oluşu dikkat çekicidir. Gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi konusunda "özel sponsor desteği gerektiği" görüşünü destekleyenlerin oranı "devlet desteği gerektiği" görüşünü destekleyenlerden fazla olmakla birlikte, bu iki görüşün de uzmanların büyük kısmı tarafından desteklendiği görülmüştür. Gezici müze hizmetlerinin "sürdürülebilirliğinin sağlanmasının zor olduğu" ve "kullanılan nesnelerin sürekli taşındığı ve kullanıldığı için çok çabuk yıprandığı" görüşünü destekleyenlerin oranı desteklemeyenlerden ve karasız kalanlardan fazla olsa da birbirine yakın değerler aldığı görülmüştür. Uzmanların yarısından fazlası, gezici bavul müze hizmetlerinin, "yönetiminin zor olduğu", "fazladan iş gücü gerektirdiği", "sağladığı ulaştırma olanaklarıyla kişileri müze atmosferinden uzaklaştırdığı", "nesnelerin kaybolma, eksilme, çalınma gibi olumsuz durumlara açık olduğu" ve "nesnelerin sürekli yenilenmeleri gerektiği" görüşlerini onaylamıştır.

Gezici müze hizmetlerinin tasarım aşamaları kapsamında yer alan maddelerle ilgili olarak, uzmanların tamamına yakını olumlu tepkilerde bulunmuştur. Uzmanların, gezici müze hizmetlerinin tasarım ve uygulama sürecinde görev alacak kişilere ilişkin maddelere yüksek oranda olumlu tepkilerde bulundukları görülmüştür. Örneğin; gezici bavul müze hizmetlerinin, "müze eğitiminde uzman kişiler tarafından yürütülmesi gerektiği", "farklı alanlardan uzman kişilerin ortak görüşleriyle tasarımlanması gerektiği", "tasarım sürecine bir küratör dahil edilmesi gerektiği" görüşleri uzmanların büyük çoğunluğu tarafından desteklemiştir.

Uzmanların, gezici müze hizmetlerinin tasarım ve uygulama sürecinde gerekli ihtiyaç analizlerinin yapılabilmesi konusuyla ilişkili maddelere büyük oranda katıldıkları görülmüştür. Örneğin; "gezici bavul müzeye ilişkin envanter çalışması yapılması gerektiği", "gezici müze bavullarının sayısının, okullardan ya da çeşitli kurumlardan gelebilecek taleplerin göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerektiği", "gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin geri bildirim değerlendirme formu kullanılması gerektiği" görüşleri uzmanların tamamına yakını tarafından onaylanan görüşler arasında yer almıştır.

"Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin, öğretim programlarına paralel bir biçimde oluşturulması gerektiği", "gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, öğrenci merkezli öğrenme stratejilerine yer verilmesi gerektiği" görüşleri uzmanların tamamına yakını tarafından onaylanmıştır. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, "çoğunlukla kuramsal bilgiye yer verilmesi gerekliliği" konusunda uzmanların yarısına yakını kararsız yönde görüş belirtirken "çoğunlukla kolaylıkla uygulanabilir bilgilere yer verilmesi gerektiği" görüşü uzmanların yarısından fazlası tarafından desteklenmiştir.

Gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesnelerle ilişkili maddelere uzmanların büyük kısmının olumlu görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin; uzmanlar, "gezici müze bavullarında yer alan nesnelerin ve eğitim materyallerinin yıpranma, kırılma ya da kaybolma gibi olasılıklara karşı yedeklenmeleri gerektiği", "nesnelere ilişkin bilgi kartları eklenmesi gerektiği" ve "nesnelerin kullanımına ilişkin yönergeler eklenmesi gerektiği" yönündeki görüşleri büyük oranda desteklemiştir. Gezici bavul müze hizmetlerinde "tıpkıbasım nesneler kullanılması gerektiği" görüşünü ve "gerçek nesneler kullanılması gerektiği" görüşünü destekleyenlerin oranları birbirine yakın olmakla beraber "tıpkıbasım nesneler kullanılması gerektiği" görüşü daha fazla uzman tarafından onaylanmıştır.

5.1.2. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin Tasarım ve Uygulama Aşamalarına İlişkin Sonuçlar

Bu çalışmada, Çorum Müzesi için geliştirilen Gezici Bavul Müze'nin tasarımı; bu araştırma kapsamında belirlenen çeşitli ülkelerdeki gezici bavul müze hizmetlerinde görev alan uzmanların gezici müze hizmetlerine ilişkin görüşlerinden, Birleşik Krallık'ta gerçekleştirilen "GRASS ROOTS" projesi ve alan yazınında yer alan diğer örneklerden yola çıkarak gerçekleştirilmiştir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin amacı; "uzaklık, ulaşım zorlukları, maddi olanaksızlıklar, yasal izinleri sağlamaktan doğan güçlükler, zamansızlık, vb. gibi çeşitli engeller nedeniyle, Çorum Müzesi'ni ziyaret etme olanağı bulamayan okullara taşıma yoluyla müze hizmeti sağlamak" olarak belirlenmiş ve bu genel amaç kapsamında Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin hedefleri ve öğrenme kazanımları belirlenmiştir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin teması; "Hititlerde müzik ve dans" olarak belirlenmiş ve Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler; bu tema doğrultusunda

seçilmiştir. Tıpkıbasım müze nesneleri, gezici bavul müze uygulamalarının temel ilkesi olan "lütfen dokunun" ve "lütfen sorgulayın" anlayışıyla "yaparak-yaşayarak öğrenme" yaklaşımına koşut; öğrencilerin ellerine alarak, dokunarak, yakından bakarak, seslerini dinleyerek, deneyerek, kullanarak, sorgulayarak, tartışarak, eğlenerek, keşfederek müze nesnelerini incelemeleri için, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin geçmiş ve günümüze ilişkin kültürel oluşumlar ve nesneler arasında çeşitli karşılaştırmalar yaparak, var olan farklılıklardan, benzerliklerden yola çıkarak geçmiş ve günümüz arasında bir bağ kurmalarını sağlamak amacıyla Hitit dönemi müzik ve dans kültürünü temsil eden nesnelerin, günümüze ait bazı karşılıkları da Gezici Bavul Müze koleksiyonuna eklenmiştir. Nesnelerin seçimi konusu; "müzik teması kapsamında hazırlanan nesneler (müzik aletleri)", "dans teması kapsamında hazırlanan nesneler (bilgi kartları)", "eğitim etkinliklerinde kullanılacak yardımcı eğitim materyalleri" olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır.

Müzik teması kapsamında hazırlanan nesneler (müzik aletleri): "Tıpkıbasım müze nesneleri (Hitit döneminde kullanılan müzik aletleri)" ve çeşitli eğitim etkinliklerinde kullanılacak olan "Karşılaştırma nesneleri (farklı dönemlerde kullanılan müzik aletleri)" olarak kullanım amaçlarına göre iki farklı grupta ele alınmıştır. Tıpkıbasım müze nesneleri (Hitit döneminde kullanılan müzik aletleri); "çalpara/zil, çıngırak, tef, arp, kastanyet" olarak bağlam içinde belirlenmiş ve gezici bavul müzeye dâhil edilmiştir. Karşılaştırma nesneleri (farklı dönemlerde kullanılan müzik aletleri) ise; "cura, çifte (ikili) kaval, kaval, tahta kaşık, marakas, çalpara/zil, parmak zilleri, mehter zili/bando zili" olarak bağlam içinde belirlenmiş ve gezici bavul müzeye dâhil edilmiştir.

Dans teması kapsamında hazırlanan nesneler (bilgi kartları): Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde "Hitit dans kültürü" ise; Hüseyindede küçük ve büyük kabartmalı vazoların frizlerinde yer alan törensel anlatımlardan yola çıkarak hazırlanan bilgi kartları ile ele alınmıştır. Öğrencilerin geçmiş ve günümüz dans kültürüne ilişkin öğeleri karşılaştırabilmeleri için, Hüseyindede büyük ve küçük kabartmalı vazoların üzerinde betimlenen Hitit danslarına ilişkin görseller ve günümüz halk danslarına ilişkin görseller bilgi kartlarında karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Eğitim etkinliklerinde kullanılan yardımcı eğitim materyalleri: Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinde; bilgi kartları, yönerge, etkinlik sayfası, branda afiş, tanıtım bandı, kırlangıç afiş, kostüm, büyüteç, seramik çamuru, anmalık gibi çeşitli yardımcı eğitim materyalleri kullanılmıştır. Gezici bavul müzede yer alan yardımcı

eğitim materyalleri; konu ile ilişkilendirilerek birbirini tamamlayacak şekilde anlamlı bir bütün olarak sunulmuştur.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'ye dâhil edilen nesneleri koruma, saklama ve taşıma işlevini gerçekleştirmek için; belirlenen tema kapsamında, antik ve otantik bir görünümü olan ahşap bavullar temin edilmiştir. Gezici Bavul Müze'nin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli yönetim kuralları belirlenmiştir. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamalarına ilişkin mevcut durumu belirleyecek ve Gezici Bavul Müze modelinin geliştirilmesine yön verecek geri bildirim değerlendirme formları öğretmen ve öğrenciler için iki farklı biçimde hazırlanmıştır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze etkinliklerinin düzenli ve etkili bir şekilde yürütülebilmesi, bavullarda koruma, saklama ve taşıma işleminin sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilebilmesi ve nesnelerin dikkatli bir biçimde kullanılabilmesi için gerekli sağlık ve güvenlik önlemleri alınmıştır.

Gezici Bavul Müze'nin eğitim etkinlikleri; Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı kazanımları doğrultusunda ortaokul 6. sınıf seviyesine uygun olarak, eğitim gereksinimleri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini gerçekleştirirken soru-cevap, gösterip yaptırma, tartışma, anlatım, drama, grup çalışması, seramik, sergi düzenleme gibi öğrenci merkezli öğretim yaklaşımını esas alan öğretim yöntemlerinden ve tekniklerinden yararlanılmıştır.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri; dokunulabilir müze nesneleri, yardımcı eğitim materyalleri, tema odaklı oyunlar, drama etkinlikleri, seramik tekniği ile gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışmaları ve kostümlü sunumlar aracılığı ile öğrencilerin ilgisini çekebilecek, eğlenerek öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlayabilecek, öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek bir biçimde öğrenci merkezli öğretimi ve disiplinlerarası öğretimi önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Eğitimde demokratik, katılımcı ve esnek bir öğretim yaklaşımını benimseyen Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin temel önceliklerinden biri, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sunarak öğretim yaşantılarını soyutluk ve karmaşıklık düzeyinden ayrıştırarak somut ve anlaşılır bir düzeye ulaştırmaktır. Bu da öğrencileri öğrenmeye karşı güdüleyebilecek bir diğer unsur olarak Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'nin tasarım örüntüsü içinde yer almıştır.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını, farklı uygarlıkları tanımalarını ve öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturmayı önceleyen bir anlayışla tasarlanmıştır. Bu doğrultuda oluşturulan koleksiyonu ve eğitim etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin Anadolu uygarlıklarını (Hitit uygarlığını) tanımalarını sağlamak hedeflenmiştir.

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, alanında uzmanlaşmış iki eğitim lideri tarafından yürütülmüştür. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri "Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği öncesi", "Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci", "Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası - görsel sanat uygulama çalışması" olmak üzere 3 aşamada ve 3 ders saati süresince uygulanmak üzere tasarlanmıştır ve uygulanmıştır.

5.1.3. Öğrenci, Öğretmen ve Uygulayıcı Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

5.1.3.1. Öğrenci Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin tamamına yakını Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerini ilgi çekici bulduğunu belirtirken yine öğrencilerin tamamına yakını Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini eğlenceli ve anlaşılır bulduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, müzelere ve görsel sanatlar dersine olan ilgisini arttırdığını ifade etmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ile Hitit uygarlığını tanıma olanağı bulabildiğini belirtmiştir. Öğrencilerin tamamına yakını Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin Hitit giysileri ile sunum yapmasından hoşlandığını belirtirken yine öğrencilerin tamamına yakını Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerine dokunarak keşfetme olanağı bulabildiğini belirtmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı görsel sanatlar dersi dışında diğer derslerinde de Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri gerçekleştirmek istediğini belirtirken, öğrencilerin tamamına yakını Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak isteğini belirtmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu, "seramik tekniği ile gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışmasını, drama etkinliklerini, Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneleri ve bu nesnelere dokunulabilmesini, kostümleri, afişleri ve anmalıkları Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin en beğendikleri yönleri olarak ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin tamamına yakının Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğenmediği yönleri olmadığını yalnızca oyunların daha az gürültülü ve daha düzenli olmasına dönük öğrenci sayısının fazla olmasından kaynaklanan bir noktaya değindikleri görülmektedir. Ayrıca az sayıda öğrencinin de üç ders saati süresince uygulanan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine ayrılan zamanın yetersiz oluşuna dönük bir eleştiri getirdiği görülmüştür.

5.1.3.2. Öğretmen Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmenler, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, "öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımına uygun olarak tasarlandığını", "disiplinlerarası bir anlayışla tasarlandığını", "MEB görsel sanatlar dersi öğretim programı kazanımları doğrultusunda tasarlandığını" ve "öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirecek biçimde tasarlandığını" belirtmişlerdir.

Öğretmenler, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin, "öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek nitelikte olduğu", "içeriğinin öğrencilerin yaş grubuna ait gelişim ve öğrenme özelliklerine uygun olduğu", "öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağladığı", "öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağladığı", "öğrencilerin müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerine olanak sağladığı", "öğrencilerin Hitit uygarlığını tanımalarına olanak sağladığı" ve "öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte oluşturulduğu" yönünde görüş belirtmişlerdir.

Öğretmenler, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin, "Hititlerde müzik ve dans kültürü temasını yansıttığını" ve "yeterli sayıda olduğunu" ayrıca "nesnelere ilişkin bilgilendirme kartlarının da açıklayıcı olduğunu" belirtirken, "Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak istediklerini" belirtmişlerdir.

Öğretmenler, "müzeye gidemeyen öğrenciler için müzelerin eğitim olanaklarını öğrencilere taşımasını", "kostümlerin, afişlerin ve gezici bavul müzede yer alan nesnelerin ilgi çekici oluşunu" ve "müzik aletlerinin (tıpkıbasım müze nesnelerinin) ilgili dönemi düşündürmesini" Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze etkinliğinin beğendiği yönleri olarak ifade ederken, "etkinlikler sırasında işitsel etkinlik olarak Hitit müziğinin kullanılmamasını" Gezici Bavul Müze etkinliklerinin beğenmedikleri yönleri olarak ifade etmişlerdir.

Öğretmenler, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamasını geliştirmek adına, Hitit müziklerini içeren işitsel boyutta etkinliklere yer verilmesi önerisini getirirken ayrıca Gezici Bavul Müze uygulamalarının daha geniş kitlelere ulaştırılabilmesi için bu tür etkinliklerin okul gezileri dışında küçük bölgesel festivaller biçiminde yürütülebileceğini ifade etmişlerdir.

Bu bağlam içinde genel bir değerlendirme yapıldığında, öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda elde edilen bu sonuçlar, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım sürecinde belirlenen; "Öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşıma", "Müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürme", "Müzeleri daha erişilebilir kılma", "Çorum Müzesi'ni tanıtma", "Müzelere olan ilgiyi artırma", "Daha fazla kişiye ulaşılmasını sağlama", "Müze-okul işbirliğinin gelişmesine katkı sağlama", "Öğrenci merkezli öğretimi önceleyen öğretim ortamları sağlama", "Disiplinlerarası öğretimi önceleyen öğretim ortamları sağlama", "MEB öğretim programlarını temel alan eğitim etkinlikleri sunma", "Görsel sanatlar eğitimini destekleme", "Öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını sağlama", "Öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağlama", "Öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturma", "Öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağlama", "Öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırma", "Öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlama", "Öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağlama", "Öğrencilerin eğlenerek, öğrenme deneyimlerinin içinde yer almalarını sağlama", "Öğrencileri öğrenmeye güdüleme", "Öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunma", "Eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunma" *hedeflerine* ulaşılabildiğini göstermektedir.

5.1.3.3. Uygulayıcı Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Uygulayıcılar, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunlardan biri olarak, sosyo-ekonomik durumu düşük ve orta ölçekli okullarda kültürel ve sanatsal etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için ayrı dersliklerin olmaması durumunu işaret etmiş ve gezici bavul müze uygulamalarının mümkün olduğunca atölyelerde gerçekleştirilmesini, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında ileri sürmüştür.

Uygulayıcılar, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin uygulandığı okullarda sınıfların kalabalık olması durumunu eğitim etkinliklerini olumsuz yönde etkileyen bir durum olarak belirtmiş ve bu durumu eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunlardan biri olarak işaret etmiştir. Uygulayıcılar, gezici bavul müze uygulamalarının mümkün olduğunca az sayıda öğrenci ile gerçekleştirilmesini, öğrenci sayısının 15'i geçmemesini, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında ileri sürmüşlerdir. Ayrıca kalabalık sınıflarda, etkinliklerin yürütülmesinde güçlük yaşanmasını, eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunlardan biri olarak ifade eden uygulayıcılar, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında bu uygulamaların en az iki eğitim liderinin eşgüdümünde yürütülmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Uygulayıcılar, Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan bazı müze nesnelerinin eğitim etkinlikleri sırasında kırılması durumunu, eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunlardan biri olarak işaret etmiş bu kapsamda gezici müzede yer alan nesnelerin fazlasıyla yedeklenmesi ve kırılgan nesnelerin mümkün olduğunca dâhil edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Uygulayıcılar, drama etkinliklerinin, gezici bavul müze eğitim etkinliklerindeki önemini vurgularken, grup dinamiğinin oluşturulmasında, sınıfta kaynaşma güven ve güdülenmenin sağlanmasında drama etkinliklerinin önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir. Uygulayıcılar, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında, gezici bavul müze uygulamalarının hangi disiplinle ilişkilendirilirse ilişkilendirilsin, eğitim etkinliklerinde drama etkinliklerine de yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin son aşaması olan seramik tekniğiyle gerçekleştirilen görsel sanat uygulaması olmadan bu uygulamanın eksik kalacağını düşünen uygulayıcılar, öğrencilerin etkin katılımıyla Gezici Bavul Müze uygulamasından çıkarımlarını somut bir şekilde ortaya koyabilmesinin ve uygulamadan yola çıkarak farklı bir tasarım yapabilmesinin önemli olduğunu ifade etmiştir. Uygulayıcılar, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında, gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde görsel sanat uygulama çalışmaları kapsamında seramik tekniği ile ya da farklı tekniklerle gerçekleştirilen uygulamaya dayalı etkinliklere yer verilmesini gerektiğini belirtmiştir.

Kostüm uygulaması ve öğrenme ortamına yerleştirilen branda, tanıtım bandı, kırlangıç afiş gibi uygulamaların öğrencilerin ilgisini çektiğini belirten uygulayıcılar, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında, bu tür yardımcı eğitim materyallerine yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Uygulayıcılar, sonraki uygulamalara ilişkin önerileri kapsamında, Gezici Bavul Müze uygulamasını gerçekleştirecek/yürütecek kişilerin mutlaka belli alan yeterliliklerine sahip olmaları gerektiğini ifade ederken, müze ile hangi disiplin arasında ilişki kuruluyor ise o alanlarda uzmanlığı olan kişilerin bu etkinlikleri yönetmesi gerektiğini belirtmiştir.

Uygulayıcılar, yurtdışında öğretmenlerin de gezici bavul müzeleri, eğitim etkinliklerinde kullandıklarını ancak ülkemizde henüz bilinmediği ve yeni yeni uygulanmaya başladığı için bu uygulamaların öncelikle uzman kişiler tarından yürütülmesi gerektiğini, öğretmenlerin ise hizmet içi eğitimlerle yetiştirildikten sonra bu uygulamaları sınıflarında kullanabileceklerini ifade etmiştir.

Bu bağlam içinde genel bir değerlendirme yapıldığında, uygulayıcı görüşleri doğrultusunda elde edilen bu sonuçlar, okulların atölye olanaklarından yoksun olması, sınıfların kalabalık olması gibi fiziki koşulların, gezici bavul müze eğitim etkinliklerinin işleyişini olumsuz yönde etkilediğini göstermiştir. Özellikle kalabalık sınıflarda etkinliklerin, iki eğitim liderinin ortak çalışmasıyla yürütülmesi ve eğitim liderlerinin alanında belli yeterlilikleri kazanmış olması gerektiği görülmüştür. Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelerin, etkinlik sırasında kırılabildiği gözlenmiş bu nedenle kırılgan nesnelere yer verilmemesi ya da daha az yer verilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Kostüm, branda, tanıtım bandı, kırlangıç afiş gibi öğrencilerin ilgisini çeken yardımcı eğitim materyallerine, gezici bavul müze uygulamalarında yer verilmesi gerektiği görülmüştür. Grup dinamiğinin oluşturulmasında, sınıfta kaynaşma güven ve güdülenmenin sağlanmasında drama etkinliklerinin önemli bir yeri olduğu ve gezici bavul müze uygulamalarında yer verilmesi gerektiği görülmüştür. Öğrencilerin, gezici bavul müze uygulamasından çıkarımlarını somut bir şekilde ortaya koyabilmesinin ve uygulamadan yola çıkarak farklı bir tasarım yapabilmesinin önemli olduğu ve bu kapsamda gezici bavul müze uygulamalarında seramik tekniği ile ya da farklı tekniklerle gerçekleştirilen uygulamaya dayalı etkinliklere yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda, uygulayıcılar ve benzer konularda çalışma yapacak diğer araştırmacılar için aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

Bu araştırma kapsamında tasarlanan Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze uygulamasının, öğrencilerin bilişsel ya da duyuşsal özellikleri üzerindeki etkileri deneysel çalışmalar ile sınanabilir.

Gezici bavul müze uygulamaları, arkeoloji ve tarih müzelerinin yanı sıra; sanat müzeleri, doğa tarihi ve doğa bilimleri müzeleri, genel müzeler, uzmanlık müzeleri, etnografya ve folklor müzeleri, bilim ve fen müzeleri vb. gibi pek çok müze türünü kapsayacak biçimde geliştirilebilir.

Gezici bavul müze uygulamaları, görsel sanatlar eğitimi alanının yanı sıra; sosyal alanlar eğitimi, matematik/fen alanları eğitimi, müzik eğitimi, yaratıcı yazma eğitimi, drama eğitimi, yabancı dil eğitimi gibi eğitimin farklı alanlarında yararlanılabilecek biçimde tasarlanabilir ve eğitim-öğretim ortamlarında kullanılabilir.

Bu araştırmada "Hititlerde müzik ve dans teması" kapsamında hazırlanan eğitim etkinlikleriyle, öğrencilerin ve öğretmenlerin büyük oranda beğenisini kazandığı belirlenen Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze, "farklı temalar" kapsamında tekrar düzenlenerek eğitim etkinliklerinde kullanılabilir.

Bu araştırma kapsamında öğretmen ve öğrencilerin büyük oranda beğenisini kazandığı belirlenen "kostüm" uygulaması, "seramik tekniği" ile gerçekleştirilen görsel sanat uygulama çalışması ve "drama etkinlikleri" gerçekleştirilecek diğer gezici bavul müze uygulamalarında da etkin bir biçimde kullanılabilir.

Türkiye'de gezici bavul müze uygulamalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması kapsamında, öğretmenlerin ve müze uzmanlarının, gezici bavul müze uygulamalarının eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasına ilişkin farkındalıklarını arttırmak için çalıştaylar ve seminerler düzenlenebilir.

Farklı çalışmalar kapsamında tasarlanacak gezici bavul müze uygulamalarının, sınıf içi etkinliklerde nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin müze uzmanlarına ve öğretmenlere hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

Abacı, O. (1996). *Müze eğitimi.* (Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Aberdeenshire Council. (2007). *Aberdeenshire Heritage, Education & Lifelong Learning Policy.* Retrieved. February 6, 2014, from: https://www.aberdeenshire.gov.uk/museums/EducationPolicy2007.pdf.

Adıgüzel, Ö. (2009). Bir Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler, Müze Pedagojisi ve Satı Bey'in Okul Müzesi Deneyimi. Süha O. (Ed.), *Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik II Eğitim, İşletmecilik ve Turizm Sempozyumu* içinde. Ankara Üniversitesi.

Adıgüzel, Ö. (2010). Eğitimde Yaratıcı Drama. Ankara: Naturel Yayıncılık.

Anadolu Medeniyetleri Müzesi. (2006). *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2006 Yıllığı.* Ankara: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğü, DÖSİM Merkez Müdürlüğü ve Anadolu Medeniyetlerini Koruma ve Yaşatma Derneği.

Ander, E. E., Thomson, L. J., Blair, K., Noble, G., Menon, U., Lanceley, A., and Chatterjee, H. J. (2013). Using Museum Objects to İmprove Wellbeing in Mental Health Service Users and Neurological Rehabilitation Clients. *The British Journal of Occupational Therapy*, *76*(5), 208-216.

Akpınar, B. ve Aydın, K. (2009). Çok Duyulu (Multi Sensory) Yabancı Dil Öğretimi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, *2*(1), 99-106.

Allen, J. A. (2005). St. Louis Educational Museum: A Centennial Commemoration. *TechTrends Linking Research and Practice to Improve Learning*, 2(49) 22-26.

Alp, S. (1999). Hititlerde Şarkı, Müzik ve Dans, Hitit Çağında Anadolu'da Üzüm ve Şarap. Ankara: Kavaklıdere Kültür Yayınları.

Altun, R. (2003). *Müzelerin Eğitimdeki Yeri ve Bu Bağlamda Müzelerin Eğitim Olanakları (Araç-Gereç-Personel) Açısından Yeterlilik Durumları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ambrose, T., and Paine, C. (2012). *Museum basics*. New York: Routledge.

Arı, Ç. (2010). *Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşebilirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Arslan M. ve Adem E. (2010). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı. *Dil Dergisi.* 147, 63-86.

Aybek, B. (2001). Disiplinlerarası (Bütünleştirilmiş) Öğretim Yaklaşımı. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3, 1-7.

Australian Museum. (2009). *Museum in a Box - the Boxes.* Retrieved. January 6, 2015, from: http://australianmuseum.net.au/museum-in-a-box-the-boxes**.**

Australian Museum. (2015). *Reminiscence Boxes.* Retrieved. January 6, 2015, from http://australianmuseum.net.au/reminiscence-boxes**.**

Bachmann, W. (2004). Eski Tunç Çağı Anadolu Çalgıları. *I.Uluslararası Tarihte Anadolu Müziği ve Çalgıları Sempozyumu,* içinde (s.*7–15*). Ankara.

Bank awards $15,000 to Morris Museum program in Morris Twp (2011, July 17). New Jersey Hills Media Group, http://www.newjerseyhills.com/morris_news_bee/news/bank-awards-to-morris-museum-program-in-morris-twp/article_179dad16-af28-11e0-ba12-001cc4c002e0.html?mode=jqm.

Barker, C. (2014). Gallery and Museum Education: Purpose, Pedagogy and Practice. *Journal of Artistic and Creative Education (JACE)*, 7 (1), 166-191.

Bay, A. (1973*). Museum Programs for Young People: Case Studies.* Washington, D.C.: Smithsonian Institution Press.

Bayam, E. (2009). Eğitim ve Rahmi M. Koç Müzesi. Süha O. (Ed.), *Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik II Eğitim, İşletmecilik ve Turizm Sempozyumu* içinde. Ankara Üniversitesi.

Belen, F. (1992). *İlk ve Orta Öğretimde Arkeoloji Müzelerinde Eğitim Sorumluluklarının Belirlenmesi Çözüm Üzerine Bir Deneme.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Bewdley Museum. (2014). *Loan Boxes.* Retrieved. April 13, 2014, from: http://www.bewdleymuseum.co.uk/schools-and-groups/loan-boxes.aspx**.**

Blackburn Museum. (2014). *Learning/Loan Boxes.* Retrieved. November 16, 2014, from: http://blackburnmuseum.org.uk/learning/loan-boxes/.

Blenz-Clucas, B. (1993). Bring the Museum to the Media Center. *School Library Journal, 39(9),* 150-153.

Bozkurt, T. (2010). Hititler Örneğinde Levirat Olgusuna Sosyal Antropolojik Yaklaşımı. Aygül S. (Ed.), *VII. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, Çorum 25-31 Ağustos 2008*, (s. 131-138.). Ankara.

Bricker, J. (2010). Thinking Inside the Box: History-in-a-box Programming and the American Civil War (Master's thesis) University of North Carolina Wilmington, NC.

Brooks, R., Aris, M., and Perry, I. (2013). *The Effective Teaching of History*. New York:Routledge.

Brüninghaus-Knubel, C. (2004). Museum Education in the Context of Museum Functions. P. J. Boylan (Ed.). *Running a Museum: a Practical Handbook* (p.119-132). Paris: ICOM.

Buonafede, M. (2011). Bringing the Mayborn Museum Complex Discovery Boxes İnto the 21st Century (Master's thesis) Baylor University, Texas.

Canadian War Museum. (2014). *Supply Line.* Retrieved. May 11, 2014, from: http://www.warmuseum.ca/supplyline/about-supply-line/**.**

Candlin, F. (2007). Hands Off! Don't Touch! Art, Blindness and the Conservation of Expertise. E. Pye (Ed.). *The Power of Touch: Handling Objects in Museum and Heritage Contexts* (p89-106). Walnut Creek: Left Coast Publishing.

Chatterjee, H. J., Vreeland, S., and Noble, G. (2009). Museopathy: Exploring the Healing Potential of Handling Museum Objects. *Museum and Society*, *7*(3), 164-177.

Clayton, N., and Goodwin, M. (2012). The Poetic Triangle of Objects, People and Writing Creatively. S.Dudley,A. J. Barnes,J. Binnie,J.Petrov And J. Walklate (Ed.). *The Thing About Museums: Objects and Experience, Representation and Contestation*, (p.182-198). New York: Routledge.

Committee of Ministers of the Council of Europe- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (2011). *Tarih Öğretiminde Kültürlerarası Diyalog ve 'Öteki'nin Görüntüsüne İlişkin CM/Rec(2011)6 Sayılı Tavsiye Kararı.* Strasbourg. Erişim: 10 Temmuz 2014,http://www.coe.int/t/dg4/education/historyteaching/Source/Results/AdoptedTexts/CM%20Rec(2011)6_tr.pdf.

Corbishley, M. (2011). *Pinning Down the Past: Archaeology, Heritage and Education Today* . Woodbridge: The Boydell Press.

Corwin, R. (1972). Discovery Boxes. P. G. Kapfer and M. B. Kapfer (Ed.). *Learning Packages in American Education* (p.193-197). New Jersey: Educational Technology.

Clutterbuck, R. (2008). Müzeleri anlamak. İnci S. (Ed.), *Eğitim ve Müze Semineri* içinde (s. 63-83). Ankara Üniversitesi.

Cutler, N., Johnson, A., Huber, K. A., Bingmann, M., and Grove, T. (2009). *The Museum Educator's Manual: Educators Share Successful Techniques*. Lanham, MD: Altamira Press.

Çanakkale 1915 Gezici TIR Müzesi'ni İki Yılda 5 Milyon Kişi Ziyaret Etti (2012, 5 Haziran). Cihan Haber Ajansı, http://www.cihan.com.tr/tr/canakkale-1915-gezici-tir-muzesini-iki-yilda-5-milyon-kisi-ziyaret-etti-717885.htm

Çorum Müzesi. (b.t). *Hüseyindede Vazosu*. [Bröşür]. Çorum: TC. Çorum Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Özel İdaresi.

Çorum Müzesi. (b.t). *Çorum Müzesi*. [Bröşür]. Çorum: TC. Çorum Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Özel İdaresi.

Darga, M.A. (1992). *Hitit Sanatı.* İstanbul: Akbank Kültür ve Sanat Yayınları.

De Leon, D. M. (2010). *Museums in the Classroom: Preservation Virginia's John Marshall House Trunk.* (PhD diss.) Virginia Commonwealth University, VA.

Demirci, M. T. (2009). *Kültürel Öğelerin Öğretiminde Müze Gezilerinin Önemi.* (Yayınlanmamıs Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Demirtaş, N. (2003). *Dünyada ve Türkiye'de Gezici Müze Uygulamaları ve Cumhuriyet Treni* (Yayımlanmamış Bitirme Projesi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Denizli, Hikmet. (2008). Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde Eğitim Uygulamaları. İnci S.(Ed.), *Eğitim ve Müze Semineri* içinde (s.157-165). Ankara Üniversitesi.

Derry City Council. (2014). *Tower Museum Loan Box Service.* Retrieved. May 10, 2014, from: http://www.derrycity.gov.uk/Museums/Learning2/Outreach.

Dilidüzgün, S. (2003).Çağdaş Çocuk Yazını / Yazın Eğitimine Atılan İlk Adım. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Dorking Museum. (2014). *World War Two Loan Box.* Retrieved. June 5, 2014, from: http://www.dorkingmuseum.org.uk/schools/loan-boxes/world-war-two-loan-box/.

Ekmen, H. (2013). Eski Anadolu'da Giyim Kuşam ve Günümüze Etkileri. *Çorum ve Kültür,* (S.48-67). Çorum: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

Elbaş, O. (2010). Hitit Müziği, Müzisyenler ve Çalgıları. Aygül S. (Ed.), *VII. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, Çorum 25-31 Ağustos 2008*, (s.245-260). Ankara.

Elbaş, O. (2013, Ağustos). Oğuz Elbaş ile Müziğin Tarihine Yolculuk. *İnşaat Sanayii Dergisi,* 138, 94-99.

Elkhart County Historical Museum. (2015). *Discovery Boxes.* Retrieved. January 7, 2015, from: http://www.elkhartcountyhistory.org/education/discoveryboxes/.

Ensert, K.H. (2013). Eski Anadolu'da Müzik ve Günümüze Etkileri. *Çorum ve Kültür*, (S.29-47). Çorum: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

Erol, L. (2010). Anadolu Müzik Kültürü Birikiminin Dünya Müzik Tarihi için Anlamı, Hitit Kültüründe Kullanılan "Çift Kişilik Lir'in Organolojik Yönden Analizi. Aygül S. (Ed.), *VII. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, Çorum 25-31 Ağustos 2008*, (s.285-297). Ankara.

Etike, S. (2001). *Cumhuriyet Dönemi Resim Eğitimi (1923-1950).* Ankara: Güldikeni Yayınları.

Evans, M. (2001). *Renaissance in the Regions: A New Vision for England's Museums.* London: Re:source: The Council for Museums Archives and Libraries.

Falk, John H., Lynn D. Dierking. (2002). *Lessons Without Limit: How Free-Choice Learning is Transforming Education*. Rowman and Littlefield Publishers: New York.

Frontier Culture Museum. (n.d.). *Education Outreach Programs, Held at Your School.* Retrieved. August 28, 2014, from: http://www.frontiermuseum.org/education/outreach/.

Fulham Palace. (2014). *Loan Boxes.* Retrieved. September 13, 2014, from: http://www.fulhampalace.org/learning-school-visits/loan-boxes/.

Galloway, S., and Stanley, J. (2004). Thinking Outside the Box: Galleries, Museums and Evaluation. *Museum and Society*, *2*(2), 125-146.

GEM and SMC. (2006). *Grass Roots Project: How to Guide: Making Loans Boxes/Handling Kits* [Brochure]. Gillingham. UK: GEM; Group for Education in Museums & (SMC); Scottish Museums Council.

Godalming Museum. (2013). *Museum in a Box.* Retrieved. May 13, 2013, from: http://www.godalmingmuseum.org.uk/index.php?page=museum-in-a-box**.**

Göthberg, R. (2005). *NAVET's Boxes-an Evaluation of the Post-Visit Loan Service at a Science Centre in Borås.* (Master's thesis). Dalarna University, Sweden.

Graham, W. (2006). *Working with Schools,Developing Learning Based Resources and Visits: A Guide for members of the Leicestershire and Rutland Museums Forum.* East Midlands: Leicestershire County Council and Leicestershire and Rutland Museums Forum.

Greene, J. C., Kreider, H., and Mayer, E. (2005). *Combining qualitative and quantitative methods in social inquiry.* Research methods in the social sciences, 274-281.

Gür, B. S. ve Çelik, Z. (2009). Türkiye'de Milli Eğitim Sistemi: Yapısal Sorunlar ve Öneriler. *SETA Rapor*, 1, 1-48.

Gürkan, T. (2004). *İlköğretim II. Kademe Eğitiminde Müze Eğitiminin Önemi Üzerine Araştırma (Bursa Örneğinde)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Hackney Museum. (2014). *Opening the Kurdish Box: Exploring Kurdish Heritage in the UK.* Retrieved. January 15, 2014, from: http://www.hackney.gov.uk/museum-supplementary-schools.htm#.VQ5PPfysXvp.

Harrow Museum. (2013). *Loan Boxes.* Retrieved. April 15, 2013, from: http://harrowmuseum.org.uk/learning/loan-boxes/.

Hattusa Projesi. (2009). *Güneşin Bahçesinden*. [Bröşür]. Ankara: İtalyan Kültür Merkezi.

Hauf, J. E. (2010). Teaching world cultures through artifacts. *Journal of Geography*, 109(3), 113-123.

Helvacı, Z. (2007). *Lirin Tarihi: Eski Ön Asya ve Yunan Uygarlıklarında Kullanılan Lirlerin Karşılaştırılması.* (Yayımlanmamış doktora tezi). Başkent Üniversitesi, Ankara.

Helvacı, Z. (2010). Hitit Müzik Kültüründe Lirler. Aygül S. (Ed.), *VII. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, Çorum 25-31 Ağustos 2008*, (s.245-260). Ankara.

Higgs, P. L., and McNeal, S. (2006). Examining a Culture from Museum Artifacts. *Social Studies and the Young Learner*, *18*(4), 27-30.

Holst Birthplace Museum. (2014). *Learning at the Holst Birthplace Museum.* [Brochure]. UK:Cheltenham: Holst Birthplace Museum.

Hooper-Greenhill, E. (1999). *Müze ve Galeri Eğitimi* (M. Ö. Evren, E. G. Kapçı, Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları. (1991).

International Council of Museums. (1950). *Report of the The Loan of Museum Collectıons to Schools.* M.M. Brayton (Ed.). Second Biennial Conference. London:UK. Retrieved December 5, 2013, from http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001453/145345eb.pdf.

International Museum of Cultures. (2015). *Discovery-Boxes*. Retrieved. April 5, 2015, from: http://internationalmuseumofcultures.org/discovery-boxes/.

İstanbul Oyuncak Müzesi. (2012). *İstanbul Oyuncak Müzesi Anadolu Turnesi.* Erişim: 02 Ağustos 2012, http://www.istanbuloyuncakmuzesi.com/basinodasi.php.

Jacobo, M. Q., Daewoong, K., and Tatsurou, I. (2014,November). *Developing of a Game Embedded Class Plan in a Museum Outreach Program's Learning Kit.* 12th International Conference for Asia Digital Art and Design, Japan.

Jacobo, M. Q., Daewoong, K. (2015). Prototype Design of a Human Body Loan-Kit aimed at Fourth Grade of Elementary School. *International Journal of Asia Digital Art and Design*, l19 (02), 55-62.

Jacobs, H.H. (1989). Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.

Jurica-Suchy Nature Museum. (2015). *Discovery Box Loan Program.* Retrieved. April 7, 2015, from: http://www.ben.edu/museum/discovery-box.cfm**.**

Kentucky Museum of Art and Craft. (2014). *Mobile Museums.* Retrieved. November 2, 2014, from: http://www.kmacmuseum.org/#!mobile-museums/c1ey8.

Kerry County Museum. (2014). *What's in the Box? Ballinskelligs Castle BoxTeachers' Guide, Loan Box Programme.* Retrieved. July 7, 2014, from: http://kerrymuseum.ie/museum/wpcontent/uploads/2014/07/BALLINSKELLIGS_BOX_RESOURSES.pdf.

Kirklees Museums and Galleries. (2015). *Reminiscence Resources.* Retrieved. August 10, 2015, from: http://www.kirklees.gov.uk/reminiscenceResources.pdf.

Köhler, C. (2014). *Introducing the Loan Box Programme.* Retrieved. July 7, 2014, from:http://kerrymuseum.ie/museum/wpcontent/uploads/2014/07/BALLINSKELLIGS_BOX_RESOURSES.pdf.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2015). *Müzecilik Faaliyetleri.* Erişim: 1 Eylül 2015, http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43252/muzecilik-faaliyetleri.html.

Laycock, G. (1950, October). Suitcase Museum. Popular Mechanics Magazine, 94 (4) 114-115.

Liken, P. K. (2009). *Museum Objects in the Secondary Classroom: a Comparison of Visual and Tactile Aids to Learning*. (Doctoral dissertation). Arizona State University, Arizona, U.S.

Maden Tetkik ve Arama Tabiat Tarihi Müzesi. (2012). Eğitim ve Halkla İlişkiler Birimi. Erişim: 08 Ağustos 2012, http://www.mta.gov.tr/v2.0/daire-baskanliklari/ttm/index.php?id=egitim.

Markham, S. F. (1938). *A Report on the Museums and Art Galleries of the British Isles (other Than the National Museums): to the Carnegie United Kingdom Trustees*. T. & A. Constable.

Marsh, C. (1987) The Discovery Room: How It All Began. *Journal of Museum Education.* 12(2), 3–5, 13.

Mayfield, M. I. (2005). Children's Museums: Purposes, Practices and Play?. *Early Child Development and Care*, *175*(2), 179-192.

Mercin, L. (2006). *Resim Dersini Müze Kaynaklı Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı Etkinliklerine Göre Uygulamanın Erişiye, kalıcılığa ve Tutuma Etkisi (Diyarbakır İli Örneği).* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Mey, W. (2008). Sessizce Dinle Evresinden Gör ve Kendin Yap Evresine Almanya'daki Müze Eğitimbiliminin Gelişimi Hakkında. İnci S. (Ed.), *Eğitim ve Müze Semineri* içinde. Ankara Üniversitesi.

McAlpine, J. (2001). Does it matter? Real vs Replica Objects as Loans. *Group for Education in Museum News*, 82:9.

Michener Art Museum. (2014). Traveling Trunk Program. Retrieved. January 10, 2014, from: http://www.michenermuseum.org/education/schools/trunk.

Moore, W. (2002). *Using museums to teach about Japan.* Retrieved May 5, 2013, from http://spice.fsi.stanford.edu/sites/default/files/museums.pdf.

Munday, V. (2002). *Guidelines for Establishing, Managing and Using Handling Collections and Hands on Exhibits in Museums, Galleries and Children's Centres,* Retrieved December 10, 2011, from http://www.mla.gov.uk.

Museum of East Asian Art. (2011). Learning Through Discovery Education at The Museum of East Asian Art. [Brochure]. UK:Bath: Museum of East Asian Art.

Onion, R. S. (2011). Picturing Nature and Childhood at the American Museum of Natural History and the Brooklyn Children's Museum, 1899-1930. *The Journal of the History of Childhood and Youth*, *4*(3), 434-469.

Onur, B. (1999). Sunuş Bölümü. Bekir, O. (Ed.). *Müze Eğitimi ve Kültürel Kimlik-Uluslararası İki Çalısma Raporu.* (s. 5-6). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müze Eğitimi Anabilim Dalı Yay.

Örnek, S.V. (1988). *Yüz Soruda İlkellerde Din, Büyü, Sanat, Efsane.* İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Özsoy, V. (2002). *Resim-İş Öğretmeni Eğitimine Yönelik Lisansüstü Programlarda Müze Eğitiminin Yeri ve Önemi*. Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildiri. Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.

Öztürk, F. (2011). Türkiye'deki Arkeoloji Müzelerinde Müzikle İlgili Nesnelerin Kültür, Sanat ve Müzik Eğitimi Bağlamında İncelenmesi (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Patton, E. (1991). Natural History Loan Materials for the Classroom. In Paisley S. Cato and C. Jones (Eds.). Natural History Museums: Directions for Growth. (pp. 149-158). TX: Texas Tech. University Press.

Pekmezci, H. (2009). Müze ve Sanat Merkezlerinden Eğitim. Süha O. (Ed.), *Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik II Eğitim, İşletmecilik ve Turizm Sempozyumu* içinde. Ankara Üniversitesi.

Piscitelli, B. (2011). What's Driving Children's Cultural Participation? D. Griffin and L. Paroissien (Eds). in *Understanding Museums: Australian Museums and Museology*. (p.1-8) Australia: National Museum of Australia.

Rahmi M. Koç Müzesi. (2015). *Gezici Müze-Müzebüs.* Erişim: 10 Temmuz 2015, http://www.rmk-museum.org.tr/rmk_gezici_muze-muzebus.htm.

Rammapudi, T.S. (2006). The Impact of Museum Outreach Education Programs in Botswana. *Visitor Studies Today*, 9(2), 20-28.

Royal Ontario Museum. (2013). *Travelling Programs.* Retrieved. April 21, 2013, from: https://www.rom.on.ca/en/learn/travelling-programs/travelling-edukits.

Royal Saskatchewan Museum. (2014). *Loan kits.* Retrieved. January 10, 2014, from: http://www.royalsaskmuseum.ca/education/royal-saskatchewan-museum/our-loan-kits**.**

Ryan, B. M. (2013). *Museum on the Move: Developing a Traveling Trunk Program for the Sacramento History Museum.* (Master's Thesis) California State University, Sacramento.

Sacramento Children's Museum. (2013). *Classroom Trunks; Cultural Connections On-The-Go Countries.* Retrieved. November 10, 2013, from: http://www.sackids.org/classroom-trunks.html.

Sağlam, T. (2004). Dramatik eğitim: Amaç mı? Araç mı? *Tiyatro Araştırmaları Dergisi,* 17, 4–22.

San, İ. (2006). Eğitimde yaratıcı drama. H. Ö. Adıgüzel(Ed.). Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar. Ankara: Naturel Yayınları.

San, İ. (2009). Kültür Pedagojisi ve Müzeler. Süha O. (Ed.), *Geçmişten Geleceğe Türkiye'de Müzecilik II Eğitim, İşletmecilik ve Turizm Sempozyumu* içinde. Ankara Üniversitesi.

Sarıaslan, Ü. (2000). Misak-ı Milli'nin 80. Yılında 1800'lerden 2000'lere Demiryollarında Bir Gezinti: Üç Cumhuriyet Treni. *Anadolu Ekini Dergisi. 39.* 15-23.

Sayıştay Başkanlığı. (1998). *Kültür Bakanlığına Bağlı Müzelerin Faaliyetlerinin İncelenmesi.* Ankara: Sayıştay Başkanlığı.

Sedgwick Museum of Earth Sciences. (2013). *Loan Boxes.* Retrieved. May 13, 2013, from:http://www.sedgwickmuseum.org/index.php?page=early-years-education.

Sever, S. (2010). *Çocuk ve Edebiyat.* İzmir: Tudem Yayınları.

Sheppard, B. (2000). Do Museums Make a Difference? Evaluating Programs for Social Change. *Curator: The Museum Journal*, *43*(1), 63-74.

Shiloh Museum of Ozark History. (2013). *Discovery Boxes/ Artifact Boxes.* Retrieved. April 13, 2014, from: http://www.shilohmuseum.org/education/discovery-boxes.

Sieber, E. (2001). *Teaching with Objects and Photographs: Supporting and Enhancing Your Curriculum: A Guide for Teachers.* Indiana: Mathers Museum of World Cultures, Indiana University.

Simons, P.R.J. (1997). Definitions and Theories of Active Learning. Stern, D. and Huber,G.L. (Eds.). *Active Learning for Students and Teachers: Reports from Eight Countries: OECD* (pp. 19-39). Paris: Peter Lang.

Singh, P.K. (2004). Museum and Education. *Orissa Historical Research Journal*, 47 (1), 69-82.

Sipahi, T. (2005). Hüseyindede'den Hitit Tasvir Sanatı İçin Yeni Bir Sahne. Aygül S. (Ed.), *V. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, Çorum 02-08 Eylül 2002*, (s. 661-678). Ankara.

Sipahi, T. ve Yıldırım, T. (2011). Kabartma Vazolarında Müzik Tasvirleri. *Türkiye'de Müzik Kültürü* (s. 99-108). Ankara: T.C. Başbakanlık, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi yayını.

Sutton, G. (2002). Reading Museum Service: The Museum's Schools Loan Service. *Drassana: revista del Museu Marítim*, (10), 95-97.

Swain, H. (2002, November). The Museum of London: archaeology, education and the public. González Marcén, P. (Ed.), *IV Seminari Arqueologia i Ensenyament* (p.23-36). *Barcelona*.

Talboys, G. K. (2005). *Museum Educator's Handbook* (2nd Ed.). Burlington: Ashgate Publishing Company.

Tasmanian Museum and Art Gallery. (2014). *Loan service.* Retrieved. February 5, 2014,from:http://www.tmag.tas.gov.au/learning_and_discovery/learning_resources/Loan_service

Thackray Medical Museum. (2013). *Loan Boxes.* Retrieved. May 12, 2013, from: http://www.thackraymedicalmuseum.co.uk/learning-outreach/activity-boxes/.

Thomson, L. J., Ander, E. E., Menon, U., Lanceley, A., and Chatterjee, H. J. (2011). Evaluating the Therapeutic Effects of Museum Object Handling with Hospital Patients: A Review and Initial Trial of Well-Being Measures. *Journal of Applied Arts & Health, 2*(1), 37-56.

Tuckman, B. W. (1969). The Student-Centered Curriculum: A Concept in Curriculum Innovation. *Educational Technology*, *9*(10), 26-29.

Tullie House Museum. (2013). *History's in the Box.* Retrieved. June 9, 2013, from: http://www.tulliehouse.co.uk/your-visit/education/loan-boxes.

UNESCO. (2005). *Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi (20 Ekim 2005).* Paris. Erişim: 10 Temmuz 2014 http://www.unesco.org.tr/dokumanlar/kulturel_ifadelerin_cesitliligi/SOZLESME.pdf.

Ulster Museum. (2014). *Reminiscence at the Ulster Museum.* Retrieved. January 9, 2014, from: http://nmni.com/um/Learning/Reminiscence**.**

Ünal, A. (2003). *Hititler Devrinde Anadolu.* İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları**.**

Ünal, A. (2004). Çivi Yazılı Hititçe Kaynaklara Göre Hititler'de ve Çağdaş Eski Anadolu Toplumlarında Müzik, Dans, Eğlence ve Akrobatik Oyunlar. *I. Uluslararası Tarihte Anadolu Müziği ve Çalgılar Sempozyumu, Ankara 12-13 Kasım 1999*, (s. 98-117). Ankara.

White, J. R. (2005). *Hands-on Archaeology: Real-life Activities for Kids*. Texas: Prufrock Press Inc.

Xu, D., Mazzone, E., and MacFarlane, S. (2006, June). In search for evaluation methods for children's tangible technology. *In Proceedings of the 2006 conference on Interaction design and children* (pp. 171-172). Tampere, Finland.

Yakup, H. (1933). Müzeler, Meşherler, Sergiler. *Demiryollar Mecmuası* . 98-99. 241-246.

Yıldırım, T. (2001). Hüseyindede Kabartmalı Vazosunda Betimlenen Dans Eden Bir Hititli. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 41 (1),1-7.

Yıldırım, T. (2002). Hüseyindede Tepesi'nde Bulunan İkinci Kabartmalı Vazoya Ait Yeni Bir Müzisyen. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 42 (1-2), 1-7.

Yıldırım, T. (2005). Hüseyindede Tepesinde Bulunan Yeni Bir Kült Vazosu. Aygül S. (Ed.), *V. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, Çorum 02-08 Eylül 2002*, (s. 761-778). Ankara.

Yıldırım, T. (2008). Yörüklü / Hüseyindede Eski Hitit Kabartmalı Vazolarında Dans ve Müzik. Erişim: 10 Şubat 2014, http://corumvakfi.com/yazarlar-prof-tayfun-yildirim.php.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma*. Ankara:Seçkin Yayıncılık.

Zucker, B. F. (1983). A Survey of Outreach and Loan Programs Offered by Museums. *Curator: The Museum Journal, 26*(2), 155-174.

Zucker, B. F. (1981). *Museum outreach/loan programs: historical perspective and present scope* (Doctoral dissertation). Southern Illinois University, Carbondale, U.S.

EKA

GEZİCİ BAVUL MÜZE HİZMETLERİNE YÖNELİK ANKET

Sayın Müze Çalışanı,

Bu araştırmada, farklı ülkelerdeki müzelerde çalışan uzmanların, müzelerin sosyal hizmet programları ve ödünç verme programları kapsamında bavul, kutu ya da çantalarla gerçekleştirdikleri **gezici bavul müze hizmetlerine** ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla yapacağım araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan anket formu aşağıda verilmiştir. Formda yer alan sorulara vereceğiniz içten yanıtlar, sonuçların doğru olmasını sağlayacaktır. Cevaplama işlemini; "Kesinlikle Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Kesinlikle Katılmıyorum" olmak üzere beş seçenekten size en uygun gelen seçeneği (X) işareti ile işaretleyerek yapınız. Lütfen tüm soruları eksiksiz yanıtlayınız. Katkınız için çok teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Cihan Şule KÜLÜK
Ankara Üniversitesi
Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü
Ankara/TÜRKİYE

I.BÖLÜM

Bulunduğunuz ülke:
Çalışmakta olduğunuz müzenin ismi:
Çalışmakta olduğunuz müzenin türü:

1. Müzenizin bağlı olduğu kurum
( ) Kamu Kurumu ( ) Özel Kurum

2. Cinsiyetiniz
( ) Kadın ( ) Erkek

3. Eğitim durumunuz
( )Ön Lisans ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora

4. Mezun olduğunuz bölüm
( ) Müzecilik
( ) Arkeoloji
( ) Antropoloji
( ) Filoloji
( ) Etnoloji
( ) Tarih
( ) Sanat Tarihi
( ) Güzel Sanatlar
( ) Müze Eğitimi
( ) Eğitim Bilimleri
( ) Diğer Lisans Programı (belirtiniz)…….

5. Gezici bavul müze programı ile ilgili hizmet içi eğitim aldınız mı?
( ) Evet
( ) Hayır

6. Mesleki hizmet yılınız
( ) 1-5 yıl ( ) 6-10 yıl ( ) 11-15 yıl ( ) 16-20 yıl ( ) 21 yıl ve üzeri

II. BÖLÜM

GEZİCİ BAVUL MÜZE HİZMETLERİNE YÖNELİK ANKET	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Gezici bavul müze hizmetleri, eğitim uygulamalarında gereklidir.					
2. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşır.					
3. Gezici bavul müze hizmetleri, müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürür.					
4. Gezici bavul müze hizmetleri, müzeleri daha erişilebilir kılar.					
5. Gezici bavul müze hizmetleri, temsil ettiği müzeyi tanıtır.					
6. Gezici bavul müze hizmetleri, müzelere olan ilgiyi artırır.					
7. Gezici bavul müze hizmetleri, daha fazla kişiye ulaşılmasını sağlar.					
8. Gezici bavul müze hizmetleri, müze-okul işbirliğinin gelişmesinde önemli bir araçtır.					
9. Gezici bavul müze hizmetleri, müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araçtır.					
10. Gezici bavul müze hizmetleri, eğitimde disiplinlerarası öğretimi destekler.					
11. Gezici bavul müze hizmetleri, matematik/fen alanları eğitiminde etkilidir.					
12. Gezici bavul müze hizmetleri, sosyal alanlar eğitiminde etkilidir.					
13. Gezici bavul müze hizmetleri, görsel sanatlar eğitiminde etkilidir.					
14. Gezici bavul müze hizmetleri, müzik eğitiminde etkilidir.					
15. Gezici bavul müze hizmetleri, yabancı dil eğitiminde etkilidir.					
16. Gezici bavul müze hizmetleri, drama etkinliklerinde etkilidir.					
17. Gezici bavul müze hizmetleri, yaratıcı yazma etkinliklerinde etkilidir.					
18. Gezici bavul müze hizmetlerinin eğitimde kullanılması, başarıyı arttırır.					
19. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını sağlar.					
20. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağlar.					
21. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturur.					
22. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağlar.					
23. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırır.					
24. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlar.					
25. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağlar.					
26. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencileri öğrenmeye güdüler.					
27. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinde etkindir.					

GEZİCİ BAVUL MÜZE HİZMETLERİNE YÖNELİK ANKET	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
28. Gezici bavul müze hizmetleri, eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunur.					
29. Gezici bavul müze hizmetleri, alternatif eğitim olanakları sunar.					
30. Gezici bavul müze hizmetleri, yaşam boyu öğrenme de etkili bir araçtır.					
31. Gezici bavul müze hizmetleri, okulların yanı sıra toplumun farklı kesimlerine ulaşarak eğitim olanakları sağlar.					
32. Gezici bavul müze hizmetleri, müzelere ulaşma konusunda güçlükler yaşayan engelli kişilerin eğitimine katkı sağlar.					
33. Gezici bavul müze hizmetleri, çeşitli hastalıklarla mücadele eden kişilerin iyileştirme sürecinde hastanelere giderek katkı sağlar.					
34. Gezici bavul müze hizmetleri, asgari yükümlülükler barındırır. (ulaştırma ücretleri, tasarımlama giderleri, çalışan kişilerin maaşları vb.)					
35. Gezici bavul müze hizmetleri, oldukça maliyetlidir.					
36. Gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için devlet desteği gerekmektedir.					
37. Gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için özel sponsor desteği gerekmektedir.					
38. Gezici bavul müze hizmetlerinin yönetimi zordur.					
39. Gezici bavul müze hizmetleri, fazladan iş gücü gerektirir.					
40. Gezici bavul müze hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması zordur.					
41. Gezici bavul müze hizmetleri, sağladığı ulaştırma olanaklarıyla kişileri müze atmosferinden uzaklaştırır.					
42. Gezici bavul müze hizmetlerinde yararlanılan nesneler sürekli taşındığı ve kullanıldığı için çok çabuk yıpranır.					
43. Gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesnelerin sürekli yenilenmeleri gerekir.					
44. Gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesneler kaybolma, eksilme, çalınma gibi olumsuz durumlara açıktır.					
45. Gezici bavul müze hizmetleri, müze eğitiminde uzman kişiler tarafından yürütülmelidir.					
46. Gezici bavul müze, farklı alanlarda (sanat eğitimi, arkeoloji, müze, müze eğitimi, grafik tasarımı, mühendislik vb.) uzman kişilerin ortak görüşleriyle tasarımlanmalıdır.					
47. Gezici bavul müzenin tasarım sürecine bir küratör dahil edilmelidir.					
48. Gezici bavul müze bavullarında/kutularında yer alan bütün materyallerin bakımı, onarımı ve sayımı düzenli olarak yapılmalıdır.					
49. Gezici bavul müzeye ilişkin envanter çalışması yapılmalıdır (ulaşılan okul, kurum, öğrenci/kişi sayısı; yıllık gider miktarı vb.).					
50. Gezici müze bavullarının sayısı, okullardan ya da çeşitli kurumlardan gelebilecek taleplerin göz önünde bulundurularak belirlenmelidir.					

GEZİCİ BAVUL MÜZE HİZMETLERİNE YÖNELİK ANKET	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
51. Gezici bavul müze bavullarında yer alan nesnelerin ve eğitim materyallerinin yıpranma, kırılma ya da kaybolma gibi olasılıklara karşı yedeklenmeleri gerekmektedir.					
52. Gezici bavul müze bavullarında yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartları eklenmelidir.					
53. Gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin geri bildirim değerlendirme formu kullanılmalıdır.					
54. Gezici bavul müze eğitim etkinlikleri, öğretim programlarına paralel bir biçimde oluşturulmalıdır.					
55. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, öğrenci merkezli öğrenme stratejilerine yer verilmelidir.					
56. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kuramsal bilgiye yer verilmelidir.					
57. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kolaylıkla uygulanabilir bilgilere yer verilmelidir.					
58. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde yararlanılan nesnelerin kullanımına ilişkin yönergeler eklenmelidir.					
59. Gezici bavul müze hizmetlerinde tıpkıbasım (replika) nesneler kullanılmalıdır.					
60. Gezici bavul müze hizmetlerinde gerçek (orijinal) nesneler kullanılmalıdır.					

Teşekkürler ☺

EK B

QUESTIONNAIRE ON MOBILE MUSEUM SERVICES SURVEY

Dear Museum Staff,

This research aims to determine the opinions of experts, working at museums in different countries, related to the mobile museum services which the experts carry out using luggage, boxes or bags within the scope of museum loan program and museum outreach program. The terms **mobile museum service** as used in this inquiry mean: materials and collections sent from the museums to the schools in order to deliver service. This would include museums' **loans boxes, outreach boxes, discovery boxes, outreach trunks, traveling trunks, history trunks, artifact trunks, teacher trunks, education trunks, outreach resource trunks** provided their primary focus is educational. The Questionnaire Form which was prepared to be used in the research that I am going to carry out is given below. Your sincere responses to the following questions will ensure the accuracy of the survey results. Please answer all the questions in the questionnaire form completely. Please mark either a check or X in the indicated response boxes, i.e. [√] or [X]. I am grateful for your contribution.

Cihan Şule KÜLÜK
Research Assistant
Ankara University
Department of Cultural Foundations of Education
Sub-Department of Fine Arts Education
Ankara / Turkey

SECTION 1

Your country of residence:
The museum at which you work:
The type of the museum at which you work:

1) Your museum is under the roof of a:
( ) Public Institution ( ) Private Corporation

2) Gender
( ) Male ( ) Female

3) Education qualification:
( ) Associate Degree
( ) Bachelor's Degree
( ) Master's Degree
( ) Doctorate

4) The field in which you graduated:
( ) Museology
( ) Archeology
( ) Anthropology
( ) Philology
( ) Ethnology
( ) History
( ) Art History
( ) Fine Arts
( ) Museum Education
( ) Educational Sciences
( ) Other Undergraduate Program (to be stated)

5) Have you ever attended an in-service training in mobile museum services?
( ) Yes ( ) No

6) How many years of experience do you have working at a museum?
( ) 1-5 years
( ) 6-10 years
( ) 11-15 years
( ) 16-20 years
( ) 21 and more than 21 years

SECTION 2

QUESTIONNAIRE ON MOBILE MUSEUM SERVICES SURVEY	Strongly Agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly Disagree
1. Mobile museum services are necessary for education practices.					
2. Mobile museum services provide out-of-museum learning experiences.					
3. Mobile museum services provide an opportunity to visit museums for the people who do not have such an opportunity.					
4. Mobile museum services make the museum more accessible.					
5. Mobile museum services promote the museum which they represent.					
6. Mobile museum services increase the interest in museums.					
7. Mobile museum services enable the museum to reach more people.					
8. Mobile museum services play a crucial role in the development of museum-school cooperation.					
9. Mobile museum services play a crucial role in maintaining museum education.					
10. Mobile museum services support interdisciplinary teaching in education.					
11. Mobile museum services are effective in mathematics and science education.					
12. Mobile museum services are effective in social sciences education.					
13. Mobile museum services are effective in visual arts education.					
14. Mobile museum services are effective in music education.					
15. Mobile museum services are effective in language teaching.					
16. Mobile museum services are effective in drama activities.					
17. Mobile museum services are effective in creative writing activities.					
18. The use of mobile museum services in education raises learner success.					
19. Mobile museum services provide an opportunity for learners to get to know their own culture.					
20. Mobile museum services provide an opportunity for learners to get to know different civilizations.					
21. Mobile museum services develop learners' awareness of cultural diversity.					
22. Mobile museum services provide an opportunity for learners to find out museum-related terms.					
23. Mobile museum services help learners gain awareness about museums, works exhibited at museums, historical sensitivity and cultural sensitivity.					

QUESTIONNAIRE ON MOBILE MUSEUM SERVICES SURVEY	Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly Disagree
24. Mobile museum services create an atmosphere for learners to learn through hands on/ minds on learning.					
25. Mobile museum services provide an opportunity for learners to discover the museum by touching.					
26. Mobile museum services motivate learners to learn.					
27. Mobile museum services are effective in the development of thinking skills.					
28. Mobile museum services contribute to principle of equal opportunity in education.					
29. Mobile museum services offer alternative education opportunities.					
30. Mobile museum services also play a crucial role in lifelong learning.					
31. Mobile museum services provide education opportunities for the people who belong to different classes in the society as well as schools.					
32. Mobile museum services contribute to the education of disabled people who have difficulty in visiting museums.					
33. Through visiting people at hospitals, mobile museum services contribute to the recovery period of person who suffer from different kinds of diseases.					
34. Mobile museum services have minimum liabilities (transportation prices, designing expenses, salaries of the employees, etc.)					
35. Mobile museum services are quite costly.					
36. Government support is necessary to be able to meet the expenses of mobile museum services.					
37. Sponsor support is necessary to be able to meet the expenses of mobile museum services.					
38. Mobile museum services are difficult to manage.					
39. Mobile museum services require extra labor force.					
40. It is difficult to ensure the sustainability of mobile museum services.					
41. Mobile museum services take people out of the museum atmosphere with the help of being easily accessible.					
42. The materials which are used in mobile museum services wear out in a short time as they are carried and used continuously.					
43. The materials which are used in mobile museum services need to be renewed continuously.					
44. The materials which are used in mobile museum services are under the risk of getting lost, decreasing in number and being stolen.					
45. Mobile museum services should be managed by the managers who are experts on museum education.					

QUESTIONNAIRE ON MOBILE MUSEUM SERVICES SURVEY	Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly Disagree
46. Mobile museums should be designed with the consensus of experts on different fields (art education, archeology, museum, museum education, graphic design, engineering, etc.)					
47. While designing a mobile museum, receiving support from a curator is necessary.					
48. All the materials which are present at mobile museum luggage and boxes should be maintained, overhauled and counted periodically.					
49. An inventory record should be kept about mobile museums (the number of schools, institutions and students that have been served, the amount of annual cost, etc.)					
50. The number of mobile museum luggage should be determined according to the possible demands of schools and different institutions.					
51. The materials which are present at mobile museum luggage should be backed up in case the materials get lost, wear out and break.					
52. Information cards should be attached related to the materials which are present at mobile museum luggage.					
53. Feedback evaluation forms should be used about mobile museum services.					
54. The activities which are organized as a part of the mobile museum education should be designed in parallel with the curriculum.					
55. Learner centered learning strategies should be included in the activities of mobile museum education.					
56. Activities of mobile museum education should be centered on theoretical knowledge.					
57. Activities of mobile museum education should be centered on practical knowledge.					
58. The instructions should be attached related to the usage of the materials which are used throughout mobile museum education.					
59. Replicas of the materials should be exhibited in mobile museum services.					
60. Original/ real materials should be exhibited in mobile museum services.					

Thank You ☺

EK C

ÇORUM MÜZESİ - GEZİCİ BAVUL MÜZE

ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRME FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu araştırmada, ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin, Çorum Müzesi - Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan değerlendirme formu aşağıda verilmiştir. Formda yer alan sorulara vereceğiniz içten yanıtlar, sonuçların doğru olmasını sağlayacaktır. Lütfen tüm soruları eksiksiz yanıtlayınız. Katkınız için çok teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Cihan Şule KÜLÜK
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitimin Kültürel Temelleri Böl.
ANKARA

Okulunuzun Adı	

ÇORUM MÜZESİ - GEZİCİ BAVUL MÜZE ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRME FORMU	**EVET**	**KISMEN**	**HAYIR**
1. Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerini ilgi çekici buldunuz mu?			
2. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini eğlenceli buldunuz mu?			
3. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, müzelere olan ilginizi arttırdı mı?			
4. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, görsel sanatlar dersine olan ilginizi artırdı mı?			
5. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri ile Hitit uygarlığını tanıma olanağı bulabildiniz mi?			
6. Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin Hitit giysileri ile sunum yapması hoşunuza gitti mi?			
7. Gezici Bavul Müze'de yer alan müze nesnelerine dokunarak keşfetme olanağı bulabildiniz mi?			
8. Görsel sanatlar dersi dışında diğer derslerinizde de Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri gerçekleştirmek ister misiniz?			
9. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerini anlaşılır buldunuz mu?			
10. Gezici Bavul Müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak ister misiniz?			

11. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğendiğiniz yönleri nelerdir? Açıklayınız.

12. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğenmediğiniz yönleri nelerdir? Açıklayınız.

EK D

ÇORUM MÜZESİ - GEZİCİ BAVUL MÜZE

ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRME FORMU

Değerli Öğretmenler,

Bu araştırmada, görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin, Çorum Müzesi - Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan değerlendirme formu aşağıda verilmiştir. Formda yer alan sorulara vereceğiniz içten yanıtlar, sonuçların doğru olmasını sağlayacaktır. Lütfen tüm soruları eksiksiz yanıtlayınız. Katkınız için çok teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Cihan Şule KÜLÜK
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitimin Kültürel Temelleri Böl.
ANKARA

Öğretmenin Adı Soyadı	
Okulun Adı	

1. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğendiğiniz yönleri nelerdir? Açıklayınız.

2. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin beğenmediğiniz yönleri nelerdir? Açıklayınız.

3. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'yi geliştirmek adına önerileriniz varsa lütfen paylaşır mısınız?

ÇORUM MÜZESİ - GEZİCİ BAVUL MÜZE ÖĞRETMEN DEĞERLENDİRME FORMU	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımına uygun olarak tasarlanmıştır.					
2. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, disiplinlerarası bir anlayışla tasarlanmıştır.					
3. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, MEB görsel sanatlar dersi öğretim programı kazanımları doğrultusunda tasarlanmıştır.					
4. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirecek biçimde tasarlanmıştır.					
5. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencileri öğrenmeye güdüleyecek niteliktedir.					
6. Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerinin içeriği, öğrencilerin yaş grubuna ait gelişim ve öğrenme özelliklerine uygundur.					
7. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerine olanak sağlamaktadır.					
8. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlamaktadır.					
9. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerine olanak sağlamaktadır.					
10. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte oluşturulmuştur.					
11. Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri, öğrencilerin Hitit uygarlığını tanımalarına olanak sağlamaktadır.					
12. Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler "Hititlerde müzik ve dans kültürü" temasını yansıtmaktadır.					
13. Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler yeterli sayıdadır.					
14. Gezici Bavul Müze'de yer alan nesnelere ilişkin bilgilendirme kartları açıklayıcıdır.					
15. Gezici Bavul Müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak isterim.					

EK E

ÇORUM MÜZESİ - GEZİCİ BAVUL MÜZE

UYGULAYICI DEĞERLENDİRME FORMU

Değerli uygulayıcılar (Gezici Bavul Müze eğitim liderleri),

Bu araştırmada, Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin, Çorum Müzesi - Gezici Bavul Müze eğitim etkinliklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan değerlendirme formu aşağıda verilmiştir. Formda yer alan sorulara vereceğiniz içten yanıtlar, sonuçların doğru olmasını sağlayacaktır. Lütfen tüm soruları eksiksiz yanıtlayınız. Katkınız için çok teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Cihan Şule KÜLÜK
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitimin Kültürel Temelleri Böl.
ANKARA

Uygulayıcının Adı Soyadı	

1. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri sürecinde ortaya çıkan sorunlar nelerdir? Açıklayınız.

2. Gezici bavul müze uygulamaları kapsamında gerçekleştirilecek sonraki uygulamalara ilişkin önerileriniz nelerdir?

EK F.1

Çizelge 4

Uzmanların Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumlu Yönlerine İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri

İfadeler	Katılma Dereceleri									
	5		4		3		2		1	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Gezici bavul müze hizmetleri, eğitim uygulamalarında gereklidir.	39	48.1	31	38.3	8	9.9	3	3.7		
2. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrenme deneyimlerini müze duvarlarının dışına taşır.	55	67.9	22	27,2	3	3.7	1	1.2		
3. Gezici bavul müze hizmetleri, müzeyi ziyaret etme olanağı olmayan kişilere müzeyi götürür.	52	64.2	21	25.9	5	6.2	3	3.7		
4. Gezici bavul müze hizmetleri, müzeleri daha erişilebilir kılar.	47	58.0	24	29.6	9	11,1	1	1,2		
5. Gezici bavul müze hizmetleri, temsil ettiği müzeyi tanıtır.	49	60.5	28	34.6	3	3.7	1	1.2		
6. Gezici bavul müze hizmetleri, müzelere olan ilgiyi artırır.	39	48.1	30	37.0	10	12.3	2	2.5		
7. Gezici bavul müze hizmetleri, daha fazla kişiye ulaşılmasını sağlar.	58	71.6	23	28.4						
8. Gezici bavul müze hizmetleri, müze-okul işbirliğinin gelişmesinde önemli bir araçtır.	42	51.9	25	30.9	12	14.8	1	1.2	1	1.2
9. Gezici bavul müze hizmetleri, müze eğitiminin yürütülmesinde önemli bir araçtır.	35	43.2	24	29.6	18	22.2	3	3.7	1	1.2
10. Gezici bavul müze hizmetleri, eğitimde disiplinler arası öğretimi destekler.	40	49.4	27	33.3	11	13.6	3	3.7		
11. Gezici bavul müze hizmetleri, matematik/fen alanları eğitiminde etkilidir.	20	24.7	36	44.4	22	27.2	2	2.5	1	1.2

Çizelge 4

Devam

İfadeler	Katılma Dereceleri									
	5		4		3		2		1	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
12. Gezici bavul müze hizmetleri, sosyal alanlar eğitiminde etkilidir.	31	38.3	28	34.6	20	24.7	2	2.5		
13. Gezici bavul müze hizmetleri, görsel sanatlar eğitiminde etkilidir.	29	35.8	39	48.1	12	14.8	1	1.2		
14. Gezici bavul müze hizmetleri, müzik eğitiminde etkilidir.	16	19.8	25	30.9	37	45.7	2	2.5	1	1.2
15. Gezici bavul müze hizmetleri, yabancı dil eğitiminde etkilidir.	17	21.0	28	34.6	28	34.6	6	7.4	2	2.5
16. Gezici bavul müze hizmetleri, drama etkinliklerinde etkilidir.	15	18.5	36	44.4	27	33.3	2	2.5	1	1.2
17. Gezici bavul müze hizmetleri, yaratıcı yazma etkinliklerinde etkilidir.	27	33.3	31	38.3	19	23.5	4	4.9		
18. Gezici bavul müze hizmetlerinin eğitimde kullanılması, başarıyı arttırır.	27	33.3	31	38.3	21	25.9	2	2.5		
19. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin kendi kültürlerini tanımalarını sağlar.	36	44.4	33	40.7	11	13.6	1	1.2		
20. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin farklı uygarlıkları tanımalarını sağlar.	31	38.3	40	49.4	9	11.1	1	1.2		
21. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerde kültürel çeşitliliğe ilişkin farkındalık oluşturur.	31	38.3	35	43.2	15	18.5				
22. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin, müzeye ilişkin kavramları keşfetmelerini sağlar.	25	30.9	37	45.7	15	18.5	4	4.9		
23. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilere müze, müze eserleri, tarih bilinci, kültür bilinci konularında duyarlılık kazandırır.	38	46.9	32	39,5	11	13.6				

Çizelge 4

Devam

İfadeler	Katılma Dereceleri									
	5		4		3		2		1	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
24. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilere yaparak-yaşayarak öğrenme ortamları sağlar.	52	64.2	22	27.2	5	6.2	2	2.5		
25. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin dokunarak-deneyerek keşfetmelerini sağlar.	45	55.6	26	32.1	6	7.4	4	4.9		
26. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencileri öğrenmeye güdüler.	38	46.9	22	27.2	17	21.0	3	3.7	1	1.2
27. Gezici bavul müze hizmetleri, öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesinde etkindir.	37	45.7	28	34.6	13	16.0	3	3.7		
28. Gezici bavul müze hizmetleri, eğitimde fırsat eşitliğine katkıda bulunur.	32	39.5	22	27.2	24	29.6	2	2.5	1	1.2
29. Gezici bavul müze hizmetleri, alternatif eğitim olanakları sunar.	43	53.1	33	40.7	4	4.9			1	1.2
30. Gezici bavul müze hizmetleri, yaşam boyu öğrenme de etkili bir araçtır.	35	43.2	29	35.8	15	18.5	1	1.2	1	1.2
31. Gezici bavul müze hizmetleri, okulların yanı sıra toplumun farklı kesimlerine ulaşarak eğitim olanakları sağlar.	40	49.4	31	38.3	7	8.6	2	2.5	1	1.2
32. Gezici bavul müze hizmetleri, müzelere ulaşma konusunda güçlükler yaşayan engelli kişilerin eğitimine katkı sağlar.	43	53.1	29	35.8	8	9.9	1	1.2		
33. Gezici bavul müze hizmetleri, çeşitli hastalıklarla mücadele eden kişilerin iyileştirme sürecinde hastanelere giderek katkı sağlar.	28	34.6	17	21.0	34	42.0	2	2.5		

EK F.2

Çizelge 5

Uzmanların Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Olumsuz Yönlerine İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri

İfadeler	Katılma Dereceleri									
	5		4		3		2		1	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
34. Gezici bavul müze hizmetleri, asgari yükümlülükler barındırır. (ulaştırma ücretleri, tasarımlama giderleri, çalışan kişilerin maaşları vb.)	12	14.8	21	25.9	19	23.5	22	27.2	7	8.6
35. Gezici bavul müze hizmetleri, oldukça maliyetlidir.	8	9.9	27	33.3	27	33.3	17	21.0	2	2.5
36. Gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için devlet desteği gerekmektedir.	11	13.6	23	28.4	25	30.9	18	22.2	4	4.9
37. Gezici bavul müze hizmet giderlerinin karşılanabilmesi için özel sponsor desteği gerekmektedir.	18	22.2	38	46.9	17	21.0	7	8.6	1	1.2
38. Gezici bavul müze hizmetlerinin yönetimi zordur.	5	6.2	13	16.0	18	22.2	41	50.6	4	4.9
39. Gezici bavul müze hizmetleri, fazladan iş gücü gerektirir.	10	12.3	38	46.9	12	14.8	20	24.7	1	1.2
40. Gezici bavul müze hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması zordur.	3	3.7	32	39.5	25	30.9	20	24.7	1	1.2
41. Gezici bavul müze hizmetleri, sağladığı ulaştırma olanaklarıyla kişileri müze atmosferinden uzaklaştırır.	11	13.6	35	43.2	29	35.8	5	6.2	1	1.2

Çizelge 4

Devam

İfadeler		Katılma Dereceleri									
		5		4		3		2		1	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
42. Gezici bavul müze hizmetlerinde yararlanılan nesneler sürekli taşındığı ve kullanıldığı için çok çabuk yıpranır.	7	8.6	22	27.2	26	32.1	22	27.2	4	4.9	
43. Gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesnelerin sürekli yenilenmeleri gerekir.	8	9.9	33	40.7	18	22.2	22	27.2			
44. Gezici bavul müze hizmetlerinde kullanılan nesneler kaybolma, eksilme, çalınma gibi olumsuz durumlara açıktır.	8	9.9	42	51.9	21	25.9	9	11.1	1	1.2	

EK F.3

Çizelge 6

Uzmanların Gezici Bavul Müze Hizmetlerinin Tasarlanmasına İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri

İfadeler	Katılma Dereceleri									
	5		4		3		2		1	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
45. Gezici bavul müze, müze eğitiminde uzman kişiler tarafından yürütülmelidir.	12	14.8	38	46.9	23	28.4	6	7.4	2	2.5
46. Gezici bavul müze, farklı alanlarda (sanat eğitimi, arkeoloji, müze, müze eğitimi, grafik tasarımı, mühendislik vb.) uzman kişilerin ortak görüşleriyle tasarımlanmalıdır.	16	19.8	43	53.1	14	17.3	6	7.4	2	2.5
47. Gezici bavul müzenin tasarım sürecine bir küratör dahil edilmelidir.	14	17.3	42	51.9	18	22.2	6	7.4	1	1.2
48. Gezici bavul müze bavullarında/kutularında yer alan bütün materyallerin bakımı, onarımı ve sayımı düzenli olarak yapılmalıdır.	51	63.0	29	35.8	1	1.2				
49. Gezici bavul müzeye ilişkin envanter çalışması yapılmalıdır (ulaşılan okul, kurum, öğrenci/kişi sayısı; yıllık gider miktarı vb.).	56	69.1	23	28.4	2	2.5				
50. Gezici müze bavullarının sayısı, okullardan ya da çeşitli kurumlardan gelebilecek talepleri göz önünde bulundurularak belirlenmelidir.	27	33.3	44	54.3	6	7.4	3	3.7	1	1.2

Çizelge 6

Devam

İfadeler	Katılma Dereceleri									
	5		4		3		2		1	
	f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
51. Gezici bavul müze bavullarında yer alan nesnelerin ve eğitim materyallerinin yıpranma, kırılma ya da kaybolma gibi olasılıklara karşı yedeklenmeleri gerekmektedir.	31	38.3	41	50.6	9	11.1				
52. Gezici bavul müze bavullarında yer alan nesnelere ilişkin bilgi kartları eklenmelidir.	35	43.2	34	42.0	12	14.8				
53. Gezici bavul müze hizmetlerine ilişkin geri bildirim değerlendirme formu kullanılmalıdır.	49	60.5	30	37.0	2	2.5				
54. Gezici bavul müze eğitim etkinlikleri, öğretim programlarına paralel oluşturulmalıdır.	45	55.6	29	35.8	6	7.4	1	1.2		
55. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, öğrenci merkezli öğrenme stratejilerine yer verilmelidir.	40	49.4	35	43.2	6	7.4				
56. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kuramsal bilgiye yer verilmelidir.	5	6.2	24	29.6	38	46.9	13	16.0	1	1.2
57. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde, çoğunlukla kolaylıkla uygulanabilir bilgilere yer verilmelidir.	10	12.3	36	44.4	30	37.0	5	6.2		
58. Gezici bavul müze eğitim etkinliklerinde yararlanılan nesnelerin kullanımına ilişkin yönergeler eklenmelidir.	32	39.5	40	49.4	9	11.1				
59. Gezici bavul müze hizmetlerinde replika nesneler kullanılmalıdır.	15	18.5	41	50.6	20	24.7	4	4.9	1	1.2
60. Gezici bavul müze hizmetlerinde orijinal(gerçek) nesneler kullanılmalıdır.	11	13.6	40	49.4	18	22.2	8	9.9	4	4.9

EK G

Çizelge 7

Öğrencilerin Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Maddelere Verdikleri Tepkilerin Frekans ve Yüzde Değerleri

İfadeler		Katılma Dereceleri					
		Evet		Kısmen		Hayır	
		f	**%**	**f**	**%**	**f**	**%**
1.	Gezici bavul müzede yer alan müze nesnelerini ilgi çekici buldunuz mu?	42	93.3	2	4.4	1	2.2
2.	Gezici müze eğitim etkinliklerini eğlenceli buldunuz mu?	43	95.6	2	4.4	-	-
3.	Gezici müze eğitim etkinlikleri, müzelere olan ilginizi arttırdı mı?	36	80	7	15.6	2	4.4
4.	Gezici müze eğitim etkinlikleri, görsel sanatlar dersine olan ilginizi artırdı mı?	35	77.8	8	17.8	2	4.4
5.	Gezici müze eğitim etkinlikleri ile Hitit uygarlığını tanıma olanağı bulabildiniz mi?	34	75.6	10	22.2	1	2.2
6.	Gezici müze eğitim liderlerinin Hitit giysileri ile sunum yapması hoşunuza gitti mi?	43	95.6	2	4.4	-	-
7.	Gezici bavul müzede yer alan müze nesnelerine dokunarak keşfetme olanağı bulabildiniz mi?	42	93.3	3	6.7	-	-
8.	Görsel sanatlar dersi dışında diğer derslerinizde de gezici müze eğitim etkinlikleri gerçekleştirmek ister misiniz?	39	86.7	5	11.1	1	2.2
9.	Gezici müze eğitim etkinliklerini anlaşılır buldunuz mu?	41	91.1	3	6.7	1	2.2
10.	Gezici müze ile farklı bir tema kapsamında gerçekleştirilecek yeni bir etkinliğe katılmak ister misiniz?	44	97.8	1	2.2	-	-

EK H

ÇORUM MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ'NE;

14.03.2014

Ankara Üniversitesi, Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışıyorum. "Gezici Müze Uygulamaları ve Türkiye İçin Bir Model Önerisi (Çorum Müzesi Örneği)" başlıklı doktora tez çalışmamda Çorum Müzesi'ni temsil eden ve replika eserlerden bir gezici bavul müze oluşturulmuştur. Gezici bavul müze ile okullarda gerçekleştirilecek eğitim uygulamalarında kullanılacak etkinlik sayfalarında ve görsel materyallerde Çorum Müzesi Çocuk Eğitim Atölyesi'nin logosunu kullanmak istiyorum. Gerekli izinlerin sağlanması konusunda gereğini saygılarımla arz ederim.

Ara. Gör. Cihan Şule KÜLÜK

Tel: 0530 040 81 10

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fakültesi

EK I

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481/605.99/1362361 02/04/2014
Konu: Araştırma izni

ANKARA ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) 24/03/2014 tarihli ve 1798 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Öğrencisi Cihan Şule KÜLÜK' ün **"Gezici müze uygulamaları ve Türkiye için bir model önerisi (Çorum müzesi örneği)"** konulu tezi kapsamında çalışma yapma talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Uygulama örneklerinin (12 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne gönderilmesini arz ederim.

Hakan GÖNEN
Müdür a.
Şube Müdürü

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı İle Aynıdır.
02/04/2014

Yaşar SUBAŞI
Şef

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Evrak teyidi http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden af36-11b1-38f3-ba15-4db2 kodu ile yapılabilir.

Konya yolu Başkent Öğretmen Evi arkası Beşevler ANKARA
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr
Ayrıntılı bilgi için: Emine KONUK
Tel: (0 312) 221 02 17/135

EK İ

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Müze Müdürlüğü

Sayı : 80749770-152 99- 317 17/03/2014

Konu :Çoçuk Eğitim Atölyesi Logosu

Cihan Şule KÜLÜK
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
ANKARA

İlgi: 14.03.2014 tarihli başvurunuz.

İlgi başvurunuz ile "Gezici Müze Uygulamaları ve Türkiye İçin Bir Model Önerisi (Çorum Müzesi Örneği)" konulu doktora tez çalışmanızda Çorum Müzesi'ni temsil eden ve replika eserlerden bir gezici bavul müze oluşturulduğu, gezici bavul müze ile okullarda gerçekleştirilecek eğitim uygulamalarında kullanılacak etkinlik sayfalarında ve görsel materyallerde Çorum Müzesi Çocuk Eğitim Atölyesi'nin logosonu kullanmak için izin verilmesi istenmektedir.

Söz konusu gezici bavul müze ile okullarda gerçekleştirilecek eğitim uygulamalarında kullanılacak etkinlik sayfalarında ve görsel materyallerde Çorum Müzesi Çocuk Eğitim Atölyesi'nin logosonu kullanmanızda herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Dr. Önder İPEK
Müze Müdürü

Gülabibey Mah.Cengiz Topel Cad.19100 ÇORUM Tel: (0364) 213 15 68 Fax: (0364) 224 30 25
E-mail: corummuzesi@kultur.gov.tr

EK J

Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze Uygulamalarına İlişkin Fotoğraflar

Fotoğraf 91. Çorum Müzesi Çocuk Eğitim Atölyesi logosu ve Gezici Bavul Müze logosu

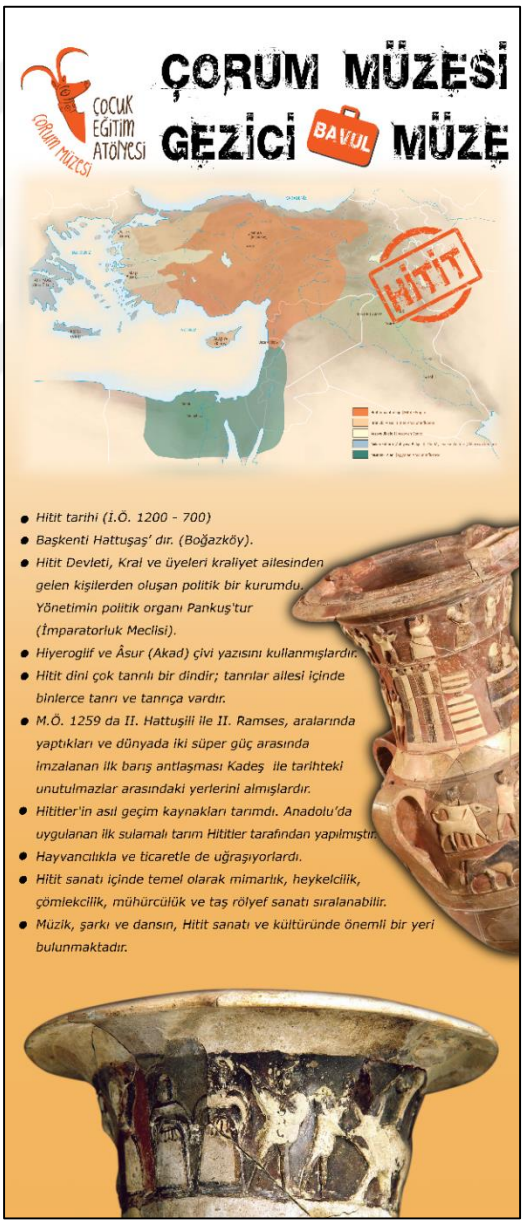

Fotoğraf 92. ve 93. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tanıtım bandı

Fotoğraf 94. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze branda afişi

Fotoğraf 95. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze örnek sınıf düzenlemesi (branda afiş ve tanıtım bandı)

Fotoğraf 96. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze kırlangıç afişi

Fotoğraf 97. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze anmalık (hediye tişört)

Fotoğraf 98. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze anmalıkları

Fotoğraf 99. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze anmalıkları

Fotoğraf 100. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze anmalıkları

Fotoğraf 101. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

Fotoğraf 102. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

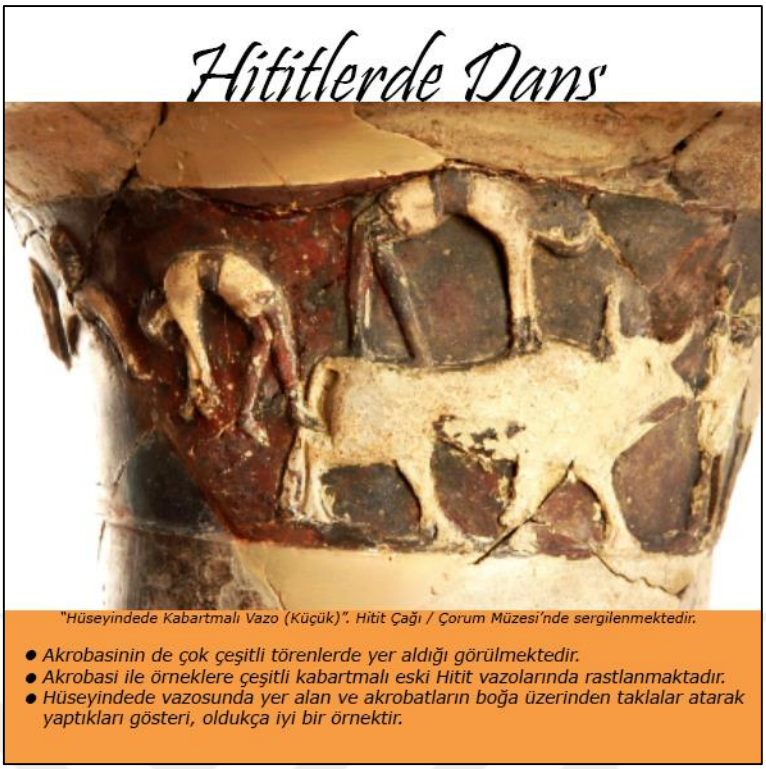

Fotoğraf 103. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

Fotoğraf 104. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

Fotoğraf 105. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

Fotoğraf 106. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

Fotoğraf 107. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

Fotoğraf 108. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

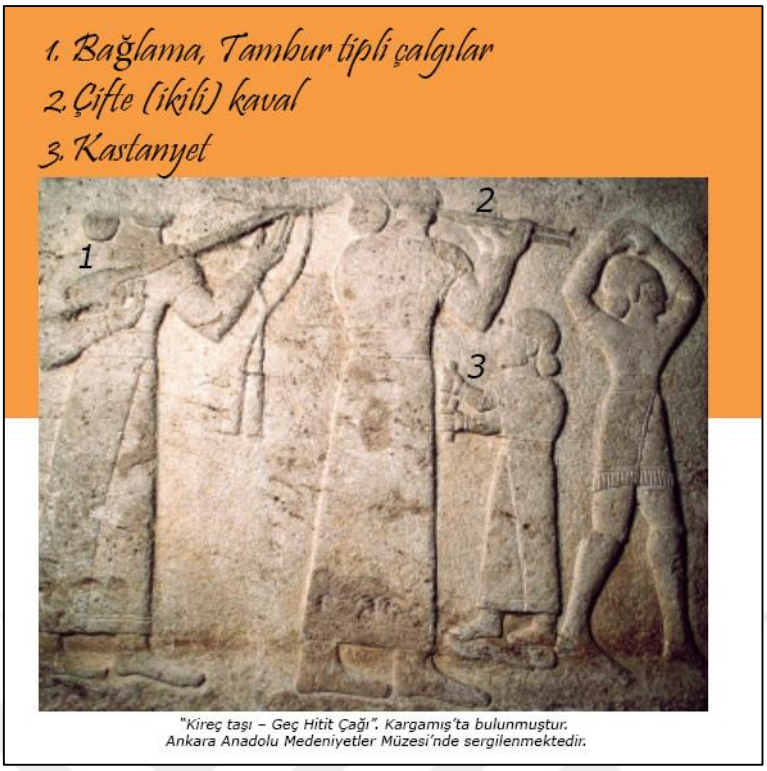

Fotoğraf 109. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

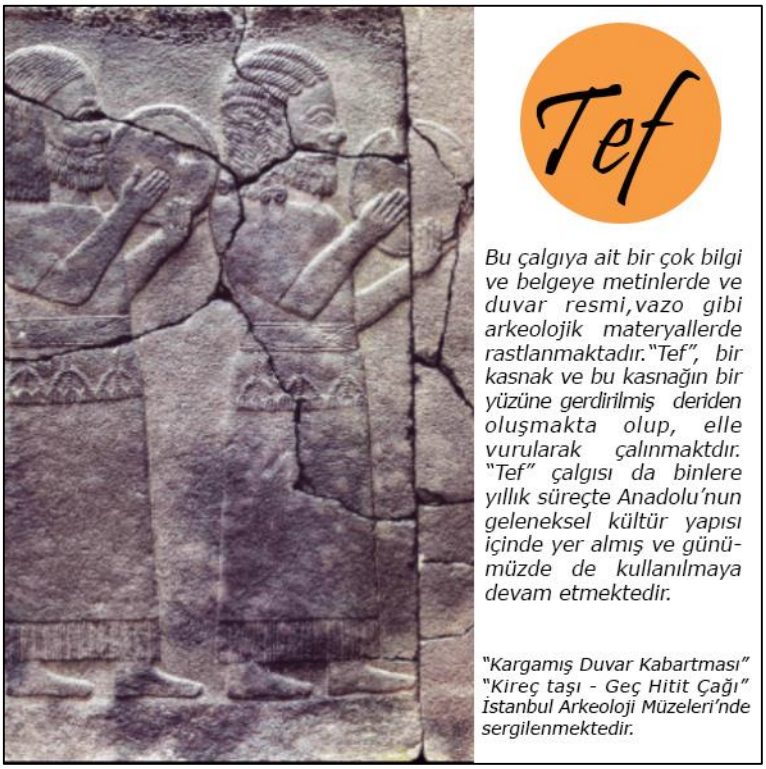

Fotoğraf 110. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

Fotoğraf 111. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze bilgi kartı

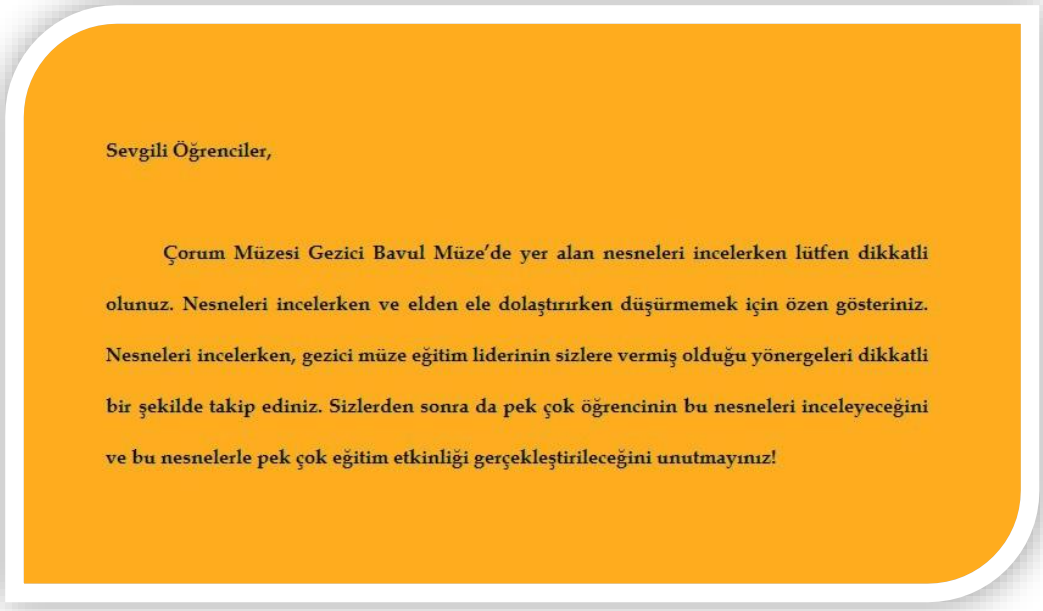

Fotoğraf 112. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze yönergesi

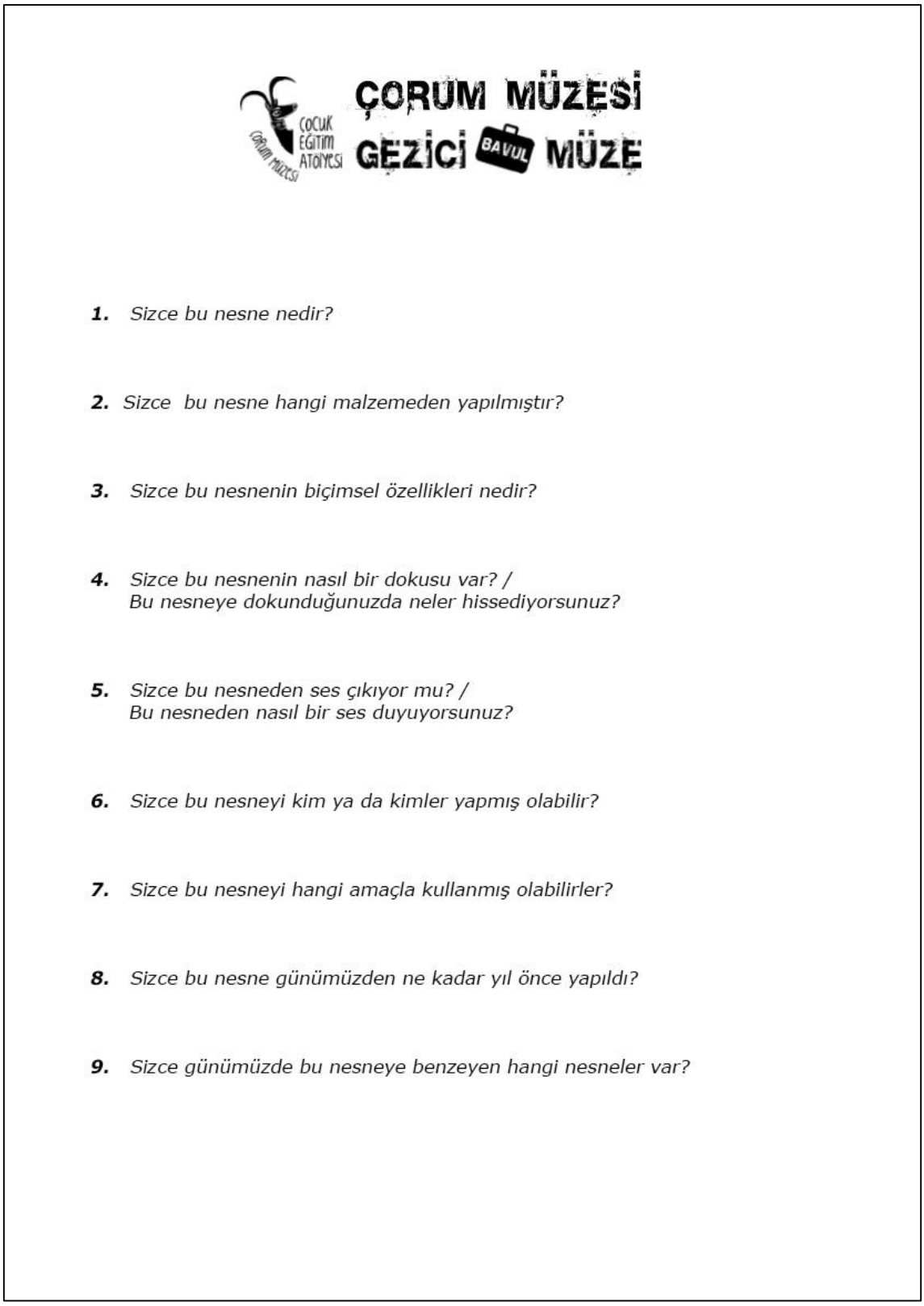

Fotoğraf 113. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze etkinlik sayfası

Fotoğraf 114. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler

Fotoğraf 115. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler

Fotoğraf 116. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler

Fotoğraf 117. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler

Fotoğraf 118. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan nesneler

Fotoğraf 119. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze'de yer alan yardımcı eğitim materyalleri

Fotoğraf 120. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları

Fotoğraf 121. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları

Fotoğraf 122. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları

Fotoğraf 123. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları

Fotoğraf 124. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları

Fotoğraf 125. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları

Fotoğraf 126. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları

Fotoğraf 127. ve 128. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze tasarım aşamaları

Fotoğraf 129. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze

Fotoğraf 130. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze

Fotoğraf 131. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze

Fotoğraf 132. ve 133. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze

Fotoğraf 134. ve 135. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin kostümleri

Fotoğraf 136. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin kostümleri

Fotoğraf 137. ve 138. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim liderlerinin kostümleri

Fotoğraf 139. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (tanışma)

Fotoğraf 140. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (tanışma)

Fotoğraf 141. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (tanışma)

Fotoğraf 142. ve 143. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (nesneleri tanımlama oyunu)

Fotoğraf 144. ve 145. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (nesneleri tanımlama oyunu)

Fotoğraf 146. ve 147. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (nesneleri tanımlama oyunu)

Fotoğraf 148. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 149. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 150. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 151. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 152. ve 153. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 154. ve 155. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 156. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 157. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 158. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 159. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinlikleri (davul-zurna 1-2-3 oyunu)

Fotoğraf 160 Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 161. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 162. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 163. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 164. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 165. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 166. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 167. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 168. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 169. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 170. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 171. ve 172. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 173. ve 174. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 175. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 176. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 177. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 178. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 179. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 180. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 181. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 182. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 183. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 184. ve 185. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 186. ve 187. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (grup çalışması)

Fotoğraf 188. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası)

Fotoğraf 189. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası)

Fotoğraf 190. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası)

Fotoğraf 191. ve 192. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası)

Fotoğraf 193. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği süreci (Hitit orkestrası)

Fotoğraf 194. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 195. ve 196. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 197. ve 198. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 199. ve 200. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 201. ve 202. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 203. ve 204. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 205. ve 206. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

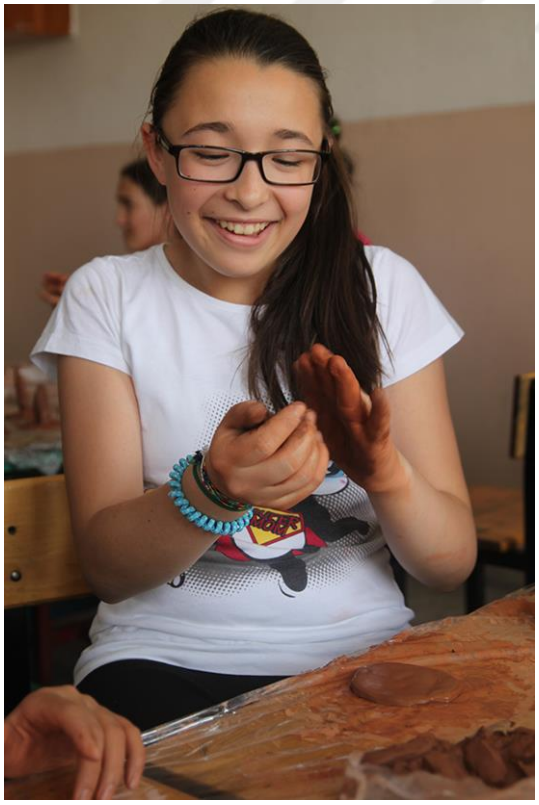

Fotoğraf 207. ve 208. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 209. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 210. ve 211. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 212. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 213. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 214. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 215. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 216. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 217. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 218. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 219. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 220. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 221. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 222. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (görsel sanat uygulama çalışması)

Fotoğraf 223. ve 224. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 225. ve 226. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 227. ve 228. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 229. ve 230. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 231. ve 232. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 233. ve 234. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 235. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 236. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 237. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 238. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 239. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 240. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 241. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 242. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 243. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 244. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 245. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 246. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 247. ve 248. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 249. ve 250. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 251. ve 252. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 253. ve 254. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 255. ve 256. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 257. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 258. Görsel sanat uygulama çalışması ürünleri

Fotoğraf 259. Çorum Müzesi Gezici Bavul Müze eğitim etkinliği sonrası (değerlendirme)

EK K

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Cihan Şule KÜLÜK

Doğum Tarihi: 19.05.1982

İletişim Bilgileri: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Öğretmenliği Anabilim Dalı / BOLU

E Posta Adresi: csule82@hotmail.com

Öğrenim Durumu:

Derece	**Bölüm / Program**	**Üniversite**	**Yıl**
Lisans	Resim-iş Öğretmenliği Bölümü	Gazi Üniversitesi	2000-2004
Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar Eğitimi Programı	Gazi Üniversitesi	2005-2007
Doktora	Güzel Sanatlar Eğitimi Programı	Ankara Üniversitesi	2007-2015
Doktora Araştırma	Museum Education Department	Bank Street College of Ecucation / ABD New York	2009-2011

İş Deneyimi:

Unvan	**Görev Yeri**	**Yıl**
Araştırma Görevlisi	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2006-2007
Misafir Araştırmacı	Bank Street College of Ecucation / ABD New York	2009-2011
Araştırma Görevlisi	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi	2007-2015